सत्यमेव जयते

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५

महाराष्ट्र राज्य माहिती आयोग

माहितीचा
अधिकार

वार्षिक अहवाल

२०२४

(दिनांक १ जानेवारी, २०२४ ते ३१ डिसेंबर, २०२४)

महाराष्ट्र राज्य माहिती आयोग (मुख्यालय) यांचे कार्यालय

१३ वा मजला, नवीन प्रशासन भवन, मादाम कामा मार्ग,

हुतात्मा राजगुरु चौक, मंत्रालयासमोर, मुंबई-४०० ०३२.

संकेतस्थळ https://sic.maharashtra.gov.in/

ईमेल : cic.mumbai@maharashtra.gov.in

दूरध्वनी क्रमांक ०२२ - २२०४ ९१८४

महाराष्ट्र राज्य माहिती आयोग,

मुंबई

वार्षिक अहवाल, २०२४

कालावधी

(दिनांक १ जानेवारी, २०२४ ते ३१ डिसेंबर, २०२४)

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५

-*-*-*-*-*-

अनुक्रमणिका

अनुक्रमांक		पृष्ठ क्रमांक
१.	प्रस्तावना	(५)
२.	आयोगाची संरचना	१
	प्रकरण १	
३.	महाराष्ट्र आणि माहितीचा अधिकार	१५
	प्रकरण २	
४.	सार्वजनिक प्राधिकरणाने केलेल्या कार्यवाहीबाबत	१८
	❖ माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या अंमलबजावणीबाबत सार्वजनिक प्राधिकरणाने केलेल्या कार्यवाहीबाबत.	
	❖ सार्वजनिक प्राधिकरणामध्ये पदनिर्देशित केलेले जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपिलीय अधिकारी	
	प्रकरण ३	
५.	सार्वजनिक प्राधिकरणाकडे माहिती मिळविण्यासाठी प्राप्त झालेल्या अर्जांविषयी माहिती	२०
	❖ सार्वजनिक प्राधिकरणाकडे माहिती मिळण्यासाठी प्राप्त अर्ज	
	❖ अर्जदार यांना माहिती उपलब्ध करून दिल्याबाबतची माहिती	
	❖ अर्जदारांना उपलब्ध करून दिलेल्या माहितीपोटी जमा झालेली रक्कम	
	❖ दारिद्य रेषेखालील लाभार्थ्यांची संख्या	
	प्रकरण ४	
६.	राज्य माहिती आयोगाकडे प्राप्त झालेली द्वितीय अपिले, तक्रार अर्ज व जन माहिती अधिकाऱ्यांवर केलेली दंडात्मक कारवाई	२४
	❖ माहितीचा अधिकार अधिनियम,२००५ चे कलम १९ (३) अन्वये दाखल झालेली द्वितीय अपिले	
	❖ माहितीचा अधिकार अधिनियम,२००५ चे कलम १८ अन्वये दाखल झालेले तक्रार अर्ज	
	❖ माहितीचा अधिकार अधिनियम,२००५ मधील तरतुदीनुसार कार्यवाही न केलेल्या जन माहिती अधिकारी यांच्यावर केलेली दंडात्मक कारवाई	
	❖ माहितीचा अधिकार अधिनियम,२००५ मधील तरतुदीनुसार कार्यवाही न झाल्यामुळे अपीलकर्ता / तक्रारदार यांना नुकसान भरपाई	
	प्रकरण ५	
७.	सार्वजनिक प्राधिकरणाकडून माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या प्रभावी अंमलबजावणीसाठी शासनास केलेल्या शिफारशी	२५

अनुक्रमणिका चालू

विवरणपत्रे			पृष्ठ क्रमांक
	प्रकरण ६		
८.	महाराष्ट्र राज्य माहिती आयोगाचे महत्त्वपूर्ण निर्णय.		३१
	प्रकरण ७		
९.	महाराष्ट्र राज्य माहिती आयोगाने शासनास केलेल्या शिफारशीच्या अनुषंगाने आणि शासनाने स्वयंप्रेरणेने निर्गमित केलेल्या आदेशांची सूची व आदेशांच्या प्रती.		७१
१०.	माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ अंतर्गत माहितीचा अर्ज, प्रथम अपील व द्वितीय अपील अर्जाचे नमुने		
	विवरणपत्र क्र. १	: राज्यातील जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपिलीय प्राधिकारी यांची मंत्रालय विभागनिहाय माहिती	१४३
	विवरणपत्र क्र.२	: जन माहिती अधिकाऱ्यांकडे माहितीसाठी प्राप्त झालेल्या माहिती अर्जांचा एकत्रित गोषवारा	१४६
	विवरणपत्र क्र.२-अ	: खुद्द मंत्रालयीन विभागात प्राप्त झालेल्या माहिती अर्जांचा तपशील	१५१
	विवरणपत्र क्र.२-ब	: संचालनालय/आयुक्तालय तसेच विभागीय स्तरावरील कार्यालयात प्राप्त झालेल्या माहिती अर्जांचा तपशील	१५५
	विवरणपत्र क्र.२-क	: जिल्हास्तरीय कार्यालयात प्राप्त झालेल्या माहिती अर्जांचा जिल्हावार तपशील	१५९
	विवरणपत्र क्र. २-ड	: महानगरपालिका स्तरावर प्राप्त झालेल्या माहिती अर्जांचा तपशील	१६२
	विवरणपत्र क्र. २-ई	: मंत्रालयीन विभागांच्या अधिनस्त महामंडळांच्या स्तरावर प्राप्त झालेल्या अर्जांचा तपशील	१६५
	विवरणपत्र क्र. ३	: प्रथम अपिलीय प्राधिकाऱ्यांकडे प्राप्त झालेल्या प्रथम अपिलांवर करण्यात आलेल्या कार्यवाहीची माहिती	१७५
	विवरणपत्र क्र. ३ अ	: जन माहिती अधिकाऱ्यांवर लादलेल्या शास्तीचा विभागनिहाय तपशील	१७७
	विवरणपत्र क्र. ३ ब	: कलम २०(२) नुसार आयोगाने पारीत केलेल्या शिस्तभंगाच्या कारवाईबाबतच्या प्रकरणांचा विभागनीहाय तपशील	१८७
	विवरणपत्र क्र. ३ क	: विहित मुदतीत माहिती दिलेल्या माहिती अर्जांचा गोषवारा	१९४
	विवरणपत्र क्र. ४	: आयोगाचे एकूण कामकाज	१९६
	विवरणपत्र क्र. ४ अ	: कलम १९ (३) अन्वये प्राप्त झालेल्या द्वितीय अपीलांची माहिती	१९७
	विवरणपत्र क्र. ४ ब	: कलम १८ अन्वये प्राप्त झालेल्या तक्रारींची माहिती	१९८
	विवरणपत्र क्र. ४ क	: आयोगाकडे प्राप्त झालेल्या इतर अर्जांची माहिती	१९९
	विवरणपत्र क्र. ५	: जन माहिती अधिकाऱ्यांवर लादलेल्या शास्ती व अपीलार्थीना नुकसान भरपाईचे आदेश दिलेल्या प्रकरणांचा तपशील	२००
	विवरणपत्र क्र. ५ (१)	: जन माहिती अधिकाऱ्यांवर लादलेल्या शास्तीचा तपशील (खंडपीठनिहाय)	२०१
	विवरणपत्र क्र. ५ (२)	: अपीलार्थीना नुकसान भरपाई देण्याबाबतच्या आदेशांचा तपशील (खंडपीठनिहाय)	२२३
	विवरणपत्र क्र. ५ (३)	: दिनांक ०१/०१/२०२४ ते ३१/१२/२०२४ पर्यंत शिस्तभंग कारवाईची शिफारस केलेल्या प्रकरणांची यादी	२२७
	विवरणपत्र क्र. ६	: कलम ४ च्या प्रभावी अंमलबजावणीसाठी सार्वजनिक प्राधिकरणांना दिलेल्या आदेशांचा तपशील	२३३

प्रस्तावना

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कायद्याने १९ व्या वर्षात पदार्पण केले आहे. या कायद्याचा उद्देश्य म्हणजे, प्रत्येक सार्वजनिक प्राधिकरणाच्या कामकाजामध्ये अधिकाधिक पारदर्शकता आणि उत्तरदायित्व निर्माण करण्याच्या दृष्टीने, सार्वजनिक प्राधिकरणांच्या नियंत्रणाखालील माहिती नागरिकांना मिळविता यावी तसेच भ्रष्टाचाराला आळा घालण्याचा व राज्य शासनास व त्यांच्या यंत्रणेस प्रजेला जाब देण्यास उत्तरदायी ठरविणे असा आहे. महाराष्ट्र राज्यात विविध कारणांमुळे कायद्याबाबतची जागरुकता अधिक प्रमाणात असल्याने प्राप्त होणाऱ्या माहिती अर्जांची संख्या व द्वितीय अपिलांची संख्या मोठ्या प्रमाणात असल्याचे दिसून येते.

सुप्रशासन (Good Governance) साठी लोकसहभाग, पारदर्शकता व उत्तरदायित्व आवश्यक असून या तिन्हींचा सुंदर मिलाप या कायद्यामध्ये झालेला आहे. या कायद्यामुळे नागरिकांमध्ये असणारी हतबलतेची व हताशतेची भावना काही प्रमाणात कमी व्हायला मदत होत आहे. या कायद्यामुळे लोकप्रतिनिधींना व शासकीय अधिकाऱ्यांना त्यांच्या कामाचा जाब आपण विचारु शकतो, ही जाणीव नागरिकांमध्ये निर्माण झाली. या कायद्याने तरुण, वृद्ध, सेवानिवृत्त अशा अनेकांना समान व्यासपीठ उपलब्ध करून दिले आहे. माहितीचा अधिकार हा नागरिकाला शासन प्रक्रियेत सहभागी होण्यास मदत करीत असल्यामुळे सर्वसामान्य नागरिकाला हा कायदा आपला कायदा वाटत आहे. यामुळेच प्रत्येक वर्षी अर्जांची संख्या वाढत आहे. विविध विभागांकडे प्राप्त झालेल्या माहिती अर्जांच्या संख्येवरून ही बाब स्पष्ट होईल.(विवरण पत्र-२).

या अहवालाच्या कालावधीमध्ये राज्यात एकूण ९,४०,०५५ इतके माहिती अधिकार अर्ज प्राप्त झाले व त्यापैकी ८,६२,९९९ अर्ज निकाली काढण्यात आले. तसेच एकूण ५२,६७६ इतकी द्वितीय अपीले आयोगास प्राप्त झाली. यावरून, एकूण प्राप्त झालेल्या ९,४०,०५५ अर्जांपैकी सुमारे ५.६०% द्वितीय अपिले प्राप्त झाली आहेत. म्हणजेच सुमारे ९४.४०% अर्जदारांना त्यांना हवी असलेली माहिती जन माहिती अधिकारी / प्रथम अपिलीय अधिकारीस्तरावरच मिळाल्याचे स्पष्ट होते.

सन २०२३ मध्ये निकाली काढलेल्या द्वितीय अपिलांची संख्या ५६,९७१ अशी होती. तर या वर्षी सन २०२४ मध्ये ६३,६५६ इतकी द्वितीय अपिले निकाली काढण्यात आली आहेत.

आयोगातर्फे प्रलंबित अपिले व तक्रारी यांचा निपटारा करण्याचे काम जोमाने करण्यात येत असले तरी आयोगासमोर काही कठीण समस्या देखील आहेत ज्या आयोगाच्या मागील अहवालात देखील मांडण्यात आलेल्या आहेत. विशेषत: माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १६ (६) प्रमाणे शासनाने आयोगाला आपली कामे प्रभावीपणे पार पाडण्यासाठी आवश्यक अधिकारी व कर्मचारी यांची पदे भरावयाची जबाबदारी असताना देखील शासनामार्फत आयोगासाठी सुधारित आकृतिबंधानुसार एकूण ६६ नियमित पदे मंजूर करण्यात आलेली आहेत. सदर नियमित पदे प्रतिनियुक्तीने भरावयाची आहेत त्यापैकी अद्यापही ३१ पदे रिक्त आहेत. म्हणजेच जवळपास ५० % पदे रिक्त आहेत.

माहिती अधिकाराचा लाभ सर्व स्तरांवर पोहोचविण्यासाठी मागील काळात आयोगाने घेतलेल्या काही महत्वाच्या उपक्रमांचा पुन: उल्लेख खाली करण्यात येत आहे.

माहितीचा अधिकार अधिनियमाच्या कलम २६ (१) (क) नुसार समुचित शासनाने या अधिनियमानुसार अभिप्रेत असलेल्या अधिकाराचा वापर कसा करावयाचा यासाठी विशेषत: समाजातील उपेक्षित वर्गाचे प्रबोधन करण्याकरिता शैक्षणिक कार्यक्रम तयार करण्याची तरतूद आहे.

- माहिती तंत्रज्ञानाचा वापर करून माहिती आयोगाच्या मुख्यालयाने माहिती तंत्रज्ञान विभागाच्या मदतीने प्राप्त होणाऱ्या सर्व अपिलांचे स्कॅनिंग करून इलेक्ट्रॉनिक फॉर्म मध्ये ह्या अपिलांची नोंद करण्याचे काम सुरु केलेले आहे. तसेच अपिलांची सुनावणी झाल्यानंतर आयोगाचे निर्णय आयोगाच्या संकेतस्थळावर प्रसिद्ध केले जात आहेत.
- आयोगाचे संकेतस्थळ तयार करण्यात आले असून त्यात माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ ची प्रत/राज्य माहिती आयोगाविषयी माहिती/कलम-४/अधिसूचना/द्वितीय अपील/निर्णय/तक्रारी/वार्षिक अहवाल/ वादसूची व इतर अन्य माहितीचा समावेश करण्यात आलेला आहे.
- आयोगाने माहितीचा अधिकार अधिनियमाच्या कलम-१९ (८) नुसार वेळोवेळी सार्वजनिक प्राधिकरणांना माहितीचा अधिकार अधिनियमाच्या कलम-४ (१) (ख) प्रमाणे स्वत:हून माहिती प्रकट करून ती त्या-त्या विभागाच्या संकेतस्थळावर टाकण्याबाबतची कार्यवाही करण्याबाबत सुचना देण्यात आलेल्या आहेत. परंतू, काही विभागांनी ती अद्याप पर्यत संकेतस्थळावर प्रसिद्ध केलेली नाही. वास्तविक, ही कार्यवाही अधिनियम झाल्यापासून १२० दिवसांच्या आत प्रसिद्ध करणे आवश्यक होते. ही बाबही शासनाने गांभीर्याने घेऊन मुख्य सचिव स्तरावर याबाबतचा आढावा दर महिन्याला घेऊन संबंधित प्रशासकिय विभागास सूचना देणे आवश्यक आहे.

माहिती तंत्रज्ञानामुळे जग जवळ आले आहे. अशा वेळी अन्य प्रगत देशातील प्रशासकीय कार्यपद्धतीची ओळख सहजगत्या होऊ लागली आहे. प्रशासनाचे संगणकीकरण हे या प्रगत देशांचे वैशिष्ट्य आहे. माहितीचे अधिकाधिक होणारे संगणकीकरण हे माहिती अधिकार कायद्याला पूरक आहे. यामुळे ई-गव्हर्नन्सलाही अधिकाधिक महत्व प्राप्त होत आहे. या कायद्यातील कलम ४(१) (क) नुसार, प्रत्येक सार्वजनिक प्राधिकरणाने आपल्या अभिलेख्यांचे संगणकीकरण करणे आवश्यक आहे. प्रत्येक सार्वजनिक प्राधिकरणाने कलम ४(१) (ख) नुसार १७ मुद्यांतील माहिती स्वयंप्रेरणेने जाहीर करण्याची तरतूद आहे. ही माहिती सतत अद्ययावत करून इंटरनेटसह, संपर्काच्या विविध साधनांद्वारे जाहीर करणे अपेक्षित आहे. या दृष्टीने **राज्य मुख्य माहिती आयुक्त यांनी सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांना वेळोवेळी माहितीचा अधिकार अधिनियमाच्या कलम १९ (८) अन्वये निर्देश दिलेले आहेत तथापि, विविध सार्वजनिक प्राधिकरणांनी याबाबत दुर्लक्ष केल्याचे आयोगाने वेळोवेळी घेतलेल्या सुनावणीत स्पष्ट झाले आहे. सदर बाब ही अतिशय गंभीर आहे.**

सार्वजनिक प्राधिकरणांनी अशी माहिती जर सतत अद्ययावत करून प्रसिद्ध केली तर, माहिती अधिकार अर्जांची हाताळणी सक्षमतेने करता येईल. कलम-४ ची प्रभावी अंमलबजावणी केल्यास नागरिक सार्वजनिक प्राधिकरणांच्या कार्यपद्धतीशी परिचित होतील. कलम-४ चे महत्व लक्षात घेऊन माहिती आयोगाने अनेक उपक्रम राबवले आहेत. कलम-४ खालील १७ बाबींची माहिती सार्वजनिक प्राधिकरणांनी वेळोवेळी अद्ययावत करणे आवश्यक आहे.

माहितीचा अधिकार अधिनियम या कायद्याने काही पूरक, परंतु दुर्लक्षित विषयांकडे लक्ष वेधले आहे. या कायद्यामुळे अभिलेख व्यवस्थापनासारखा अत्यंत महत्वाचा विषय प्रकाशात आला आहे. माहितीच्या प्रकटीकरणाप्रमाणेच अभिलेख व्यवस्थापनाचा माहितीच्या अधिकाराशी संबंध आता स्पष्ट होत आहे. माहिती अधिकार कायद्यातील कलम-४ (१) (क) मध्ये अभिलेख सूचिबद्ध करण्याचे तसेच त्यांची निर्देशसूची तयार करण्याचे आ-बंधन सार्वजनिक प्राधिकरणांवर घातले आहे. गेल्या १५ वर्षांच्या वाटचालीवरून असे दिसून येते की, माहिती अधिकार कायद्याच्या प्रभावी अंमलबजावणीसाठी अभिलेख व्यवस्थापन ही एक पूर्व अट आहे. माहिती अर्जांच्या वाढत्या संख्येबरोबर अभिलेख व्यवस्थापनाची अपरिहार्यता शासकीय यंत्रणेच्या लक्षात येऊ लागली आहे. या दृष्टीने राज्य शासनाने महाराष्ट्र सार्वजनिक अभिलेख अधिनियम, २००५ व त्याखालील नियम-२००७ ही अभिलेख व्यवस्थापनाची कायदेशीर चौकट उपलब्ध करून दिली आहे. तसेच कलम-४ प्रमाणे करावयाच्या स्वयंस्फूर्तीच्या प्रकटनाला पूरक म्हणून '**महाराष्ट्र शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या बदल्यांचे विनियमन**' आणि '**शासकीय कर्तव्ये पार पाडताना होणाऱ्या विलंबास प्रतिबंध अधिनियम, २००५**' या कायद्यांतील प्रकरण तीन मध्ये नागरिकांच्या सनदेची, पर्यवेक्षणाचे स्तर ठरविण्याची व विहित कालावधीत काम पूर्ण करण्याची तरतूद केली आहे. हे सर्व कायदे एकत्रित वाचल्यास राज्यात सुप्रशासनाची प्रक्रिया सुलभ करणारी कायदेशीर व्यवस्था उपलब्ध करण्यात आलेली आहे, असे म्हणणे वावगे ठरणार नाही. विशेषत: याबाबत आयोगाने नागरिकांना विविध तक्रारी व माहितीसंबंधी आलेल्या अपिलांसंबंधी '**माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५' व महाराष्ट्र सार्वजनिक अभिलेख अधिनियम, २००५** तसेच '**महाराष्ट्र शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या बदल्यांचे विनियमन आणि शासकीय कर्तव्ये पार पाडताना होणा-या विलंबास प्रतिबंध अधिनियम, २००५**' यांची सांगड घालून ज्या प्रकरणी तक्रारी करून देखील काहीच कार्यवाही करण्यात आलेली नाही त्या प्रकरणी संबंधित जन माहिती अधिकारी यांना जबाबदार धरुन त्यांचेविरुद्ध शिस्तभंगाची कारवाई प्रस्तावित केलेली आहे व काही संबंधित तक्रारदारांना संबंधित सार्वजनिक प्राधिकरणाने योग्य सहभाग द्यावा, असे आदेश दिलेले आहेत.

आयोगाची संरचना ही पुढील प्रकरणामध्ये स्पष्ट करण्यात आलेली आहे. तसेच या अहवालामध्ये दिलेली विवरणपत्रे क्र. १, २, २-अ, २-ब, २-क, २-ड, २-ई, ३, ३-अ, ३-ब व ३-क मंत्रालयीन विभागांनी पुरविलेल्या माहितीच्या आधारे तयार करण्यात आलेली आहेत. त्याचप्रमाणे विवरणपत्र क्र. ४,४-अ,४-ब,४-क,५,५(१), ५(२) आणि ६ ही राज्य माहिती आयोगाच्या विविध खंडपीठांनी दिलेल्या माहितीच्या आधारे तयार करण्यात आलेली आहेत.

दिनांक १ जानेवारी, २०२४ ते ३१ डिसेंबर, २०२४ या कालावधीचा माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम-२५ नुसार या अधिनियमाच्या अंमलबजावणीचा एकोणिसावा वार्षिक अहवाल सादर करतांना मला अतिशय आनंद होत आहे.

(राहुल पांडे)

राज्य मुख्य माहिती आयुक्त.

श्री.राहुल भालचंद्र पांडे
मुख्य माहिती आयुक्त
cic.mumbai@maharashtra.gov.in

डॉ.प्रदीप व्यास
रा.मा.आ., बृहन्मुंबई
महाराष्ट्र
do2.sic@
maharashtra.gov.in

श्री.शेखर मनोहर चन्ने
रा.मा.आ., कोंकण
महाराष्ट्र
ic.konkan@
maharashtra.gov.in

श्री.मकरंद मधुसूदन रानडे
रा.मा.आ., पुणे
महाराष्ट्र
ic.pune@
maharashtra.gov.in

श्री.भूपेंद्र गुरव
रा.मा.आ., नाशिक
महाराष्ट्र
ic.nashik@
maharashtra.gov.in

श्री. प्रकाश शामराव इंदलकर
रा.मा.आ. छत्रपती संभाजीनगर
महाराष्ट्र
ic.aurangabad@
maharashtra.gov.in

श्री. रविंद्र हनुमंतराव ठाकरे
रा.मा.आ. अमरावती
महाराष्ट्र
ic.amravati@
maharashtra.gov.in

श्री.गजानन श्रीधर निमदेव
रा.मा.आ. नागपूर
महाराष्ट्र
ic.nagpur@
maharashtra.gov.in

माहिती आयोगाची संरचना

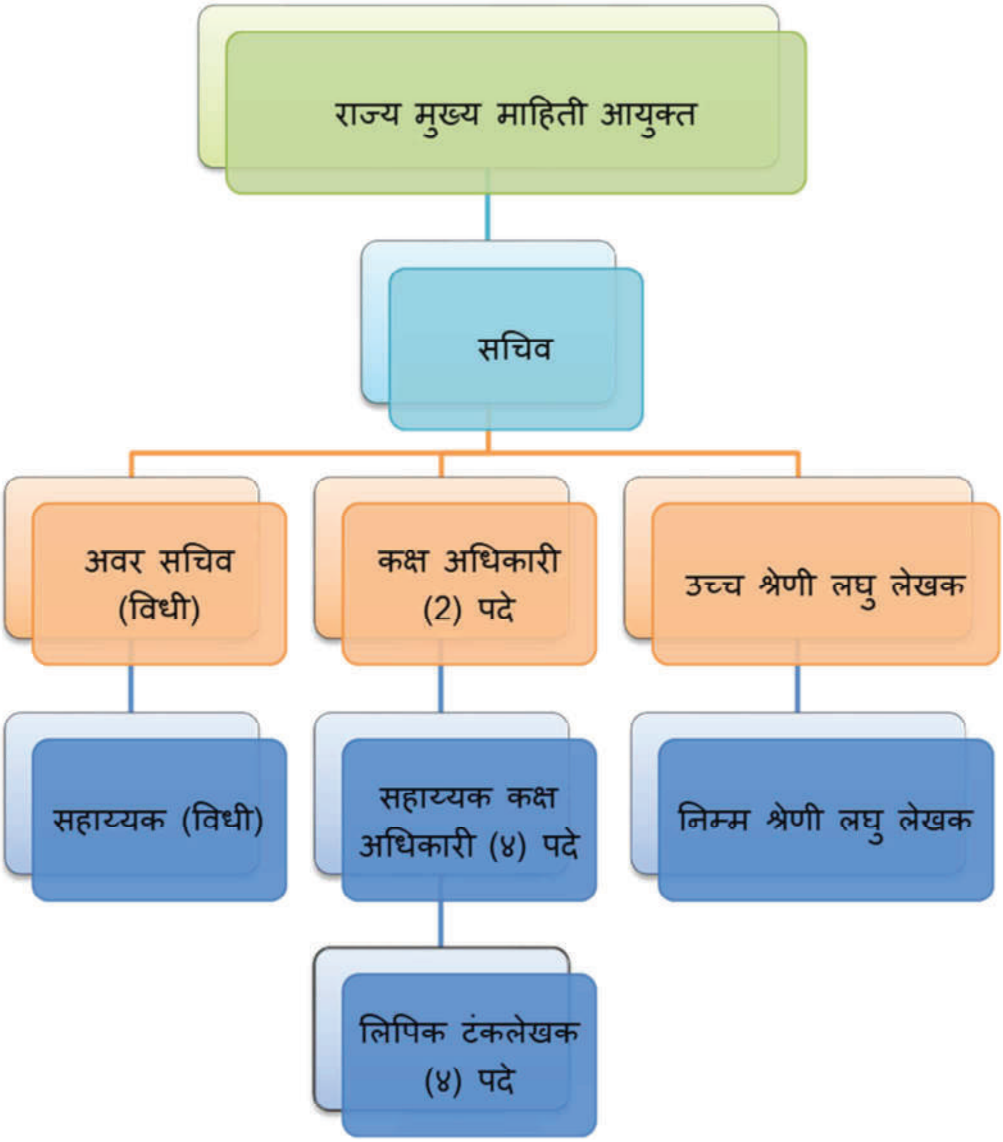

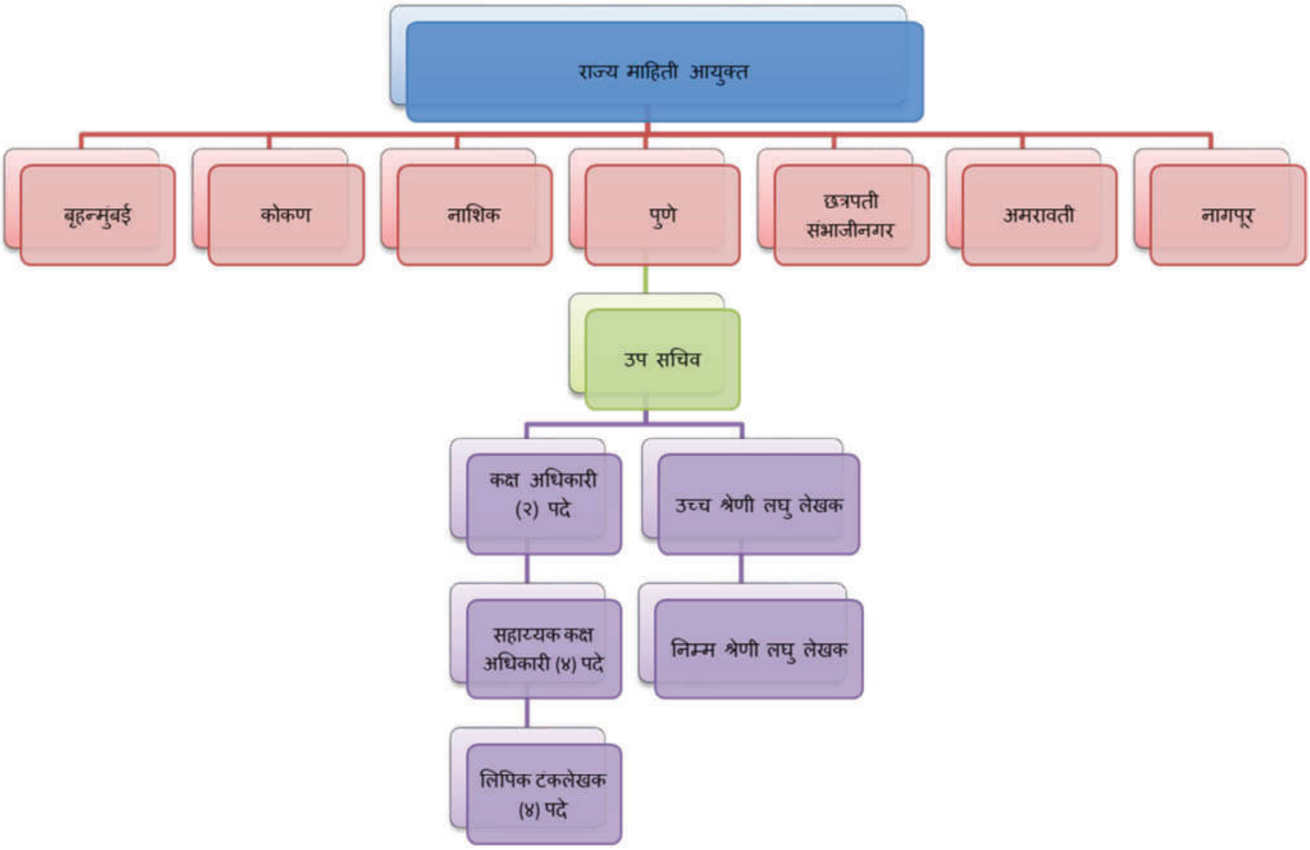

या व्यतिरिक्त मुख्यालयासहित सर्व आयोगांना १ वाहन चालक आणि ३ शिपाई पदे मंजूर आहेत.

राज्य माहिती आयोगाची खालील प्रमाणे एकूण ८ खंडपीठे आहेत:-

महाराष्ट्र राज्य माहिती आयोग, मुख्यालय, मुंबई

स्थापना दि.११.१०.२००५

अ.क्र.	नाव	पदनाम	पासून	पर्यंत
१	श्री. सुरेश वि. जोशी	राज्य मुख्य माहिती आयुक्त	१२.१०.२००५	११.१०.२०१०
२	श्री. विलास भा. पाटील	राज्य मुख्य माहिती आयुक्त	१४.१०.२०१०	२४.०७.२०११
३	श्री. विजय वि. कुवळेकर (अ. का)	राज्य मुख्य माहिती आयुक्त	२५.०७.२०११	०७.०२.२०१२
४	श्री. भास्कर त्रि. पाटील (अ.का.)	राज्य मुख्य माहिती आयुक्त	०८.०२.२०१२	०७.०६.२०१२
५	श्री. रत्नाकर गायकवाड	राज्य मुख्य माहिती आयुक्त	०८.०६.२०१२	२९.०५.२०१७
६	श्री. अजित कुमार जैन (अ.का)	राज्य मुख्य माहिती आयुक्त	३०.०५.२०१७	०२.०५.२०१८
७	श्री. सुमित मल्लिक	राज्य मुख्य माहिती आयुक्त	०३.०५.२०१८	१२.०४.२०२३
८	श्री. सुनिल पोरवाल (अ.का)	राज्य मुख्य माहिती आयुक्त	१३.०४.२०२३	१५.१२.२०२३
९	श्री. समीर सहाय (अ. का)	राज्य मुख्य माहिती आयुक्त	१६.१२.२०२३	२२.१०.२०२४
१०	डॉ.प्रदीप कुमार व्यास (अ.का.)	राज्य मुख्य माहिती आयुक्त	२३.१०.२०२४	३१.१२.२०२४

राज्य माहिती आयोग, बृहन्मुंबई खंडपीठ

स्थापना दिनांक ०१.०३.२००८

अ.क्र.	नाव	पदनाम	पासून	पर्यंत
१	श्री. रामानंद तिवारी	राज्य माहिती आयुक्त	०१.०३.२००८	२१.०१.२०११
२	श्री. भास्कर त्रि. पाटील (अ.का.)	राज्य माहिती आयुक्त	२२.०१.२०११	११.०७.२०१२
३	श्री. पी. डब्ल्यू. पाटील (अ.का.)	राज्य माहिती आयुक्त	२०.०६.२०१२	१८.०७.२०१३
४	श्री. रत्नाकर गायकवाड (अ.का.)	राज्य मुख्य माहिती आयुक्त	१९.०७.२०१३	०२.०३.२०१४
५	श्री. अजित कुमार जैन	राज्य माहिती आयुक्त	०३.०३.२०१४	२०.०२.२०१९
६	श्री. सुनील पोरवाल	राज्य माहिती आयुक्त	२१.०२.२०१९	१५.१२.२०२३
७	श्री. समीर सहाय (अ. का)	राज्य मुख्य माहिती आयुक्त	१६.१२.२०२३	१०.०३.२०२४
८	डॉ.प्रदीप कुमार व्यास	राज्य माहिती आयुक्त	११.०३.२०२४	३१.१२.२०२४

राज्य माहिती आयोग, कोंकण खंडपीठ

स्थापना दि.०१.०३.२००८

अ.क्र.	नाव	पदनाम	पासून	पर्यंत
१	श्री. नवीन कुमार	राज्य माहिती आयुक्त	०१.०३.२००८	१५.०८.२०११
२	श्री. मा.हि. शहा (अ.का.)	राज्य माहिती आयुक्त	१६.०८.२०११	२३.०१.२०१४
३	श्री. पी. डब्ल्यू. पाटील (अ.का.)	राज्य माहिती आयुक्त	२४.०१.२०१४	०२.०३.२०१४
४	श्रीम. टी. एफ. थेक्केकरा	राज्य माहिती आयुक्त	०३.०३.२०१४	०९.११.२०१८
५	श्री.के.एल.बिष्णोई (अ.का.)	राज्य माहिती आयुक्त	१२.११.२०१८	३१.१२.२०१८
६	श्री.सुनील पोरवाल	राज्य माहिती आयुक्त	०१.०१.२०१९	२०.०२.२०१९
७	श्री. के. एल. बिष्णोई	राज्य माहिती आयुक्त	२०.२.२०१९	०५.११.२०२१
८	श्री.सुनील पोरवाल (अ.का)	राज्य माहिती आयुक्त	०८.११.२०२१	०४.०५.२०२३
९	श्री. भूपेंद्र गुरव (अ.का)	राज्य माहिती आयुक्त	१५.०५.२०२३	१०.०३.२०२४
१०	श्री.शेखर चन्ने	राज्य माहिती आयुक्त	११.०३.२०२४	३१.१२.२०२४

राज्य माहिती आयोग, पुणे खंडपीठ

स्थापना दिनांक ०८.०२.२००७

अ.क्र	नाव	पदनाम	पासून	पर्यंत
१	श्री. विजय वि. कुवळेकर	राज्य माहिती आयुक्त	०८.०२.२००७	०७.०२.२०१२
२	श्री. मा.हि. शहा (अ.का.)	राज्य माहिती आयुक्त	०८.०२.२०१२	११.०६.२०१२
३	श्री. मा.हि. शहा	राज्य माहिती आयुक्त	१२.०६.२०१२	१५.१२.२०१३
(दि.१६.१२.२०२३ पासून वैद्यकीय रजेवर)				
४	श्री. दि. बा. देशपांडे (अ.का.)	राज्य माहिती आयुक्त	२४.०१.२०१४	०३.०३.२०१४
५	श्री. रविंद्र जाधव (अ.का.)	राज्य माहिती आयुक्त	१८.०३.२०१४	०२.०७.२०१४
६	श्री. रविंद्र जाधव	राज्य माहिती आयुक्त	०७.०७.२०१४	०५.११.२०१८
७	श्री. संभाजी मो. सरकुंडे (अ.का.)	राज्य माहिती आयुक्त	०६.११.२०१८	२६.०९.२०१९
८	श्री.सुनील पोरवाल (अ.का)	राज्य माहिती आयुक्त	२७.०९.२०१९	३०.११.२०२०
९	श्री.दिलीप धारुरकर(अ.का)	राज्य माहिती आयुक्त	०१.१२.२०२०	१२.१०.२०२१
१०	श्री. समीर सहाय	राज्य माहिती आयुक्त	१३.१०.२०२१	१२.१०.२०२४
११	श्री.मकरंद रानडे	राज्य माहिती आयुक्त	१६.१०.२०२४	३१.१२.२०२४

राज्य माहिती आयोग, छत्रपती संभाजीनगर खंडपीठ

स्थापना दिनांक २७.१२.२००६

अ.क्र.	नाव	पदनाम	पासून	पर्यंत
१	श्री. विजय बोरगे	राज्य माहिती आयुक्त	२७.१२.२००६	१३.०७.२०१०
२	श्री. विजय वि. कुवळेकर (अ.का.)	राज्य माहिती आयुक्त	१४.०७.२०१०	१४.१०.२०१०
३	श्री. दि. बा. देशपांडे	राज्य माहिती आयुक्त	१५.१०.२०१०	२३.०६.२०१५
४	श्री. पी. डब्ल्यू. पाटील (अ.का.)	राज्य माहिती आयुक्त	२६.०६.२०१५	०९.१०.२०१५
५	श्री. वसंत दत्तात्रय पाटील	राज्य माहिती आयुक्त	०९.१०.२०१५	३१.१२.२०१८
६	श्री. दिलीप ल. धारुरकर	राज्य माहिती आयुक्त	०१.०१.२०१९	११.०१.२०२२
७	श्री. राहुल भा.पांडे (अ.का.)	राज्य माहिती आयुक्त	१२.०१.२०२२	०३.०५.२०२३
८	श्री. समीर सहाय (अ.का.)	राज्य माहिती आयुक्त	०४.०५.२०२३	१०.०३.२०२४
९	श्री.मकरंद रानडे	राज्य माहिती आयुक्त	११.०३.२०२४	१५.१०.२०२४
१०	श्री.मकरंद रानडे (अ.का.)	राज्य माहिती आयुक्त	१६.१०.२०२४	३१.१२.२०२४

राज्य माहिती आयोग, नाशिक खंडपीठ

स्थापना दिनांक १५.१०.२०१०

अ.क्र.	नाव	पदनाम	पासून	पर्यंत
१	श्री. मा. हि. शहा	राज्य माहिती आयुक्त	१५.१०.२०१०	११.०६.२०१२
२	श्री. पी. डब्ल्यू. पाटील	राज्य माहिती आयुक्त	१८.०६.२०१२	१४.१०.२०१५
३	श्री. रविंद्र जाधव (अ.का.)	राज्य माहिती आयुक्त	१५.१०.२०१५	२४.१०.२०१६
४	श्री. वसंत द. पाटील (अ.का.)	राज्य माहिती आयुक्त	२४.१०.२०१६	०५.०१.२०१७
५	श्री. के. एल. बिष्णोई	राज्य माहिती आयुक्त	०९.०१.२०१७	०५.११.२०२१
६	श्री. समीर सहाय (अ.का)	राज्य माहिती आयुक्त	०८.११.२०२१	०५.०५.२०२३
७	श्री. भूपेंद्र गुरव	राज्य माहिती आयुक्त	०८.०५.२०२३	३१.१२.२०२४

राज्य माहिती आयोग, नागपूर खंडपीठ

स्थापना दिनांक २७.१२.२००६

अ.क्र.	नाव	पदनाम	पासून	पर्यंत
१	श्री. विलास भा. पाटील	राज्य माहिती आयुक्त	२७.१२.२००६	१३.१०.२०१०
२	श्री. पी. डब्ल्यू. पाटील	राज्य माहिती आयुक्त	१५.१०.२०१०	१६.०६.२०१२
३	श्री. भास्कर त्रि. पाटील	राज्य माहिती आयुक्त	१८.०६.२०१२	१८.०७.२०१३
४	श्री. दि. बा. देशपांडे (अ.का.)	राज्य माहिती आयुक्त	१९.०७.२०१३	०१.०७.२०१४
५	श्री. वसंत दत्तात्रय पाटील(अ.का.)	राज्य माहिती आयुक्त	०२.०७.२०१४	२३.१०.२०१६
६	श्रीम. टी. एफ. थेक्केकरा(अ.का.)	राज्य माहिती आयुक्त	२४.१०.२०१६	०७.११.२०१६
७	श्री. वसंत दत्तात्रय पाटील(अ.का)	राज्य माहिती आयुक्त	०७.११.२०१६	०५.०१.२०१७
८	श्री. दिलीप ल. धारुरकर	राज्य माहिती आयुक्त	०६.०१.२०१७	०७.११.२०१९
९	श्री. संभाजी मो. सरकुंडे (अ.का.)	राज्य माहिती आयुक्त	८.११.२०१९	१०.०५.२०२१
१०	श्री. सुनील पोरवाल (अ.का.)	राज्य माहिती आयुक्त	११.०५.२०२१	०६.१०.२०२१
११	श्री. राहुल भा.पांडे	राज्य माहिती आयुक्त	०७.१०.२०२१	०६.१०.२०२४
१२	श्री.भूपेंद्र गुरव (अ.का.)	राज्य माहिती आयुक्त	०७.१०.२०२४	३१.१२.२०२४

राज्य माहिती आयोग, अमरावती खंडपीठ

दिनांक २४.१२.२००८

अ.क्र.	नाव	पदनाम	पासून	पर्यंत
१	श्री. भास्कर त्रि. पाटील	राज्य माहिती आयुक्त	२४.१२.२००८	११.७.२०१२
२	श्री. भास्कर त्रि. पाटील(अ.का.)	राज्य माहिती आयुक्त	१२.०७.२०१२	१८.०७.२०१३
३	श्री. पी. डब्ल्यू पाटील (अ.का.)	राज्य माहिती आयुक्त	१९.०७.२०१३	०२.०३.२०१४
४	श्री. रविंद्र जाधव	राज्य माहिती आयुक्त	०३.०३.२०१४	०२.०७.२०१४
५	श्री. वसंत द. पाटील (अ.का.)	राज्य माहिती आयुक्त	०२.०७.२०१४	२२.०३.२०१५
६	श्री. दत्तात्रय रा. बनसोड	राज्य माहिती आयुक्त	२३.०३.२०१५	दि. २६.०३.२०१६ रोजी निधन
७	श्री. वसंत द. पाटील (अ.का.)	राज्य माहिती आयुक्त	२७.०३.२०१६	२४.१०.२०१६
८	श्री. अजित कुमार जैन (अ.का.)	राज्य माहिती आयुक्त	२५.१०.२०१६	०६.०१.२०१७
९	श्री. संभाजी मो. सरकुंडे	राज्य माहिती आयुक्त	०७.०१.२०१७	१०.०५.२०२१
१०	श्री.सुनील पोरवाल (अ.का.)	राज्य माहिती आयुक्त	१७.०५.२०२१	२३.०९.२०२१
११	श्री.राहुल पांडे (अ.का.)	राज्य माहिती आयुक्त	२४.०९.२०२१	१७.११.२०२१
१२	डॉ. विनय कुमार सिन्हा	राज्य माहिती आयुक्त	१७.११.२०२१	३०.१०.२०२२ सेवानिवृत्त
१३	श्री. राहुल पांडे (अ. का.)	राज्य माहिती आयुक्त	०३.११.२०२२	०६.१०.२०२४
१४	श्री. शेखर चन्ने (अ.का.)	राज्य माहिती आयुक्त	१५.१०.२०२४	३१.१२.२०२४

--*-*-*-*-*-*

❖ **अधिकारी / कर्मचारी-**

महाराष्ट्र राज्य माहिती आयोगासाठी राज्य मुख्य माहिती आयुक्त व राज्य माहिती आयुक्त यांसह विविध संवर्गातील अधिकारी व कर्मचारी यांची एकूण १४६ पदे शासन निर्णय क्र. रामाआ २०१७/प्र.क्र.१०/सहा, दि.२१.०६.२०२३ अन्वये सुधारित आकृतिबंधाद्वारे मंजूर करण्यात आली आहे. आयोगातील मंजूर पदांचे (अ) नियमित पदे व (ब) बाह्य यंत्रणेमार्फत घ्यावयाच्या सेवा अशी विगतवारी करण्यात आली आहे. त्याचा तपशील खालील प्रमाणे :

(अ) नियमित पदे

अ.क्र.	कार्यालय	पदनाम	वेतनश्रेणी (रुपये) सातव्या वेतन आयोगानुसार	प्रत्येक कार्यालय निहाय निश्चित पदसंख्या	मंजूर पदांची संख्या
१	२	३	४	५	६
१	राज्य माहिती आयोग (मुख्यालय), मुंबई	राज्य मुख्य माहिती आयुक्त (अशासकीय पद)	२,२५,०००/- (नियत)	१ x १	१
		सचिव	एस-२७ (रु.११८५००-२१४१००)	१ x १	१
		अवर सचिव (विधी)	एस-२३ (रु.६७७००-२०८७००)	१ x १	१
		कक्ष अधिकारी	एस-१७ (रु.४७६००-१५११००)	२ x १	२
		सहायक (विधी)	एस-१५ (रु.४१८००-१३२३००)	१ x १	१
		सहा.कक्ष अधिकारी	एस-१४ (रु.३८६००-१२२८००)	४ x १	४
२	राज्य माहिती आयोग , बृहन्मुंबई खंडपीठ	राज्य माहिती आयुक्त (अशासकीय पद)	२,२५,०००/- (नियत)	१ x १	१
		उप सचिव	एस-२५ (रु.७८८००-२०९२००)	१ x १	१
		कक्ष अधिकारी	एस-१७ (रु.४७६००-१५११००)	२ x १	२
		सहा.कक्ष अधिकारी	एस-१४ (रु.३८६००-१२२८००)	४ x १	४

अ.क्र.	कार्यालय	पदनाम	वेतनश्रेणी (रुपये) सातव्या वेतन आयोगानुसार	प्रत्येक कार्यालय निहाय निश्चित पदसंख्या	मंजूर पदांची संख्या
१	२	३	४	५	६
३	राज्य माहिती आयोग, कोकण, नाशिक, पुणे, औरंगाबाद, अमरावती, नागपूर	राज्य माहिती आयुक्त (अशासकीय पद)	२,२५,०००/- (नियत)	१ x ६	६
		उप सचिव	एस-२५ (रु.७८८००-२०९२००)	१ x ६	६
		कक्ष अधिकारी	एस-१७ (रु.४७६००-१५११००)	२ x ६	१२
		सहा.कक्ष अधिकारी	एस-१४ (रु.३८६००-१२२८००)	४ x ६	२४
				एकूण	६६

ब) बाह्य यंत्रणेद्वारे घ्यावयाच्या सेवा

अ.क्र.	कार्यालय	पदनाम	प्रत्येक कार्यालय निहाय निश्चित मनुष्यबळ संख्या	मंजूर मनुष्यबळ संख्या
१	२	३	४	५
१	राज्य माहिती आयोग (मुख्यालय), मुंबई	उच्च श्रेणी लघुलेखक	१ x १	१
		निम्नश्रेणी लघुलेखक	१ x १	१
		लिपिक टंकलेखक	४ x १	४
		वाहनचालक	१ x १	१
		शिपाई	३ x १	३
२	राज्य माहिती आयोग , बृहन्मुंबई खंडपीठ	उच्च श्रेणी लघुलेखक	१ x १	१
		निम्नश्रेणी लघुलेखक	१ x १	१
		लिपिक टंकलेखक	४ x १	४
		वाहनचालक	१ x १	१
		शिपाई	३ x १	३

अ.क्र.	कार्यालय	पदनाम	प्रत्येक कार्यालय निहाय निश्चित मनुष्यबळ संख्या	मंजूर मनुष्यबळ संख्या
१	२	३	४	५
३	राज्य माहिती आयोग, कोकण, नाशिक, पुणे, औरंगाबाद, अमरावती, नागपूर	उच्च श्रेणी लघुलेखक	१ x ६	६
		निम्नश्रेणी लघुलेखक	१ x ६	६
		लिपिक टंकलेखक	४ x ६	२४
		वाहनचालक	१ x ६	६
		शिपाई	३ x ६	१८
		एकूण		८०

उच्चस्तरीय सचिव समितीच्या निर्णयामुळे महाराष्ट्र राज्य माहिती आयोगाच्या आस्थापनेवरील खालील नियमित पदे निरसित झाली आहेत :-

अ.क्र.	पदनाम	पदांची संख्या
१	उच्च श्रेणी लघुलेखक	८
२	निम्नश्रेणी लघुलेखक	८
३	लिपिक टंकलेखक	३२
४	वाहनचालक	८
५	शिपाई	२४
	एकूण मनुष्यबळ	८०

प्रस्तुत शासन निर्णयानुसार वर्ग-३ व वर्ग-४ ची पदे बाह्यस्त्रोताद्वारे भरण्याची तरतूद करण्यात आली आहे. तथापि, महाराष्ट्र शासनाद्वारे भरण्यात येणारी नियमित पदे बहुतांशी (५० %) रिक्त आहेत. त्याचे प्रमुख कारण मंत्रालयीन अधिकारी यांची इच्छुकता नसल्याचे दिसून आले आहे. त्यामुळे सदर पदे क्षेत्रिय कार्यालयांमधील समकक्ष वेतनश्रेणीतील पदांवर कार्यरत असलेल्या अधिकाऱ्यांमधून भरण्याबाबत आयोगामार्फत शासनास विनंती करण्यात आली. त्यानुषंगाने शासनाने दि.३१.०७.२०२५ रोजी शासन पुरक पत्र निर्गमित करून सदर प्रस्ताव मान्य केला आहे.

राज्य मुख्य माहिती आयुक्त यांचे कार्यालय तसेच अन्य राज्य माहिती आयुक्त यांच्या कार्यालयांमध्ये कार्यरत असलेल्या नियमित व बाह्ययंत्रणेद्वारे घेतलेल्या सेवां मधील पदांचा अधिकारी / कर्मचारीनिहाय (३१.१२.२०२४ अखेरचा) तपशील खालील प्रमाणे आहे :-

मा. राज्य मुख्य माहिती आयुक्त यांचे कार्यालय

(अ) नियमित पदे :-

अ.क्र.	पद	मंजूर संख्या	भरलेली पदे	रिक्त पदे
१	राज्य मुख्य माहिती आयुक्त	१	१	०
२	सचिव	१	१	०
३	अवर सचिव (विधि)	१	०	१
४	कक्ष अधिकारी	२	१	१
५	सहायक (विधि)	१	०	१
६	सहायक कक्ष अधिकारी	४	२	२
एकूण		**१०**	**५**	**५**

(ब) बाह्ययंत्रणेद्वारे घ्यावयाच्या सेवा :-

अ.क्र.	पद	मंजूर संख्या	भरलेली पदे	रिक्त पदे
७	लघुलेखक उ. श्रे.	१	१	०
८	लघुलेखक नि. श्रे.	१	१	०
९	लिपिक-टंकलेखक	४	१	३
१०	वाहनचालक	१	०	१
११	शिपाई	३	३	०
एकूण		**१०**	**६**	**४**

मा. राज्य माहिती आयुक्त कार्यालय, बृहन्मुंबई खंडपीठ

(अ) नियमित पदे :-

अ.क्र.	पद	मंजूर संख्या	भरलेली पदे	रिक्त पदे
१	राज्य मुख्य माहिती आयुक्त	१	१	०
२	उप सचिव	१	१	०
३	कक्ष अधिकारी	२	०	२
४	सहायक कक्ष अधिकारी	४	१	३
एकूण		**८**	**३**	**५**

(ब) बाह्ययंत्रणेद्वारे घ्यावयाच्या सेवा :-

अ.क्र.	पद	मंजूर संख्या	भरलेली पदे	रिक्त पदे
५	लघुलेखक उ. श्रे.	१	०	१
६	लघुलेखक नि. श्रे.	१	०	०
७	लिपिक-टंकलेखक	४	१	३
८	वाहनचालक	१	०	१
९	शिपाई	३	३	०
एकूण		**१०**	**६**	**४**

मा. राज्य माहिती आयुक्त कार्यालय, कोंकण खंडपीठ

(अ) नियमित पदे :-

अ.क्र.	पद	मंजूर संख्या	भरलेली पदे	रिक्त पदे
१	राज्य मुख्य माहिती आयुक्त	१	१	०
२	उप सचिव	१	१	०
३	कक्ष अधिकारी	२	१	१
४	सहायक कक्ष अधिकारी	४	०	४
एकूण		**८**	**३**	**५**

(ब) बाह्ययंत्रणेद्वारे घ्यावयाच्या सेवा :-

अ.क्र.	पद	मंजूर संख्या	भरलेली पदे	रिक्त पदे
५	लघुलेखक उ. श्रे.	१	१	०
६	लघुलेखक नि. श्रे.	१	१	०
७	लिपिक-टंकलेखक	४	४	०
८	वाहनचालक	१	१	०
९	शिपाई	३	३	०
एकूण		**१०**	**१०**	**०**

मा. राज्य माहिती आयुक्त, पुणे खंडपीठ

(अ) नियमित पदे :-

अ.क्र.	पद	मंजूर संख्या	भरलेली पदे	रिक्त पदे
१	राज्य मुख्य माहिती आयुक्त	१	१	०
२	उप सचिव	१	०	१
३	कक्ष अधिकारी	२	२	०
४	सहायक कक्ष अधिकारी	४	१	३
एकूण		**८**	**४**	**४**

(ब) बाह्ययंत्रणेद्वारे घ्यावयाच्या सेवा :-

अ.क्र.	पद	मंजूर संख्या	भरलेली पदे	रिक्त पदे
५	लघुलेखक उ. श्रे.	१	१	०
६	लघुलेखक नि. श्रे.	१	१	०
७	लिपिक-टंकलेखक	४	४	०
८	वाहनचालक	१	१	०
९	शिपाई	३	३	०
एकूण		**१०**	**१०**	**०**

मा. राज्य माहिती आयुक्त, छत्रपती संभाजीनगर खंडपीठ

(अ) नियमित पदे :-

अ.क्र.	पद	मंजूर संख्या	भरलेली पदे	रिक्त पदे
१	राज्य मुख्य माहिती आयुक्त	१	१	०
२	उप सचिव	१	१	०
३	कक्ष अधिकारी	२	०	२
४	सहायक कक्ष अधिकारी	४	३	१
एकूण		**८**	**५**	**३**

(ब) बाह्ययंत्रणेद्वारे घ्यावयाच्या सेवा :-

अ.क्र.	पद	मंजूर संख्या	भरलेली पदे	रिक्त पदे
५	लघुलेखक उ. श्रे.	१	१	०
६	लघुलेखक नि. श्रे.	१	१	०
७	लिपिक-टंकलेखक	४	३	१
८	वाहनचालक	१	०	१
९	शिपाई	३	३	०
एकूण		**१०**	**८**	**२**

मा. राज्य माहिती आयुक्त, नाशिक खंडपीठ

(अ) नियमित पदे :-

अ.क्र.	पद	मंजूर संख्या	भरलेली पदे	रिक्त पदे
१	राज्य मुख्य माहिती आयुक्त	१	१	०
२	उप सचिव	१	१	०
३	कक्ष अधिकारी	२	१	१
४	सहायक कक्ष अधिकारी	४	०	४
एकूण		**८**	**३**	**५**

(ब) बाह्ययंत्रणेद्वारे घ्यावयाच्या सेवा :-

अ.क्र.	पद	मंजूर संख्या	भरलेली पदे	रिक्त पदे
५	लघुलेखक उ. श्रे.	१	१	०
६	लघुलेखक नि. श्रे.	१	१	०
७	लिपिक-टंकलेखक	४	४	०
८	वाहनचालक	१	१	०
९	शिपाई	३	३	०
एकूण		**१०**	**१०**	**०**

मा. राज्य माहिती आयुक्त, नागपूर खंडपीठ

(अ) नियमित पदे :-

अ.क्र.	पद	मंजूर संख्या	भरलेली पदे	रिक्त पदे
१	राज्य मुख्य माहिती आयुक्त	१	१	०
२	उप सचिव	१	१	०
३	कक्ष अधिकारी	२	२	०
४	सहायक कक्ष अधिकारी	४	१	३
एकूण		**८**	**५**	**३**

(ब) बाह्ययंत्रणेद्वारे घ्यावयाच्या सेवा :-

अ.क्र.	पद	मंजूर संख्या	भरलेली पदे	रिक्त पदे
५	लघुलेखक उ. श्रे.	१	०	१
६	लघुलेखक नि. श्रे.	१	१	०
७	लिपिक-टंकलेखक	४	४	०
८	वाहनचालक	१	१	०
९	शिपाई	३	३	०
एकूण		**१०**	**९**	**१**

मा. राज्य माहिती आयुक्त, अमरावती खंडपीठ

(अ) नियमित पदे :-

अ.क्र.	पद	मंजूर संख्या	भरलेली पदे	रिक्त पदे
१	राज्य मुख्य माहिती आयुक्त	१	१	०
२	उप सचिव	१	१	०
३	कक्ष अधिकारी	२	०	२
४	सहायक कक्ष अधिकारी	४	१	३
एकूण		**८**	**३**	**५**

(ब) बाह्ययंत्रणेद्वारे घ्यावयाच्या सेवा :-

अ.क्र.	पद	मंजूर संख्या	भरलेली पदे	रिक्त पदे
५	लघुलेखक उ. श्रे.	१	१	०
६	लघुलेखक नि. श्रे.	१	१	०
७	लिपिक-टंकलेखक	४	२	२
८	वाहनचालक	१	१	०
९	शिपाई	३	१	२
एकूण		**१०**	**६**	**४**

❖ राज्य मुख्य माहिती आयुक्त यांच्या कार्यालयात इतर आयुक्तांच्या कार्यालयांपेक्षा प्रशासनिक, अर्थसंकल्पिय कामकाज व अन्य प्रकारच्या कामांचे एकत्रीकरण करण्याच्या कामांचा तसेच आयोगाच्या विविध खंडपीठांच्या शासनाकडे पाठवावयाच्या प्रस्तांवाच्या कामाचा अतिरिक्त भार असतो. सद्य:स्थितीत ही कामे सध्या उपलब्ध असलेल्या अधिकारी/कर्मचाऱ्यांकडूनच करवून घेण्यात येत असून रिक्त पदे भरली न गेल्याने त्यांच्यावर कामाचा अतिरिक्त ताण पडत आहे. रिक्त पदांच्या परिणामी तक्रारी/अपीले यांच्या सुनावणीच्या कामासाठी पुरेसे मनुष्यबळ उपलब्ध होत नाही. त्यामुळे आयोगाच्या दैनंदिन कामावर परिणाम होऊ नये यासाठी लिपिक-टंकलेखक व शिपाई यांची काही पदे कंत्राटी पद्धतीने भरण्यात आली आहेत.

प्रकरण क्रमांक. १

महाराष्ट्र आणि माहितीचा अधिकार

१. माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ अंमलात आल्यानंतर सलग एकोणिसाव्या वर्षीही माहिती मागणीचे अर्ज, प्रथम अपिले व राज्य माहिती आयोगाकडील द्वितीय अपिले यांचे प्रमाण वाढत आहे. या कायद्याबाबत विविध व्यक्ती/संस्था/संघटनांकडून होत असलेला प्रसार व प्रचार, सर्वसामान्य नागरिकांमध्ये त्याबाबतची वाढती जागृती आणि अर्ज व अपिलांद्वारे प्रश्न मार्गी लागण्यासाठी उपलब्ध होणारी माहिती यामुळे या कायद्याच्या वापराचे प्रमाण वाढत असल्याचे दिसते. ही स्थिती या वर्षीही कायम असल्याचे नमूद करावेसे वाटते. तसेच आयोगाकडे प्राप्त होणाऱ्या द्वितीय अपीलांचा निपटारा जलद गतीने करण्यातही महाराष्ट्र राज्य अग्रेसर आहे.

२. ऑक्टोबर २००५ ते डिसेंबर २०२४ या काळात टप्प्या-टप्प्याने झालेल्या राज्य माहिती आयोगामधील नियुक्त्या, तोपर्यंतच्या प्रलंबित अपिलांमध्ये नव्याने दाखल होणाऱ्या अपिलांची भर, माहिती आयोगाच्या कामकाजाच्या स्वरुपाप्रमाणे आवश्यक असलेल्या कर्मचाऱ्यांपेक्षा अपुरा कर्मचारी वर्ग तसेच कार्यालयीन अपुऱ्या सुविधा यामुळे प्रलंबित राहिलेल्या अपिलांचा निपटाऱ्यावर परिणाम होणे स्वाभाविक आहे. तथापि, प्रथम अपिलीय प्राधिकाऱ्यांच्या पातळीवर अद्यापही समाधानकारक पद्धतीने व योग्य प्रमाणात निर्णय होत नसल्यामुळे आयोगाकडे येणाऱ्या द्वितीय अपिलांचे प्रमाण वाढते, असे अपिलांच्या विश्लेषणावरून दिसून येते. जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपिलीय प्राधिकारी म्हणून अधिकाधिक कनिष्ठ कर्मचाऱ्यांकडे काम सोपविण्याचे प्रमाण वाढत आहे. वरिष्ठ पातळीवरील अधिकारी या जबाबदारीतून मोठ्या प्रमाणावर बाजूला होत आहेत, असे निरीक्षण आयोगाने यापूर्वीच्या अहवालात नोंदवून त्याबाबत चिंता व्यक्त केली होती. तथापि, या परिस्थितीत अद्यापही फारशी सुधारणा झालेली नाही. त्यामुळे सार्वजनिक प्राधिकरणांमध्ये माहिती अर्जाच्या व प्रथम अपिलाच्या प्रक्रियेसंदर्भात उदासीनता दिसून येते. याची दखल घेऊन शासनाने उपाययोजना करणे आवश्यक आहे.

३. अर्जदार कशाप्रकारे माहिती मागतात/अर्जदारांची मानसिकता काय आहे ही जाणीव माहिती आयुक्तांना अर्जदारांच्या अर्जावरून व अपील/तक्रारींच्या सुनावणीतून होण्याची संधी मिळत असते. तसेच जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपिलीय अधिकारी कशाप्रकारे कार्यवाही करतात, यांची माहिती फक्त माहिती आयुक्तांनाच कळते. त्या आधारे पुढीलप्रमाणे निरिक्षण देण्यात येत आहे .

एकाच अर्जात अनेक खात्यांशी/विभागांशी/सार्वजनिक प्राधिकरणांशी संबंधित अशा विषयांची व अनेक मुद्यांची माहिती मागण्याचे प्रमाण शासनाच्या दि. १६.०१.२०१२ च्या अधिसूचनेनंतर थोड्याफार प्रमाणात कमी झाले असले तरीदेखील एकाच विषयावर एकाच व्यक्तीने अनेक अर्ज व अपिले करणे याचाही परिणाम अपिलांची संख्या वाढण्यात होत आहे. एकाच व्यक्तीने मोठया संख्येने अपिले करण्याची उदाहरणे देखील आयोगाच्या विविध खंडपीठांच्या कार्यक्षेत्रात आढळून येत आहेत. तसेच दारिद्र्यरेषेखालील व्यक्तींना माहिती नि:शुल्क देण्याची कायद्यात असलेली सवलत वापरून दारिद्र्यरेषेखालील व्यक्तीच्या नावे मोघम व व्यापक प्रमाणात माहिती मागविण्याचे प्रकारही वाढत आहेत असे सुनावणीमध्ये जन माहिती अधिकारी यांनी निदर्शनास आणून दिलेले आहे. आयोगाच्या चौथ्या वार्षिक अहवालात याचा उल्लेख करण्यात आला आहे.

४. माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम ४ ची अंमलबजावणी हा या कायद्याच्या प्रभावी अंमलबजावणीच्या व सार्वजनिक कारभारातील स्वयंस्फूर्त पारदर्शकतेच्या दृष्टीने विशेष महत्त्वाचा भाग आहे. दिनांक १२ ऑक्टोबर, २००५ रोजी हा कायदा अस्तित्वात आला, तेव्हा कलम ४ च्या अंमलबजावणीसाठी १२० दिवसांची मुदत देण्यात आली होती. सदर मुदत उलटून कितीतरी कालावधी गेला तरी अद्याप काही सार्वजनिक प्राधिकरणांमध्ये या कलमाची परिपूर्ण अंमलबजावणी झालेली नाही. यासंदर्भात अजूनही आयोगाकडे थेट तक्रारी प्राप्त होत असून कलम ४ ची परिपूर्ण अंमलबजावणी झाल्यास अशा प्रकारच्या तक्रार अर्जांचे व अपिलांचे प्रमाण कमी होण्यास मदत होईल, असे आयोगाचे मत आहे. अधिकाधिक माहिती व अभिलेखे हे अर्ज/अपीलांशिवायही नागरिकांना सहजतेने उपलब्ध होण्याच्या दृष्टीने सार्वजनिक प्राधिकरणाकडे प्राप्त होणाऱ्या माहिती अर्जामधील मागविण्यात आलेल्या माहितीचा आढावा घेऊन त्या स्वरूपाची माहिती संबधित सार्वजनिक प्राधिकरणाच्या संकेतस्थळावर त्यांनी स्वत:हून प्रसिद्ध केल्यास देखील माहिती अर्जांचे व अपिलांचे प्रमाण मोठया प्रमाणात कमी होण्यास मदत होईल व खऱ्या अर्थाने या अधिनियमानुसार अपेक्षित असलेला पारदर्शीपणा शासकीय कामकाजात दिसून येईल.

५. शासकीय कार्यालयांमध्ये अभिलेख्यांची परिस्थिती फारशी समाधानकारक नसल्याचा उल्लेख आयोगाच्या यापूर्वीच्या अहवालांत विस्तृतपणे करण्यात आलेला आहे यापैकी महत्त्वाच्या सूचना खाली पुन्हा उद्धृत करण्यात येत आहेत :-

अ) अभिलेखांचे योग्य पद्धतीने जतन करणे व पूर्वीच्या कागदपत्रांची त्यानुसार वर्गवारी आणि नोंद करणे हे काम त्वरेने हाती घेऊन विशिष्ट मुदतीत पूर्ण करणे.

ब) ज्या प्रकरणी कागदपत्रे सापडत नाहीत / गहाळ झाली आहेत त्या प्रकरणी महाराष्ट्र सार्वजनिक अभिलेख अधिनियम, २००५ चा अवलंब करून संबंधित कर्मचारी/अधिकारी यांच्याविरूद्ध नियमानुसार आवश्यक ती कारवाई करणे.

६. हा कायदा अस्तित्त्वात येऊन इतकी वर्षे होऊन गेली असली, तरी अद्यापही व्यापक प्रमाणावर नागरिकांपर्यंत खऱ्या अर्थाने हा कायदा पोहोचला नसल्याचे खालील निरीक्षणांच्या आधारे यापूर्वीच्या आयोगाच्या अहवालात नमूद करण्यात आलेले होते. अहवालाधीन कालावधीत यामध्ये फारशी सुधारणा झाली नसल्याचेही आयोगाच्या निदर्शनास आले आहे :-

(१) माहितीच्या अधिकारात न येणाऱ्या प्रशासकीय कार्यवाहीच्या मागण्या करणारे अर्ज करणे.

(२) निर्णय प्रक्रियेतील कारणमीमांसेबद्दल जन माहिती अधिकारी यांचे अभिप्राय विचारणे.

(३) एकाच अर्जात राज्यव्यापी माहिती मागणे.

(४) अर्जात मागितलेल्या माहितीपेक्षा अतिरिक्त माहिती प्रथम व द्वितीय अपिलात मागणे.
वारंवार एकाच विषयाची माहिती मागत राहणे.

(६) एकाच व्यक्तीने अनेक अपिले करणे.

(७) एकाच अर्जामध्ये व्यापक प्रमाणात व अनेक मुद्यांवर माहिती मागविणे.

(८) अर्ज/अपिलाला विहित शुल्क न जोडणे व आवश्यक कागदपत्रांची त्यासोबत पूर्तता नसणे.

७. तसेच शासकीय कर्मचारी/अधिकारी यांच्यामध्येही त्यांच्या जबाबदारीचे पूर्ण भान आलेले दिसत नाही. हे खालील बाबींवरून निदर्शनास येते :-

(१) जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपिलीय प्राधिकाऱ्यांनी विहित मुदतीत अर्जावरील कार्यवाही न करणे, अर्ज प्राप्त झाल्यावर अधिनियमांचे तरतुदीप्रमाणे कशाप्रकारे माहिती देण्याची प्रक्रिया पूर्ण करावी याबद्दल मोठ्या प्रमाणात जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपिलीय अधिकारी अनभिज्ञ असणे.

(२) अपिलीय प्राधिकाऱ्यांनी दिलेल्या निर्णयाची अंमलबजावणी न होणे.

(३) माहिती देण्यास विलंब झाला असल्यास अपिलीय प्राधिकाऱ्यांनी अपील निर्णयात त्याबाबतचा अभिप्राय न नोंदणे.

८. सार्वजनिक हिताच्या विषयांपेक्षा व्यक्तिगत स्वरूपाचे प्रश्न, अडीअडचणी, कामे याबाबतच्या अर्जांचे प्रमाणच मोठे आहे, असे आयोगाकडे प्राप्त झालेल्या अपिलांमधून स्पष्ट होते. अर्थात सर्वसामान्य नागरिकांस त्यांचे प्रश्न मार्गी लावण्याचे एक महत्त्वाचे साधन असा हा कायदा वाटत असल्यामुळे हे स्वाभाविकही आहे. माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ मध्ये अपेक्षित असलेली सार्वजनिक कारभारातील पारदर्शकता जसजशी वाढत जाईल व माहिती अधिकाधिक खुली होत जाईल तसे हे प्रमाण व स्वरूप बदलेल, अशी आयोगाची अपेक्षा आहे.

९. महाराष्ट्रात राज्य माहिती आयोगाकडे अपिले दाखल होण्यात छत्रपती संभाजीनगर, पुणे व मुंबई (मुख्यालय) हे विभाग अग्रेसर असल्याचे या वर्षाच्या अपिलांच्या संख्येवरून दिसून येते.

१०. शासकीय कर्मचारी/अधिकारी यांच्याप्रमाणेच नागरिकांचेही या कायद्याच्या तरतुदीसंदर्भात प्रबोधन होण्याची गरज आहे. त्या दृष्टीने जन माहिती अधिकारी, प्रथम अपिलीय अधिकारी व नागरिक यांच्याकरिता कार्यशाळा आयोजित करण्यासाठी यशदामार्फत कार्यशाळांचे आयोजन केले जाते. तसेच शासनाबरोबरच विविध स्वयंसेवी संस्था-संघटना यांनीही अशा प्रबोधनाचे उपक्रम हाती घेण्यास सुरुवात केली आहे. काही संस्था व व्यक्ती त्यात क्रियाशील आहेत. शासकीय पातळीवर केवळ जन माहिती अधिकारी, सहायक जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपिलीय अधिकारी यांच्यापुरतेच हे प्रशिक्षण मर्यादित न राहता सर्वच शासकीय अधिकाऱ्यांना/कर्मचाऱ्यांना विशेषत: विभाग प्रमुखांना या कायद्यानुसार येणाऱ्या जबाबदारीची व त्यातील उद्दिष्टांची परिपूर्ण कल्पना व जाण असणे आवश्यक आहे. त्यासाठी शासनाच्या पातळीवर कालबद्ध कार्यक्रम ठरवून व्यापक प्रमाणावर प्रशिक्षण देण्याची गरज आहे.

-**-*-*-*-*-

प्रकरण क्रमांक - २

सार्वजनिक प्राधिकरणांनी केलेल्या/करावयाच्या कार्यवाहीबाबत

२.१ माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम ६ अनुसार सर्व नागरिकांना अधिनियमाच्या तरतुदींच्या अधिन राहून माहिती मिळविण्याचा अधिकार आहे. सार्वजनिक प्राधिकरणांकडून या तरतुदींची परिपूर्तता होण्यासाठी सार्वजनिक प्राधिकरणांवर अधिनियमातील कलम ४ अन्वये आबंधने निश्चित केलेली आहेत.

२.२ नागरिकांना माहिती सुलभ रितीने मिळण्यासाठी प्रत्येक सार्वजनिक प्राधिकरणांनी त्यांच्याकडील सर्व अभिलेखे योग्य रितीने सूचीबद्ध करणे व त्यांची निर्देशसूची तयार करणे गरजेचे आहे. तसेच ज्याचे संगणकीकरण करणे योग्य आहे, अशा सर्व अभिलेख्यांचे संगणकीकरण करणेही आवश्यक आहे. त्याप्रमाणे प्रत्येक सार्वजनिक प्राधिकरणांकडून अधिक प्रभावीपणे कार्यवाही होणे आवश्यक आहे.

२.३ हा अधिनियम अधिनियमीत झाल्यापासून १२० दिवसांच्या आत राज्यातील सर्व विभागांच्या अंतर्गत असलेल्या सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांनी अधिनियमानुसार विहित केलेल्या कलम ४(१) (ख) मधील १७ नमुन्यांमध्ये माहिती प्रसिद्ध करणे आवश्यक होते. त्यानुसार प्रत्येक सार्वजनिक प्राधिकरणाची रचना, प्रक्रिया, कर्तव्ये, त्या प्राधिकरणांचे अधिकारी व कर्मचारी यांचे अधिकार, कर्तव्य, निर्णय घेण्याच्या प्रक्रियेत उत्तरदायित्व प्रणालीची निश्चित करण्यात आलेली मानके या सर्व बाबींचा समावेश झालेला आहे. ही माहिती वेळोवेळी अद्ययावत करणे आवश्यक ठरते.

२.४ माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम ५ अन्वये राज्यातील सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांनी या अधिनियमान्वये माहिती मिळण्याची विनंती करणाऱ्या व्यक्तींना माहिती देण्यासाठी त्यांच्या अखत्यारितील सर्व प्रशासकीय कार्यालयांमध्ये अधिनियम अधिनियमित झाल्यापासून १०० दिवसांच्या आत राज्य जन माहिती अधिकारी पदनिर्देशित करणे आवश्यक होते. त्यानुसार एकूण ७६,४८८ राज्य जन माहिती अधिकारी यांना निर्देशित केलेले आहे व त्यांना सहाय्य करण्यासाठी सहायक जन माहिती अधिकारी म्हणून ६४,५९१ अधिकाऱ्यांना निर्देशित केले आहे.

२.५ राज्य जन माहिती अधिकाऱ्यांनी, या अधिनियमाच्या तरतुदी अन्वये प्राप्त झालेल्या अर्जांवर केलेल्या कार्यवाहीने अर्जदारांचे समाधान न झाल्यास त्यांना अधिनियमाच्या कलम १९ (१) अन्वये प्रथम अपील दाखल करण्याची तरतूद आहे. या प्रयोजनार्थ राज्यातील सार्वजनिक प्राधिकरणांनी प्रथम अपिलीय अधिकारी म्हणून एकूण २६,८२७ पदे निर्देशित केलेली आहेत.

२.६ माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम ४(१) (ख) नुसार सार्वजनिक प्राधिकरणांनी स्वयंप्रेरणेने करावयाची कार्यवाही :

मा.सर्वोच्च न्यायालयामधील मूळ याचिका (सिव्हील) क्र.९९०/२०२१, दिनांक १७ ऑगस्ट २०२३ चे आदेश तसेच सामान्य प्रशासन विभाग, परिपत्रक क्र.रामाआ २०१९/प्र.क्र.१८/सहा, दिनांक १६.०२.२०२३ अन्वये माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ मधील कलम ४ च्या अंमलबजावणीबाबत सूचित करण्यात आले आहे त्यानुसार प्रत्येक शासकीय व निमशासकीय कार्यालयामधील स्वयं प्रेरणेने घोषित करावयाची माहिती, माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ मधील कलम ४ अनुसार १७ मुद्यांची माहिती वेळोवेळी (दरवर्षी १ जानेवारी व १ जुलै) अद्ययावत करण्यात यावी तसेच कलम ४ व्यतिरिक्त कार्यालयातील स्वयंप्रेरणेने प्रदर्शित करणे आवश्यक असलेली सर्व माहिती कार्यालयाच्या अधिकृत संगणक संकेतस्थळावर वेळोवेळी प्रदर्शित करण्यात यावी.

प्रकरण क्रमांक - ३

सार्वजनिक प्राधिकरणांकडे माहिती मिळविण्यासाठी प्राप्त झालेल्या अर्जांविषयी माहिती

३.१ अहवालाधिन वर्षात, माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम ६ (१) अंतर्गत नागरिकांनी माहिती मिळण्यासाठी राज्यातील सार्वजनिक प्राधिकरणांकडे एकूण ८,६४,०९० एवढे माहिती अर्ज केले. तसेच, सन २०२३ या वर्ष अखेरीस सुधारित आकडेवारीनुसार ७५,९६५ अर्ज प्रलंबित होते. अशा प्रकारे एकूण ९,४०,०५५ अर्जांवर सन २०२४ मध्ये माहिती देणे अपेक्षित होते. त्यापैकी, सुमारे ८,६२,९९९ इतके अर्ज सन २०२४ या साली निकालात काढण्यात आले आहेत. वर्षनिहाय प्राप्त माहिती अर्ज खालीलप्रमाणे :

वर्ष	अर्ज
२००६	१२३०००
२००७	३१६०००
२००८	४१६०९०
२००९	४४०७२८
२०१०	५४८९८७
२०११	६४५०२३
२०१२	६८२२८६
२०१३	७५११९०
२०१४	७०३०९३
२०१५	८६८८१८
२०१६	६८४२८९
२०१७	७५७०६०
२०१८	९२५४८०
२०१९	७५७०१२
२०२०	५०७४८१
२०२१	७१३५८३
२०२२	७६८२५२
२०२३	८६०६४१
२०२४	८,६४,०९०
एकूण	**१,२३,३३,१०३**

३.२ काही विभागांची मागील वर्षाची प्रलंबित अर्जांची संख्या/अन्य रकान्यातील संख्या यापैकी एक अथवा दोन्ही संख्या सुधारित झाल्या आहेत. त्यामुळे एकूण आकडेवारीमध्ये तफावत असण्याची शक्यता आहे. विभागांकडून प्राप्त झालेल्या अहवालावरून असे दिसते की, माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चा उपयोग करून सार्वजनिक प्राधिकरणांकडून आवश्यक असलेली माहिती मिळविण्यासाठी जनतेत जागरुकता निर्माण झालेली आहे. खालील आलेखावरून ही बाब स्पष्ट होते.

सन २००६ ते २०२४ या कालावधीत महाराष्ट्र राज्यामध्ये प्राप्त झालेल्या माहिती अर्जांचा वर्षनिहाय गोषवारा

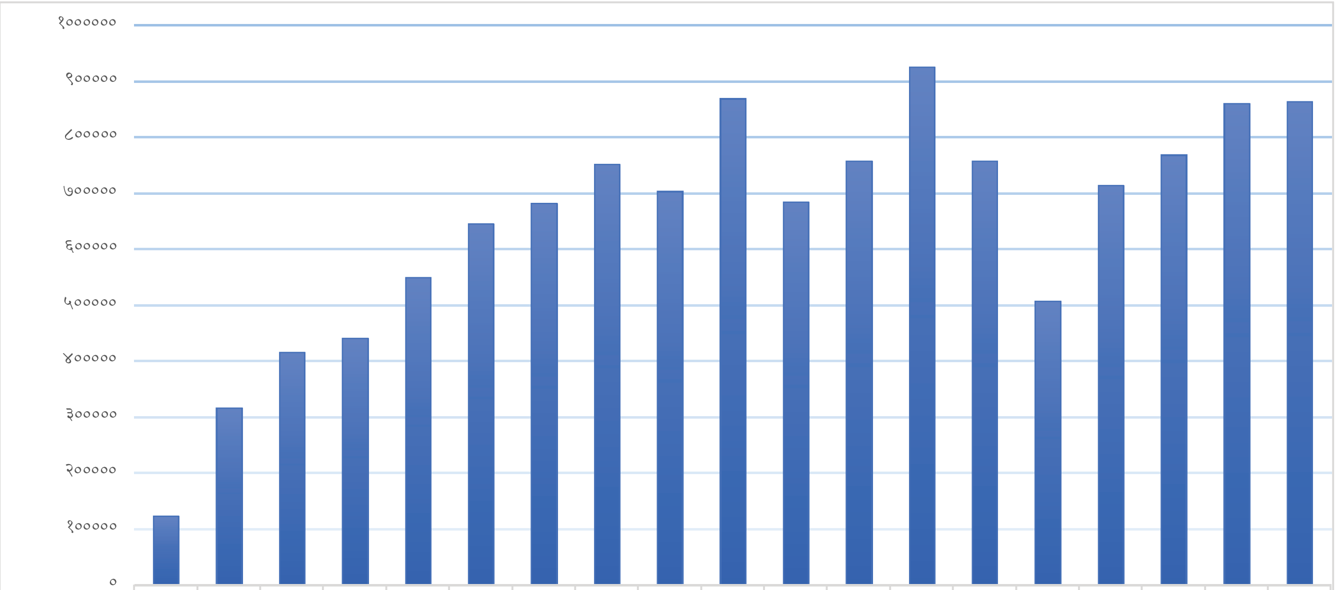

	२००६	२००७	२००८	२००९	२०१०	२०११	२०१२	२०१३	२०१४	२०१५	२०१६	२०१७	२०१८	२०१९	२०२०	२०२१	२०२२	२०२३	२०२४
माहिती अर्ज	१२३०००	३१६०००	४१६०९०	४४०७२	५४८९८	६४५०२३	६८२२८६	७५११९०	७०३०९३	८६८८१८	६८४२८९	७५७०६०	९२५४८०	७५७०१२	५०७४८१	७१३५८३	७६८२५२	८६०६४१	८६४०९०

सन २०१९ ते २०२४ या कालावधीत महाराष्ट्र राज्यामध्ये प्राप्त व निकाली काढलेल्या माहिती अर्जांचा तपशील

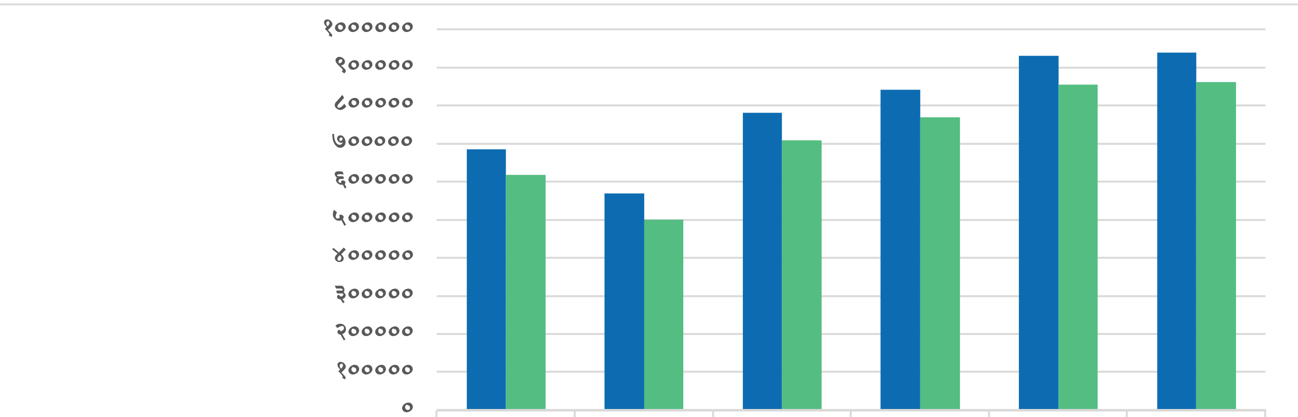

	२०१९	२०२०	२०२१	२०२२	२०२३	२०२४
एकूण माहिती अर्ज (मागील वर्षी प्रलंबीत व चालू वर्षी प्राप्त अर्ज)	६८६६३३	५७०५३९	७८२११३	८४२५०१	९३१८१४	९४००५५
चालू वर्षी निकाली काढलेल्या अर्जांची संख्या	६१८१२१	५००८०९	७०९७२७	७७०६४६	८५५६६१	८६२९९९

३.३ माहितीचा अधिकार कायद्यामधील तरतुदींनुसार सार्वजनिक प्राधिकरणांकडे अर्ज करण्याचा कल हा नगरविकास विभागाच्या अखत्यारितील सार्वजनिक प्राधिकरणांकडे या अहवालाधीन वर्षात देखील सर्वात जास्त असल्याचे दिसून येते. सर्वात जास्त अर्ज प्राप्त झालेल्या पहिल्या दहा विभागांची आकडेवारी खालीलप्रमाणे आहे :-

अ.क्र.	विभागाचे नाव	२०२४ सालात प्राप्त झालेल्या अर्जांची संख्या
१	**नगरविकास विभाग**	२,२२,१९९
२	**महसूल, मुद्रांक शुल्क व नोंदणी विभाग**	१,४६,१६७
३	**गृह (खुद्द)**	१,१०,७६९
४	**ग्रामविकास व पंचायत राज विभाग**	७२,६४९
५	**सार्वजनिक बांधकाम विभाग**	३४,०१४
६	**गृह (परिवहन विभाग)**	२७,२६९
७	**महसूल (वने) विभाग**	२३,९२१
८	**सहकार, पणन व वस्त्रोदयोग विभाग**	२१,३७४
९	**गृह निर्माण विभाग**	२०,४२१
१०	**उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग (ऊर्जा)**	१७,६२८
एकूण		**६,९६,४११**

यावरून असे दिसून येते की, एकूण ४३ मंत्रालयीन विभागांकडे प्राप्त झालेल्या माहिती अर्जांपैकी ८०.५९% माहिती अर्ज उपरोक्त १० विभागांकडेच करण्यात आले आहेत.

३.४ अर्जदारांना उपलब्ध करून दिलेल्या माहितीपोटी जमा झालेली रक्कम:-

राज्य जन माहिती अधिकारी यांच्याकडून अर्जदार यांना उपलब्ध करून दिलेल्या माहितीपोटी दारिद्रय रेषेखालील अर्ज वगळता एकूण रक्कम रु. २,०३,७३,२१८/- (विवरणपत्र २) जमा झालेली आहे. प्राप्त रक्कमेची विभागवार विगतवारी विवरणपत्र क्र.२ मध्ये दिलेली आहे.

३.५ माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ मधील कलम ७ (५) खालील परंतुकान्वये शासनाकडून निर्धारित केलेल्या दारिद्रय रेषेखालील व्यक्तींकडून माहितीपोटी फी आकारली जात नाही. सन २०२४ मध्ये माहिती उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या ८,२०,८३३ व्यक्तींपैकी २५,९१८ इतक्या दारिद्रय रेषेखालील व्यक्तींना या कलमाचा लाभ देण्यात आला आहे.

३.६ सर्वसाधारण अर्जदार व दारिद्रय रेषेखालील अर्जदारांची तुलनात्मक संख्या दर्शविणारा आलेख:-

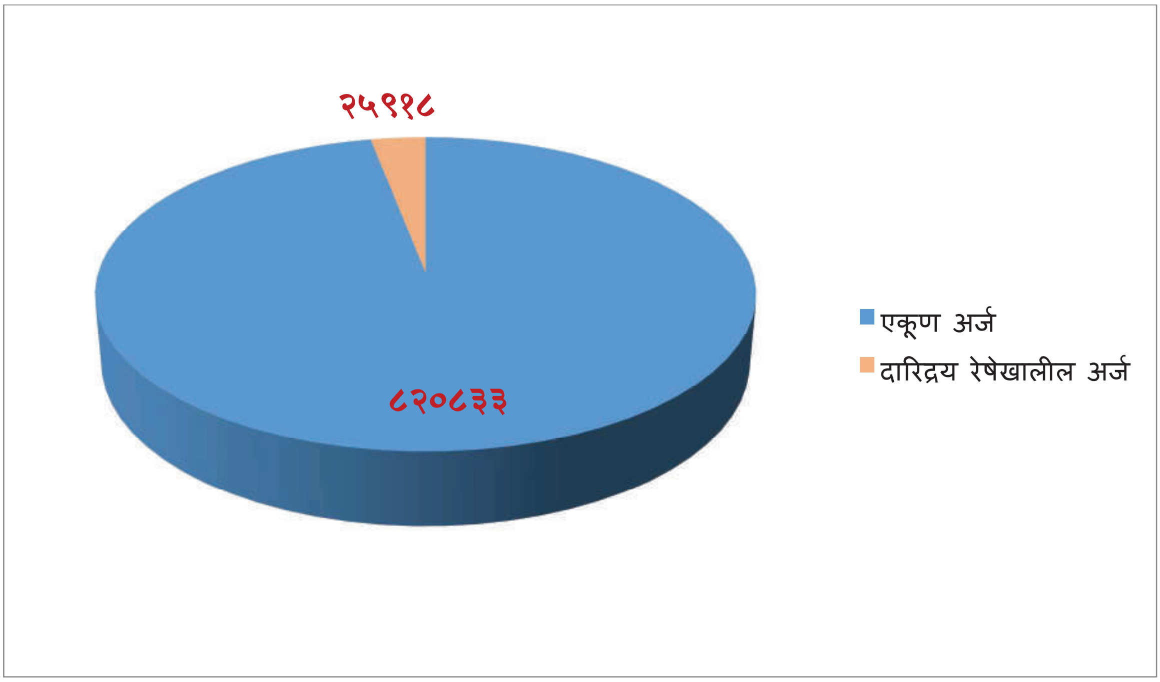

प्रकरण क्रमांक - ४

आयोगाचे एकूण कामकाजाबाबतची माहिती

४.१ प्रथम अपिलिय अधिकारी यांच्या निर्णयाने समाधान न झालेल्या व्यक्तींनी कलम १९ (३) अन्वये केलेल्या द्वितीय अपिलांची सुरुवातीची शिल्लक ८७,८७२ व सन २०२४ मध्ये प्राप्त झालेली ५२,६७६ अशी एकूण १,४०,५४८ द्वितीय अपिले अहवालाधीन वर्षात आयोगाकडे विचाराधीन होती. त्यापैकी ६३,६५६ अपीले निकाली काढण्यात आली आहेत. [विवरणपत्र — ४ व ४ (अ)]

४.२ राज्य जन माहिती अधिकारी यांच्याकडून या अधिनियमानुसार प्राप्त झालेल्या अर्जांवर वेळेत निर्णय न घेणे, माहिती नाकारणे, अथवा अर्ज न स्वीकारणे तसेच प्रथम अपिलिय अधिकाऱ्यांनी दिलेल्या आदेशाची अंमलबजावणी न करणे यासाठी कलम १८ अन्वये आयोगाकडे सन २०२३ या वर्षाखेरीस २१,३९४ तक्रार अर्ज प्रलंबित होते. सन २०२४ या वर्षामध्ये ९,६२१ तक्रार अर्ज दाखल झाले. अशा एकूण ३१,०१५ तक्रार अर्जापैकी १२,७९७ तक्रार अर्जांवर अहवालाधीन वर्षात निर्णय घेण्यात आला आहे.[विवरणपत्र — ४ व ४ (ब)]

४.३ आयोगाने एकूण ३९२ प्रकरणांमध्ये कलम २० (१) अन्वये जन माहिती अधिकारी यांच्यावर रु. ७६,८५,३८६/- इतक्या रकमेचे शास्तीचे आदेश पारित केले आहेत. [विवरणपत्र — ५ व ५ (१)]

४.४ माहितीचा अधिकार अधिनियमातील तरतुदीच्या अंमलबजावणीबाबत राज्य जन माहिती अधिकारी यांच्याकडून कसूर झाला म्हणून राज्य माहिती आयोगाकडे प्राप्त झालेल्या अपीलांवर/तक्रारींवर निर्णय देते वेळेस अहवालाधीन वर्षामध्ये एकूण ३१ प्रकरणांमध्ये संबंधित अपीलकर्ता/तक्रारदार यांना एकूण रु.९२,०००/- इतकी नुकसान भरपाई देण्याचे आदेश आयोगाने पारित केले आहेत. [विवरणपत्र —५ व ५ (२)]

प्रकरण क्र. ५

सार्वजनिक प्राधिकरणाकडून माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या प्रभावी अंमलबजावणीसाठी शासनास केलेल्या शिफारशी

५.१ यापूर्वीच्या वार्षिक अहवालातील ठळक शिफारशी खालीलप्रमाणे :-

१) प्रशिक्षण कार्यक्रमांचे आयोजन करणे.

२) प्रत्येक सार्वजनिक प्राधिकरणाने त्यांच्याकडील जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपिलीय अधिकारी यांची माहिती असणारी पुस्तिका प्रसिद्ध करण्याबाबत सूचना देणे.

३) आयोगाच्या आदेशाचा अवमान झाल्यास शास्ती होऊ शकते याची स्पष्ट कल्पना देणारे परिपत्रक काढणे. कलम ४ ची अंमलबजावणी गंभीरपणे करणे.

४) आयोगाच्या आदेशांचे अनुपालन विहीत मुदतीत करणे.

५) शासकीय कामकाजामध्ये सुधारणा व कामकाजाची माहिती होण्यासाठी सर्व कर्मचाऱ्यांच्या सेवा प्रवेशोत्तर परीक्षा (Departmental Qualification Examination) घेण्यात येतात. या परीक्षांच्या अभ्यासक्रमामध्ये

- माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५
- महाराष्ट्र सार्वजनिक अभिलेख, २००५
- महाराष्ट्र शासकीय कामात विलंब करणेस प्रतिबंध करण्याचा अधिनियम, २००५ चे प्रकरण ३ या विषयांचा समावेश करावा.

६) अभिलेख व्यवस्थापनाविषयी सर्व कार्यालये व कर्मचाऱ्यांमध्ये अनास्था दिसून येते. त्यामुळे माहिती देताना व तिचा शोध घेताना अडचणी निर्माण होऊन कर्मचाऱ्यांचा वेळ व श्रम माहिती शोधण्यात जातो. हे टाळण्यासाठी प्रत्येक कार्यालयाच्या अभिलेखाची तपासणी (Audit) अभिलेख संचालनालय, मुंबई यांच्या मार्फत करण्यास सक्ती करण्यात यावी.

७) राज्य माहिती आयोगाची तीन अतिरिक्त खंडपीठे मुंबई, पुणे व औरंगाबाद येथे स्थापन करण्याबाबत लवकरात लवकर कार्यवाही करणे.

८) ज्या प्रकरणांमध्ये संबंधित सार्वजनिक प्राधिकरणाने माहितीचा अधिकार अधिनियमातील कलम -४ (१) (क) व (ख) चे पालन केलेले नाही त्या संबंधित सार्वजनिक प्राधिकरणाच्या कार्यालय प्रमुख यांना जबाबदार धरण्यात यावे.

९) अधिनियमाच्या कलम ६ अन्वये माहिती मागतांना, अर्जदार ज्या सार्वजनिक प्राधिकरणाची माहिती हवी आहे, त्या सार्वजनिक प्राधिकरणाकडे माहिती न मागता, राज्य माहिती आयोग, मुख्यालय येथे अर्ज करतात त्यामुळे अर्ज हस्तांतरणाचे काम वाढते व शासकीय कामकाजाच्या वेळेचा अपव्यय होतो. यास्तव अर्जदाराने त्या/त्या संबंधित प्राधिकरणाकडे माहिती मागावी.

१०) वारंवार एकाच विषयासंदर्भात अर्ज करणा-या अर्जदारांविरुद्ध ठोस निर्णय घेणे.

११) बऱ्याचशा सार्वजनिक प्राधिकरणांनी अतिशय कनिष्ठ स्तरावरच्या अधिकाऱ्यांना व कर्मचाऱ्यांना जन माहिती अधिकारी तसेच प्रथम अपिलीय अधिकारी नेमलेले असल्याने ज्यांच्याकडे माहिती उपलब्ध आहे त्यांच्याकडून अपेक्षित प्रतिसाद वरिष्ठांकडून त्यांना मिळत नाही. यास्तव, जेष्ठता असलेल्या अधिकाऱ्यांना जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपिलीय अधिकारी म्हणून नेमणे योग्य राहील.

१२) मुळ माहिती अर्ज, प्रथम अपील व व्दितीय अपील अर्ज करण्यासाठी आकारण्यात येणाऱ्या फी मध्ये वाढ करण्याबाबतचा प्रस्ताव केंद्र शासनास सादर करणे.

१३) माहिती अधिकार अधिनियम,२००५ सार्वजनिक प्राधिकरणांनी त्यांच्या अधिपत्याखालील सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांची सुची तयार करणे

१४) शासनाकडून मुख्यालय व बृहन्मुंबई खंडपीठ तसेच राज्यातील उर्वरित सर्व खंडपीठ या ठिकाणी मंजूर असलेल्या नियमित पदांपैकी रिक्त असलेल्या पदांवर अधिकारी व कर्मचारी यांची नेमणूक करणे आणि प्रतिनियुक्ती ऐवजी पदावर नियमित बदली आधारे नियुक्ती करणे.

१५) माहिती अधिकार अधिनियम, २००५ आणि त्या अंतर्गत नियमानुसार असलेल्या सुविधा प्राप्त करून घेण्यासाठी अर्जदाराला दारिद्य रेषेखाली असल्याचे प्रमाणपत्र सादर करणे आवश्यक असते. मात्र संबंधित अर्जदाराने कोणत्या प्राधिकाऱ्याचा दाखला / प्रमाणपत्र सादर करावे याबाबत तरतूद नसल्याने अर्जदार सरपंच, ग्रामसेवक, तहसीलदार, गट विकास अधिकारी यांनी दिलेले दाखले सादर करतात किंवा कुटुंबाची शिधापत्रिका देखील सादर केली जाते. सबब याबाबत आवश्यक तरतूद महाराष्ट्र माहिती अधिकार नियम, २००५ मध्ये करावी.

१६) मुख्य राज्य माहिती आयुक्त व राज्य माहिती आयुक्त यांचे आदेशांची अंमलबजावणी सुनिश्चित करण्याकरिता प्रत्येक विभाग व जिल्हास्तरीय कार्यालयामध्ये वरिष्ठ अधिकाऱ्यांना समन्वय अधिकारी म्हणून नियुक्त करण्यात यावे.

५.२ महाराष्ट्र राज्य माहिती आयोगाच्या सन २०२४ च्या अहवालातील शिफारशी:-

१) प्रथम अपिलिय अधिकारी द्वितीय अपील सुनावणीच्या वेळी पूर्वसूचनेशिवाय बहुतांशी अनुपस्थित राहतात. तसेच लेखी म्हणणेसुद्धा सादर करीत नाहीत. त्यामुळे द्वितीय अपिलांची सुनावणी परिपूर्ण होत नाही, असे आयोगाचे म्हणणे आहे. सबब प्रथम अपिलिय अधिकारी यांना द्वितीय अपिल सुनावणीच्या वेळी उपस्थित राहणे बंधनकारक करावे.

२) माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम ४(क) (ख) अद्यापही सार्वजनिक प्राधिकरणांकडून अद्ययावत करण्यात आलेला नाही. याबाबत कडक कारवाई करण्याची शिफारस करण्यात येत आहे.

३) द्वितीय अपिल सादर करण्यासाठी ९० दिवसांच्या मुदतीबाबत स्पष्टता असणे आवश्यक आहे.

४) राज्य माहिती आयोगाच्या कार्यालयांमध्ये तांत्रिक मनुष्यबळ उपलब्ध करून देणे.

५) प्रशिक्षण व प्रकाशन- माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चा प्रशिक्षण कार्यक्रम यशदा, पुणे यांच्यामार्फत दरवर्षी आयोजित करण्यात येतो. तसेच त्यासंदर्भातील कार्यक्रमाची रुपरेषा/आराखडा यशदामार्फत शासनास सादर करण्यात येतो. राज्य माहिती आयोगाकडून माहिती अधिकार अधिनियम, २००५ मधील तरतूदीनुसार द्वितीय अपीलासंदर्भातील तसेच तक्रारींसंदर्भातील कामकाज चालविले जाते. सदर कामकाजादरम्यान जन माहिती अधिकारी तसेच प्रथम अपिलीय अधिकारी यांना माहिती अधिकार अधिनियम, २००५ बाबतचे पुरेसे ज्ञान नसल्याचे निदर्शनास आले आहे. त्यामुळे माहिती अधिकार अधिनियम, २००५ या कायद्याची प्रभावी अंमलबजावणी होण्यासाठी सदर प्रशिक्षण कार्यक्रमामध्ये राज्य माहिती आयोगाचा सहभाग असणे आवश्यक आहे. तसेच या कायद्याबद्दल अधिकाधिक जागरुकता निर्माण होण्यासाठी, कायद्याबाबतची सकारात्मकता वाढविण्यासाठी तसेच या कायद्याच्या यशस्वीततेच्या कथा (Success Stories) सर्वसामान्य नागरिकांपर्यत पोहोचण्यासाठी राज्य माहिती आयोगाच्या कामकाजासंदर्भात विविध माध्यमांतून प्रकाशने निर्माण होणे आवश्यक आहे.

६) आयोगाकडे प्राप्त होणाऱ्या द्वितीय अपीले, तक्रारी व अन्य अर्ज यांचा वाढता आवाका लक्षात घेता आयोगातील दैनंदिन कामकाज सुरळीतपणे व कालमर्यादेमध्ये पार पाडण्यासाठी आयोगातील सर्व रिक्त पदे तातडिने भरणे आवश्यक आहे. तसेच विधीविषयक व लेखाविषयक कामकाजाचे ज्ञान असणाऱ्या कर्मचाऱ्याऱ्यांची आवश्यकता भासत असल्याने त्यानुसार अतिरिक्त पदे मंजूर करण्यात यावीत.

७) सार्वजनिक प्राधिकरणांकडे माहिती अधिकार अर्जाची संख्या कमी होणाच्या दृष्टीने सदर प्राधिकरणाकडे उपलब्ध असणारी जास्तीत जास्त माहिती संकेतस्थळावर प्रकाशित करणे आवश्यक आहे. त्यादृष्टिने सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांनी कलम ४ ची प्रभावी अंमलबजावणी करावी.

८) कार्यालयांमध्ये अभिलेख व्यवस्थापन न केल्यामुळे कित्येकदा माहिती अर्जाच्या अनुषंगाने आवश्यक माहितीचा शोध घेऊन सदर माहिती विहित मुदतीमध्ये उपलब्ध करून देणे शक्य होत नाही. तसेच अनेकदा माहिती आढळून येत नाही. त्यामुळे प्रत्येक सार्वजनिक प्राधिकरणाकडून आपल्या कार्यालयातील अभिलेखांचे व्यवस्थापन काटेकोरपणे करणे आवश्यक आहे.

९) माहिती अधिकार अधिनियमान्वये माहिती मागणीसाठी करावयाच्या अर्जासाठी रु.१०/-शुल्क विहित करण्यात आले असून प्रथम अपील अर्ज व द्वितीय अपील अर्जासाठी ते रु. २०/-इतके आहे. परंतु रु.१०/- व रु. २०/- हे शुल्क अत्यल्प असल्याचे जाणवते. सदरचे शुल्क वाढवून माहिती अर्जासाठी रु. १००/-, प्रथम अपिलासाठी रु. १५०/- व द्वितीय अपीलासाठी रु. २००/-याप्रमाणे शुल्क आकारण्यात यावे.

१०) माहिती अधिकार अर्जामध्ये माहिती मागविण्याचे प्रयोजन/कारण नमूद करणे आवश्यक करावे. सध्याच्या कायद्यात माहिती मागविण्याचे कारण नमूद करण्याची तरतूद नाही. यामुळे कायद्याचा दुरुपयोग होतो आणि काही अर्जदार शेकडो / हजारो अर्ज करून संबंधित प्राधिकरणास वेठीस धरतात. मोठ्या प्रमाणावर अर्ज केल्यामुळे गरजवंत अर्जदारांवर अन्याय होतो आणि कायद्याच्या अंमलबजावणीत अडथळे येतात, याचा कार्यालयीन कामकाजावर विपरीत परिणाम होतो. अर्जामध्ये माहिती मागविण्याचे कारण नमूद केल्यास, अनावश्यक अर्जांना आळा बसेल आणि गरजूंना माहिती मिळणे सोपे होईल.

११) राज्यातील माहिती आयोगामध्ये बहुतांश अधिकारी पदे रिक्त आहेत. सदर पदांचा अतिरिक्त कार्यभार इतर कार्यरत अधिकारी यांचेकडे सोपविण्यात आलेला आहे. या रिक्त पदांमुळे कार्यरत असलेल्या इतर अधिकाऱ्यांवर अतिरिक्त कामाचा ताण येत आहे. परिणामी, आयोगातील अपीलविषयक कामकाजास विलंब होत असून, प्रलंबित अपिलांची संख्या वाढत आहे. माहिती अधिकार कायद्यांतर्गत नागरिकांना वेळेवर माहिती मिळणे आवश्यक आहे. त्यासाठी, अधिकाऱ्यांची रिक्त पदे तातडीने भरणे गरजेचे आहे.

मा. सर्वोच्च न्यायालयाच्या दिनांक १७.०८.२०२३ च्या आदेशाच्या अनुषंगाने माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ मधील कलम ४ च्या प्रभावी अंमलबजावणीसाठी संनियंत्रण व Third party audit करण्याबाबत राज्य माहिती आयोगास आदेशित करण्यात आले आहे. तसेच मा. सर्वोच्च न्यायालयाच्या दिनांक ०९.१०.२०२३ च्या आदेशान्वये राज्य माहिती आयोगामधील सुनावणीचे कामकाज संमिश्र पद्धतीने (Hybrid Hearing) प्रत्यक्ष + Virtual/Online करण्याबाबत आदेशित करण्यात आले आहे. त्यासाठी योग्य ती साधनसामग्री (Resources) राज्य माहिती आयोगांना पुरविण्याबाबत शासनासदेखील आदेशित करण्यात आलेले आहे.

मा. सर्वोच्च न्यायालयाच्या दोन्ही आदेशांच्या अंमलबजावणीसाठी, कलम ४ च्या संनियंत्रणासंदर्भात स्वतंत्र कक्ष स्थापन करण्याची आवश्यकता असून त्यासाठी स्वतंत्र मनुष्यबळ आवश्यक आहे. तसेच Hybrid Hearing च्या कार्यवाहीसाठी तांत्रिक मनुष्यबळाची नितांत आवश्यकता आहे. त्यानुसार राज्य माहिती आयोगास अतिरिक्त आकृतिबंध मंजूर करण्याची शिफारस आहे.

१२) प्रत्येक जिल्ह्याच्या ठिकाणी जन माहिती अधिकारी आणि प्रथम अपिलीय अधिकाऱ्यांसाठी वेळोवेळी प्रशिक्षण आणि उजळणी वर्ग आयोजित करावेत, जन माहिती अधिकारी आणि प्रथम अपिलीय अधिकाऱ्यांना कायद्याचे पुरेसे ज्ञान नसल्यामुळे, ते योग्य पद्धतीने माहिती अर्जावर कार्यवाही करत नाहीत. यामुळे अपिलकर्त्यांना माहिती मिळत नाही आणि आयोगाकडे द्वितीय अपिलांची संख्या वाढते. नियमित प्रशिक्षण आणि उजळणी वर्गांमुळे अधिकाऱ्यांचे ज्ञान अद्ययावत राहील आणि ते योग्य पद्धतीने कार्यवाही करू शकतील.

सन २०२४ मध्ये राज्य माहिती आयोग, कोंकण खंडपीठ, नवी मुंबई महानगरपालिका आणि यशवंतराव चव्हाण विकास प्रशासन प्रबोधिनी (यशदा), पुणे यांच्या संयुक्त विद्यमाने दि. १३.१२.२०२४ रोजी नवी मुंबई महानगरपालिका मुख्यालयामध्ये एक दिवसीय प्रशिक्षण कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली होती. सदर प्रशिक्षणास २२६ प्रशिक्षणार्थी उपस्थित होते.

१३) माहितीच्या अधिकारात अर्जदाराने साक्षांकित अनेक प्रतींची मागणी केल्यास माहिती शुल्काचे दर नव्याने निश्चित करावेत जेणेकरून साक्षांकित प्रतीच्या मोबदल्यात शासनास महसूल उपलब्ध होऊ शकेल.

१४) राज्य माहिती आयोगाच्या सर्व खंडापीठांमधील रिक्त पदे तातडीने भरण्याची कार्यवाही करावी. उदा. पुणे खंडापीठातील उपसचिव संवर्गातील पद दोन वर्षांपासून आणि सहायक कक्ष अधिकारी संवर्गातील तीन पदे तीन वर्षांपासून रिक्त आहेत. तसेच मुख्यालयातील एक कक्ष अधिकारी, दोन सहा. कक्ष अधिकारी, १ विधी अधिकारी, १ विधी सहायक ही पदे मुख्यालयाच्या स्थापनेपासून व दीर्घ कालावधीसाठी रिक्त आहेत. तसेच सचिव व १ कक्ष अधिकारी यांचा कालावधी समाप्त झाला असून त्यांनी कार्यमुक्त करण्याची मागणी केली आहे. त्यांच्या बदली अधिकारी उपलब्ध करून देण्याची मागणी केली आहे. मात्र अद्याप अधिकारी उपलब्ध करून देण्यात आले नाहीत. खंडापीठांमधील रिक्त पदांमुळे कामकाजावर परिणाम होत आहे. अपिलांची संख्या वाढत आहे. रिक्त पदे तातडीने भरल्यास, कामकाजाला गती मिळेल आणि प्रलंबित अपिलांची संख्या कमी होईल.

१५) शासन स्तरावरून सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांचे ई-मेल पत्ते आयोगास उपलब्ध करून द्यावेत. यामुळे सुनावणी नोटीस ईमेलद्वारे संबंधित प्राधिकरणास तातडीने पाठवणे शक्य होईल. यामुळे सुनावणी प्रक्रिया जलद होईल आणि वेळेची बचत होईल आणि कामकाजाला गती मिळेल.

१६) अपीलार्थीस सुनावणी नोटीस आणि सुनावणी पश्चात त्यानुषंगाने पारित करण्यात येणारे आदेश SMS द्वारे पाठवण्याची व्यवस्था विकसित करावी. SMS द्वारे नोटीस व आदेश पाठविल्यास, अपीलार्थीस वेळेवर माहिती मिळेल आणि गैरसोय टाळता येईल. त्यानुषंगाने योग्य प्रणाली विकसित करणे आवश्यक आहे.

१७) माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम ४(१) (ख) नुसार सार्वजनिक प्राधिकरणांनी स्वयंप्रेरणेने करावयाची कार्यवाही :

मा.सर्वोच्च न्यायालयामधील मूळ याचिका (सिव्हील) क्र.९९०/२०२१, दिनांक १७ ऑगस्ट २०२३ चे आदेश तसेच सामान्य प्रशासन विभाग, परिपत्रक क्र. रामाआ २०१९ / प्र.क्र.१८ / सहा, दिनांक १६.०२.२०२३ अन्वये माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ मधील कलम ४ च्या अंमलबजावणी-बाबत सूचित करण्यात आले आहे त्यानुसार प्रत्येक शासकीय व निमशासकीय कार्यालयामधील स्वयं प्रेरणेने घोषित करावयाची माहिती, माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ मधील कलम ४ अनुसार १७ मुद्यांची माहिती वेळोवेळी (दरवर्षी १ जानेवारी व १ जुलै) अद्ययावत करण्यात यावी तसेच कलम ४ व्यतिरिक्त कार्यालयातील स्वयंप्रेरणेने प्रदर्शीत करणे आवश्यक असलेली सर्व माहिती कार्यालयाच्या अधिकृत संगणक संकेतस्थळावर वेळोवेळी प्रदर्शित करण्यात यावी.

-*-*-*-*-*-*-*-

प्रकरण क्र. ६

महाराष्ट्र राज्य माहिती आयोगाचे महत्त्वपूर्ण निर्णय.

Landmark Decisions

State Information Commission ,Maharashtra State
Bench at Chhtrapati Sambhajinagar
Shri Keshavraje Nimbalkar

Vs

Total 2788 Public Authority of State
Date Of Decision 26.06.2024

Decided by Shri Makarand Ranade, State Information Commissioner, Bench at Chhtrapati Sambhajinagar.

Provision Involved : Misuse of Right to Information Act, 2005.

The appellant, Shri Keshavraje Nimbalkar has filed 2788 secondary appeals under Section 19 (3) of the Right to Information Act, 2005, with the State Information Commission, Bench Chhatrapati Sambhajinagar from 2021 to 10 June 2024. That is, the appellant has submitted 2788 information applications and 2788 first appeals to the respective authorities. The Commission is left with the question of why the appellant felt the need to file such a large number of information applications and first appeal applications. Also, when reviewing all the information applications in the present case, the appellant has sought the same information from the respective authorities by changing the time period and the words.

Shri Keshavraje Nimbalkar has filed 2788 secondary appeals under Section 19 (3) of the Right to Information Act, 2005, with the State Information Commission, Bench Chhatrapati Sambhajinagar from 2021 to 10 June 2024. That is, the appellant has submitted 2788 information applications and 2788 first appeals to the respective authorities. The Commission is left with the question of why the appellant felt the need to file such a large number of information applications and first appeal applications. Also, when reviewing all the information applications in the present case, the appellant has sought the same information from the respective authorities by changing the time period and words.

During the hearing, the appellant informed that since there is no restriction on how many applications an applicant can make, the applications have been submitted as per the authority received. The Commission asked the appellant as to what public interest was achieved by submitting such a large number of RTI applications to independent authorities or by obtaining such information. However, the appellant has not been able to provide any valid reasons to the Commission in this regard. The appellant further informed the Commission that about 10,000 of his RTI applications, first appeals and second appeals are pending with various government offices/authorities and different benches of the State Information Commission.

Held - Assuming an average cost of Rs. 100/- for each appeal, the appellant has spent Rs. 2,78,800/- for his 2788 second appeals. The appellant must exercise the right granted to him in a moderate manner. But it appears that the appellant has made unrestricted and unreasonable use of the Right to Information Act. The habit of applying in such a limited format has also created a risk of consuming a lot of valuable time and energy of the concerned government offices/authorities and having a serious impact on the important government work that the said government offices are intended to provide to the general public.

Orbiter Dicta - Applicants who repeatedly apply for information do so to achieve their personal objectives, and since personal interest is considered in it, public interest will not be achieved. Therefore, the statutory objective stated in the Right to Information Act, 2005 is clearly not achieved. Also, it will cause delay in government work and this is not the intention of the Right to Information Act, the Commission is of the clear opinion that the same will not be done.

Case Referred :

1. Hon. Supreme Court of India - Civil Appeal No.6454 OF 2011 Central Board Of Sec. Education & Anr *vs* Aditya Bandopadhyay & Ors on 9th August, 2011
2. Hon'ble High Court of Andhra Pradesh, Hyderabad –Writ Petition No.20182 dated 27.01.2009
3. Central Information Commission *vide* CIC/LS/2012/00858-SA to 00872-SA dated 04.07.2014

4

CIC/SG/C/2011/000760,CIC/SM/2011/000926G,CICSM/A/2011/001111/SG,CIC/SM/A2011/

002909 dated 17th January, 2012

राज्य माहिती आयोग,महाराष्ट्र राज्य, खंडपीठ छत्रपती संभाजीनगर यांच्यासमोर
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अन्वये दाखल झालेले अपील

राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ छत्रपती संभाजीनगर, बचत भवन लेखा व कोषागार कार्यालयाच्या पाठीमागे, छ.संभाजीनगर-431001

श्री.केशवराजे निंबाळकर,
रा.निवारा बिल्डिंग-२, सहयोगनगर, बीड

अपिलार्थी

(सुनावणी दिनांक २६.०६.२०२४)

अपिलार्थी यांनी सन २०२१ ते १० जुन २०२४ पर्यंत राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ छत्रपती संभाजीनगर यांचेकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम १९ (३) अन्वये २७८८ इतकी व्दितीय अपिले (सोबत जोडलेल्या यादीप्रमाणे) दाखल केलेली आहेत. म्हणजेच अपिलार्थी यांनी २७८८ माहिती अर्ज व २७८८ प्रथम अपील त्या त्या प्राधिकरणाकडे सादर केलेले आहेत. अपिलार्थी यांना इतक्या मोठ्या प्रमाणात माहिती, प्रथम अपील व व्दितीय अपील अर्ज करण्याची आवश्यकता का भासली ?. असा प्रश्नच आयोगास पडलेला आहे. तसेच प्रस्तुत प्रकरणातील सर्व माहिती अर्जाचे अवलोकन केले असता, अपिलार्थी यांनी कालावधी तसेच शब्दांची अदलाबदल करुन एक सारखीच माहिती त्या त्या प्राधिकरणाकडे मागितलेली आहे. या माहिती अर्जाच्या अनुषंगाने अपिलार्थी यांनी त्या त्या प्राधिकरणाकडे सादर केलेल्या बहुतांश सर्व प्रथम अपिलामध्ये, **विहित मुदतीत माहिती अप्राप्त / टाळाटाळ**, असे प्रयोजन नमूद केलेले आहे. तसेच आयोगाकडे व्दितीय अपील दाखल करताना बहुतांश व्दितीय अपिलांच्या प्रयोजनामध्ये, **प्रथम अपिलीय अधिकारी यांनी निर्णय दिला नाही**, असे कारण नमूद केलेले आहे. अपिलार्थी यांच्या सर्व व्दितीय अपिलामध्ये एक सारखीच परिस्थिती कशी असु शकते, याबाबत आयोगास विचार करण्यास भाग पडलेले आहे. त्यानुसार अपिलार्थी यांची बाजू ऐकुन घेण्याकरिता आयोगासमोर सुनावणी प्रस्तावित करुन तसे अपिलार्थी यांना आयोगाच्या नोटीसव्दारे कळविण्यात आले. त्यानुसार आज रोजी सुनावणीसाठी अपिलार्थी उपस्थित आहेत.

२. आज रोजी सुनावणीदरम्यान अपिलार्थी यांनी असे अवगत केले की, एका अर्जदाराने किती अर्ज करावे, याबाबत कोणतेही बंधन नसल्यामुळे प्राप्त झालेल्या अधिकारानुसार अर्ज सादर केलेले आहेत. यावर आयोगाने अपिलार्थी यांना अशी विचारणा केली की, इतक्या मोठ्या प्रमाणावर निरनिराळ्या प्राधिकरणांकडे माहिती अर्ज सादर करुन किंवा प्राप्त झालेल्या माहितीमधुन नेमके कोणते जनहित साध्य झाले, मात्र याबाबत अपिलार्थी आयोगास कोणतेही समर्थनीय कारण सांगु शकलेले नाहीत. पुढे अपिलार्थी यांनी आयोगास असेही अवगत केले की, त्यांचे सुमारे १०,००० माहिती अधिकार कायद्याखालील माहितीचे अर्ज, प्रथम अपिले व व्दितीय अपिले वेगवेगळ्या शासकीय कार्यालये / प्राधिकरणे व राज्य माहिती आयोगाच्या वेगवेगळ्या खंडपीठाकडे प्रलंबित आहेत.

३. एकाच व्यक्तीने हजारोच्या संख्येने माहिती अधिकार कायद्याखाली माहिती अर्ज / अपिले करणे माहिती अधिकार कायद्यामध्ये अभिप्रेत / अपेक्षित नाही. यावरुन अपिलार्थी हे माहिती अधिकार कायद्याचा मोठ्या

(१/२३२)

प्रमाणावर दुरुपयोग करुन संबंधित शासकीय कार्यालयास / प्राधिकरणास वेठीस धरत असुन त्यांच्या कृतीमुळे संबंधित शासकीय कार्यालये / प्राधिकरणांचे दैनंदिन कामकाज ठप्प होण्याचा गंभीर धोका निर्मा झाला आहे. अशा अमर्यादित स्वरुपात अर्ज करण्याच्या रावयीगुळे रांबंधित शाराकीय कार्यालये / प्राधिकर गांचा बहुमुल्य वेळ व शक्ती अधिक प्रमाणात खर्ची पडुन सदर शासकीय कार्यालयांकडुन सर्व सामा जनतेला ज्या सेवा देणे अभिप्रेत आहे त्या महत्वाच्या शासकीय कामकाजावर गंभीर परिणाम होण्याचा धो देखील निर्माण झालेला आहे.

४. सर्व साधारणपणे एका अपिलासाठी रु.१००/- इतका खर्च (माहिती, प्रथम अपील व व्दितीय अपी याकरिता कोर्ट फी स्टॅम्प, इतर झेरॉक्स, टपालखर्च इ. एकत्रित खर्च) गृहित धरला असता अपिलार्थी यां त्यांच्या २७८८ इतक्या व्दितीय अपिलांसाठी रु.२,७८,८००/- इतका खर्च केलेला आहे. अपिलार्थी यांनी त्यां प्राप्त झालेल्या अधिकाराचा (माहिती अधिकार) माफक पध्दतीने वापर करणे आवश्यक आहे किंबहुना असे कायद्यास अभिप्रेत आहे, अशी आयोगाची धारणा आहे. परंतु अपिलार्थी यांनी माहिती अधिकार कायद्या अनिर्बंध व अवाजवी उपयोग केल्याचे दिसून येते.

५. अपिलार्थी यांनी एका एका प्राधिकरणाकडे / कार्यालयाकडे एका पेक्षा जास्त माहिती अर्ज सा केलेले आहेत. सार्वजनिक प्राधिकरण हे आपले दैनंदिन कामकाज सांभाळुन माहिती अधिकारात माहि देण्याचे अतिरिक्त काम करतात. माहिती अधिकार अधिनियम २००५ मधील कलम ६ (१) नुसार जन माहि अधिकारी यांच्याकडे माहितीचा अर्ज प्राप्त झाल्यानंतर या अर्जावर ३० दिवसात कार्यवाही करणे आवश्य आहे. मात्र एकाच प्राधिकरणाकडे एकाच दिवशी एका पेक्षा जास्त अर्ज प्राप्त झाल्यानंतर या सर्व अर्जावर ३ दिवसाच्या मुदतीत जन माहिती अधिकारी यांना कार्यवाही करणे शक्य होत नाही. आणि याचा विपरि परिणाम कार्यालयातील दैनंदिन कामकाजावर होण्याची शक्यता नाकारता येत नाही. अशा मोठ्या प्रमाणाव अर्ज करणाऱ्या व्यक्तीमुळे गरजवंत अर्जदारांवर अन्याय होऊन माहिती अधिकार अधिनियम २००५ च्या प्रभा अंमलबजावणीस गतीरोध निर्माण होतो, असे आयोगाचे मत आहे.

६. माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ या प्रस्तावनेमध्ये असे नमूद केले आहे की,

"ज्या अर्थी, लोकशाहीमध्ये माहितगार नागरिक समूह आणि माहितीची पारदर्शकता या बाबी ज कार्यशिलतेच्या दृष्टीने, तसेच भ्रष्टाचाराला आळा घालण्याच्या व राज्य शासनाने व त्यांचे यंत्रणा यांना प्रजे जाब देण्यास उत्तरदायी ठरविण्याच्या दृष्टीने अत्यावश्यक आहेत."

आणि ज्या अर्थी, प्रत्यक्ष व्यवहारात माहितीच्या प्रकटणामुळे अन्य सार्वजनिक हितसंबंधांना तसे शासनाचे कामकाज कार्यक्षमरित्या चालणे, मर्यादित राजकोषीय साधनसंपत्तीचा इष्टतम वापर होणे आ संवेदनक्षम माहितीची गोपनियता राखणे, या बाबींनाही बाधा येण्याची शक्यता आहे.

आणि ज्या अर्थी, लोकशाहीच्या आदर्शाची परमोच्यता कायम राखतांना, या परस्परविरो हितसंबंधांचा मेळ घालणे आवश्यक आहे.

त्या अर्थी, आता माहिती मिळविण्याची इच्छा असणाऱ्या नागरिकांना विविक्षत माहि

(२/२३२)

पुरविण्याकरिता तरतूद करणे इष्ट होईल. म्हणून शासकीय कामकाज सुचारु व सामोपचाराने चालविणे आणि माहिती अधिकाराचे कामकाजात सुसूत्रता यांचा ताळमेळ घालणे आवश्यक आहे.

७. आयोगाच्या मते अपिलार्थी यांनी जन माहिती अधिकारी / प्रथम अपिलीय अधिकारी / सार्वजनिक प्राधिकरणांकडे वारंवार अशा प्रकारचे माहिती अर्ज अतिविस्तृत, दिर्घकालावधीची, मोघम, निरर्थक माहितीची मागणी केल्यास माहिती अधिकार अधिनियम २००५ या कायद्याचा बेदकारपणे दुरुपयोग होऊन निश्चितपणे कार्यालयीन कामकाजावर विपरीत परिणाम होणार आहे.

८. अपिलार्थीमार्फत आयोगाकडे प्राप्त व्दितीय अपिलांची संख्या / उपरोक्त आकडेवारी पाहता, अपिलार्थी यांनी विविध सार्वजनिक प्राधिकरणांकडे व्दितीय अपिलांपेक्षा अधिक प्रमाणात माहिती अर्ज केले असल्याची शक्यता नाकारता येणार नाही.

९. माहिती कायद्यामध्ये माहिती मागण्याबाबत कुठल्याही प्रकारचा प्रतिबंध नसला तरी माहितीचा मूळ उद्देश हा आहे की, शासकीय कामात पारदर्शकता आणून जनतेला माहिती मिळावी आणि शासकीय कामात कार्य तत्परता असावी असा आहे. वारंवार एकाच विषयावर माहिती अर्ज करुन शासकीय यंत्रणेस वेठीस धरण्याचा अपिलार्थी यांचा हेतू असल्याचे स्पष्ट होते. त्यामुळे शासकीय कामात अडथळा निर्माण होतो. तसेच शासकीय कामकाजावरही विपरीत परिणाम होतो व अशा प्रकारची माहिती जमा करण्यासाठी शासकीय यंत्रणेचा वेळेचा अपव्यय होतो.

१०. तसेच अशा प्रकरणासंबंधात मा.सर्वोच्च न्यायालयाने, सिव्हील अपील ६४५४/२०११, दिनांक ०९.०८.२०११ रोजी या प्रकरणी Appealicants Central Board of Secondary Education & Anr. Vs Aditya Bandopadhyay & Ors. Respondents या प्रकरणी खालील आदेश दिले आहेत.

"The Act should not be allowed to misused or abused, or to become a tool to abstract the national development and integration, or to destroy the peace, tranquility and harmony among its citizens. Nor should it be converted into a tool of oppression or intimidation of honest officials striving to the tot do their duty-Nation does not want a scenarios where 75 % of the staff of public authorities spend 75 % of their time in collecting and furnishing information to applicants instead of discharging their regular duties. The threat of penalties under the RTI Act and pressure of the authorities under the Act should not lead to employees of a public authorities prioritizing information furnishing, at the cost of their normal and regular duties."

तसेच शासकीय कामकाजावर विपरीत परिणाम होतो व अशा प्रकारची माहिती जमा करण्यासाठी शासकीय यंत्रणेचा वेळेचा अपव्यय होतो. त्यानुसार प्रस्तुत कायद्याचा मुख्य उद्देश कामकाजात पारदर्शकता, सामान्य जनतेला / नागरीकांना माहिती मिळावी आणि जनतेने माहिती जाणून घेऊन शासकीय कामकाज कार्यक्षम होणे व त्यात समन्वय प्रस्थापित होणे हा आहे. जर अशाप्रकारे माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ या कायद्याचा दुरुपयोग झाल्यास निश्चितपणे शासकीय अधिकारी / कर्मचारी यांना मुख्य कार्यालयीन

कामकाज सोडुन प्राप्त माहिती अर्जावर अधिनियमाप्रमाणे कामकाज करावे लागेल. त्यामुळे शासकीय यंत्रणेच्या वेळेचा अपव्यय होऊन त्याचा विपरीत परिणाम शासकीय कामकाजावर होईल.

११. तसेच अपिलार्थी यांचा माहिती अर्ज पाहता,. त्यांनी अत्यंत विस्तृत व मोघम स्वरुपाची माहिती मागितल्याचे दिसून येते. याबाबत मा.उच्च न्यायालय आंध्रप्रदेश, हैद्राबाद येथील रिट पिटीशन क्र.२०१८२, दिनांक २७.०१.२००९ मध्ये खालील आदेश दिलेले आहेत.

"The Act is an effective device which if utilized judiciously and properly, would help the citizens to become more informed. It no doubt relieves an applicant from obligation to disclose the reason as to why hc wants the information. However, indiscriminate efforts to secure information just for the sake of it, and without there being nay useful purpose to serve, would only put enormous pressure on the limited human resources, that are available. Diversion of such resources, for this task would obviously, be, at the cost of ordinary functioning. Beyond a point, it may even become harassment, for the concerned agencies. Much needs to be done in this direction to impart a sense of responsibility on those, who want to derive benefit under the Act to be more practical and realistic."

१२. अपिलार्थी यांनी आयोगाकडे सादर केलेल्या सर्व व्दितीय अपील प्रकरणात अपिलार्थी यांनी त्यांच्या माहिती अर्जाव्दारे मागणी केलेल्या माहितीचे अवलोकन केले असता, नमूद करण्यात येते की, याबाबत केंद्रीय माहिती आयोगाने एस.के.लाल विरुध्द रेल्वे मंत्रालय (अपील क्र.सीआयसी/ओके/ए/२००६/००२६८-२७२, दिनांक २९.१२.२००६) प्रकरणात संबंधित अपिलार्थीने रेल्वे प्राधिकरणाकडे दाखल केलेल्या पाच माहिती अर्जाव्दारे रेल्वे विभागाच्या विविध सेवा व कर्मचारी वर्ग यांची संपूर्ण / सर्व अभिलेखे याबाबत माहिती मागितल्या प्रकरणी निकाल पारित करताना खालीलप्रमाणे निरीक्षण नोंदविलेले आहे.

केंद्रीय माहिती आयोगास प्रस्तुत प्रकरणी असे निदर्शनास आले की, माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ हा जरी नागरीकांना, कलम ८ वगळण्यात आलेल्या १० बाबींशिवाय इतर, अशी कोणतीही माहिती प्राप्त करुन घेण्याचा अधिकार प्रदान करीत असला तरी, याचा अर्थ असा नव्हे की, संबंधित सार्वजनिक प्राधिकरणांनी अशा प्रकारच्या क्षुल्लक व अर्थहीन माहिती अर्जाची दखल घ्यावी.

उपरोक्त प्रकरणी असे स्पष्ट होते की, केंद्रीय माहिती आयोगाची धारणा आहे की, रेल्वे विभागाच्या विविध सेवा व कर्मचारी वर्गाची संबंधित यांची संपूर्ण / सर्व अभिलेख यांच्या माहितीची मागणी करणे हे केवळ माहिती अधिनियमाची थट्टा उडविणे आहे.

१३. याबाबत केंद्रीय माहिती आयोगाने CIC/LS/2012/000858-SA ते 000872-SA संदर्भात दिनांक 04.07.2014 रोजी पारित केलेल्या आदेशात खालीलप्रमाणे नमूद केले आहे.

<u>Earlier Observation of CIC : Shri.M.M.Ansari</u>

In several occasions earlier the central information Commission referred to the issue of

repeated RTI requests and harassing tendency. In Prem Prakash Kumar V NFL, Panipat, (Decision No.246/IC(A)2006, F No.CIC/MA/A/2006/00374 & 375 dated 28 August 2006) the applicant sought documents and specific comments of CPIO on 89 queries. The learned Commissioner Shri M.M.Ansari observed that in fact, the nature of queries and information sought are such that the information seeker would never be satisfied because the promotion of self-interest, rather than public interest, was dominant, as the appellant had sought redressed of grievances.

IN Shri Gopal Soni V The New India Assurance Company Ltd.

(F.No.CIC/AT/A/2008/00097, 000116, 000124, dated 12.06.2008) learned Commissioner Shri A.N. Tiwari dealt with similar problem. The respondents in the case submitted that the appellant, their employee, was suspended for insubordination and misconduct, and ever since be directed a spate of application containing queries for detailed, voluminous but inane information which would have to be collected and collated from over 30 branches. The Commission held in this case **"answering the elaborate and detailed queries, which have to be both accurate and authentic, imposes heavy cost on the public authority and tends to divert its recourses, which brings it within the scope of section 7 (9) of RTI Act"**

१४. तसेच मा.शैलेश गांधी यांनी नमूद केले आहे की, अपिलार्थी हे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चा उपयोग कायदेशीर हत्यार म्हणून करीत आहे. जो अत्यंत त्रासदायक स्वरुपाचा आहे. याबाबत खालीलप्रमाणे नमूद केले आहे.

It is relevant here to quote a paragraph from the order of Learned Information Commissioner Shri Shailesh Gandhi in case numbers No.CIC/SG/C/2011/000760, CIC/SM/2011/ 000926/SG, CIC/SM/A/2011/001111/SG, CIC/SM/A/2011/002909, dated 17 th January, 2012) in a second appeal "The commission, at several appellate hearing, has explained to the complainant that under RTI Act, only the information as per records can be made available, multiple RTI applications and appeals would not provide him any information beyond the records that exists. The Commission recognizes the fact that valuable time of complainant, respondent public authority as well as the Commission is being spent in merely going through the motion prescribed under the RTI Act again and again to obtain similar information..... At this juncture the Commission **would like to mention that the right to information is a fundamental right of the citizens, It cannot be used indiscriminately to fulfill the demand of one Individual.** In the present matter. It must be noted that the complainant is pursuing multiple litigation and various public authorities are being asked

to divert and extraordinarily disproportionate amount of resources just to respond to hundreds of RTI applications filled by him....The Commission is also conscious of the fact that it is financed by the poorest man in this country who may be starving to death. The Complainant by repeatedly filling similar RTI application and appeals with the respondent public authority and the commission, is wasting public resources."

१५. तसेच नमूद केले आहे की, वारंवार माहिती अर्ज करणारे अर्जदार हे माहितीची मागणी / प्रकटीकरण हे त्यांच्या अंतस्थ व्यक्तिगत हेतू साध्य करण्यासाठी करतात, त्यामध्ये व्यक्तिगत हिताचा विचार असल्याने सार्वजनिक हित साध्य होणार नसते. त्यामुळे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ मध्ये नमूद वैधानिक उद्देश स्पष्टपणे साध्य होत नाही.

१६. यावरुन माहिती अधिकार कायद्यातंर्गत पुन्हा पुन्हा माहितीची मागणी केल्याने जन माहिती अधिकारी अपिलाशी संबंधित कर्मचारी, सार्वजनिक प्राधिकरण, प्रथम अपिलीय अधिकारी यांना त्यांचा मौल्यवान वेळ इतर शासकीय कामकाज करण्यासाठी देणे शक्य होत नाही. तसेच पुन्हा तोच विषय व्दितीय अपिलापर्यंत आल्यास माहिती आयोगाला क्रमवारीनुसार प्राप्त झालेल्या इतर व्दितीय अपिलांच्या सुनावणीसाठी वेळ देणे शक्य होत नाही.

उपरोक्त सर्व बाबी तसेच मा.सर्वोच्च न्यायालय, मा.उच्च न्यायालय व मा.केंद्रीय माहिती आयोगाकडील निर्णय विचारात घेता, अपिलार्थी यांनी माहिती अर्जान्वये मागणी केलेल्या माहितीतून कोणतेही व्यापक जनहित साध्य होत असल्याचे स्पष्ट होत नाही. वारंवार मोठ्या प्रमाणात माहितीचे अर्ज करुन मागणी केलेल्या माहितीच्या मागणीमुळे शासकीय यंत्रणेतील मनुष्यबळ व साधन सामग्री यावर ताण येऊन सर्वसामान्य नागरिकांच्या दैनंदिन शासकीय कामे पूर्ण करण्याच्या शासकीय कार्यालयाच्या / प्राधिकरणाच्या क्षमतेवर विपरित परिणाम होऊन शासकीय कामकाजाचा खोळंबा होईल व असे माहिती अधिकार कायद्यास अभिप्रेत नाही, असे आयोगाचे स्पष्ट मत झालेले आहे. म्हणून आयोग खालीलप्रमाणे निर्णय पारित करीत आहे.

अत: आयोगाचे आदेश खालीलप्रमाणे आहेत.

आदेश

अपिलार्थी यांची सर्व २७८८ व्दितीय अपिले फेटाळण्यात येत आहेत.

31.7.24

(मकरंद रानडे)
राज्य माहिती आयुक्त,
खंडपीठ छत्रपती संभाजीनगर

जा.क्र.- 13555 दिनांक :- 1/8/2024

अ.क्र.	दाखल दिनांक	अपील क्र.	अपिलार्थीचे नाव	जन माहिती अधिकारी	प्रथम अपिलीय अधिकारी
1	12.05.2023	3131/2023	ॲड. केशव राजेनिंबाळकर, रा.	वनक्षेत्रपाल (प्रादेशिक), परिक्षेत्र	सहाय्यक वनसंरक्षक

			निवारा बिल्डिंग-2, सहयोग नगर बीड	दक्षिण, शिवाजी पुतळ्या जवळ, जालना	(प्रादेशिक) वन विभाग, जालना
2	12.05.2023	3132/2023	ॲड. केशव राजेनिंबाळकर, रा. निवारा बिल्डिंग-2, सहयोग नगर बीड	वनक्षेत्रपाल (प्रादेशिक), परिक्षेत्र दक्षिण, शिवाजी पुतळ्या जवळ, जालना	सहाय्यक वनसंरक्षक (प्रादेशिक) वन विभाग, जालना
3	12.05.2023	3133/2023	ॲड. केशव राजेनिंबाळकर, रा. निवारा बिल्डिंग-2, सहयोग नगर बीड	वनक्षेत्रपाल (प्रादेशिक), परिक्षेत्र दक्षिण, शिवाजी पुतळ्या जवळ, जालना	सहाय्यक वनसंरक्षक (प्रादेशिक) वन विभाग, जालना
4	12.05.2023	3134/2023	ॲड. केशव राजेनिंबाळकर, रा. निवारा बिल्डिंग-2, सहयोग नगर बीड	वनक्षेत्रपाल (प्रादेशिक), परिक्षेत्र दक्षिण, शिवाजी पुतळ्या जवळ, जालना	सहाय्यक वनसंरक्षक (प्रादेशिक) वन विभाग, जालना
5	12.05.2023	3135/2023	ॲड. केशव राजेनिंबाळकर, रा. निवारा बिल्डिंग-2, सहयोग नगर बीड	वनक्षेत्रपाल (प्रादेशिक), परिक्षेत्र दक्षिण, शिवाजी पुतळ्या जवळ, जालना	सहाय्यक वनसंरक्षक (प्रादेशिक) वन विभाग, जालना
6	12.05.2023	3136/2023	ॲड. केशव राजेनिंबाळकर, रा. निवारा बिल्डिंग-2, सहयोग नगर बीड	वनक्षेत्रपाल (प्रादेशिक), परिक्षेत्र उत्तर, कन्हैयानगर जालना	सहाय्यक वनसंरक्षक (प्रादेशिक) वन विभाग, जालना
7	12.05.2023	3137/2023	ॲड. केशव राजेनिंबाळकर, रा. निवारा बिल्डिंग-2, सहयोग नगर बीड	वनक्षेत्रपाल (प्रादेशिक), परिक्षेत्र उत्तर, कन्हैयानगर जालना	सहाय्यक वनसंरक्षक (प्रादेशिक) वन विभाग, जालना
8	12.05.2023	3138/2023	ॲड. केशव राजेनिंबाळकर, रा. निवारा बिल्डिंग-2, सहयोग नगर बीड	वनक्षेत्रपाल (प्रादेशिक), परिक्षेत्र उत्तर, कन्हैयानगर जालना	सहाय्यक वनसंरक्षक (प्रादेशिक) वन विभाग, जालना
9	12.05.2023	3139/2023	ॲड. केशव राजेनिंबाळकर, रा. निवारा बिल्डिंग-2, सहयोग नगर बीड	वनक्षेत्रपाल (प्रादेशिक), परिक्षेत्र उत्तर, कन्हैयानगर जालना	सहाय्यक वनसंरक्षक (प्रादेशिक) वन विभाग, जालना
10	12.05.2023	3140/2023	ॲड. केशव राजेनिंबाळकर, रा. निवारा बिल्डिंग-2, सहयोग नगर बीड	वनक्षेत्रपाल (प्रादेशिक), परिक्षेत्र उत्तर, कन्हैयानगर जालना	सहाय्यक वनसंरक्षक (प्रादेशिक) वन विभाग, जालना
11	12.05.2023	3166/2023	ॲड. केशव राजेनिंबाळकर, रा. निवारा बिल्डिंग-2, सहयोग नगर बीड	वनक्षेत्रपाल, सामाजिक वनिकरण परिक्षेत्र मंठा जि. जालना	विभागीय वन अधिकारी, सामाजिक वनिकरण विभाग जालना
12	12.05.2023	3167/2023	ॲड. केशव राजेनिंबाळकर, रा. निवारा बिल्डिंग-2, सहयोग नगर बीड	वनक्षेत्रपाल, सामाजिक वनिकरण परिक्षेत्र मंठा जि. जालना	विभागीय वन अधिकारी, सामाजिक वनिकरण विभाग जालना

(७/२३२)

			राजेनिंबाळकर, रा. निवारा बिल्डिंग-2, सहयोग नगर, बीड	कार्यालय धारुर जि. बीड	अधिकारी, पंचायत समिती धारुर जि. बीड
2777	26.06.2024	6696/2024	ॲड. केशव राजेनिंबाळकर, रा. निवारा बिल्डिंग-2, सहयोग नगर, बीड	पंचायत समिती कार्यालग धारुर जि. बीड	गट विकास अधिकारी, पंचायता समिती धारुर जि. बीड
2778	26.06.2024	6695/2024	ॲड. केशव राजेनिंबाळकर, रा. निवारा बिल्डिंग-2, सहयोग नगर, बीड	पंचायत समिती कार्यालय वडवणी जि. बीड	गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती वडवणी जि. बीड
2779	26.06.2024	6697/2024	ॲड. केशव राजेनिंबाळकर, रा. निवारा बिल्डिंग-2, सहयोग नगर, बीड	पंचायत समिती कार्यालय माजलगाव जि. बीड	गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती माजलगाव जि. बीड
2780	26.06.2024	6698/2024	ॲड. केशव राजेनिंबाळकर, रा. निवारा बिल्डिंग-2, सहयोग नगर, बीड	पंचायत समिती कार्यालय परळी वैजीनाथ जि. बीड	गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती परळी वैजीनाथ जि. बीड
2781	26.06.2024	6699/2024	ॲड. केशव राजेनिंबाळकर, रा. निवारा बिल्डिंग-2, सहयोग नगर, बीड	पंचायत समिती कार्यालय अंबाजोगाई जि. बीड	गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती अंबाजोगाई जि. बीड
2782	26.06.2024	6700/2024	ॲड. केशव राजेनिंबाळकर, रा. निवारा बिल्डिंग-2, सहयोग नगर, बीड	पंचायत समिती कार्यालय केज जि. बीड	गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती केज जि. बीड
2783	26.06.2024	6701/2024	ॲड. केशव राजेनिंबाळकर, रा. निवारा बिल्डिंग-2, सहयोग नगर, बीड	पंचायत समिती कार्यालय पाटोदा जि. बीड	गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती पाटोदा जि. बीड
2784	26.06.2024	6702/2024	ॲड. केशव राजेनिंबाळकर, रा. निवारा बिल्डिंग-2, सहयोग नगर, बीड	पंचायत समिती कार्यालय आष्टी जि. बीड	गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती आष्टी जि. बीड
2785	26.06.2024	6703/2024	ॲड. केशव राजेनिंबाळकर, रा. निवारा बिल्डिंग-2, सहयोग नगर, बीड	पंचायत समिती कार्यालय शिरुर जि. बीड	गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती शिरुर जि. बीड
2786	26.06.2024	6704/2024	ॲड. केशव राजेनिंबाळकर, रा. निवारा बिल्डिंग-2, सहयोग नगर, बीड	पंचायत समिती कार्यालय शिरुर जि. बीड	गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती शिरुर जि. बीड
2787	26.06.2024	6705/2024	ॲड. केशव राजेनिंबाळकर, रा. निवारा बिल्डिंग-2, सहयोग नगर, बीड	पंचायत समिती कार्यालय गेवराई जि. बीड	गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती गेवराई जि. बीड
2788	26.06.2024	6706/2024	ॲड. केशव राजेनिंबाळकर, रा. निवारा बिल्डिंग-2, सहयोग नगर, बीड	पंचायत समिती कार्यालय . बीड	गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती बीड

राज्य माहिती आयोग, मुख्यालय, मुंबई

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ मधील कलम १९ (३) अन्वये
दाखल झालेले अपील

श्री.नामदेव अहिरे
सुंदरलाल शा. अहिरे चाळ, रुम नं.१,
मकरानी पाडा, जितेंद्र रोड, मालाड (पूर्व), मुंबई-४०० ०९७.
विरुद्ध

जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (परि.) (परि-१/२) पी/उत्तर, मालाड (प.), मुंबई-४०० ०६४. प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा विभागीय कार्यकारी अभियंता पी/उत्तर **(अपिल क्र.२३९१ ते २४७७)**

जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (परि-१/२) पी/उत्तर, मालाड (प.), मुंबई-४०० ०६४. प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा विभागीय कार्यकारी अभियंता पी/उत्तर **(अपिल क्र.२८०८ ते २८६६)**

जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (परि.) एफ/उत्तर, माटुंगा, मुंबई-४०० ०१९. प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा कार्यकारी अभियंता (एफ/उत्तर) **(अपिल क्र.२४७८ ते २४९०)**

जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (घ.क.व्य.) एफ/उत्तर, माटुंगा, मुंबई-४०० ०१९. प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा कार्यकारी अभियंता (एफ/उत्तर) **(अपिल क्र.२५८८ ते २६१४)**

जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (परिरक्षण) ए विभाग, फोर्ट, मुंबई-४०० ००१. प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा कार्यकारी अभियंता ए विभाग, (अपिल क्र.२५५० ते २५६३) **(अपिल क्र.२६६९ ते २६८३)**

जन माहिती अधिकारी तथा उद्यान उप अधीक्षक (परि-३) के/पूर्व विभाग, अंधेरी (पू.), मुंबई-४०० ०६९. प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा सहायक आयुक्त के/पूर्व विभाग, **(अपिल क्र.२४९१ ते २४९६, २९८८ ते २९९९)**

जन माहिती अधिकारी तथा उद्यान उप अधीक्षक (परि-२) के/पूर्व विभाग,अंधेरी (पू.), मुंबई-४०० ०६९ .
(अपिल क्र.३००० ते ३०७२)

जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (परि-१/२) एन विभाग, घाटकोपर (पू.), मुंबई-४०० ०७७. (अपिल क्र.२४९८ ते २५०१) **(अपिल क्र.२९१६ ते २९८७)**

जन माहिती अधिकारी तथा कार्यकारी सहायक अभियंता (परि) एस विभाग, भांडूप (प.), मुंबई-४०० ०७८. प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा कार्यकारी अभियंता एस विभाग **(अपिल क्र.२६१५ ते २६६८)**

जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (परि) के/पश्चिम विभाग, अंधेरी (प.), मुंबई-४०० ०५८. प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा विभागीय कार्यकारी अभियंता के/पश्चिम विभाग **(अपिल क्र.२५०२ ते २५३८) (अपिल क्र.२६१५ ते २६६८)**

जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (परि-१/२) के/पश्चिम विभाग **(अपिल क्र.२८६७ ते २९१५)**

जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (परि व दू) एफ/दक्षिण विभाग, परेल, मुंबई-४०० ०१२. प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा विभाग कार्यकारी अभियंता एफ/दक्षिण विभाग **(अपिल क्र.२५३९ ते २५४९)**

जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (परि-१/२) एल विभाग, कुर्ला (प.), मुंबई-४०० ०७०. प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा कार्यकारी अभियंता एल विभाग **(अपिल क्र.२५६४ ते २५८७)**

जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (परि.) सी विभाग, मरीन लाईन्स (पू.), मुंबई-४०० ००२. प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा कार्यकारी अभियंता सी विभाग **(अपिल क्र.२५८४ ते २७२५)**

जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (परि-१/२) एम/प विभाग, चेंबूर, मुंबई-४०० ०७१. प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा कार्यकारी अभियंता एम/प. विभाग **(अपिल क्र.२७२६ ते २८०१)**

जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (परि-१) एम/पूर्व विभाग, गोवंडी, मुंबई-४०० ०४३. प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा कार्यकारी अभियंता एम/पूर्व विभाग **(अपिल क्र.२८०२ ते २८०७)**

जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (परि-१/२) डी विभाग, ग्रँट रोड (प.), मुंबई-४०० ००७. प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा कार्यकारी अभियंता, डी विभाग **(अपिल क्र.३०७३ ते ३०९८)**

जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (परिरक्षण-३) जी/उत्तर विभाग दादर (प.), मुंबई-४०० ०२८. प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा कार्यकारी अभियंता (जी/उत्तर) **(अपिल क्र.२४९७)**

<u>व्दितीय अपील अर्ज सुनावणी दिनांक : २१.०७.२०२५</u>

अपीलकर्ता	:	उपस्थित
विद्यमान जन माहिती अधिकारी	:	उपस्थित
प्रथम अपीलीय अधिकारी	:	अनुपस्थित

वरील सर्व अपिलांची संयुक्त सुनावणी आज घेण्यात आली. अपिलकर्त्यांनी दाखल केलेली जोडपत्र **<u>अ</u>** मध्ये नमूद माहिती ही सार्वजनिक विकास कामांशी संबंधित असून ती त्यांना जाणूनबुजून नाकारण्यात आलेली आहे. तसेच जन माहिती अधिकारी यांनी दिलेला प्रतिसाद हा माहिती नाकारण्याचा प्रकार असून बहुतांशी प्रकरणांमध्ये जन माहिती अधिकारी यांनी त्यांना अवलोकनाकरीता पाचारण केले असून त्यातील चिन्हांकित केलेली माहिती प्रदान करणे एवढ्या पुरता संबंधित प्रतिसाद हा प्रत्यक्ष कुठलीच माहिती त्यांना प्रदान करण्यात आलेली नाही. यातील बहुतेक प्रकरणात तत्कालिन अपिलीय अधिकारी यांनी जन माहिती अधिकारी यांनी दिलेला प्रतिसाद म्हणजेच अर्जात नमूद केलेल्या, उल्लेख केलेल्या कामांची नस्ती या आर्थिक वर्षाच्या असून संबंधित कामांच्या कागदपत्रांच्या पूर्ततेसाठी विविध विभागात प्रलंबित आहेत. सबब सदर माहितीचे चलन सध्या उपलब्ध करून देणे शक्य होणार नाही. हया नोंदी संबंधित जन माहिती अधिकारी यांनी अभिलेखात उपलब्ध असलेल्या माहितीपैकी अपिलकर्ता यांना माहितीचे अवलोकन देऊन चिन्हांकित केलेली माहिती प्रदान करण्याचे निर्देश दिलेले आहेत. मात्र अपिलकर्ता श्री.अहिरे यांच्या म्हणण्यानुसार अपिलीय अधिकारी यांच्या आदेशानंतरही त्यांना माहिती देण्यात आलेली नाही अथवा माहिती देण्यासाठी टाळाटाळ करण्यात आली असून चलन सुद्धा विहीत मुदतीत प्रदान करण्यात आलेले नाही. त्यामुळे या सर्वांविरुद्ध महाराष्ट्र सर्व्हंट ॲक्ट मनपा शिस्त व गैरवर्तणूक नियम माहिती अधिकार कायद्यांचे उल्लंघन करीत असून त्यांचेविरुद्ध माहिती अधिकार कायदा कलम ४७७ आणि भारतीय दंड संहिता कलम १६६ (अ), १८८, १७५, १६६ आणि ४२० अन्वये प्रथम दर्शनी अहवाल (FIR) दाखल करण्याची विनंती देखिल त्यांनी केली आहे. तसेच जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपिलीय अधिकारी यांचेविरुद्ध कर्तव्य कसूरीचा ठपका ठेवून कडक कारवाई करावी अशी विनंती केलेली आहे. तसेच माहिती अधिकार अधिनियम यातील कलम २० चा भंग केल्याबद्दल रु.२५,०००/- चा दंड, दप्तर दिरंगाई कायदा, २००५ यातील कलम १० (२) नुसार शिस्तभंगाची कारवाई, नागरिकांची सनद प्रसिद्ध न करणे, म्हणजेच सरकारी नोकरांना, मालकांना म्हणजेच जनतेचा विश्वासघात करणे, भारतीय दंड संहिता कलम ४०७ ते ४०९ कोणत्याही व्यक्तीला क्षती

पोहोचविण्याच्या उद्देशाने लोकसेवकाने कायद्याची अवज्ञा करणे, भारतीय दंड संहिता कलम १६६ (अ) लोकसेवकाने कायद्याने दिलेल्या निर्देशाची अवज्ञा करणे, भारतीय दंड संहिता कलम १६६ लोकसेवकाने खोटी माहिती पुरविणे, भारतीय दंड संहिता कलम १७७ शासन आदेशाचे पालन न करणे, भारतीय दंड संहिता कलम १८८ खोट्या दस्तऐवजाची मांडणी करून पुरावे तयार करणे, भारतीय दंड संहिता कलम १९३ खोटे कथन करणे, भारतीय दंड संहिता कलम १९९ लोकसेवकाने चुकीच्या दस्तऐवजाची मांडणी करणे, (एखाद्या व्यक्तीला शिक्षेपासून वाचविण्याच्या उद्देशाने) भारतीय दंड संहिता कलम २१७ कायद्याच्या उद्देशाचा अवमान करणे, भारतीय दंड संहिता कलम २१८ न्यायिक कार्यवाहीत लोकसेवकाने भ्रष्टता पूर्वक बेकायदेशिर अहवाल देणे, भारतीय दंड संहिता कलम २१९, इत्यादी कलमांखाली संबंधितांवर कार्यवाही करण्याची आग्रही मागणी केली असून संबंधित जन माहिती अधिकारी यांचेविरुद्ध त्यांच्या वॉर्ड ऑफीसर/सहायक आयुक्त यांना FIR दाखल करण्याबाबत निर्देश देण्याची आग्रही मागणी आज झालेल्या सुनावणीत केली असून अशा स्वरुपाचे लेखी प्रतिपादन देखिल त्यांनी केलेले आहे. प्रस्तुत प्रकरणी अपिलकर्ता यांनी मा.मुंबई उच्च न्यायालय रिट पिटीशन क्र.६९६१/२०१२ विवेक विष्णुपंत कुलकर्णी विरुद्ध राज्य शासन यात दि.२७.०२.२०१५ रोजी पारित केलेल्या आदेशाचा दाखला दिलेला असून महाराष्ट्र सार्वजनिक अभिलेख अधिनियम, २००५ यातील कलम ४ व कलम ८ यांचे उल्लंघन केल्याबद्दल तसेच सरकारी दस्तऐवज गहाळ केल्यास कलम ९ अन्वये अशा कर्मचाऱ्यांनी प्रथम दर्शनी अहवाल दाखल करणेबाबत निर्देश दिले असून याच निर्णयाच्या अनुषंगाने पुढील सर्व प्रकरणांमध्ये प्रथम दर्शनी अहवाल दाखल करण्याचे निर्देश देण्याची अपिलकर्ता श्री.नामदेव अहिरे यांनी विनंती केलेली आहे. बहुतांशी जन माहिती अधिकारी यांनी अपिलकर्ता यांनी मागितलेल्या माहितीकडे लक्ष वेधले असून अपिलकर्ता यांनी दाखल केलेले माहिती अर्ज हे महाराष्ट्र माहितीचा अधिकार अधिनियम सुधारणा, २०१२ च्या कलम ३ (क) प्रमाणे नसून यात मागितलेली माहिती ही अतिशय व्यापक, विस्तृत, अनेक विषयांशी संबंधित तसेच विविध प्राधिकरणांकडे असणाऱ्या माहितीचा भाग असलेली असून त्यासाठी कलम ७ (९) अन्वये सार्वजनिक प्राधिकरणाची साधन सामुग्री प्रमाणाबाहेर वळवावी लागत असल्यामुळे तसेच प्रस्तुत अभिलेख सुरक्षित ठेवण्याच्या किंवा जतन करण्याच्या दृष्टीने ते हानिकारक असल्यामुळे, बहुतांशी जन माहिती अधिकारी यांनी त्यांचे कार्यालयात अपिलकर्ता यांच्या मागणी प्रमाणे विभक्त अभिलेख उपलब्ध नसून अभिलेखाच्या विभक्तीकरणाकरीता संसाधने वापरल्यास सार्वजनिक सेवा पुरविण्यास ताण निर्माण होईल, सदर संसाधनाचे प्रथम कर्तव्य वाईटरित्या प्रभावित होईल असाही प्रतिसाद दिलेला आहे. यातील बऱ्याच जन माहिती अधिकारी यांनी अपिलकर्ता हे शेकडोंच्या संख्येने जोडपत्र दाखल करीत असून वानगीदाखल :- त्यातील के/पूर्व तसेच एल विभाग येथे केवळ वर्ष २०२५ यातील ०१ जानेवारी ते आजपर्यंत कमीत कमी ५०० व ८५० इतके जोडपत्र **अ** दाखल केले असल्याचे नमूद केले आहे. अपिलकर्ता यांनी मागितलेल्या माहितीच्या अनुषंगाने मा.मुंबई उच्च न्यायालय नागपूर खंडपीठ येथील रिट पिटीशन क्र.५०९३/२०१८ या प्रकरणात मागितलेली माहिती ही सार्वजनिक स्वरुपाची असल्याने ती उघड करण्याबाबत माहिती आयोगाने दिलेला आदेश रद्दबातल ठरविताना परिच्छेद ४, ५, ६ व ७ यात खालीलप्रमाणे नमूद केलेले आहे :

४. अपिलार्थी यांनी त्यांना प्राप्त झालेल्या अधिकाराचा (माहिती अधिकार) माफक पद्धतीने वापर करणे आवश्यक आहे किंबहुना असेच कायद्यास अभिप्रेत आहे. कोणताही अधिकार हा अमर्याद स्वरूपात कोणत्याही कायद्याच्या व्यवस्थेत (Legal System मध्ये) असू शकत नाही कारण अमर्याद अधिकार याचा वापर अमर्याद जबाबदारी निर्माण करील, अशी आयोगाची धारणा आहे, परंतु अपिलार्थी यांनी माहिती अधिकार कायद्याचा अनिर्बंध व अवाजवी उपयोग केल्याचे दिसून येते परिणामी सार्वजनिक प्राधिकरणांवर अमर्याद जबाबदारी निर्माण होत आहे.

५. अपिलार्थी यांनी एका एका प्राधिकरणाकडे/कार्यालयाकडे एका पेक्षा जास्त माहिती अर्ज सादर केलेले आहेत. सार्वजनिक प्राधिकरण हे आपले दैनंदिन कामकाज सांभाळून माहिती अधिकारात माहिती देण्याचे अतिरिक्त काम करतात. माहिती अधिकार अधिनियम, २००५ मधील कमल ६ (१) नुसार जन माहिती अधिकारी यांच्याकडे माहितीचा अर्ज प्राप्त झाल्यानंतर या अर्जावर ३० दिवसांत कार्यवाही करणे आवश्यक आहे. मात्र एकाच प्राधिकरणाकडे एकाच दिवशी एका पेक्षा जास्त अर्ज प्राप्त झाल्यानंतर या सर्व अर्जावर ३० दिवसांच्या मुदतीत जन माहिती अधिकारी यांना कार्यवाही करणे शक्य होत नाही. अशा मोठ्या प्रमाणावर अर्ज करणाऱ्या व्यक्तीमुळे माहितीचा अर्ज करणाऱ्या गरजू अर्जदारांवर अन्याय होऊन माहिती अधिकार अधिनियम, २००५ च्या प्रभावी अंमलबजावणीस गतीरोध निर्माण होतो, असे आयोगाचे स्पष्ट मत आहे.

६. माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ या प्रस्तावनेमध्ये असे नमूद केले आहे की, ज्याअर्थी, लोकशाहीमध्ये माहितगार नागरिक समूह आणि माहितीची पारदर्शकता या बाबी तिच्या कार्यशिलतेच्या दृष्टीने, तसेच भ्रष्टाचाराला आळा घालण्याच्या व राज्य शासने व त्यांचा यंत्रणा यांना प्रजेला जाब देण्यास उत्तरदायी ठरविण्याच्या दृष्टीने अत्यावश्यक आहेत."

आणि ज्याअर्थी प्रत्यक्ष व्यवहारात माहितीच्या प्रकटनामुळे अन्य सार्वजनिक हित संबंधाना तसेच शासनांचे कामकाज कार्यक्षमरित्या चालणे, मर्यादित राजकोषिय साधनसंपत्तीचा इष्टतम वापर होणे आणि संवेदनक्षम माहितीची गोपनियता राखणे, या बाबींनाही बाधा येण्याची शक्यता आहे.

आणि ज्याअर्थी, लोकशाहीच्या आदशांची परमोच्चता कायम राखतांना, या परस्पर विरोधी हित संबंधांचा मेळ घालणे आवश्यक आहे.

त्याअर्थी, आता माहिती मिळविण्याची इच्छा असणाऱ्या नागरिकांना विवक्षित माहिती पुरविण्याकरीता तरतूद करणे इष्ट आहे, म्हणून शासकीय कामकाज सुचारु व सामोपचाराने चालविणे आणि माहिती अधिकाराचे कामकाजात सुसूत्रता यांचा ताळमेळ घालणे आवश्यक आहे.

७. आयोगाच्या मते अपिलार्थी यांनी जन माहिती अधिकारी / प्रथम अपिलीय अधिकारी / सार्वजनिक प्राधिकरणांकडे वारंवार अशा प्रकारचे माहिती अर्ज करून विस्तृत व मोघम स्वरूपाची माहितीची मागणी केल्यास माहिती अधिकार अधिनियम, २००५ या कायद्याचा बेदरकारपणे दुरुपयोग होऊन निश्चितपणे सार्वजनिक प्राधिकरणाने करावयाच्या कार्यालयीन कामकाजावर विपरीत परिणाम होणार आहे

मा.उच्च न्यायालय यांनी उपरोक्त आदेशात राज्य माहिती आयोग यांनी मागितलेल्या माहितीत अपिलकर्तांनी दाखल केलेल्या जोडपत्रामध्ये कुठलेच व्यापक जनहित साध्य होणार नसल्याबाबत सुस्पष्टपणे निरीक्षण नोंदविले आहे. अशाच प्रकारचा आदेश हा मा.उच्च न्यायालय नागपूर खंडपीठ यांच्या रिट पिटीशन क्र.६७५०/२०१८ यात देखिल नमूद केलेला आहे. तसेच मा.सर्वोच्च न्यायालय यांनी सिव्हील अपिल क्र.6454/2011 CBSC *V/s.* Aditya Bandopadhya यात खालीलप्रमाणे आदेश नोंदविला आहे.

This Court in Central Board of Secondary Education and another *v.* Aditya Bandopadhyay and others (2011) 8 SCC 497 while dealing with the right of examinees to inspect evaluated answer books in connection with the examination conducted by the CBSE Board had an occasion to consider in detail the aims and object of the RTI Act as well as the reasons for the introduction of the exemption clause in the RTI Act, hence, it is unnecessary, for the purpose of this case to further examine the meaning and contents of Section 8 as a whole.

आयुक्त, पुणे खंडपीठ, छत्रपती संभाजी नगर खंडपीठ व नाशिक खंडपीठ यांनी नुकत्याच अशाच प्रकारच्या प्रकरणांमध्ये अपिल अर्ज फेटाळून लावले होते. त्यातील पुणे खंडपीठाने दि.२४.१२.२०२४ रोजी पारित केलेल्या आदेशातील परिच्छेद क्र.९ मध्ये खालीलप्रमाणे निर्णय घेण्यात आला आहे :

दि.०६.१२.२०२४ रोजीच्या सुनावणी दरम्यान उपस्थित सर्व जन माहिती अधिकारी यांना अपिलार्थी यांच्या मोठ्या प्रमाणावर वारंवार माहिती अर्ज करण्याच्या कारणाबद्दल तसेच अपिलार्थी यांच्या प्रथम अपील व व्दितीय अपिल सादर करण्याच्या प्रयोजनामधील कारणांबाबत विचारणा केली असता त्यांनी असे अवगत केले की, अपिलार्थी वारंवार माहिती अर्जाची श्रृंखला सादर करून प्रशासनावर दबाव निर्माण करतात, दाखल केलेल्या अर्जाच्या अनुषंगाने प्रतिसाद देऊन अपिलार्थी यांना शुल्क भरणा करणेबाबत किंवा विस्तृत माहितीबाबत अवलोकन करणेबाबत सुचित केले असता अनुक्रमे अपिलार्थी शुल्काचा भरणा करत नाहीत व अवलोकनासाठी उपस्थित राहत नाहीत, बहुतांश वेळा अवलोकनाचे पत्र त्यांना प्राप्त झाल्यानंतर ते त्यांच्या सोयीचा दिनांक नमूद करून नमूद दिनांकास मी (अपिलार्थी) अवलोकनासाठी येत असून अवलोकन द्यावे, असे कळवितात, मात्र त्यांनी कळविलेल्या पत्रानुसारही ते अवलोकनासाठी येण्याचे टाळुन वेळ मारुन नेतात आणि माहिती मिळाली नसल्याचा बनाव करून प्रथम अपिलाची व व्दितीय अपिलाची श्रृंखला दाखल करतात.

अशाच प्रकारचे निर्देश हे छत्रपती संभाजी नगर व नाशिक खंडपीठामध्ये पारित केलेले आहेत. तसेच मा.सर्वोच्च न्यायालय हे मा.केंद्रीय माहिती आयोग यांनी त्यांच्या रमेशचंद जैन विरुद्ध DTC यातील परिच्छेद क्र.७ ते २९ यात माहिती अधिकार याचा योग्य वापर व त्याचा दुरुपयोग या संदर्भात स्वयंस्पष्ट भाष्य केले असून ते खालीलप्रमाणे आहे :

RTI: Not a rendezvous of disgruntled elements

7. The Commission noticed that three or four former employees in every public authority, who were either suspended or removed or facing charges, convicted in a crime or facing disciplinary action, or trying to run a counter inquiry with several harassing questions. The Commission also noted an atmosphere of fear and worry was spread in the offices and among the officers who are hesitating to take action against erring staff members for fear of facing flood of questions under RTI. Sometimes, the RTI applications are running into hundreds similar to those posed by lawyers during cross examination. It is almost a parallel enquiry against the authorities whose decision or disciplinary action might have adversely affected them. The respondents submitted that they were ready to comply with the RTI Act but answering 'enquiry' type questions and repeated RTI applications would involve diversion of resources, energy besides having demoralizing effect. The Commission appreciates the genuineness of the problem and sincere feelings of the respondent officers and finds a need to address this serious issue. It is the responsibility of Government of India and Information Commissions to see that the RTI Act will not become rendezvous for disgruntled elements.

Positive impact of RTI

8. The Commission also takes this opportunity to acknowledge the fact that because of RTI questions a positive sense of accountability has been introduced and certain systems of discipline and answerability are being put in place in many departments. The change from disarray situation of files and records-keeping has gradually started. If abuse or repetitive use can be curtailed, the RTI can effectively empower citizens at an optimum level, make public authorities more accountable and democracy will hopefully be driven by informed citizenry.

UK, South Africa, Mexico refuses vexatious requests

9. Various access law enactments have provisions to prevent abuse of right to information.

a. The United Kingdom's Freedom of Information Act, 2000 which became fully effective in January 2005 provided an exception to Right to Information on the grounds of vexatious of repeated requests under Section 14. Frequents for information intended to be published are also excluded. Information which is already reasonably accessible to the applicant even though this involves payment operates as absolute exception under Section 21 of Freedom of Information Act, 2000 of UK.

b. In Mexico, the access to information law provides grounds of offensive requests or requests which have already been dealt with for refusing the information.

c. South Africa also provided for refusing information requests which are frivolous or vexatious.

Renowned Author Sudhir Naib, in his book The Right to Information in India, published by Oxford University Press 2013 supported these restrictions saying: "This appears o be in order as vexatious, offensive or repeated requests can impose a costly burden on public authorities and yet not advance the right to information.

Res judicata = already decided

10. The Commission noticed that some of the applicants are filing photocopies of RTI requests with the same or other public authorities time and again seeking information, Irrespective of the fact that previous application reached second appeal level or information was furnished or refused as decided by the concerned authorities. When not taken to High Court for judicial review in stipulated period, the matter decided in second appeal assumes finality and cannot be sought for again from the public authority.

11. Though Right to Information Act, 2005 did not have any specific provision to bar the re-petition for information like Section 11 of Code of Civil Procedure, the universal principle of civil justice 'res judicata will certainly apply and the repeated request can be denied. Two Latin maxims form the basis of this rule, they are:

a. "Interest republicae ut sit finis litium (it is in the interest of the State that there should be an end to litigation) and

b. nemo devet vis vexari pro una et eadem cause (no man should be taxed twice aver for the same cause).

If presumed that the PIOs, First Appellate Authorities and the Commissions are statutorily compelled to entertain the repeated RTI applications, information litigation and woos of public authorities would never end. An Appeal, as provided by law is legal, because it is a legal opportunity to challenge the order on reasonable and legal grounds. Engaging with the application which is same or slightly modified request for information which was responded earlier will be certainly against the principles of natural justice both procedural and substantive, as far as right to information is concerned.

12. The universal principles of civil justice also recognized constructive res judicata, which in the RTI context means when an applicant uses an opportunity of obtaining information on a particular subject as per law, he is expected to seek all the related information in that first ever opportunity itself. He cannot file another application for a bit or piece which he forgot to ask, or not advised by his lawyer, or for any other reason. He should ask all possible aspects of information about that subject matter, in the first ever available opportunity. Even if he does not, it is presumed by law that he asked for that and was refused after due trial. This is incorporated in principles of civil procedural justice and practiced universally. It is in the public interest and also to further the objectives of Right to Information Act, that such repeated or unending stream of questions being sought from same or different public authorities to be stopped.

13. The Commission noticed that several applicants seek some information from one wing of the public authority, and based on the responses file a bunch of FITI questions from the same or other wings of same public authority, or from other authority. This will have a continuous harassing effect on the public authority. As the PIOs go on answering, more and more questions are generated out of the same and in the same proportion the number of repeated first appeals and second appeals also will be growing

Earlier Observations of CIC: Sri MM Ansari

14. In several occasions earlier the Central Information Commission referred to the issue of repeated RTI requests and harassing tendency. In Prem Prakash Kumar v NFL, Panipat, (Decision no. 246/IC/(A)/2006, F.No. CIC/MA/A/2006/00374 & 375 dated 28th August 2006) the appellant sought documents and specific comments of CPIO on 89 queries. The Learned Commissioner Shri M M Ansari observed that in fact, the nature of queries and the information sought are such that the information seeker would never be satisfied because the promotion of self interest, rather than public Interest, was dominant, as the appellant had sought redressal of grievances.

Sri A N Tiwari's observations

15. In Shri Gopal Soni v The New India Assurance Company Ltd (F No CIC/AT/A2008/00097, 000116, 000124, dated 12.6.2008) Learned Commissioner Shri A. N. Tiwari dealt with similar problem. The respondents in this case submitted that the appellant, their employee, was suspended for insubordination and misconduct, and ever since he directed a spate of applications containing queries for detailed, voluminous but inane information which would have to be collected and

collated from over 30 branches. The Commission held in this case: "answering the elaborate and detailed queries, which have to be both accurate and authentic, imposes heavy cost on the public authority and tends to divert its resources, which brings it within the scope of of section 7(9) of RTI Act.

16. In Shri K. Lall v Sh MK Bagri, Assistant Registrar of Companies & CPIO, (F No. CIC/AT/A/2007/00112) the Learned Central Information Commissioner Sri AN Tiwari observed: It would mean that once certain information is placed in public domain accessible to the citizens either freely or on payment of a pre-determined price, that Information cannot be said to be 'held' or 'under the control of the public authority and thus would cease to be an 'information' accessible under the RTI Act.

17. From the above observations, one could infer that once the information is accessible or available, no requests for the same need to be entertained. It can also be stated, agreeing with the observation of Sri A N Tiwari referred above, that once applicant procured the information sought, that information will not be considered as 'held by public authority or 'under its control' as far as that applicant is concerned, and thus the public authority need not answer.

Sri Shailesh Gandhi's observations

18. It is relevant here to quote a paragraph from the order of Learned Information Commissioner Sri Shailesh Gandhi **in case numbers No. CIC/SG/C/2011/000760,CIC/SM/A/2011/000926/SG,CIC/SM/A/2011/001111/SG,CIC/SG/A/201 1/002909 Dated 17th January, 2012 in a second appeal:** The Commission, at several appellate hearings, has explained to the complainant that under RTI Act, only the information as per records can be made available; multiple RTI applications and appeals would not provide him any information beyond the records that exists. The Commission recognizes the fact that valuable time of the complainant, respondent-public authority as well as the Commission is being spent in merely going through the motions prescribed under the RTI Act again and again to obtain similar information. ¼. At this juncture the Commission would like to mention that **though the right to information is a fundamental right of the citizens, it cannot be used indiscriminately to fulfill the demands of one individual.** In the present matter, it must be noted that the Complainant is pursuing multiple litigation and various public authorities are being asked to divert an extraordinarily disproportionate amount of resources just to respond to hundreds of RTI applications filed by him. ¼. **The Commission is also conscious of the fact that it is financed by the poorest man in this country who may be starving to death. The complainant by repeatedly filing similar RTI applications and appeals with the respondent public authority and the Commission, is wasting public resources.**

19. In the above case Sri Shailesh Gandhi observed that appellant was using RTI Act as a litigation tool, his use of RTI was vexatious in nature, and held that entertaining such appeal could no longer serve the objectives of the RTI Act and at one go the Commissioner had disposed off all the pending appeals.

Principles of Freedom of Information Legislation

21. International standard series have developed the Principles of Freedom of Information Legislation under the title 'Public's Right to Know, by the Article 19 Organization. These Principles were endorsed by Mr. Abid Hussain, the UN Special Rapporteur on Freedom of Opinion and Expression, in his report to the 2000 session of the United Nations Commission on Human Rights, and referred to by the Commission in its 2000 resolution on freedom of expression. They were also endorsed by Mr. Santiago Canton, the Organization of American States (OAS) Special Rapporteur on Freedom of Expression in his 1999 Report, Volume III of the Report of the Inter-American Commission on Human Rights to the OAS. Under Principle 4 "Limited scope for exceptions' this document explained that exceptions should be clearly and narrowly drawn and subject to strict harm and public interest tests. Explaining the harm test, it stated that the public body must also show that the disclosure of the information would narrowly drawn and subject to strict Pharm and public interest tests. Explaining the "harm' test, it stated that the public body must also show that the disclosure of the information would cause substantial harm to that legitimate aim.

22. Cases of disclosure of information to the repetitive applicants for their private purpose which promotes their private interest but not the public interest would cause substantial harm to the legitimate aim of the Right to Information Act.

23. Thus, once information is given, applicant shall not seek the same once again in the guise of different form or language. If the applicant seeks information again and again, the PIO, the First Appellate Authority and the Commission would be forced to spend their time on this repeated application, and in the process the authorities would lose that much time to address the other RTI applications or performing their general duties in their public office. Repeated RTI applications will amount to clogging the office of public authority and CPIO would be justified in refusing the same with intimation of reasons. Because the repeated RTI application has an effect of clogging the public offices, it would amount to obstructing the free flow of information to deserving and genuine RTI applicants, besides preventing the officers from performing their general duties attached to their office.

Conclusions

24. All the above discussion can be consolidated into:

(i) Even a single repetition of RTI application would demand the valuable time of the public authority, first appellate authority and if it also reaches second appeal, that of the Commission, which time could have been spent to hear another appeal or answer another application or perform other public duty.

(ii) Every repetition of RTI application which was earlier responded will be an obstruction to flow of information and defeats the purpose of the RTI Act.

No scope for repeating under RTI Act

20. The Commission infers from the above that though RTI Act, did not specifically provide as a ground of refusing the information, it is implied from the objective and various provisions of RTI Act, that right of citizen to information is limited to one time and does not extend to repetition of request for that directly or indirectly.

Citizen has no Right to Repeat

25. For the above reasons and based on objective of the RTI Act, its provisions, their interpretation by the Information Commissioners referred above, reading them together, this Commission observes:

a) The citizen has no right to repeat the same or similar or slightly altered information request under RTI Act, 2005, for which he already got a response.

b) Once an RTI application is answered, the appellants shall refrain themselves from filing another RTI application against the public authority as once information is received and held by them or posted in public domain, because such information is deemed to have ceased to be held by the public authority.

Repetition shall be ground of refusal

c) Such repetition of information request may be considered as reasonable ground for refusal under the RTI Act.

d) An applicant or appellant repeating the RTI application or appeal either once or multiple times, suppressing the fact of earlier application and receipt of the answer, the CPIO of public authority may reject it forthwith after intimating it along with reasons.

Appeals can be rejected

e) The First Appellate Authority and Commission may be right and reasonable to consider this as a ground for rejecting the first or second appeal, respectively among other reasons if any.

Recommendations

26. To address the problem of harassing & repeated questions', the Commission recommends the respondent authority to analyze all the RTI applications filed by such appellants, compile all the questions contained therein and indicate the information provided against them. That consolidated information along with a background note based on facts, avoiding unfounded allegations may also be placed on website besides sending a copy to the applicant and the concerned Information Commission. The Commission also recommends exhibiting such information in their notice board at the entrance or at any conspicuous place in their office besides posting a photograph of such a notification on the website.

27. The entire information about the repeated RTI questions by appellants, and the documents given by the public authority, the private interest of the appellants, if any, lack of public interest in the said RTI applications, etc. also may be kept in the public domain. The information in website may also serve as response to repeated RTI question. The same may be referred in the responses to first and second appeals.

28. There is no provision in RTI Act, 2005 to penalize the applicant for abusing his right to information or clogging the public office. However, the Commission recommends that the fact of abuse of RTI Act, 2005 may record and Commission may notify the admonition, direction or recommendation if any, to the applicants suggesting them not to resort to abuse anymore along.

29. The Commission finds it appropriate to frame certain guidelines, for the prevention this kind of misuse, for the benefit of and ready reference by Public Information Officers to refuse the repeated RTI applications and advise appellate authorities to consider such repetition as the ground among others for refusal. The Commission recommends the Ministry of Personnel and Training to consider the framing of such guidelines. The Commission directs the registry to send the copy of this order to the Ministry of Personnel and Training for their consideration.

तसेच H.K.Bansal विरुद्ध DOT या प्रकरणात परिच्छेद क्र.११ ते ३३ यात खालीलप्रमाणे नमूद केले आहे :

11. A reading of his RTI applications and appeals leads to an inference that his sole aim is to harass and torture but nothing else. Generally, people use RTI for redressal of grievance, i.e., they state grievance or complaint and ask for action taken report. This is not that, because his grievance of denial of promotion was addressed several times. If he is aggrieved by rejection of promotion request, he is free to approach appropriate tribunal. Some highly educated citizens are using RTI to avenge against spouses, brothers or parents or colleagues or seniors etc. The appellant is a highly educated engineer with long experience, who became an advocate, but fully engaged in writing letters or RTI applications left, right and centre against his own department. The CPIOs of public authority responded with great patience, split his RTI questions, transferred, forwarded, struggled to file note, issue notices, letters to get information and built huge number of files, some of which they have presented before the Commission. Lot of money and energy might have been spent on his applications so far, which if calculated would be more than Rs. 5 lakh, of public money. Neither appellant nor any other person has any right to cause such wastage of public money and RTI is not meant to lead to such a loss.

12. Appellants like this appellant should know that the RTI Act is a means to advance public interest; not to be used as a tool to harass the public authority by a workless or disgruntled employee- serving/retired. His multiple RTI applications have a serious impact on the functioning of public authority BSNL/DOT, its RTI authorities and the Central Information Commission in Second Appeal. Officers also presented a bundle of files of the appellant. It reflects criminal wastage of time and, if unchecked, will chock the functioning of the public authority. If this is allowed, the public authority cannot focus on their regular duties and their whole time will be devoted to such frivolous/vexatious/useless/repeated/multiple/obnoxious RTI questions. This is misuse and it has to be prevented.

13. In relation to the multiple/indiscriminate filing of RTI application, Hon'ble Delhi High Court in **Shail Saini Vs. Sanjeev Kumar [W.P (c) No. 845/2014]** had observed as follows:

5. In the opinion of this Court, the primary duty of the officials of Ministry of Défense is to protect the sovereignty and integrity of India. If the limited manpower and resources of the Directorate General, Defence Estates as well as the Cantonment Board are devoted to address such meaningless queries, this Court is of the opinion that the entire office of the Directorate General, Defence Estates Cantonment Board would come to stand still. The Supreme Court in ***CBSE vs. Aditya Bandopadhyay***, (2011) 8 SCC 497, has held as under:-

> 62. *When trying to ensure that the right to information does not conflict with several other public interests (which includes efficient operations of the Governments, preservation of confidentiality of sensitive information, optimum use of limited fiscal resources, etc.), it is difficult to visualise and enumerate all types of information which require to be exempted from disclosure in public interest. The legislature has however made an attempt to do so. The enumeration of exemptions is more exhaustive than the enumeration of exemptions attempted in the earlier Act, that is, Section 8 of the Freedom to Information Act, 2002. The courts and Information Commissions enforcing the provisions of the RTI Act have to adopt a purposive construction, involving a reasonable and balanced approach which harmonizes the two objects of the Act, while interpreting Section 8 and the other provisions of the Act.*
>
> ....
>
> 67. *Indiscriminate and impractical demands or directions under the RTI Act for disclosure of all and sundry information (unrelated to transparency and accountability in the functioning of public authorities and eradication of corruption) would be counterproductive as it will adversely affect the efficiency of the administration and result in the executive getting bogged down with the non-productive work of collecting and furnishing information. The Act should not be allowed to be misused or abused, to become a tool to obstruct the national development and integration, or to destroy the peace, tranquility and harmony among its citizens. Nor should it be converted into a tool of oppression or intimidation of honest officials striving to do their duty. The nation does not want a scenario where 75% of the staff of public authorities spends 75% of their time in collecting and furnishing information to applicants instead of discharging their regular duties. The threat of penalties under the RTI Act and the pressure of the authorities under the RTI Act should not lead to employees of a public authorities prioritizing "information furnishing", at the cost of their normal and regular duties.*

6.After all disproportionate diversion of limited resources to Directorate General, Defence Estates' office would also take its toll on the Ministry of Defence. The Supreme Court in ***ICAI vs. Shaunak H. Satya***, (2011) 8 SCC 781 has held as under:-

39. We however agree that it is necessary to make a distinction in regard to information intended to bring transparency, to improve accountability and to reduce corruption, falling under Sections 4(1)(b) and (c) and other information which may not have a bearing on accountability or reducing corruption. The competent authorities under the RTI Act will have to maintain a proper balance so that while achieving transparency, the demand for information does not reach unmanageable proportions affecting other public interests, which include efficient operation of public authorities and the Government, preservation of confidentiality of sensitive information and optimum use of limited fiscal resources.

Consequently, this Court deems it appropriate to refuse to exercise its writ jurisdiction. Accordingly, present petition is dismissed. ***This Court is also of the view that misuse of the RTI Act has to be appropriately dealt with otherwise the public would lose faith and confidence in this "sunshine Act". A beneficent Statute, when made a tool for mischief and abuse must be checked in accordance with law.*** *A copy of this order is directed to be sent by the Registry to Defence and Law Ministry, so that they may examine the aspect of misuse of this Act, which confers very important and valuable rights upon a citizen.*

16. Filing of multiple RTI on the same subject creates fear among the public authority. The feel tormented by such disgruntled/ retired employees consuming through RTI their precious resource apart from causing mental agony. As observed by the Hon'ble High Court, "a beneficent Statute, when made a tool for mischief and abuse must be checked in accordance with law."

17. This Commission has earlier ordered that once an RTI application was finally decided it cannot be filed again (CIC/LS/C/2012/000860SA, http:// indiankanoon.org/ doc/140925637/). Responding to such **repeated** applications and continuing the same in first and second appeals will block the activity of public authority, FAA and Information Commission and deprive the other genuine firstapplicants waiting for information or adjudication. **Reckless repetition** of this kind without any feel about responsibility is nothing but abusing of RTI. From the reading of his multiple applications the Commission comes to an inevitable inference that this **retired appellant is misusing the free-time** available for him **to harass his colleagues** through the RTI, abusing the information and knowledge which he gained during his service in the Department in a most unreasonable manner. His own colleagues and subordinates are the victims of this harassment. From DoT, 24 officers including the senior officers like Chief Engineer, etc have attended the hearing. They are expected to devote their valuable time for office work and grievances of the consumers, but they are busy with answering the appellant's RTI applications which are without any aim or purpose, repeating the same answers. It is obvious that the appellant has **no public interest**. In fact, the appellant has caused huge loss. **Second Issue:**

18. Whether serving/retired employees are having any right to behave in such a **manner to torture his colleagues and employer**? The Commission opines that such a conduct deserves to be considered as **mis-conduct.** There should be a system within the Public Authority to tackle such misconduct of any serving employee/retired employee or by any other staff member/out-sourced or similar nature, because they are becoming potential hazards of RTI misuse. Public authority should have **evolved a mechanism** and **service rules or include in conduct rules**, to initiate departmental action against existing/retired employees for such misbehavior or misconduct and impose penalty in the nature of cutting increments or pension emoluments for serving or retiring employees accordingly. If the RTI application from its own employee reflects a grievance or compliant, the public authority **should address grievance** immediately and inform him within one month. If the RTI application is repeated, frivolous or useless one and only meant for harassing other employees or public authority as a whole, then the disciplinary action should be initiated for such alleged misconduct, leading to appropriate action. If they do not act at all against such characters (retired or not retired employees) in indulging in such misconduct of filing frivolous and entertain these repeated RTI applications it will cause huge wasting of public money. The public authority is answerable to public **why they are facilitating the misconduct** causing damage to public exchequer. Each department has to address the issue of misusing RTI by employee, after thoroughly examining each individual case separately.

Third Issue

19. Targeting the witnesses, complainants, superior officers who were members of inquiry committee or DPC who did not favour them and seeking whole lot of information about them under RTI Act is **irresponsible misuse of the right**. It will not only interfere with the independent inter-departmental decision making process, but also instill fear in inquiry officers and dissuade others from lodging complaints against wrongdoers. This increases the already existing space for wrongdoing ultimately affecting the governance. The RTI is not meant for granting such immunity or impunity to wrongdoing employees to misuse RTI to demoralize the complainants and inquiry officers. Some of the Mr Bansal's RTI applications are aimed at the officers who might have not favoured him in DPC. This is a dangerous trend. The repeated RTI applications and appeals by H K Bansal present bad example of misuse by retired employees targeting their past colleagues. In larger public interest of protecting the morale of officers, to facilitate independent decision making, to regulate and act against wrongdoers or non-performers or cantankerous litigants or those who bide away time in public office doing nothing or corrupting the processes, this kind of misuse of RTI against the public authority shall be curbed. Denial of information to the applicants like this appellant is justified broadly under the exceptions prescribed in Section 8 (1) (g), (h), (j) and Section 8(2): See text of these sections:

Section 8. Exemption from disclosure of information: (1) Notwithstanding anything contained in this Act, there shall be no obligation to give any citizen,

(g) information, the disclosure of which would endanger the life or physical safety of any person or identify the source of information or ***assistance given in confidence for law enforcement*** *or security purposes;*

20. Appellant is demanding the information about some employees/officers who gave assistance in confidence for law enforcement, which can be denied under this provision.

(h) information which would ***impede the process of investigation or apprehension or prosecution of offenders****;*

21. Appellant's targeted demand for details of officers who decided or opined or complained or deposed against him will impede the process of collecting evidence of misconduct of accused public servant, impede process of inquiry for taking disciplinary action, hence need not be given under this clause.

(j) information which relates to personal information the disclosure of which has not relationship to any public activity or interest, or which would cause unwarranted invasion of the privacy of the individual unless the Central Public Information Officer or the State Public Information Officer or the appellate authority, as the case may be, is satisfied that the larger public interest justifies the disclosure of such information,

22. Appellant's approach for the information pertaining to individual service of the colleagues, seniors and subordinates is motivated by his selfish personal interest of avenging based on his prejudice, and nowhere it reflects any public interest, thus it has to be denied.

Section 8(2) Notwithstanding anything in the Official Secrets Act, 1923 (19 of 1923) nor any of the exemptions permissible in accordance with subsection (1), a public authority may allow access to information, if public interest in disclosure outweighs the harm to the protected interests.

23. Even if the information sought appears to be in public domain because the colleagues are also employees, yet the consequences of disclosure need to be compared and only if there is public interest in disclosure it can be given. In these second appeals, the appellants' demand does not reflect any public interest. More over there is public interest in non-disclosure as explained above. The information sought cannot be given.

24. Exercising its powers under section 19(8)(v) of the RTI Act, the Commission requires that the higher authorities of DOT, BSNL/MTNL shall consider this serious issue and develop a mechanism to **curb this kind of mis-conduct/misuse**, as suggested above and save the RTI for the use of the people in general public interest.

25. The Commission further **directs** all the CPIOs of the respondent authority to prepare a comprehensive note on the number of RTI applications filed by the appellant, with his background, the responses given by them in the first appeal and second appeals, etc, and put it on the official website under the heading "Do not misuse RTI". The official website also should publish this order. If applicant files another repeated RTI application, public authority can give a single line reply to refer to these two files on the website and reject the application. This answers the first issue.

26. **Second issue** is also a significant one. The respondent officers made fervent appeal to the Commission that they were compelled to spend most of the time in answering harassingly repeated questions about the same subject matter repeatedly asked from different angles; and about individual officers, whom, the applicant assumed to be responsible for the grievance.

27. The Commission noticed that some former employees in every public authority, who were either suspended or removed or facing charges, convicted in a crime or facing disciplinary action, or trying to run a counter inquiry with several harassing questions. The Commission also noted an atmosphere of fear and worry was spread in the offices and among the officers who are hesitating to take action against erring staff members for fear of facing flood of questions under RTI. Sometimes, the RTI applications are running into hundreds similar to those posed by lawyers during cross examination. The respondents submitted that they were ready to comply with the RTI Act but answering 'enquiry' type questions and repeated RTI applications would involve diversion of resources, energy besides having demoralizing effect. The Commission appreciates the genuineness of the problem and sincere feelings of the respondent officers and finds a need to address this serious issue. It is the responsibility of Government of India and Information Commissions to see that the RTI Act will not become rendezvous for disgruntled elements.

28. The Commission in the case of **Mukesh Sharma v. Delhi Transport Corporation [CIC/SA/A/2014/000615],** had observed as follows :

"Every employee has rights to secure his employment but also has duties to perform the job without resorting to misconduct or any other irregularity. The employee also has right to get the copy of complaint, notice, charge sheet and every piece of paper which is relied on against him. He should get the opportunity also to defend himself. At the end he should also get the copy of enquiry report/order/judgment or sentence pronounced along with right of appeal. He has all rights as per principles of natural justice and if there is any lapse, or suppression of information or document or nonsupply of papers relied on by the disciplinary authority, he can seek them from the inquiry officer or authority, if not, he can get them under RTI Act, Though an employee facing disciplinary charges as explained above the accused employee does not have any moral or legal right to file plethora of RTI applications seeking information not related to allegation against him, but to harass the officers who he suspect to have complained or gave evidence or provided information or taken action against him, if done so it becomes misuse and that cannot be encouraged. The public interest is an overriding factor in these cases also as per the provisions of Right to Information Act, 2005. If such multiple RTI actions are allowed the officers at higher level will lose moral authority to initiate action against erring employees and whole system system of disciplined administration would crumble. In contra, there is a huge public interest in taking action against the wrongdoing employees. Here in this case, the appellant is not even trying to protect his personal right, or right to employment or right to fair trial. But he is unleashing his private vengeance against colleagues or seniors who are either inquiring or informing or complaining or giving evidence against him. Such information would squarely fall under exempted category as per Section 8(h) ('information which would impede process of investigation or

prosecution of offenders') of RTI Act, 2005 as this would not only impede the investigation or inquiry against him, but also impede the inquiries against all such erring employees who will be immorally encouraged or tempted to use RTI for this private, illegal and vengeful purpose. ***The RTI is not a rendezvous for suspended employees or those erring personnel facing inquiries to serve their personal interests in protecting their misconduct or preventing the authorities from proceeding with penal proceedings enquiring into misconduct****. The RTI is not for these disgruntled employees facing disciplinary proceedings or selfish persons but for the people in general, only in public interest, and never for the private vengeance at all.*

If this kind of misuse is not checked, and officers will be threatened, demoralized and prevented from proceeding against employees facing charges misconduct. None would complain/inform/give evidence or no authority would gather courage to initiate enquiry against erring employees even if law authorizes them, prescribes it as a duty and situation demands. Such a situation will lead to chaos in administration. In order to check the misuse of RTI for running a parallel or counter enquiry against inquiring officers, this application deserves to be rejected and the appellant, admonished. "

29. Hon'ble Punjab and Haryana High Court in the case of **K K Sharma Vs. State of Haryana [W.P (C) No. 4930 of 2011]**in relation to disgruntled employees had observed as follows :

"Clearly, the provisions of the RTI Act would not be available to a disgruntled employee seeking information as regards public officials which is otherwise personal in nature on account of furtherance of a personal vendetta."

30. Thus any information sought about colleagues, inquiry officers, witnesses or complainant, DPC members, selection committee members or any other officer, by present/retired employee with private motive like vengeance against complainant or inquiry officer etc who are connected with disciplinary inquiry or action taken by virtue of their seniority or authority, should be thoroughly examined, giving him opportunity to present his case, and if proved, shall be denied under relevant exceptions of section 8(1) d, e, g, h, and j. The second appeals/complaints are found as frivolous, vexatious, lack in even the character of grievance and also devoid of any public interest. The CPIOs have sufficiently and substantially furnished the information to their best of their ability from the available records. There is nothing left to be given to this appellant. He does not deserve any more information, sympathy or consideration. Though he was abuser of RTI, the officers gave all possible information. All his second appeals are hereby rejected as entire information was given and also because of being abusive.

31. The Commission directs CPIO **need not answer** any RTI question or request, if filed by this appellant again in coming days, for information pertaining to officers mentioned in his various applications and appeals, or if part of new RTI request was already covered by his earlier RTI request for the reasons discussed above and also on the principle of *res judicata*, in order to prevent such appellants from hijacking time of public authorities that is to be used in service of public in general.

32. The Commission records its admonition against appellant for his frivolous and vexatious applications and hopes that he will not resort to mis-use of RTI anymore; to protect the dignity of the positions he has held in the Public Authority while in service, and to show some element of gratitude to the organization that gave him livelihood.

33. With the above observations/directions the Commission disposes of all the appeals.

वरील सर्व प्रकरणांचे अवलोकन केले असता अपिलकर्ता यांनी दाखल केलेल्या द्वितीय अपिल अर्जाविषयी मा.सर्वोच्च न्यायालय, मा.उच्च न्यायालय तसेच मा.केंद्रीय माहिती आयोग यांनी या आधीच स्वयंस्पष्ट दिशा निर्देश दिले असून प्रस्तुत द्वितीय अपिल अर्ज हे प्रथम दर्शनी तथ्यहीन व गुणवत्ताहीन असल्याचे स्पष्टपणे आढळून येते. अपिलकर्ता यांची अपिल अर्जातील मुख्य मागणी ही सर्व अधिकाऱ्यांविरुद्ध विवेक कुलकर्णी या प्रकरणात मा.उच्च न्यायालय यांनी दिलेल्या निर्देशाचे अनुपालन करावे अशा स्वरुपाचे असून मा.उच्च न्यायालय यांनी त्यांच्या सौदागर महम्मद विरुद्ध स्टेट ऑफ महाराष्ट्र क्रिमिनल रिट पिटीशन क्र.1484/2019 यातील औरंगाबाद खंडपीठ यांनी पारित केलेल्या आदेशातील परिच्छेद क्र.९ वर खालीलप्रमाणे स्वयंस्पष्ट भाष्य केलेले आहे.

In Vivek Vishnupant Kulkarni *vs*. the State of Maharashtra and others (*supra*), it has been held by this Court that as per Section 9 of MPR Act, contravention of the provisions of Section 4 or 8 is made punishable. Section 4 of the MPR Act speaks about taking out public records without prior approval of the State Government. Here no such case is made out that anybody has taken out the public record without the approval of the State Government. Unless the facts are brought invoking the ingredients of the offence, directions to register offence cannot be issued. Further, Section 8 of the Act contemplates about destruction or otherwise dispose of the public record except in such manner and subject to such conditions as may be prescribed. Here, merely because the record is not available, we cannot jump to the conclusion that it is destroyed or otherwise disposed of. The information that was supplied to the petitioner on 20th March 2018 would show that Nagar Panchayat, since its inception i.e. 24th February 2015, has not granted any permission for erection of mobile towers and has not entered into any agreement. The information that was called by the petitioner was from 1st January 2014 to 16th February 2017. If there was no occasion for grant of permission and entering into any agreement from 24th February 2015 till 16th February 2017, then question of supplying the copies of the same will not arise. The period prior to 24th February 2015 i.e. from 1st January 2014 relates to the Gram Panchayat and unless it is shown that the entire record has been handed over to the Nagar Panchayat authorities by the then Gram Panchayat; officers of the Nagar Panchayat cannot be held responsible for supply of those documents. Though the Right to Information Act may not be applicable to the mobile companies, however, the petitioner appears to have not made any correspondence with the mobile companies. यात जाणूनबुजून शासकीय दस्तऐवज गहाळ करणे तसेच शासकीय दस्तऐवज नष्ट करणे अशा स्वरुपाच्या प्रकरणांमध्ये माहिती उपलब्ध नसून यातील परिच्छेद क्र.११ मध्ये मा.न्यायालयाने असे नमूद केले आहे की, We would like to reiterate that non-availability of

the record with the Nagar Panchayat cannot be inferred as destruction of the record and therefore, this cannot be taken as a fit case to exercise constitutional powers of this Court to direct registration of the offence.

ही बाब लक्षात घेता अपिलकर्ता यांची तत्कालिन सर्व जन माहिती अधिकारी यांच्याविरुद्ध प्रथम दर्शनी अहवाल दाखल करण्याची विनंती याला कुठलेही कायदेशीर पाठबळ नाही. मा.उच्च न्यायालय यांची सौदागर महम्मद या प्रकरणात वरील आदेश हा स्वयंस्पष्ट असून प्रस्तुत सर्व अपिल अर्जात अपिलकर्ता यांनी त्यांना पुरविण्यात आलेली माहिती ही अपूर्ण, दिशाभूल करणारी इ. चा आक्षेप नोंदविला असला तरी महाराष्ट्र सार्वजनिक अभिलेख अधिनियम यातील उल्लंघनाबाबत कलम ४ ते ८ यात दिलेली प्रक्रिया त्यानुषंगाने कलम ९ अन्वये गुन्हा दाखल करण्याबाबत अथवा कार्यवाही करण्याबाबत करावयाचे आदेश या संदर्भात कुठलीही सुसंगत मांडणी केली नसून केवळ वरील सर्व अधिकारी हे जाणूनबुजून माहिती नाकारत असून अपिलकर्ता व इतर माहिती अधिकार कार्यकर्त्यांना माहितीची उपयुक्तता संपेपर्यंतच्या तारखेपर्यंत माहितीच देत नूसन जन माहिती अधिकारी अधिकारी व अपिलीय अधिकारी हे वेळ काढूपणाचे धोरण अवलंबित असल्याबाबत तीव्र संताप व्यक्त केलेला आहे असे असले तरी माहिती अधिकार कायदा २००५ च्या कलम १९ (८) (ग), २० (१) व २० (२) च्या कार्यकक्षेबाहेरची ही विनंती असून यावर अशा प्रकारचा आदेश देणे हे सद्य:स्थितीत वस्तुस्थितीवर तसेच वर उल्लेखिलेल्या निर्णयाच्या अनुषंगाने जारी करणे हे कायदेशीररित्या योग्य होणार नाही. अपिलकर्ता यांनी संबंधित जन माहिती अधिकारी व इतर अधिकाऱ्यांविरुद्ध भारतीय दंड संहितेनुसार यातील विविध कलमांनुसार दंड करण्याबाबतची जी विनंती केलेली आहे तिचे प्राथमिक अवलोकन केले असता कलम १६६ (१) इ. सर्व गोष्टींचे अवलोकन केले असता यातील बहुतांशी कलम हे भारतीय दंड संहितेतील लोकसेवकांद्वारे गुन्हे अन्वेषण अथवा गुन्ह्याचा तपास अथवा लोकसेवकांद्वारे केलेल्या बेकायदेशीर कृत्य यांच्याशी संबंधित असून प्रथम दर्शनी त्याचा माहिती अधिकार कायद्याशी कुठलाही संबंध असल्याचे आढळून येत नाही. अपिलकर्ता यांनी केलेली मागणी ही प्रथम दर्शनी तथ्यहीन व कायदेशीर तक्रारींच्या कायदेशीर तरतूदीनुसार सुयोग्य नसल्याचे आढळून येते. अपिलकर्ता यांनी हजारोंच्या संख्येने दाखल केलेली **जोडपत्र अ, ब व क** यांचे अवलोकन केल्यास यात प्रथम दर्शनी कुठलेही व्यापक जनहित आढळून येत नाही. मा.सर्वोच्च न्यायालय यांनी नमूद केल्याप्रमाणे व माहितीच्या अधिकारात माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या उद्देशिकेमध्ये खालीलप्रमाणे नमूद केलेले आहे :

ज्याअर्थी, भारताच्या संविधानाद्वारे लोकशाही गणराज्याची स्थापना करण्यात आलेली आहे:

आणि ज्याअर्थी, लोकशाहीमध्ये माहितगार नागरीक समूह आणि माहितीची पारदर्शकता या बाबी तिच्या कार्यशीलतेच्या दृष्टीनेतसेच भ्रष्टाचाराला आळा घालण्याच्या व राज्य शासन व त्यांच्या यंत्रणा यांना प्रजेला जाब , देण्यास उत्तरदायी ठरविण्याच्या दृष्टीने अत्यावश्यक आहेत:

कामकाज कार्यक्षमरित्या चालणे, मर्यादित राजकोषिय साधनसंपत्तीचा इष्टतम वापर होणे आणि संवेदनक्षम माहितीची गोपनीयता राखणे, या बाबींनाही बाधा येण्याची शक्यता आहे ;

आणि ज्याअर्थी, लोकशाहीच्या आदर्शांची परमोच्चता कायम राखताना, या परस्परविरोधी हितसंबंधांचा मेळ घालणे आवश्यक आहे.

माहितीचा अधिकार तसेच शासनाचे कामकाज कार्यक्षमरित्या चालणे, मर्यादित राजकोषिय साधनसंपत्तीचा इष्टतम वापर होणे या सर्व गोष्टींचा ताळमेळ राखत, सुवर्णमध्य साधणे आवश्यक असल्याचे उपरोक्त कायद्यातच नमूद केले असून मा.सर्वोच्च न्यायालय यांनी देखिल माहितीच्या अधिकाराचा प्रमाणाबाहेर वापर झाल्यास अधिकांश प्राधिकरणांचा बहुतांश वेळ हा माहिती अधिकारांच्या अर्जांवर उत्तर देण्यात, माहिती संकलित करण्यातच जाणार असल्याच्या वस्तुस्थितीला अधोरेखित केलेले आहे. तसेच खालीलप्रमाणे देखिल निरीक्षण नोंदविले आहे :

This Court is also of the view that misuse of the RTI Act has to be appropriately dealt with; otherwise, the public would lose faith and confidence in this "**Sunshine Act**". A beneficent Statute, when made a tool for mischief and abuse must be checked in accordance with law.

या सर्व बाबी लक्षात घेता अपिलकर्ता श्री.अहिरे यांनी दाखल केलेले सर्व द्वितीय अपिल अर्ज फेटाळण्याच्या निष्कर्षाप्रत आयोग येत असून वरील सर्व अपिल अर्ज कुठल्याही निर्देशाशिवाय निकाली काढण्यात येत आहेत.

आदेश

वरील सर्व अपिलं निकाली काढण्यात येत आहेत.

मुंबई,
दिनांक : २१-०७-२०२५

(राहूल भा. पांडे),
राज्य मुख्य माहिती आयुक्त.

राज्य माहिती आयोग, मुख्यालय, मुंबई

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ मधील कलम १९ (३) अन्वये दाखल झालेले अपील

अपील क्रमांक अपील क्रमांक ४२४८-४३०३/२५/०१

अपीलार्थी श्री. इक्बाल आर. खान
एकता नगर, ए/१५, रुम नं १०,
यशवंतराव चव्हाण नगर,
घाटकोपर-मानखुर्द लिंक रोड,
मंडाळा मानखुर्द (प), मुंबई-४०००४३.

विरुद्ध

जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (इ व का) टी विभाग
बृहन्मुंबई महानगरपालिका, सहायक आयुक्त टी विभाग यांचे कार्यालय,
लाला देवीदयाळ रोड, मुलुंड (प.), मुंबई ४०० ०८०.

प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा कार्यकारी अभियंता टी विभाग
बृहन्मुंबई महानगरपालिका, सहायक आयुक्त टी विभाग यांचे कार्यालय,
लाला देवीदयाळ रोड, मुलुंड (प.), मुंबई ४०० ०८०.

जन माहिती अधिकारी तथा

सहायक अभियंता (प.ज.वा.) पू.उ. एल,एस,एन,एम/पूर्व विभाग
बृहन्मुंबई महानगरपालका उप प्रमुख अभियंता (प.ज.वा)
पू.उ. यांचे कार्यालय, परिवार इमारत, ५वा मजला,न.भु.क्र. ११९/ब,
अण्णाभाऊ गोडबोले मार्ग, कांजूरमार्ग (पूर्व), मुंबई – ४०००४२.

प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा कार्यकारी अभियंता (प.ज.वा) पू.उ. परि.५
बृहन्मुंबई महानगरपालका उप प्रमुख अभियंता (प.ज.वा)
पू.उ. यांचे कार्यालय, परिवार इमारत, ५वा मजला,न.भु.क्र. ११९/ब,
अण्णाभाऊ गोडबोले मार्ग, कांजूरमार्ग (पूर्व), मुंबई – ४०००४२.

जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (इ व का-२) आर/उत्तर विभाग
बृहन्मुंबई महानगरपालिका सहायक आयुक्त आर/उत्तर विभाग यांचे कार्यालय,
९२१/७, दहिसर गाव, रुस्तमजी कॉलनी, रंगनाथ केसकर मार्ग,
दहिसर (प.), मुंबई - ४०००६८.

प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा कार्यकारी अभियंता आर/उत्तर विभाग
बृहन्मुंबई महानगरपालिका सहायक आयुक्त आर/उत्तर
विभाग यांचे कार्यालय, ९२१/७, दहिसर गाव, रुस्तमजी कॉलनी,
रंगनाथ केसकर मार्ग, दहिसर (प.), मुंबई - ४०००६८.

जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (इ व का) आर/उत्तर विभाग
बृहन्मुंबई महानगरपालिका सहायक आयुक्त आर/उत्तर विभाग यांचे कार्यालय,
९२१/७, दहिसर गाव, रुस्तमजी कॉलनी, रंगनाथ केसकर मार्ग,
दहिसर (प.) मुंबई - ४०००६८.

प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा कार्यकारी अभियंता आर/उत्तर विभाग
बृहन्मुंबई महानगरपालिका सहायक आयुक्त आर/उत्तर
विभाग यांचे कार्यालय, ९२१/७, दहिसर गाव, रुस्तमजी कॉलनी,
रंगनाथ केसकर मार्ग,दहिसर (प.) मुंबई - ४०००६८.

जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (परि) पी/दक्षिण विभाग
बृहन्मुंबई महानगरपालिका, सहायक आयुक्त,दुसरा मजला, सीटीएस क्र. ७४६,
सिटी सेंटर मॉल समोर, व्हिलेज पहाडी, एस.व्ही.रोड, गोरेगाव (प), मुंबई ४०० १०४.

प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा कार्यकारी अभियंता पी/दक्षिण विभाग
बृहन्मुंबई महानगरपालिका, सहायक आयुक्त, दुसरा मजला, सीटीएस क्र. ७४६,
सिटी सेंटर मॉल समोर, व्हिलेज पहाडी,एस.व्ही.रोड, गोरेगाव (प), मुंबई ४०० १०४.

जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (परि) टी विभाग
बृहन्मुंबई महानगरपालिका, सहायक आयुक्तटी विभाग यांचे कार्यालय,
लाला देवीदयाळ रोड, मुलुंड (प.), मुंबई ४०० ०८०.

प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा कार्यकारी अभियंता टी विभाग
बृहन्मुंबई महानगरपालिका, सहायक आयुक्तटी विभाग यांचे कार्यालय,
लाला देवीदयाळ रोड, मुलुंड (प.), मुंबई ४०० ०८०.

जन माहिती अधिकारी तथा उप प्रमुख लेखपाल
बृहन्मुंबई महानगरपालिका, वित्त विभाग यांचे कार्यलय,
मनपा मुख्यालय, महापालिका मार्ग,फोर्ट, मुंबई-४००००१.

प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा प्रमुख लेखापाल, (पा.पु.म.नि.)
बृहन्मुंबई महानगरपालिका, वित्त विभाग यांचे कार्यलय,
मनपा मुख्यालय, महापालिका मार्ग,फोर्ट, मुंबई-४००००१.

जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (इ व का) एच/पूर्व विभाग
बृहन्मुंबई महानगरपालिका सहायक आयुक्त एच/पूर्व विभाग यांचे कार्यालय,
प्लॉट क्र. १३७, टीपीएस ५,दुसरा रोड, प्रभात कॉलनी,
सांताक्रुझ (पू.), मुंबई ४०० ०५५.

प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा कार्यकारी अभियंता एच/पूर्व विभाग
बृहन्मुंबई महानगरपालिका सहायक आयुक्त एच/पूर्व विभाग यांचे कार्यालय,
प्लॉट क्र. १३७, टीपीएस ५,दुसरा रोड, प्रभात कॉलनी,
सांताक्रुझ (पू.), मुंबई ४०० ०५५.

जन माहिती अधिकारी तथा प्रशासकीय अधिकारी (रस्ते) शहर
बृहन्मुंबई महानगरपालिका, उपमुख्य अभियंता (रस्ते) शहर यांचे कार्यालय,
कमर को.ऑप.हौ.सोसा. १ ला मजला, पठ्ठे बापूराव मार्ग, नवजीवन को.ऑ.हौ.सोसा.,
ग्रॅन्ट रोड (पू.), मुंबई ४०० ००७.

प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा कार्यकारी उप प्रमुख अभियंता (रस्ते) शहर
बृहन्मुंबई महानगरपालिका, उपमुख्य अभियंता (रस्ते) शहर यांचे कार्यालय,
कमर को.ऑप.हौ.सोसा. १ ला मजला, पठ्ठे बापूराव मार्ग, नवजीवन को.ऑ.हौ.सोसा.,
ग्रॅन्ट रोड (पू.), मुंबई ४०० ००७.

जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (परि.१,२) आर/उत्तर विभाग
बृहन्मुंबई महानगरपालिका सहायक आयुक्त आर/उत्तर विभाग यांचे कार्यालय,
९२१/७, दहिसर गाव, रुस्तमजी कॉलनी, रंगनाथ केसकर मार्ग,
दहिसर (प.) मुंबई - ४०००६८.

प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा विभागीय कार्यकारी अभियंता आर/उत्तर विभाग
बृहन्मुंबई महानगरपालिका सहायक आयुक्त आर/उत्तर विभाग यांचे कार्यालय,
९२१/७, दहिसर गाव, रुस्तमजी कॉलनी, रंगनाथ केसकर मार्ग,
दहिसर (प.) मुंबई - ४०००६८.

जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (परि.) व (परि.१,२) ई विभाग
बृहन्मुंबई महानगरपालिका, सहायक आयुक्त ई विभागयांचे कार्यालय,
३ रा मजला, १० शेख हफिजुद्दिन मार्ग, भायखळा (प), मुंबई ४०० ००८.

प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा विभागीय कार्यकारी अभियंता ई विभाग
बृहन्मुंबई महानगरपालिका, सहायक आयुक्त ई विभाग यांचे कार्यालय,
३ रा मजला, १० शेख हफिजुद्दिन मार्ग, भायखळा (प), मुंबई ४०० ००८.

जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (परि) पश्चिम/डी विभाग
बृहन्मुंबई महानगरपालिका, सहायक आयुक्त, डी विभाग कार्यालय,
महापालिका कार्यालय इमारत, दुसरा मजला, जोबनपुत्र कंपाऊंड,
नाना चौक, ग्रँट रोड, मुंबई ४०० ००७.

प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा विभागीय कार्यकारी अभियंता डी विभाग
बृहन्मुंबई महानगरपालिका, सहायक आयुक्त, डी विभाग कार्यालय,
महापालिका कार्यालय इमारत, दुसरा मजला, जोबनपुत्र कंपाऊंड,
नाना चौक, ग्रँट रोड, मुंबई ४०० ००७.

जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (परि) पूर्व/डी विभाग
बृहन्मुंबई महानगरपालिका, सहायक आयुक्त, डी विभाग कार्यालय,
महापालिका कार्यालय इमारत, दुसरा मजला, जोबनपुत्र कंपाऊंड,
नाना चौक, ग्रँट रोड, मुंबई ४०० ००७.

प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा विभागीय कार्यकारी अभियंता डी विभाग
बृहन्मुंबई महानगरपालिका, सहायक आयुक्त, डी विभाग कार्यालय,
महापालिका कार्यालय इमारत, दुसरा मजला, जोबनपुत्र कंपाऊंड,
नाना चौक, ग्रँट रोड, मुंबई ४०० ००७.

जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (परि) डी विभाग
बृहन्मुंबई महानगरपालिका, सहायक आयुक्त, डी विभाग कार्यालय,
महापालिका कार्यालय इमारत, दुसरा मजला, जोबनपुत्र कंपाऊंड,
नाना चौक, ग्रँट रोड, मुंबई ४०० ००७.

प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा विभागीय कार्यकारी अभियंता डी विभाग
बृहन्मुंबई महानगरपालिका, सहायक आयुक्त, डी विभाग कार्यालय,
महापालिका कार्यालय इमारत, दुसरा मजला, जोबनपुत्र कंपाऊंड,
नाना चौक, ग्रँट रोड, मुंबई ४०० ००७.

द्वितीय अपील अर्ज सुनावणी दिनांक : २९.०७.२०२५

अपीलकर्ता	:	उपस्थित
विद्यमान जन माहिती अधिकारी	:	उपस्थित
प्रथम अपीलीय अधिकारी	:	उपस्थित

आज सुनावणीच्या वेळी अपीलार्थी व विद्यमान जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (इ व का) टी विभाग, श्री. सत्यम लडगे, विद्यमान जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (प.ज.वा) पू.उ. एल विभाग, श्री. दौ.रा. सभनाणी, विद्यमान जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (प.ज.वा.) पू.उ. एस विभाग यांचे प्रतिनिधी श्री. हिमांशु देवतळे, दुय्यम अभियंता (प.ज.वा.) पू.उ. एस विभाग, विद्यमान जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (प.ज.वा.) पू.उ. एस विभाग यांचे प्रतिनिधी श्री. अमोल पाटील (प.ज.वा.) पू.उ. एस विभाग, विद्यमान जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (प.ज.वा.) पू.उ. एन विभाग यांचे प्रतिनिधी श्री. नाईक, दुय्यम अभियंता, (प.ज.वा.) पू.उ. एन विभाग, विद्यमान जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (प.ज.वा.) पू.उ. एम/पूर्व विभाग, श्री. पराग निकाळे, विद्यमान जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (इ व का) आर/उत्तर विभाग, श्री. श्रीकांत आंबुलकर, विद्यमान जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (परि.) टी विभाग, श्री. संदिप देशपांडे, विद्यमान जन माहिती अधिकारी तथा उप प्रमुख लेखापाल (न्याय), श्री. अरुण जाधव, विद्यमान जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (इ व का) एच/पूर्व विभाग, श्री. वैभव चंदनशिवे, विद्यमान जन माहिती अधिकारी तथा प्रशासकीय अधिकारी (रस्ते) शहर, श्रीमती गौरी नायगांवकर, विद्यमान जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (परि.१) आर/उत्तर विभाग, श्री. नितीन शिंदे, विद्यमान जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (परि.२) ई विभाग, श्री. शरद चव्हाण, विद्यमान जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (परि.) डी विभाग, श्री. प्रशांत फाटक उपस्थित आहेत. तसेच विद्यमान जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (परि.) पी/दक्षिण विभाग, विद्यमान जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (परि.२) आर/उत्तर विभाग, विद्यमान जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (परि.) व (परि.१) ई विभाग, विद्यमान जन माहिती अधिकारी तथा सहायक अभियंता (परि.) पूर्व/डी विभाग यांना सुनावणी नोटीस प्राप्त झाली असून कोणतीही पूर्व सूचना न देता अनुपस्थित आहेत.

आज सुनावणी दरम्यान अपीलार्थी यांनी आयोगास सादर केले की, सदर अपील क्र. ४२५२-४२५८,४२९१,४२९५,५७५१,३४३५,३९९९ या सर्व प्रकरणामध्ये संबंधित जन माहिती अधिकारी यांच्याकडून माहिती प्राप्त झाली असून माझे समाधान झाले आहे.

या अपिलासंदर्भातील कागदपत्रांचे अवलोकन केल्यावर तसेच युक्तिवाद ऐकून घेतल्यानंतर आयोग या निष्कर्षावर येत आहे की, अपिलार्थी श्री. इक्बाल आर.खान यांनी दाखल केलेल्या अपिल क्र. ४२४८-४२५१,४२५९,४२६०-४२६३,४२६४,४२६५-४२६७,४२६८,४२६९,४२७०,४२७१-४२७६,४२७७,४२७८-४२८२,४२८३-४२८७,४२८८,४२८९,४२९०,४२९२,४२९३,४२९४,४२९६,४२९७-४३००,४३०१-४३०३ यामध्ये बृहन्मुंबई महानगरपालिकेची विविध प्राधिकरणांद्वारे करण्यात आलेली विविध विकास कामे, त्याचे कार्यादेश, त्यावर झालेला खर्च, काढण्यात आलेली निविदा, राबविण्यात आलेली प्रक्रिया, मेजरमेंट, एन बी बुक तसेच विविध वॉर्डमधील कथित अनधिकृत बांधकाम त्याविरुद्ध करण्यात आलेली कार्यवाही व विशेषत: अपिलार्थी यांनी केलेली विविध तक्रारींवर प्राधिकरणांद्वारे करण्यात आलेली कार्यवाही याचा तपशील मागितलेला आहे. तसेच बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने अनधिकृत बांधकामांवर व विशेषत: अशी बांधकामे करणाऱ्या व्यक्तींवर प्रभावीपणे कारवाई होण्याबाबत जारी केलेल्या परिपत्रकाच्या अनुषंगाने करण्यात आलेली कार्यवाही तसेच उपरोक्त परिपत्रकात करण्यात आलेली कार्यवाही तसेच उपरोक्त परिपत्रकात सविस्तरपणे मोठ्या स्वरुपाचे अनधिकृत बांधकाम करणे, पूर्ण झालेल्या किंवा जुन्या बांधकामाबाबत आलेल्या तक्रारींच्या अनुषंगाने निष्कासन कारवाई तथा अवैध दाखल करण्याबाबत देखील सविस्तर अशा सूचना निर्गमित करण्यात आल्या असून त्यात दर ३ महिन्यांनी अशा स्वरुपाचे अनधिकृत बांधकाम करणाऱ्या व्यक्ती/मालक/धारक/कंत्राटदार यांचे विरुद्ध कारवाई करण्याबाबत सविस्तर सूचना निर्गमित करण्यात आल्या आहेत. या सूचनांचे अनुपालन झाले किंवा कसे याविषयी बरेचसे माहिती अर्ज अपिलार्थी यांनी दाखल केले आहेत. अपिलार्थी यांच्या म्हणण्यानुसार यातील बहुतांशी प्रकरणात जन माहिती अधिकारी यांनी त्यांना माहिती देण्यास टाळाटाळ केली असून प्रथम अपिलीय अधिकारी यांनी बऱ्याचशा प्रकरणात अवलोकन देण्याबाबत निर्देश जारी केल्यानंतरही माहिती अवलोकनार्थ सादर करण्यात आलेली नाही व त्यामुळे नाईलाजाने त्यांना एवढ्या मोठ्या प्रमाणात द्वितीय अपिल अर्ज दाखल करावे लागले आहेत.

अपिलार्थी यांच्या म्हणण्यानुसार यातील माहिती ही प्राधिकरणाकडे उपलब्ध असतानाही व उपरोक्त माहिती सशुल्क प्राप्त करून घेण्याची त्यांची तयारी असतानाही त्यांना अवलोकनार्थ विहीत मुदतीत प्राचारण करण्यात आले नाही, तथा शुल्क भरण्याबाबत योग्य ती कार्यवाही करण्यात आलेली नाही. याउलट उपलब्ध असलेल्या कागदपत्रांचे अवलोकनावरून असे दिसून येते की, जन माहिती अधिकारी यांनी बऱ्याचशा प्रकरणांमध्ये अपिलार्थी यांना अपेक्षित असलेली माहिती महाराष्ट्र माहितीचा अधिकार अधिनियम सुधारणा, २०१२ यातील **कलम ३ (क)** नुसार माहिती अर्ज नसल्याचे तसेच मागितलेली माहिती अतिशय व्यापक व विस्तृत स्वरुपाची असून त्यासाठी प्रमाणाबाहेर मनुष्यबळ वळवावे लागत असल्याने **कलम ७ (९) नुसार** सार्वजनिक प्राधिकरणाची साधनसामग्री या कामासाठी प्रमाणाबाहेर वळवावी लागत नसल्यास, किंवा प्रस्तुत अभिलेख सुरक्षित ठेवण्याच्या किंवा जतन करण्याच्या दृष्टीने ते हानीकारक नसल्यास, माहिती ज्या स्वरूपात मागण्यात आली असेल त्याच स्वरूपात ती सर्वसाधारणपणे पुरविण्यात येईल. तसेच माहिती देणे बंधनकारक नसल्याचे व यातील बऱ्याचशा प्रकरणांमध्ये खाजगी विकासक व कंत्राटदार यांची प्राप्तीकर परतावा व त्यांचे कर विषयक कागदपत्रे, जीएसटी, नोंदणी प्रमाणपत्र, बँक खात्यांचे तपशील मागितले असून उपरोक्त माहिती ही मा. सर्वोच्च न्यायालय यांच्या **गिरीष रामचंद्र देशपांडे विरुद्ध केंद्रीय माहिती आयोग** पिटीशन क्र.२७७३४/२०१२, या प्रकरणात दिलेल्या निर्णयातील नियमाप्रमाणे उपलब्ध दस्तऐवज अपीलार्थी यांनी अवलोकन करावे. अवलोकनानंतर अपीलार्थी यांनी चिन्हांकित केलेली माहिती जर सॉफ्ट कॉपीमध्ये उपलब्ध असेल तर विनामूल्य

दस्तऐवज स्वरुपात उपलब्ध असल्यास प्रत्येकी ५० पृष्ठांपर्यंत माहिती अपीलार्थी यांनी चिन्हांकित केल्याप्रमाणे विनामूल्य देण्यात यावी व त्यापुढील सर्व माहिती सशुल्क द्यावी.

तसेच **कॅनरा बँक विरुद्ध सी.एच.श्याम** या प्रकरणात दिलेल्या स्वयंस्पष्ट निर्देशानुसार देय नसून माहिती अधिकार अधिनियम, २००५ यातील **कलम ८ (१) (त्र) नुसार** जी माहिती प्रकट करणे हे व्यापक लोकहिताच्या दृष्टीने आवश्यक आहे अशी, यथास्थिती, केंद्रीय जन माहिती अधिकाऱ्याची, राज्य जन माहिती अधिकाऱ्याची किंवा अपील प्राधिकाऱ्याची खात्री पटली असेल, ती खेरीज करून, जी प्रकट करण्याचा कोणत्याही सार्वजनिक कामकाजाशी किंवा हितसंबंधाशी काहीही संबंध नाही किंवा जी व्यक्तीच्या खासगी बाबीत आगंतुक हस्तक्षेप करील अशी वैयक्तिक तपशीलासंबंधातील माहिती उघड करणे बंधनकारक नाही.

अपिलार्थी यांनी त्यांच्या द्वितीय अपिल अर्जात जन माहिती अधिकारी यांची भूमिका ही कलम ७ (१) चा भंग करणारी असून त्यांचे विरुद्ध माहिती अधिकारी अधिनियम, २००५ कलम १९ (८) (ग) २० (१) व २० (२) नुसार कायदेशीर कठोर कारवाई करून कलम ७ (६) अन्वये माहिती विनामूल्य मिळणे व कलम १९ (८) (ख) नुसार नुकसान भरपाई देण्याची मागणी देखील यात केली आहे.

आज दि. २९.०७.२०२५ रोजी झालेल्या सुनावणी दरम्यान अपिलार्थी श्री. इक्बाल आर. खान यांनी उपरोक्त सर्व माहिती ते सशुल्क देखील प्राप्त करून घेण्यास तयार असून वरील माहितीचे अवलोकन दिल्यास चिन्हांकित केलेली माहिती ते सशुल्क प्राप्त करून घेतील असे नमूद केले आहे.

प्रस्तुत प्रकरणी झालेल्या सुनावणी दरम्यान अपिलार्थी यांच्या निवेदनानुसार असेही आढळून येते की, यातील बहुतांशी माहिती ही **सन २०१९ ते २०२२** या कालावधीतील असून त्यातील **सन २०२० व २०२१** या कालावधीतील **कोविड-१९** कालावधी लक्षात घेता तसेच मागितलेल्या माहिती बाबतचा कालावधी व त्याची उपयुक्तता ही बऱ्याच प्रमाणात संपुष्टात आलेली आहे.

अपिलार्थी यांच्या म्हणण्यानुसार जन माहिती अधिकारी यांनी माहिती अधिकार अर्जांवर प्रभावीपणे कुठलीच कार्यवाही केली नसल्याने वारंवार माहिती अर्ज व त्यावर प्रथम अपिल व अंतिमत: द्वितीय अपिल अर्ज दाखल करावा लागतो. या अनुषंगाने एच.के.बन्सल विरुद्ध डीओटी, नवी दिल्ली यांच्या पारित केलेल्या आदेशात खालीलप्रमाणे नमूद करण्यात आले आहे :-

"When trying to ensure that the right to information does not conflict with several other public interests (which includes efficient operations of the Governments, preservation of confidentiality of sensitive information, optimum use of limited fiscal resources, etc.), it is difficult to visualize and enumerate all types of information which require to be exempted from disclosure in public interest. The legislature has however made an attempt to do so. The enumeration of exemptions is more exhaustive than the enumeration of exemptions attempted in the earlier Act, that is, Section 8 of the Freedom to Information Act, 2002. The courts and Information Commissions enforcing the provisions of the RTI Act have to adopt a purposive construction, involving a reasonable and balanced approach which harmonizes the two objects of the Act, while interpreting Section 8 and the other provisions of the Act.

Indiscriminate and impractical demands or directions under the RTI Act for disclosure of all and sundry information (unrelated to transparency and accountability in the functioning of public authorities and eradication of corruption) would be counterproductive as it will adversely affect the efficiency of the administration and result in the executive getting bogged down with the non-productive work of collecting and furnishing information. The Act should not be allowed to be misused or abused, to

become a tool to obstruct the national development and integration, or to destroy the peace, tranquility and harmony among its citizens. Nor should it be converted into a tool of oppression or intimidation of honest officials striving to do their duty. The nation does not want a scenario where 75% of the staff of public authorities spends 75% of their time in collecting and furnishing information to applicants instead of discharging their regular duties. The threat of penalties under the RTI Act and the pressure of the authorities under the RTI Act should not lead to employees of a public authorities prioritizing "information furnishing", at the cost of their normal and regular duties. After all disproportionate diversion of limited resources to Directorate General, Defense Estates' office would also take its toll on the Ministry of Defense. The Supreme Court in ***ICAI vs. Shaunak H. Satya***, (2011) 8 SCC 781 has held as under:-

We however agree that it is necessary to make a distinction in regard to information intended to bring transparency, to improve accountability and to reduce corruption, falling under Sections 4(1)(b) and (c) and other information which may not have a bearing on accountability or reducing corruption. The competent authorities under the RTI Act will have to maintain a proper balance so that while achieving transparency, the demand for information does not reach unmanageable proportions affecting other public interests, which include efficient operation of public authorities and the Government, preservation of confidentiality of sensitive information and optimum use of limited fiscal resources.

Consequently, this Court deems it appropriate to refuse to exercise its writ jurisdiction. Accordingly, present petition is dismissed. **This Court is also of the view that misuse of the RTI Act has to be appropriately dealt with otherwise the public would lose faith and confidence in this "sunshine Act". A beneficent Statute, when made a tool for mischief and abuse must be checked in accordance with law.** A copy of this order is directed to be sent by the Registry to Defence and Law Ministry, so that they may examine the aspect of misuse of this Act, which confers very important and valuable rights upon a citizen.

Filing of multiple RTI on the same subject creates fear among the public authority. The feel tormented by such disgruntled/ retired employees consuming through RTI their precious resource apart from causing mental agony. As observed by the Hon'ble High Court, "a beneficent Statute, when made a tool for mischief and abuse must be checked in accordance with law."

This Commission has earlier ordered that once an RTI application was finally decided it cannot be filed again (CIC/LS/C/2012/000860SA, http://indian kanoon.org/doc/140925637/). Responding to such **repeated** applications and continuing the same in first and second appeals will block the activity of public authority, FAA and Information Commission and deprive the other genuine first applicants waiting for information or adjudication. **Reckless repetition** of this kind without any feel about responsibility is nothing but abusing of RTI. From the reading of his multiple applications the Commission comes to an inevitable inference that this **retired appellant is misusing the free-time** available for him **to harass his colleagues** through the RTI, abusing the information and knowledge which he gained during his service in the Department in a most unreasonable manner. His own colleagues and subordinates are the victims of this harassment. From DoT, 24 officers including the senior officers like Chief Engineer, etc have attended the hearing. They are expected to devote their valuable time for office work and grievances of the consumers, but they are busy with answering the appellant's RTI applications which are without any aim or purpose, repeating the same answers. It is obvious that the appellant has **no public interest**. In fact, the appellant has caused huge loss."

मा. सर्वोच्च न्यायालयाने सिव्हिल अपील नं. ६४५४/२०११ दि.०९/०८/२०११ रोजी या प्रकरणी "(Applicant central board of education & Anr. Vs. Aditya Bandopadhyay & Other Respondents या प्रकरणी दिलेले आदेश "The Act should not be allowed to misused or abused, to become a tool to abstract the national development and integration, or to destroy the peace, tranquility and harmony among its citizen. Nor should it be converted into a tool of oppression or intimidation of honest officials striving to the to do their duty the nation does not want a scenario where 75% of the staff of public authorities spend 75% their time in collecting and furnishing information to applicants instead of discharging their regular duties. The threat of penalties under the RTI Act and pressure of the authorities under the RTI Act should not lead to employees of a public authorities prioritizing information furnishing at the cost of their normal and regular duties.)"

तसेच या अनुषंगाने मा.मुंबई उच्च न्यायालयाने **विवेक विष्णूपंत कुलकर्णी विरुद्ध महाराष्ट्र राज्य** (रिट पिटीशन क्र.६९६१/२०१२) "In Vivek Vishnupant Kulkarni vs. the State of Maharashtra and others (supra), it has been held by this Court that as per Section 9 of MPR Act, contravention of the provisions of Section 4 or 8 is made punishable. Section 4 of the MPR Act speaks about taking out public records without prior approval of the State Government. Here no such case is made out that anybody has taken out the public record without the approval of the State Government. Unless the facts are brought invoking the ingredients of the offence, directions to register offence cannot be issued. Further, Section 8 of the Act contemplates about destruction or otherwise dispose of the public record except in such manner and subject to such conditions as may be prescribed. Here, merely because the record is not available, we cannot jump to the conclusion that it cwp 1484.19 is destroyed or otherwise disposed of. The information that was supplied to the petitioner on 20th March 2018 would show that Nagar Panchayat, since its inception i.e. 24th February 2015, has not granted any permission for erection of mobile towers and has not entered into any agreement. The information that was called by the petitioner was from 1st January 2014 to 16th February 2017. If there was no occasion for grant of permission and entering into any agreement from 24th February 2015 till 16th February 2017, then question of supplying the copies of the same will not arise. The period prior to 24th February 2015 i.e. from 1st January 2014 relates to the Gram Panchayat and unless it is shown that the entire record has been handed over to the Nagar Panchayat authorities by the then Gram Panchayat; officers of the Nagar Panchayat cannot be held responsible for supply of those documents. Though the Right to Information Act may not be applicable to the mobile companies, however, the petitioner appears to have not made any correspondence with the mobile companies. पारित केलेल्या आदेशाप्रमाणे प्रथम दर्शनी अहवाल (FIR) सुध्दा दाखल केला पाहिजे तथा मा.उच्च न्यायालय यांचा उपरोक्त आदेश हा महाराष्ट्र सार्वजनिक अभिलेख अधिनियम, २००५ यातील कलम ४ व ६ याचे उल्लंघन झाले असल्यास करावयाच्या कार्यवाहीबाबत आहे."

मा.उच्च न्यायालयानेच क्रिमिनल रिट पिटीशन क्र. १४८४/२०१९ यातील परिच्छेद ९, १० व ११ यात कायदेशीर वस्तुस्थिती खालीलप्रमाणे स्पष्ट केली आहे :-

"In Vivek Vishnupant Kulkarni vs. the State of Maharashtra and others (supra), it has been held by this Court that as per Section 9 of MPR Act, contravention of the provisions of Section 4 or 8 is made punishable. Section 4 of the MPR Act speaks about taking out public records without prior approval of the State Government. Here no such case is made out that anybody has taken out the public record without the approval of the State Government. Unless the facts are brought invoking the

ingredients of the offence, directions to register offence cannot be issued. Further, Section 8 of the Act contemplates about destruction or otherwise dispose of the public record except in such manner and subject to such conditions as may be prescribed. Here, merely because the record is not available, we cannot jump to the conclusion that it is destroyed or otherwise disposed of. The information that was supplied to the petitioner on 20th March 2018 would show that Nagar Panchayat, since its inception i.e. 24th February 2015, has not granted any permission for erection of mobile towers and has not entered into any agreement. The information that was called by the petitioner was from 1st January 2014 to 16th February 2017. If there was no occasion for grant of permission and entering into any agreement from 24th February 2015 till 16th February 2017, then question of supplying the copies of the same will not arise. The period prior to 24th February 2015 i.e. from 1st January 2014 relates to the Gram Panchayat and unless it is shown that the entire record has been handed over to the Nagar Panchayat authorities by the then Gram Panchayat; officers of the Nagar Panchayat cannot be held responsible for supply of those documents. Though the Right to Information Act may not be applicable to the mobile companies, however, the petitioner appears to have not made any correspondence with the mobile companies.

As regards non-supply of the information is concerned, action appears to have been taken and cost is also imposed, therefore, the respondents cannot be held responsible in any way for the action to be taken under Section 9 of the MPR Act. Right to Information Act came into force to provide for setting out the practical regime of right to information for citizens to secure access to information under the control of public authorities, in order to promote transparency and accountability in the working of every public authority. However, this Act should not be misused by anybody."

"We would like to reiterate that non-availability of the record with the Nagar Panchayat cannot be inferred as destruction of the record and therefore, this cannot be taken as a fit case to exercise constitutional powers of this Court to direct registration of the offence."

अपिलार्थी यांनी दाखल केलेल्या माहिती अर्जांची संख्या त्यात मागितलेल्या माहितीची व्याप्ती, त्यातील कालावधी व त्यातील संपुष्टात आलेली उपयुक्तता इ. बाबी लक्षात घेता प्रस्तुत द्वितीय अपिल अर्ज हे निकाली काढण्याच्या निष्कर्षाप्रत आयोगात येत असून असे करीत असतानाच बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या सर्व जन माहिती अधिकारी यांना असे निर्देश जारी करण्यात येत आहेत की, माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ यातील **कलम ४ (१) (ख)** अन्वये १७ मुद्यांची माहिती प्रत्येक सार्वजनिक प्राधिकरणांनी प्रसिद्ध करून त्यानंतर दरवर्षी ती प्रकाशने अद्ययावत करून संकेतस्थळांवर प्रसिद्ध करणे व **दिनांक १ जानेवारी व १ जुलै** असे वर्षातुन किमान २ वेळा संकेतस्थळ अद्ययावत करणे. १७ मुद्यांव्यतिरिक्त ज्या बाबींची माहिती, माहिती अधिकारांतर्गत मोठ्या प्रमाणात मागितली जाते, त्या बाबींची माहिती स्वयंप्रेरणेने प्रसिद्ध करणे. ही माहिती संकेतस्थळावर स्वयंप्रेरणेने उघड करणे हे कायदेशीररित्या बंधनकारक आहे.

मा.सर्वोच्च न्यायालय यांनी त्यांच्या **किशनचंद जैन विरुद्ध युनियन ऑफ इंडिया (रिट पिटीशन क्र.१९९०/२०२१) यात दि.१७.०८.२०२३** रोजी पारित केलेल्या आदेशात सर्वच प्राधिकरणांनी **कलम ४ (१) (क) व (ख)** मध्ये नमूद केलेली १७ मुद्यांची व विशेषत: सार्वजनिक प्राधिकरणे यांनी केलेली विकास कामे त्यात राबविलेली प्रक्रिया सार्वजनिक निधीचा विनियोग या संदर्भातील माहिती विशेषत्वाने स्वयंप्रेरणेने (Suo moto disclosure) उघड करणे आवश्यक असल्याचे अधोरेखित केलेले असून शक्यतो स्वतःच्या अधिकृत संकेतस्थळावर अथवा कार्यालयात नागरिकांना ठळकपणे दिसेल अशा ठिकाणी उपलब्ध करून देणे हे बंधनकारक आहे. याच अनुषंगाने राज्य माहिती

आयोगाने **कलम ४ (१) (ख)** ची अंमलबजावणी प्रभावीपणे करण्याच्या दृष्टीने अनेक निर्देश या आधीच जारी केले असून दि.२९.०४.२०२५ रोजी उघड केलेली माहिती देखील संकेतस्थळावर टाकण्याबाबत सर्वच प्राधिकरणांनी कलम माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ **कलम २५ (५)** अधिनियमान्वये सार्वजनिक प्राधिकरणाची कार्ये पार पाडण्यासंबंधीची त्यांची कार्यपद्धती या अधिनियमाच्या तरतुदींशी किंवा आशयाची अनुरूप नाही, असे यथास्थिती केंद्रीय माहिती आयोग किंवा राज्य माहिती आयोग यांना दिसून आल्यास आयोगास अशी अनुरूपता आणण्यासाठी त्यांच्या मते ज्या उपायोजना करणे आवश्यक असेल त्या विनिर्दिष्ट करण्याची प्राधिकरणांना शिफारस करता येईल असे निर्देश देखील जारी केलेले आहेत.

अपीलार्थी यांनी त्यांच्या जोडपत्र **अ व ब** मध्ये झालेला विलंब हा माहितीचा अधिकार अधिनियम,२००५ च्या कलम २० (१) चा भंग होत असल्याबाबत कोणताही पुरावा सादर केलेला नाही. तसेच माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम २० (१) च्या तरतुदीनुसार माहिती मिळविण्यासाठी केलेली विनंती दुष्ट हेतूने नाकारली आहे, किंवा जाणूनबुजून चुकीची, अपूर्ण किंवा दिशाभुल करणारी माहिती दिलेली आहे, किंवा मागितलेली माहिती नष्ट केलेली आहे किंवा माहिती सादर करण्यात कोणत्याही प्रकारे अडथळा आणला आहे असे आयोगाचे मत झाले तर कार्यवाही करणे अपेक्षित असून अशी बाब प्रथम दर्शनी आढळून येते. तसेच अपीलार्थी यांनी माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९ (८) (ख) नुसार नुकसान भरपाईची मागणी केलेली आहे. या संदर्भात मा. उच्च न्यायालय छत्तीसगढ व मा. उच्च न्यायालय यांनी माहिती बाबत अपीलार्थी यांच्या माहिती अर्जानुसार विशेषत: नुकसान भरपाई सिद्ध केले नाही तर नुकसान भरपाई प्रक्रिया, राज्य माहिती आयोगामार्फत करण्यात येईल असे नोंदविले गेले आहे. अपीलार्थी यांच्या कोणत्याही अर्जावर त्यांनी दाखल केलेले हजारो माहिती अर्ज, त्यानंतर हजारो प्रथम अपील अर्ज व निर्णयामुळे अथवा माहिती प्राप्त न झाल्यामुळे कोणत्याही प्रकारची नुकसान भरपाई स्पष्ट होत नाही. या सर्व बाबी लक्षात घेता उपरोक्त सर्व द्वितीय अपिल अर्ज निकाली काढण्यात येत असून प्राधिकरणांनी वरील विवेचनानुसार त्यांच्याकडे उपलब्ध माहिती, माहिती अधिकार अधिनियम, २००५ **कलम ८ व ९** अन्वये देय नसलेली माहिती वगळता, सार्वजनिक विकास कामे व त्यासाठी राबविण्यात आलेली प्रक्रिया, सार्वजनिक निधी व त्याचा झालेला विनियोग या संदर्भात माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ मधील त्यांच्या अधिनस्त असणारी **कलम (२)च** प्रमाणे सॉफ्ट कॉपी स्वरुपात उपलब्ध असलेली माहिती ही स्वत:च्या संकेतस्थळावर लवकरात लवकर उपलब्ध करून देण्याबाबतची कार्यवाही करावी या दृष्टीने बृहन्मुंबई महानगरपालिका मुख्यालय व माहिती तंत्रज्ञान विभाग, बृहन्मुंबई महानगरपालिका यांनी या संदर्भात प्रशासकीय पातळीवर योग्य ती उचित कार्यवाही करावी या निर्देशासह उपरोक्त द्वितीय अपिले अर्ज निकाली काढण्यात येत आहेत.

आदेश

.१ वरील विवेचनानुसार सर्व विद्यमान जन माहिती अधिकारी यांनी कार्यवाही करावी.

२. वरील सर्व अपिले निकाली काढण्यात येत आहे.

ठिकाण : मुंबई **(राहुल भा. पांडे),**

दिनांक : २९.०७.२०२५ **राज्य मुख्य माहिती आयुक्त.**

प्रकरण क्र. ७

महाराष्ट्र राज्य माहिती आयोगाने शासनास केलेल्या शिफारशीच्या अनुषंगाने आणि शासनाने स्वयंप्रेरणेने निर्गमित केलेल्या आदेशांची सूची.

महाराष्ट्र राज्य माहिती आयोगाने आयोगाच्या स्थापनेपासून प्रत्येक वर्षीच्या वार्षिक अहवालामध्ये सार्वजनिक प्राधिकरणांकडून माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या प्रभावी अंमलबजावणीसाठी शासनास शिफारशी केल्या आहेत. त्या अनुषंगाने शासनाने निर्गमित केलेले शासन अधिसूचना / निर्णय / परिपत्रके याबाबतचा तपशील.

अ.क्र.	आदेश/परिपत्रक/अधिसूचनेचा क्रमांक	विषय
१.	आरटीआय २००५/सीआर ३१५/०५/५ दि.११.१०.०५ ची अधिसूचना	माहिती अधिकारांतर्गत माहिती कशी मागवावी याबाबत.
२	केमाअ २००७/११८२/प्र.क्र.६५/०७/०६ दि.१२.१२.२००७	माहिती अधिकार अधिनियम २००५ मधील कलम १९(१) अन्वये प्रथम अपिलीय अधिकारी यांनी त्यांचेकडे प्राप्त होणारे सर्व अपीले विहित मुदतीत निकालात काढणेबाबत
३	केमाअ/२००७/७४/प्र.क्र.१५४/०७/०६ दि.३१.०३.२००८	माहिती अधिकारांतर्गत अर्ज/अपील विहित मुदतीत निकाली काढणे.
४	केमाअ/२००८/६८८/प्र.क्र.२१९/०८/०६ दि.१०.०६.२००८	माहिती आयोगाकडून पारित होणारे निर्णय, निर्देशाचे काटेकोर पालन.
५	शा. निर्णय:- केमाअ २००८/प्र.क्र.३७८/०८/०६ दि.२०.०९.२००८	दि.२८.९.२००८ हा आंतरराष्ट्रीय माहिती अधिकार दिन म्हणून साजरा करणे.
६	केमाअ/२००८/८७०/प्र.क्र.३००/०८/०६ दि.१३.०५.२००९	माहिती अधिकारांतर्गत पत्रव्यवहारावर कार्यालयाचा दुरध्वनी/फॅक्स/ ई-मेल नमूद करणे.
७	केमाअ/२०११/४०८//प्र.क्र.२२९/११/०६ दि.२२.११.२०११	माहिती अधिकाराच्या बोधचिन्हाचा वापर करण्याबाबत (logo)
८	केमाअ/२००९/प्र.क्र.३९८/०९/सहा दि.१६.०१.२०१२	माहिती अधिकार अर्जावर १५० शब्दाची मर्यादा
९	केमाअ/२०१३/१५३/प्र.क्र.३६०/०६ दि.०९.०५.२०१४	माहिती अधिकार अधिनियमाच्या कलम ४ व ५ च्या अंमलबजावणीबाबत

अ.क्र.	आदेश/परिपत्रक/अधिसूचनेचा क्रमांक	विषय
१०	संकिर्ण-२०१२/प्र.क्र.(४७९)/सहा दि.१७.१०.२०१४	माहिती अधिकारांतर्गत वैयक्तिक स्वरुपाची माहीती न पुरविण्याबाबत
११	केमाअ-२/०१४/प्र.क्र.२४०/१४/सहा दि.१३.०२.२०१५	राज्य माहिती आयोगाकडून पारित होणारे निर्णय निर्देश इ.चे काटेकोरपणे पालन होण्याबाबत
१२	संकिर्ण-२०१५/प्र.क्र.(२२१/१५)सहा दि.२६.१०.२०१५	माहिती अधिकार अधिनियम,२००५ च्या अंमलबजावणीबाबत
१३	संकिर्ण-२०१५/प्र.क्र.(२२२/१५)सहा दि.०१.१२.२०१५	माहिती अधिकारांर्गत राज्य माहिती आयोगाकडे व्दितीय अपील सुनावणीस जनमाहिती अधिकारी व प्रथम अपीलीय प्राधिकारी यांनी उपस्थित राहाण्याबाबत
१४	संकिर्ण-२०१५/प्र.क्र.(२५२/१५)सहा दि.२८.०१.२०१६	कलम ४(१)(ख) मधील तरतूदीनुसार १७ बाबीवरील माहिती १ जानेवारी व १ जुलै रोजी अधयावत करण्याबाबत.
१५	संकिर्ण-२०१५/प्र.क्र.(२०१/१५)/सहा दि.१६.३.१६ Regarding GOI Letter. क्र. १/६/२०११- आयआर. दि.१५.०४.२०१३	कलम ४ मधील तरतूदीच्या अंमलबजावणीबाबत केंद्र शासनाच्या परिपत्रकास प्रसिध्दी -स्वाधिकारे माहिती website वर प्रकट करण्यासाठी
१६	संकिर्ण-२०१५/प्र.क्र.(२५२/१५)सहा दि.१.४.१६ Regarding Chief Information Commissioner Letter दि.०८.०३.२०१६	विशिष्ट विषयाबाबत वारंवार करण्यात येणारे अर्ज.
१७	संकिर्ण-२०१६/प्र.क्र.(१५५/१६)सहा दि.०७.०९.२०१६	स्वताशी संबंधीत माहिती अधिकार अर्ज वा प्रथम अपील अर्ज निकाली न काढण्याबाबत
१८	रामाआ क्र.रामाआ २०१६ /प्र.क्र. (१७८/१६)सहा दि.०१.०२.२०१७	राज्य माहिती आयोगाने माहिती अधिकार अधिनियम २००५ च्या प्रभावी अंमलबजावणीसाठी शासनास केलेल्या शिफ़ारसीचे अनुपालन करण्याबाबत
१९	संकिर्ण-२०१६/प्र.क्र.१९७/२०१६/सहा दि.१२.०४.२०१७	मा. राज्य माहिती आयुक्त यांना माहिती अधिकार अधिनियम,२००५ अन्वये स्वायत्त अधिकार असलेबाबत

अ.क्र.	आदेश/परिपत्रक/अधिसूचनेचा क्रमांक	विषय
२०	संकीर्ण २०१८ /प्र.क्र.६६/सहा दि.१३.०४.२०१८	माहिती अधिकार अधिनियमाच्या कलम ४ ची प्रभावी अंमलबजावणी सर्व सार्वजनिक प्राधीकरणांकडून होणेबाबत.
२१	रामाआ२०१९ /प्र.क्र.१८/सहा दि.१२.०२.२०१९	माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम ४(१)(क) व (ख) च्या अंमलबजावणीबाबत.
२२	संकीर्ण २०२१ /प्र.क्र.५४/सहा दि.२५.०८.२०२२	माहिती अधिकार अधिनियम,२००५ अंतर्गत कोणतीही माहिती विचारल्यानंतर जो पर्यंत त्यावर अंतिम न्यायनिर्णय होत नाही तोपर्यंत माहिती सुरक्षित ठेवण्याबाबत.
२३	रामाआ२०१९ /प्र.क्र.१८/सहा दि.१६.०२.२०२३	माहिती अधिकार अधिनियम २००५ च्या कलम ४(१)(क) व (ख) च्या अंमलबजावणीबाबत.
२४	रामाआ २०१९ /प्र.क्र.१८/सहा दि.०४.०३.२०२४	रिट याचिका क्र.९९०/२०२१ प्रकरणी मा.सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेल्या आदेशानुसार माहितीचा अधिकार अधिनियम,२००५ मधील कलम ४ च्या अंमलबजावणीबाबत.

असा. क्र. ९६ रजिस्टर्ड नं. टीईसीएच/४७-३०३/एमबीआय/२००३-०५

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण

प्राधिकृत प्रकाशन

शुक्रवार, नोव्हेंबर १८, २००५/कार्तिक २७, शके १९२७

स्वतंत्र संकलन म्हणून फाईल करण्यासाठी या भागाला वेगळे पृष्ठ क्रमांक दिले आहेत.

भाग चार-अ

महाराष्ट्र शासनाने केंद्रीय अधिनियमांन्वये तयार केलेले (भाग एक, एक-अ आणि एक-ल यांमध्ये प्रसिद्ध केलेले नियम व आदेश यांव्यतिरिक्त) नियम व आदेश

सामान्य प्रशासन विभाग

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक ११ ऑक्टोबर २००५

अधिसूचना

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५.

क्रमांक आरटीआय. २००५/सी.आर. ३१५/०५/५.—माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ (२००५ चा २२) याच्या कलम २७ च्या पोट-कलम (२) द्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून महाराष्ट्र शासन, याद्वारे, पुढील नियम करीत आहे :—

१. **संक्षिप्त नाव व प्रारंभ.**— (१) या नियमांना महाराष्ट्र माहिती अधिकार नियम, २००५ असे म्हणावे. (२) ते, दिनांक १२ ऑक्टोबर २००५ रोजी अंमलात येतील.

२. **व्याख्या.**—या नियमांमध्ये, संदर्भानुसार दुसरा अर्थ अपेक्षित नसेल तर,—

(क) " अधिनियम " याचा अर्थ, माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ (२००५ चा २२), असा आहे ;

(ख) " कलम " याचा अर्थ, अधिनियमाचे कलम, असा आहे ;

(ग) या नियमांमध्ये वापरण्यात आलेले परंतु व्याख्या न केलेले शब्द व शब्दप्रयोग यांना, त्या अधिनियमामध्ये अनुक्रमे जे अर्थ नेमून दिलेले असतील, तेच अर्थ असतील ;

३. **माहिती मिळविण्याची कार्यपद्धती.**—कलम ६ च्या पोट-कलम (१) अन्वये माहिती मिळविण्यासाठीचा विनंती अर्ज, संबंधित राज्य जन माहिती अधिकाऱ्याकडे साध्या कागदावर जोडपत्र (अ) मध्ये दिलेल्या नमुन्यात करण्यात येईल, आणि त्यासोबत सार्वजनिक प्राधिकरणाला देय असलेली रुपये दहा इतकी अर्ज फी, रोख रकमेच्या स्वरूपात, तिची योग्य पावती घेऊन किंवा दर्शनी धनाकर्षाद्वारे किंवा बँकेच्या धनादेशाद्वारे जोडण्यात येईल किंवा त्यावर दहा रुपयांचा न्यायालय फी मुद्रांक चिकटविण्यात येईल.

४. **माहितीबद्दलची फी.**—(१) कलम ७ च्या पोट-कलम (१) अन्वये माहिती पुरविण्यासाठी सार्वजनिक प्राधिकरणाला देय असलेली फी, रोख रकमेच्या स्वरूपात, तिची योग्य पावती देऊन किंवा दर्शनी धनाकर्ष किंवा बँकेचा धनादेश या स्वरूपात किंवा मनी ऑर्डरच्या स्वरूपात पुढील दरांनी आकारण्यात येईल :—

(अ) (क) संबंधित विभागाने विशिष्ट दस्तऐवज, नकाशे इत्यादींची किंमत अगोदरच निश्चित केली असेल त्याबाबतीत,	अशी निश्चित केलेली किंमत अधिक टपाल खर्च.
(ख) माहिती छायांकित प्रतींच्या स्वरूपात किंवा अन्य (प्रतींच्या) स्वरूपात चटकन मिळण्याजोगी असेल त्याबाबतीत.	(एक) तयार केलेल्या किंवा छायांकित केलेल्या प्रत्येक पृष्ठासाठी (ए-४ किंवा ए-३ आकारातील कागद) दोन रुपये अधिक टपाल खर्च, किंवा (दोन) मोठ्या आकारातील कागदाच्या प्रतीचा प्रत्यक्ष आकार किंवा परिव्यय किंमत अधिक टपाल खर्च.

(ब) अभिलेख पाहण्यासाठी, पहिल्या तासाकरिता कोणतीही फी नाही, आणि त्यानंतरच्या प्रत्येक पंधरा मिनिटांकरिता (किंवा त्याच्या भागाकरिता) रुपये पाच इतकी फी :

परंतु, अर्जदार व्यक्तिशः येऊन माहिती घेऊन जाईल. त्याबाबतीत कोणताही टपाल खर्च आकारण्यात येणार नाही.

(२) कलम ७ च्या पोट-कलम (५) अन्वये माहिती पुरविण्यासाठी, सार्वजनिक प्राधिकरणाला देय असलेली फी, रोख रकमेच्या स्वरूपात, तिची योग्य पावती देऊन किंवा दर्शनी धनाकर्ष किंवा बँकेचा धनादेश या स्वरूपात किंवा मनी ऑर्डरच्या स्वरूपात पुढील दरांनी आकारण्यात येईल :—

(क) डिस्केटस् किंवा फ्लॉपी या स्वरूपातील माहिती पुरविण्यासाठी प्रत्येक डिस्केटस् किंवा फ्लॉपीकरिता पन्नास रुपये अधिक टपाल खर्च ; आणि

(ख) मुद्रित स्वरूपातील माहिती पुरविण्यासाठी, अशा प्रकाशनासाठी निश्चित केलेली किंमत किंवा त्या प्रकाशनातील उताऱ्यांच्या प्रत्येक छायांकित पृष्टासाठी दोन रुपये अधिक टपाल खर्च :

परंतु अर्जदार व्यक्तिशः येऊन माहिती घेऊन जाईल त्याबाबतीत, कोणताही टपाल खर्च आकारण्यात येणार नाही.

५. **अपील.**—(१) कलम ७ च्या पोट-कलम (१), किंवा पोट-कलम (३) च्या खंड (क) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या मुदतीत निर्णय मिळाला नसेल अशा किंवा राज्य जन माहिती अधिकाऱ्याच्या आदेशामुळे व्यथित झालेल्या, कोणत्याही व्यक्तीस, राज्य जन माहिती अधिकाऱ्याचा आदेश मिळाल्याच्या दिनांकापासून तीस दिवसांच्या आत, संबंधित अपील प्राधिकाऱ्याकडे साध्या कागदावर जोडपत्र " ब " मध्ये दिलेल्या नमुन्यात अपील दाखल करता येईल. अशा अपिलासोबत, ज्या विरुद्ध अपील दाखल करावयाचे आहे त्या आदेशाच्या एका प्रतीसह सार्वजनिक प्राधिकरणाला देय असलेली रुपये वीस इतकी अपील फी, रोख रकमेच्या स्वरूपात, तिची योग्य पावती घेऊन किंवा दर्शनी धनाकर्ष किंवा बँकेचा धनादेश या स्वरूपात देण्यात येईल किंवा त्यावर वीस रुपयांचा न्यायालय फी मुद्रांक चिकटविण्यात येईल.

(२) कलम १९ च्या पोट-कलम (१) खालील अपील प्राधिकाऱ्याच्या आदेशामुळे व्यथित झालेल्या कोणत्याही व्यक्तीस, त्या अपील प्राधिकाऱ्याचा आदेश मिळाल्याच्या दिनांकापासून नव्वद दिवसांच्या आत, राज्य माहिती आयोगाकडे साध्या कागदावर जोडपत्र " क " मध्ये दिलेल्या नमुन्यात दुसरे अपील दाखल करता येईल. अशा अपीलासोबत, ज्या विरूद्ध अपील दाखल करावयाचे आहे त्या आदेशाच्या एका प्रतीसह, राज्य माहिती आयोगाला देय असलेली रुपये वीस इतकी अपील फी रोख रकमेच्या स्वरूपात, तिची योग्य पावती घेऊन किंवा दर्शनी धनाकर्ष किंवा बँकेचा धनादेश या स्वरूपात देण्यात येईल किंवा त्यावर वीस रुपयांचा न्यायालय फी मुद्रांक चिकटविण्यात येईल.

माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ मधील कलम १९(१) अन्वये प्रथम अपिलीय अधिकारी यांनी त्यांचेकडे प्राप्त होणारे सर्व अपीले विहित मुदतीत निकालात काढणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
शासन परिपत्रक क्र. कॅमाअ-२००७/११८२/प्र.क्र. ६५/०७/६ (मा.अ.)
सामान्य प्रशासन विभाग,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२
दिनांक :- १२ डिसेंबर, २००७

परिपत्रक :-

माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ अन्वये माहिती अधिकाऱ्यांनी एक महिन्यात अर्जदारास माहिती पुरविणे आवश्यक आहे. पुरविलेल्या माहिती संदर्भात अर्जदार असमाधानी असल्यास, तो प्रथम अपिलीय प्राधिकाऱ्यांकडे अपील दाखल करु शकतो व त्यावर प्रथम अपिलीय प्राधिकाऱ्याने सर्वसाधारण परिस्थितीत ३० दिवसात व अपवादात्मक परिस्थितीत ४५ दिवसात निर्णय घेणे आवश्यक आहे. प्रथम अपिलीय प्राधिकाऱ्याच्या निर्णयामुळे अर्जदाराचे समाधान झाले नसल्यास, कलम १९(३) अन्वये तो मुख्य आयुक्त, राज्य माहिती आयोग यांचेकडे द्वितीय अपील दाखल करु शकतो.

माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ मधील उपरोक्त तरतूदीच्या अनुषंगाने राज्य माहिती आयोगाने शासनाच्या असे निदर्शनास आणून दिले आहे की, जवळ जवळ ४५ टक्के प्रकरणांवर प्रथम अपिलीय अधिकारी अर्जदारांची अपीले निकाली काढताना आदेश पारीत करीत नाहीत किंवा आदेश पारीत केले असल्यास ते पारीत करण्यापूर्वी संबंधित अर्जदारास सुनावणीची संधी देत नाहीत. अशाप्रकारे प्रथम अपिलीय अधिकारी या अधिनियमान्वये त्यांचेवर सोपविण्यात आलेली जबाबदारी योग्यरितीने पार पाडीत नाहीत. पर्यायाने अर्जदाराच्या हालअपेष्टांत भर पडत असून त्यांना यथोचित न्याय मिळत नाही. त्याचबरोबर त्यांच्या या वर्तणूकीमुळे राज्य माहिती आयोगाकडे दाखल होणाऱ्या द्वितीय अपीलाच्या अनुषंगाने त्यांच्याही कामकाजात अनावश्यकपणे वाढ होत आहे.

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ अंतर्गत राज्य शासनाकडील विविध मंत्रालयीन विभागांकडे व त्यांचे अधिपत्याखालील क्षेत्रिय प्रथम अपिलीय अधिकाऱ्यांकडे दाखल होणारी प्रथम अपिले ही समन्यायीक (quasi-judicial) स्वरुपाची असून प्रथम अपिलीय अधिकाऱ्यांनी या अनुषंगाने नैसर्गिक न्यायाच्या तत्वाचे पालन करणे क्रमप्राप्त ठरते. म्हणून प्रथम अपिलीय अधिकाऱ्यांनी अर्जदारास त्यांचे म्हणणे मांडण्याची संधी देऊन प्रकरण निकाली काढणे आवश्यक असते.

ROTA/H-1947(4,500-12-2007)1 (P.T.O.

वरील पार्श्वभूमी लक्षात घेता सर्व मंत्रालयीन विभागातील तसेच सर्व मंत्रालयीन विभागाच्या अधिपत्याखालील सर्व प्रथम अपिलीय अधिकाऱ्यांनी त्यांच्याकडील प्रथम अपिलांवर निर्णय घेण्यापूर्वी संबंधितांना त्यांचे म्हणणे मांडण्याची संधी मिळण्याकरिता सुनावणी पूर्वी किमान ७ दिवस अगोदर नोटीस मिळेल अशा पध्दतीने सुनावणी घेऊन उचित समर्थनासह आवश्यक ते स्वयंस्पष्ट आदेश पारीत करावेत. अपिलकर्त्यास नोटीस पाठविताना, त्याची इच्छा असल्यास तो स्वतः किंवा त्याचा प्रतिनिधी सुनावणीस उपस्थित राहू शकेल किंवा सुनावणीस उपस्थित न राहण्याचा पर्याय स्वीकारु शकेल असा उल्लेख नोटीसीत करण्यात यावा व सदर नोटीस **पोस्टाचा दाखला घेऊन (अंडर सर्टिफिकेट ऑफ पोस्टींगने)** पाठवावी. जेणेकरुन अपिलकर्त्यास सुनावणीच्या वेळी त्याचे म्हणणे मांडण्यास पूर्ण वाव मिळून अन्याय झाल्याची भावना निर्माण होणार नाही व माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ ची अंमलबजावणी अधिनियमातील तरतूदीनुसार राज्यभरात काटेकोरपणे होईल.

हे परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाईटवर संगणक सांकेतांक क्र. **२००७१२१२१६४१५८००१** वर प्रसिध्द करण्यात आलेले आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशाने व नावाने,

टी. एफ. थेक्केकरा
शासनाच्या प्रधान सचिव.

प्रत :-

मुख्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
सर्व माहिती आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य माहिती आयोग,
● प्रबंधक, मूळ न्यायं शाखा, उच्च न्यायालय, मुंबई
● प्रबंधक, उच्च न्यायालय, अपील शाखा, मुंबई
● सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई
● सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
प्रबंधक, लोकआयुक्त व उप लोकआयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई
मंत्रालयीन विभागाचे सर्व अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव
मंत्रालयीन विभागाच्या अधिपत्याखालील सर्व विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख
मुख्य सचिवांचे सह सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई
सर्व मंत्रालयीन विभाग,
सर्व विभागीय आयुक्त,
सर्व जिल्हाधिकारी,
सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद
सर्व मंडळ / महामंडळे व शासनाचे सर्व सार्वजनिक उपक्रम
सर्व महानगर पालिका / नगरपालिका / नगर परिषद
निवड नस्ती, सा.प्र.वि., कार्यासन क्र. ६.

● पत्राने

...धिकार अधिनियम, २००५ अंतर्गतप्राप्त अर्ज / अपिले विहित मुदतीत निकालात काढण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग,
शासन परिपत्रक क्रमांक – केमाअर्ज – २००७/७४/प्र.क्र.१५४/ ७/०६
मंत्रालय, मुंबई – ४०००३२ दिनांक : ३१ मार्च २००८

पहा: १) माहितीचा अधिकारी अधिनियम, २००५, दिनांक २२.१२.२००५
२) शासन अधिसूचना क्र. आरटीआय – २००५/सी/आर.३१५/०५/०५/दि.११/१०/२००५
३) शासन परिपत्रक क्र. केमाअ-२००७/११८२/प्र.क्र६५/०७/०६/(मा.अ)दि. १२/१२/२००७

परिपत्रक

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ हा राज्यात दिनांक १२/१०/२००५ पासून लागू झाला असून, अधिनियमांतर्गत प्राप्त झालेल्या अर्जांना जन माहिती अधिकाऱ्यांकडून विहित मुदतीत उत्तर दिले जात नाही, तसेच अधिनियमांतर्गत प्राप्त झालेल्या अपिलांची सुनावणी अपिलीय प्राधिकारी विहित मुदतीत घेत नाहीत, अशा प्रकारच्या तक्रारी नागरिकांकडून प्राप्त होत आहेत.

२. या अनुषंगाने असे पुन:प्रसारित करण्यात येते की, माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ अंतर्गत प्राप्त झालेला अर्ज त्या प्राधिकरणाचा नसल्यास अधिनियमाच्या कलम ६ (३) अन्वये ५ दिवसांत योग्य प्राधिकरणाकडे हस्तांतरित करण्यात यावा. अधिनियमाच्या कलम ७(१) अन्वये कोणत्याही परिस्थितीत विनंती प्राप्त झाल्यापासून तीस दिवसांच्या आत, एकतर विहित करण्यात येईल अशा फी चे प्रदान केल्यावर माहिती देणे आवश्यक आहे अथवा कलम ८ व ९ च्या तरतुदींप्रमाणे नाकारणे बंधनकारक आहे. तसेच अधिनियमाच्या कलम १९ (१) किंवा कलम १९(२) अन्वये केलेले अपील ते मिळाल्याच्या दिनांकापासून ३० दिवसांच्या आत किंवा दाखल केल्याच्या दिनाकांपासून ४५ दिवसांत कारणे लेखी नमूद करून निकालात काढणे बंधनकारक आहे. अपिलावर निर्णय देताना उपनिर्दिष्ट दिनांक १२.१२.२००७ च्या परिपत्रकातील सूचनांचे अनुपालन करण्याची दक्षता घेणे आवश्यक आहे.

३. महाराष्ट्र शासनाने दिनांक ११/१०/२००५ रोजी प्रसारित केलेल्या अधिसूचनेच्या कलम ३ नुसार माहितीच्या अर्जासोबत सार्वजनिक प्राधिकरणाला देय असलेली फी रोख रकमेच्या स्वरूपात तिची योग्य पावती देऊन किंवा दर्शनी धनाकर्ष किंवा बँकेच्या धनादेशाद्वारे किंवा त्यावर १० रुपयांचा न्यायालय फी मुद्रांक याद्वारे स्वीकारण्यात येईल. तसेच अधिनियमातील कलम ७ (१) अन्वये आकारावयाचे ज्यादा शुल्क रोख स्वरूपात (योग्य ती पावती देऊन) किंवा दर्शनी धनाकर्ष किंवा बँकेचा धनादेश किंवा मनीऑर्डर याद्वारे स्वीकारण्यात यावे.

४. वरील कार्यपद्धतीचे अनुपालन न करता अर्जदारास / अपीलकर्त्यांस [illegible] होईल अशी [illegible] करणाऱ्या अधि[illegible]विरुद्ध संबंधित कार्यालय प्रमुखाने [illegible] शिस्तभंगाची [illegible] सुरू [illegible]
महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

राज्य माहिती आयोगाकडून पारित होणारे निर्णय, निदेश इत्यादींचे कटाक्षाने पालन करण्याबाबत.

९१

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग,
शासन परिपत्रक क्र. कमाअ-२००८/६८८/प्र.क्र.२१९/०८/६ (मा.अ.)
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक :- १० जून, २००८

परिपत्रक

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ मधील कलम १८(३) मध्ये नमूद केलेल्या बाबींसंदर्भात चौकशी करण्यासाठी राज्य माहिती आयोगास दिवाणी प्रक्रिया संहिता, १९०८ (१९०८ चा ५) अन्वये दाव्याची न्यायचौकशी करतांना, दिवाणी न्यायालयाकडे जे अधिकार निहित करण्यात आलेले आहेत, तेच अधिकार असतील असे स्पष्ट करण्यात आले आहे. तसेच कलम १९ (७) अन्वये तक्रारी व द्वितीय अपीलासंदर्भातील आयोगाचा निर्णय बंधनकारक असल्याचे स्पष्ट करण्यात आले आहे. त्यामुळे आयोगाने सार्वजनिक प्राधिकरणांना दिलेले निर्देश, तक्रारी व द्वितीय अपिलांवरील निर्णय इत्यादीचे अनुपालन विहित कालावधीत करणे आवश्यक आहे. मात्र काही सार्वजनिक प्राधिकरणांकडून आयोगास योग्य प्रतिसाद दिला जात नसल्याचे निदर्शनास आले आहे.

वरील पार्श्वभूमी लक्षात घेता सर्व मंत्रालयीन विभागांनी तसेच सर्व मंत्रालयीन विभागाच्या अधिपत्याखालील सर्व राज्य जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपिलीय प्राधिकारी यांना सूचित करण्यात येते की, आयोगाने सार्वजनिक प्राधिकरणांना दिलेले निर्देश, तक्रारी व द्वितीय अपिलांवरील निर्णय इत्यादीचे योग्य रीतीने अनुपालन विहित कालावधीत करून आयोगाच्या निदेशांप्रमाणे त्याचा अनुपालन अहवाल आयोगाने विहित केलेल्या कालावधीत आयोगास कटाक्षाने सादर करण्याची दक्षता घेण्यात यावी. याबाबत कर्तव्यच्युती करणाऱ्यांविरुद्ध संबंधित सक्षम प्राधिकाऱ्याने तातडीने उचित विभागीय कार्यवाही करावी.

हे परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या वेबसाईटवर संगणक संकेतांक क्र. २००८०६१०१४५०००००१ वर प्रसिद्ध करण्यात आलेले आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशाने व नावाने,

स्वाक्षरी/-
(प्र. मा. पाळवदकर)
शासनाचे उपसचिव

दिनांक २८/९/२००८ हा दिवस आंतरराष्ट्रीय माहितीचा अधिकार दिवस म्हणून साजरा करण्याबाबत.

95

महाराष्ट्र शासन,
शासन निर्णय क्रमांक -केमाअ २००८/प्र.क्र.३७८/०८/सहा,
सामान्य प्रशासन विभाग,मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२,
दिनांक - २०/०९/ २००८.

प्रस्तावना :-

माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ हा कायदा देशभरात दिनांक १२/१०/२००५ पासून लागू करण्यात आला आहे. शासनाने वेळोवेळी जाणीवपूर्वक उचललेल्या पावलांमुळे राज्यात हा कायदा लक्षणीय स्वरुपात लोकाभिमुख झाल्याचे स्पष्ट होते. महाराष्ट्रात माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ या कायद्याच्या व्यापक प्रसिध्दीकरिता व प्रभावी अंमलबजावणीकरिता शासन स्तरावरुन सर्वतोपरी उपाययोजना करण्यात येत आहेत. दिनांक २८ सप्टेंबर हा दिवस आंतरराष्ट्रीय स्तरावर माहिती अधिकार दिवस म्हणून साजरा करण्यात येतो. ह्या दिवशी माहितीचा अधिकार अधिनियम या कायद्यातील तरतुदी आणि कार्यपध्दतींना विविध दृकश्राव्य माध्यमातून व्यापक प्रसिध्दी देणे, आणि नागरिकांपर्यंत पाहोचविण्याचा शासनाचा मानस आहे. म्हणून राज्य पातळीवरही प्रतिवर्षी २८ सप्टेंबर हा दिवस माहिती अधिकार दिवस म्हणून साजरा करण्यात यावा असा निर्णय शासनाने घेतला आहे. त्या अनुषंगाने खालीलप्रमाणे निर्णय प्रसृत करण्यात येत आहे.

निर्णय :-

दिनांक २८ सप्टेंबर हा दिवस राज्य पातळीवर प्रतिवर्षी **माहिती अधिकार दिवस** म्हणून साजरा करण्यात यावा. या दिवशी शालेय शिक्षण विभाग व उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाकडून सर्व शाळा, महाविद्यालये, विद्यापिठे, इतर शैक्षणिक संस्थांमध्ये माहितीचा अधिकार या विषयावर आधारित प्रश्नमंजषा चित्रकला निबंध व वक्तृत्व इ. सारख्या स्पर्धा तसेच व्याख्यानमाला आयोजित ... कौन समाजसेवी ... संस्थांच्या मदतीने ...

LETTER THORAT.lwp17

..2..

माहितीचा अधिकारासंदर्भात अर्जदारांशी केल्या जाणाऱ्या पत्रव्यवहारावर कार्यालयाचा दूरध्वनी क्रमांक, फॅक्स क्रमांक व ई-मेल आयडी इत्यादी नमूद करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग,
शासन परिपत्रक क्र. केंमाअ-२००८/८७०/प्र.क्र.३०/०८/सहा,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक : १३/५/२००९.

परिपत्रक :-

माहिती अधिकारासंदर्भात अर्जदारांशी केल्या जाणाऱ्या पत्रव्यवहारावर कार्यालयाचा / जन माहिती अधिकाऱ्यांचा पूर्ण पत्ता / दूरध्वनी क्रमांक / उपलब्ध असल्यास, फॅक्स क्रमांक / ई-मेल आयडी इत्यादी बाबी नमूद केलेल्या नसल्याने अर्जदारांना अनेक अडचणी उद्‌भवतात, असे निदर्शनास आले आहे. त्यामुळे सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांनी माहितीचा अधिकार व इतरही सर्वसाधारण बाबींसंदर्भात केल्या जाणाऱ्या पत्रव्यवहारावर संबंधित कार्यालयाचा / जन माहिती अधिकाऱ्यांचा पूर्ण पत्ता/ दूरध्वनी क्रमांक / ई-मेल आयडी इत्यादी बाबी नमूद करण्याची दक्षता घ्यावी, जेणेकरून अर्जदारांना संबंधितांशी योग्य व जलद पद्धतीने संपर्क साधणे शक्य होईल, तसेच अनावश्यक पत्रव्यवहार व उपलब्ध मर्यादित संसाधनावर पडणारा ताण टाळण्याचेही, सार्वजनिक प्राधिकरणांना शक्य होईल.

माहितीच्या अधिकारासंदर्भात देय असलेले शुल्क रोख रकमेच्या स्वरूपात / बँकेचा धनादेश किंवा मनीऑर्डरच्या स्वरूपात भरण्याबाबत अर्जदारांना सूचना देणाऱ्या पत्रव्यवहारामध्ये सदर रक्कम अथवा मनीऑर्डर कोणाच्या नावे पाठवावी, चलनाद्वारे रक्कम भरावयाची असल्यास बँकेचा तपशील व लेखाशीर्ष याचाही स्पष्ट उल्लेख सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांनी त्यांच्या पत्रव्यवहारामध्ये करण्याची दक्षता घ्यावी, या व्यतिरिक्त पत्रव्यवहारातील भाषा सौजन्यपूर्वक तसेच अर्जदारांना मार्गदर्शक ठरेल, अशीच ठेवण्याच्या अध्याहृत तत्त्वाचीही काटेकोरपणे अंमलबजावणी करण्यात यावी.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

स्वाक्षरी/-
नं. म. शिंदे
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ करिताच्या बोधचिन्हा (LOGO) बाबत

महाराष्ट्र शासन,
सामान्य प्रशासन विभाग,
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,
शासन परिपत्रक क्रमांक - केमाअ २०११ /४०८/प्र.क्र.२२९/११/सहा,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक - २२/११/२०११.

परिपत्रक :-

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ करिता केंद्र शासनाने " बोधचिन्ह " (LOGO) तयार केलेले आहे (सोबत झेरॉक्स प्रत जोडली आहे) हे बोधचिन्ह सर्व शासकीय कार्यालयात/ सार्वजनिक प्राधिकरणात जेथे कार्यालयीन टपाल स्वीकारले जाते तेथे ठळकपणे दृष्टीपथास पडेल अशा ठिकाणी प्रदर्शित करावयाचे आहे तसेच ते शासनाच्या सर्व प्रकारच्या लेखन सामुग्रीवर प्रादेशिक मराठी भाषेत छापून घेणे आवश्यक आहे.

२. माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या बोधचिन्हाचा (LOGO) वापर कसा करावा याबाबतच्या मार्गदर्शक सूचना केंद्रशासनाच्या www. rtigateway.org.in हया संकेतस्थळावर तसेच सामान्य प्रशासन विभागाच्या gad.maharashtra.gov.in हया संकेतस्थळावरही उपलब्ध करुन देण्यात आलेल्या आहेत.

३. सर्व मंत्रालयीन विभागांना विनंती करण्यात येते की, मंत्रालयीन विभागामध्ये तसेच त्यांच्या अधिपत्याखालील सर्व कार्यालयांच्या व संबंधित सार्वजनिक प्राधिकरणांच्या ठिकाणी हे बोधचिन्ह प्रदर्शित करण्याबाबत तसेच सर्व शासकीय सामुग्रीवरही छापून घेण्याबाबत सूचना देण्यात याव्यात. याची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करुन अनुपालन अहवाल या विभागास तात्काळ सादर करण्यात यावा.

४. हे परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या wwwmaharashtra.gov.in या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आला असून, त्याचा संगणक संकेतांक क्रमांक २०१११२२१११४१४००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(नंदकुमार जंत्रे)
सचिव (प्र.सु.व र.व का.)

प्रति,

मा.राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई

सूचना का अधिकार

RNI No. MAHBIL/2009/...
Reg. No. MH/MR/SOUTH-...

महाराष्ट्र शासन राजपत्र
असाधारण भाग चार-अ

वर्ष ३, अंक ६९] शुक्रवार, जानेवारी २०, २०१२/पौष ३०, शके १९३३ [पृष्ठे ७

किंमत : रुपये १४.००

असाधारण क्रमांक ७

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र शासनाने केंद्रीय अधिनियमांन्वये तयार केलेले (भाग एक, एक-अ आणि एक-ल यांमध्ये प्रसिद्ध केलेले नियम व आदेश यांव्यतिरिक्त) नियम व आदेश.

सामान्य प्रशासन विभाग

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक १६ जानेवारी २०१२

अधिसूचना

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५.

क्रमांक केमाअ. २००९/प्र.क्र. ३९८/०९/सहा.—माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ (२००५ चा २२) याच्या २७ कलम, पोट-कलम (१) आणि (२) द्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून महाराष्ट्र शासन, याद्वारे, महाराष्ट्र माहितीचा अधिकार नियम, २००५ ... सुधारणा करण्यासाठी पुढील नियम करीत आहे :—

१. या नियमांना, महाराष्ट्र माहितीचा अधिकार (सुधारणा) नियम, २०१२ असे म्हणावे

३५

महाराष्ट्र शासन राजपत्र असाधारण भाग चार-अ, जानेवारी १७, २०१२/पौष २७, शके १९३३

GENERAL ADMINISTRATION DEPARTMENT

Mantralaya, Mumbai 400 032, dated the 16th January 2012.

NOTIFICATION

RIGHT TO INFORMATION ACT, 2005.

No. CRTI./2009/C.R.398/09/VI.—In exercise of the powers conferred by sub-sections (*1*) and (*2*) of section 27 of the Right to Information Act, 2005 (22 of 2005), the Government of Maharashtra hereby please to make the following rules further to amend the Maharashtra Right to Information Rules, 2005, as follows, namely :—

1. These rules may be called the Maharashtra Right to Information (Amendment) Rules, 2012.

2. After rule 3 of the Maharashtra Right to Information Rules, 2005, the following rule shall be inserted, namely :—

"3A. *Request relate only to single subject matter.*—A request in writing for information under section 6 of the Act shall relate to one subject matter and it shall not ordinarily exceed one hundred and fifty words, If an applicant wishes to seek information on more than one subject matter, he shall make separate applications :

Provided that, in case the request made relates to more than one subject matter, the Public Information Officer may respond to the request relating to the first subject matter only and may advice the applicant to make a separate application for each of the other subject matters."

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

NANDKUMAR JANTRE,
Secretary to Government.

ON BEHALF OF GOVERNMENT PRINTING, STATIONERY AND PUBLICATION, PRINTED AND PUBLISHED BY SHRI PARSHURAM JAGANNATH GOSAVI, PRINTED AT GOVERNMENT CENTRAL PRESS, 21-A, NETAJI SUBHASH ROAD, CHARNI ROAD, MUMBAI 400 004 AND PUBLISHED AT DIRECTORATE OF GOVERNMENT PRINTING, STATIONERY AND PUBLICATIONS, 21-A, NETAJI SUBHASH ROAD, CHARNI ROAD, MUMBAI 400 004. EDITOR : SHRI PARSHURAM JAGANNATH GOSAVI.

२. महाराष्ट्र माहितीचा अधिकार नियम,' २००५ याच्या नियम ३ नंतर पुढील नियम समाविष्ट करण्यात येईल :---

" **३क. एक विनंती अर्ज केवळ एका विषयाशी संबंधित असणे.**—अधिनियमाच्या कलम ६ अन्वये माहिती मिळण्यासाठीचा लेखी विनंती अर्ज एकाच विषयाशी संबंधित असावा आणि त्यात [illegible] दीडशेपेक्षा अधिक शब्द नसावेत. अर्जदाराला एकापेक्षा अधिक विषयांची माहिती हवी असेल तर तो त्याकरिता स्वतंत्र अर्ज करील :

परंतु, एकापेक्षा अधिक विषयांशी संबंधित विनंती अर्ज केला असेल अशा प्रकरणी, जन माहिती अधिकारी, केवळ पहिल्या विषयाशी संबंधित विनंतीबद्दलच माहिती देईल आणि इतर प्रत्येक विषयाकरिता स्वतंत्र विनंती अर्ज करण्याचा सल्ला, अर्जदाराला देईल."

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

नंदकुमार जंत्रे,
शासनाचे सचिव.

माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ मधील

कलम ४ व ५ च्या अंमलबजावणीबाबत

महाराष्ट्र शासन

सामान्य प्रशासन विभाग,

शासन परिपत्रक क्र – केमाअ २०१३/१५६/प्र.क्र.३६०/सहा,

मंत्रालय, मुंबई – ४०० ०३२

दिनांक :- ९ / ५ / २०१४.

<u>पहा:-</u> शासन आदेश क्रमांक- केमाअ २००९/६३१/प्र.क्र.२६७/०९/सहा, दि.२४/०७/२००९.

<u>परिपत्रक :-</u>

माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ हा कायदा दि.१२/१०/२००५ पासून अंमलात आला आहे. या अधिनियमातील कलम ४ (१) (क) मधील तरतूदीप्रमाणे सार्वजनिक प्राधिकरणांनी सर्व अभिलेख योग्य रितीने सूचीबध्द करुन त्याची निर्देशसूची तयार करणे व संगणकीकरण करणे, शक्य असेल अशा कार्यालयीन अभिलेखांचे वाजवी कालावधीत व साधन संपत्तीच्या उपलब्धतेनुसार संगणकीकरण करणे व ही माहिती नेटवर्कवर उपलब्ध करुन देणे आवश्यक आहे. कलम ४ (१) (ख) मधील तरतूदीनुसार हा अधिनियम अंमलात आल्यापासून १२० दिवसांच्या आत १७ बाबींवरील माहिती तयार करुन तो प्रसिध्द करणे आवश्यक होते. तसेच सदर माहिती वेळोवेळी अद्ययावतही करणे गरजेचे आहे. अधिनियमाच्या कलम ५(१) व ५(२) मधील तरतूदी पाहता सार्वजनिक प्राधिकरणांनी आवश्यक असतील तेवढया जास्तीत जास्त अधिका-यांना जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपिलीय प्राधिकारी म्हणून निर्देशित करणे आवश्यक आहे. शासनाने या कार्यवाहीबाबत वेळोवेळी सूचना निर्गमित केलेल्या आहेत. तथापि अनेक सार्वजनिक प्राधिकरणानी याबाबतची कार्यवाही अद्यापही पूर्ण केलेली नाही. त्यामुळे उपरोक्त नमूद केलेल्या आदेशांच्या अनुषंगाने याबाबत पुन्हा खालीलप्रमाणे निर्देश देण्यात येत आहेत.

१) ज्या सार्वजनिक प्राधिकरणांनी अद्यापही कलम ४ च्या तरतूदींनुसार अपेक्षित १७ बाबींवरील माहिती तयार करुन जनतेकरीता उपलब्ध केलेली नाही व वेबसाईटवर प्रसिध्द केलेली नाही तसेच सहायक जन माहिती अधिकारी, जन माहिती अधिकारी व अपिलीय प्राधिका-यांना निर्देशित करुन त्यांचे फलक कार्यालयात दर्शनी ठिकाणी लावले नाहीत अशा सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांनी ही कार्यवाही प्राथम्यक्रमाने पूर्ण करावी.

२) सर्व प्रशासकीय विभागांनी त्यांच्या अधिपत्याखालील सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांना त्यांच्या स्तरावर आवश्यक सूचना देऊन याबाबत पाठपुरावा करावा.

३) ज्या कार्यालयांनी संकेत स्थळावरील (वेबसाईटवर) माहिती अद्ययावत केली नसल्यास त्यांनी ती तातडीने अद्ययावत करावी.

४) या परिपत्रकातील सूचनांच्या अनुषंगाने करण्यात आलेल्या कार्यवाहीचा आढावा सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांनी त्यांच्या प्रशासकीय विभागांना सादर करावा.

सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०१४०५०९१६२४५४३७०७ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

KARPATE TIKARAM W

Digitally signed by KARPATE TIKARAM W
DN: c=IN, o=Government of Maharashtra, ou=GAD, postalCode=400032, st=Maharashtra, cn=KARPATE TIKARAM W
Date: 2014.05.09 16:29:19 +05'30'

(टि.वा.करपते)

अवर सचिव

प्रति,

१. मा.राज्यपाल यांचे सचिव.

२. मा.मुख्यमंत्री / मा.उपमुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव/सचिव

३. सर्व मंत्री / राज्यमंत्री यांचे कार्यालया, मंत्रालय, मुंबई

४. सचिव, मुख्य सचिवांचे कार्यालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

५. सर्व जिल्हाधिकारी

६. सर्व अपर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव /सचिव, मंत्रालय, मुंबई

७. व्यवस्थापक, शासकीय मुद्रणालय, चर्नीरोड, मुंबई, नागपूर, औरगांबाद व पुणे.

८. सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषदा,

९. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) -१, महाराष्ट्र , मुंबई

१०.महालेखापाल (लेखा परिक्षा)-१ महाराष्ट्र, मुंबई

११.अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,

१२.निवासी लेखा परिक्षा अधिकारी, मुंबई

१३.निवडनस्ती, सा.प्र.वि. कार्यासन क्र.६

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ मधील तरतूदींनुसार व्यापक जनहिताशी संबंध नसलेली वैयक्तिक स्वरुपाची माहिती न पुरविण्याबाबत

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग
शासन परिपत्रक क्रमांकः संकीर्ण २०१२/९८९/प्र.क्र.४७९/सहा,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२
तारीख: १७ ऑक्टोबर,२०१४

<u>परिपत्रक :-</u>

माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ च्या कलम ८ मध्ये जी माहिती पुरविण्याचे आबंधन माहिती अधिकाऱ्यावर असणार नाही त्या बाबी नमूद करण्यात आल्या आहेत. याच कलमाच्या पोटकलम (ञ) मधील तरतूदीनुसार जी माहिती प्रकट करणे हे व्यापक लोकहिताच्या दृष्टीने आवश्यक आहे अशी, यथास्थिती केंद्रिय जन माहिती अधिका-याची, राज्य जन माहिती अधिका-याची किंवा अपील प्राधिका-याची खात्री पटली असेल, ती खेरीजकरुन, जी माहिती प्रकट करण्याचा कोणत्याही सार्वजनिक कामकाजाशी किंवा हितसंबंधाशी काहीही संबंध नाही किंवा जी व्यक्तीच्या खाजगी बाबीत आंगतुक हस्तक्षेप करील, अशी वैयक्तिक तपशीलासंबंधातील माहिती देण्याचे बंधनही माहिती अधिका-यांवर नसल्याबाबत स्पष्टता करण्यात आलेली आहे. त्याचबरोबर शासकीय कर्मचारी/अधिकाऱ्यास त्याच्या सेवाकालावधीत मिळालेली ज्ञापने, कारणे दाखवा नोटीस, शिक्षादेश, त्याच्या सेवा नियमांतर्गत कामगिरीबाबतचा अहवाल, त्याच्या चल/अचल संपत्तीबाबतची माहिती, त्याने केलेली आर्थिक गुंतवणूक वा बँक किंवा अन्य वित्तिय संस्थांकडून घेतलेली कर्जे, त्याच्या मुलांच्या विवाहात मिळालेल्या भेटी, आयकर विवरणपत्र यासारखी वैयक्तिक तपशीलासंबंधातील माहिती देण्याचे बंधन माहिती अधिका-यांवर नसल्याचा निर्णय स्पेशल लीव्ह पिटीशन क्र.२७७३४/२०१२ गिरिश रामचंद्र देशपांडे विरूध्द केंद्रीय माहिती आयोग या प्रकरणात दि.३.१०.२०१२ रोजी मा.सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेला आहे. या संदर्भात निर्णय देताना मा.सर्वोच्च न्यायालयाने निर्णयपत्राच्या परिच्छेद १३ मध्ये पुढील प्रमाणे निरीक्षण नोंदले आहे.

१३. We are in the agreement with the CIC and the courts below that the details called for by the petitioner i.e. copies of all memos issued to the third respondent, show cause notices and orders of censure/punishment etc. are qualified to be personal information as defined in clause (j) of section ८(१) of RTI Act. The performance of an employee/officer in an organization is primarily a matter between the employee and employer and normally those aspects are governed by the service rules which fall under the expression "personal information", the discloser of which would cause unwarranted invasion of privacy of that individual.

२. श्री.एच.ई.राजसरकरप्पा विरूध्द राज्य जन माहिती अधिकारी (याचिका क्र.१०६६३/२००६) मध्ये उच्च न्यायालय कर्नाटक यांनी दिलेल्या निर्णयाच्या आधारे विधि व न्याय विभागाने अनौ.संदर्भ

क्र.यु.ओ.आर. ४१०/१२६२/सिव्हील/कॉन्फिडेंस/अे ब्रँच/दि.३१.८.२०१२ अन्वये अभिप्राय देताना पुढील प्रमाणे निरीक्षण नोंदले आहे.

" ◻. the information which does not constitute any public interest and which would warrant overriding the provisions of Section८(१)(g)(j) of RTI Act, २००५ are not expected to be provided to the applicant under this Act, especially when it is intended to score the personal dispute with third party does not constitute public interest.

In view of above judgment of Karnataka High Court and the legal provision discussed above the State government can issue guidelines for the purpose of this Act as provided under Section २६(३)(a) of the RTI Act, २००५."

३. उपरोक्त पार्श्वभूमी लक्षात घेता सर्व मंत्रालयीन विभाग व त्यांच्या अधिपत्याखालील जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपीलीय अधिकारी यांना सूचित करण्यात येते की, वरिलप्रमाणे तसेच माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ च्या कलम ८ पोटकलम (ञ) मधील तरतूदी नुसार जी माहिती देण्याचे बंधन माहिती अधिका-यांवर नाही अशी आणि लोकहिताच्या दृष्टीने व्यापक जनहित साध्य न करणारी किंवा विशेषत: जी त्रयस्थ पक्षाबरोबर उद्भवलेल्या वैयक्तिक वादांच्या अनुषंगाने मागविलेली माहिती, माहितीच्या अधिकारात अर्जदारास देण्यात येऊ नये.

३. सर्व मंत्रालयीन विभागांनी त्यांच्या अधिपत्याखालील सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणे व त्यांच्या अधिपत्याखालील जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपीलीय अधिकारी यांना वरिलप्रमाणे सूचित करावे.

४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०१४१०१७१५२५४९२६०७ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

Gosavi
Pradeep P

Digitally signed by Gosavi Pradeep P
DN: c=IN, o=Government Of Maharashtra, ou=GAD, postalCode=400032, st=Maharashtra, cn=Gosavi Pradeep P
Date: 2014.10.17 15:41:05 +05'30'

(प्र.प्र.गोसावी)
शासनाचे उपसचिव

प्रति,

१) मा.राज्यपाल यांचे सचिव,
२) मा.मुख्यमंत्री / मा.उपमुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव/सचिव
३) उप सचिव, मुख्य सचिवांचे कार्यालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

राज्य माहिती आयोगाकडून पारित होणारे निर्णय, निर्देश इत्यादिचे काटेकोरपणे पालन होण्याबाबत

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग
शासन परिपत्रक क्र.संकिर्ण २०१४ /प्र.क्र.(२४०/१४) सहा.

मंत्रालय, मुंबई — ४००० ३२.
दिनांक- १३. २. २०१५.

<u>परिपत्रक:-</u>

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ मधील कलम १८(३) मध्ये नमूद केलेल्या बार्बीसंदर्भात चौकशी करण्यासाठी राज्य माहिती आयोगास दिवाणी प्रक्रिया संहिता, १९०८ (१९०८ चा ५) अन्वये दाव्याची न्यायचौकशी करताना, दिवाणी न्यायालयाकडे जे अधिकार निहित करण्यात आलेले आहेत, तेच अधिकार असतील असे स्पष्ट करण्यात आले आहे. तसेच सदर अधिनियमाच्या कलम १९(७) अन्वये तक्रारी व व्दितीय अपीलासंदर्भातील आयोगाचा निर्णय बंधनकारक असल्याचे स्पष्ट करण्यात आले आहे. त्यामुळे आयोगाने सार्वजनिक प्राधिकरणांना दिलेले निर्देश, तक्रारी व व्दितीय अपीलावरील आयोगाचे निर्णय इत्यादिचे अनुपालन विहित कालावधीत करणे आवश्यक आहे. या अनुषंगाने शासनाने वेळोवेळी सूचनाही प्रसारित केल्या आहेत. तथापि, काही सार्वजनिक प्राधिकरणाकडून आयोगास योग्य प्रतिसाद मिळत नसल्याचे प्रामुख्याने माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ च्या कलम २०(१) अन्वये आयोगाने शास्ती लावली असता त्याची वसूली संबंधितांकडून व्यवस्थित होत नसल्याचे शासनाच्या निदर्शनास आले आहे.

२. उपरोक्त पार्श्वभूमी लक्षात घेता, सर्व मंत्रालयीन विभागांनी व त्यांच्या अधिपत्याखालील सर्व राज्य जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपीलीय प्राधिकारी यांना सूचित करण्यात येते की, राज्य माहिती आयोगाने सार्वजनिक प्राधिकरणांना दिलेले निर्देश, तक्रारी व व्दितीय अपीलावरील आयोगाचे निर्णय इत्यादिचे अनुपालन विहित कालावधीत होण्यासाठी संबंधितांनी आवश्यक कार्यवाही करावी.

३. महाराष्ट्र कोषागार नियम, १९६८ नियम २५९ (१) अन्वये ज्या अधिकाऱ्यांचे व कर्मचाऱ्यांचे वेतन महाराष्ट्र कोषागार नियम, १९ मध्ये निघते, त्यांचे वेतन आहरित करणे, त्यामध्ये कपात करणे वा वेतन आहरण थांबविणे याबाबी संबंधीत कर्मचारी/अधिकाऱ्याशी संबंधित विभागाच्या आहरण व संवितरण अधिकारी व त्यांचे कार्यालय प्रमुख यांच्या कक्षेत येतात. एखाद्या कर्मचारी/अधिकाऱ्याच्या वेतनातून न्यायनिर्णयानुसार वसूली करावयाची असल्यास अथवा त्याच्या वेतनावर जप्ती आलेली असल्यास अशा आदेशाच्या अंमलबजावणीचे उत्तरदायित्व मुंबई वित्तिय नियमावली, १९५९ मधील नियम ८७ व

८९ नुसार संबंधित कर्मचारी/अधिकाऱ्याशी संबंधित विभागाच्या आहरण व संवितरण अधिकाऱ्याचे आहे. त्यामुळे माहितीचा अधिकाराच्या ज्या प्रकरणी अधिनियमातील २००५ च्या कलम २०(१) अन्वये माहिती आयोगाने शास्ती लावली असेल त्या शास्तीची वसूली आयोगाने निर्देशित केल्याप्रमाणे किंवा जास्तीत जास्त तीन हप्त्यात संबंधितांकडून करण्यात यावी. शास्तीच्या सदर रकमेची वसूली करण्याची जबाबदारी संबंधित कर्मचारी/अधिकाऱ्याशी संबंधित विभागाच्या आहरण व संवितरण अधिकारी तसेच त्यांचे कार्यालय प्रमुख यांची राहील. जेथे आयोगास यानुषंगाने अनुपालन अहवाल सादर होणे अपेक्षित आहे तेथे अनुपालन अहवाल विहित कालावधीत सादर होईल अशी कटाक्षाने दक्षता घेण्यात यावी. अशा प्रकरणी कर्तव्यच्युती करणाऱ्यांविरूध्द संबंधित सक्षम प्राधिकाऱ्याने तातडीने उचित विभागीय कार्यवाही करावी.

४. सदर शासन परिपत्रक वित्त विभागाचा अनौ. संदर्भ क्र.अनौसं २०१५/११/कोषा ५ दि.२७.१.२०१५ अनुसार त्या विभागाच्या सहमतीने निर्गमित करण्यात येत आहे.

५. सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संकेतांक २०१५०२१३१३१३५४५२०७ असा आहे. हे परिपत्रक डीजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकीत करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने

Pradeep Prabhakar Gosavi

(प्र.प्र.गोसावी)

शासनाचे उप सचिव.

प्रति,

१. मा.राज्यपाल यांचे सचिव,
२. मा.मुख्यमंत्री / मा.उपमुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव/सचिव.
३. सचिव, मुख्य सचिवांचे कार्यालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
४. राज्य मुख्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, महाराष्ट्र राज्य मुंबई.
५. सर्व राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, महाराष्ट्र राज्य मुंबई.
६. *प्रबंधक, मूळ न्याय शाखा, उच्च न्यायालय, मुंबई

<u>माहिती अधिकार अधिनियम २००५ च्या अंमलबजावणीबाबत.</u>

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग
शासन परिपत्रक क्र.संकिर्ण २०१५/प्र.क्र.(२२१/१५) सहा.

मंत्रालय, मुंबई - ४००० ३२.
दिनांक- २६.१०.२०१५.

पहा- मा.राज्य मुख्य माहिती आयुक्त यांचे दि. २.७.२०१५ चे आदेश.

<u>परिपत्रक:-</u>

माहिती अधिकारातील अनेक प्रकरणात अर्जदारांनी अभिलेख तपासण्याची मागणी केलेली नसतानाही अर्जदारांना कार्यालयात अभिलेख तपासण्यासाठी जन माहिती अधिकाऱ्यांकडून बोलाविले जाते. त्यांच्याकडे कागदपत्राचे गठ्ठे ठेऊन त्यांना माहिती शोधण्यास सांगण्यात येते अशी तक्रार श्री. शैलेश गांधी यांनी मा.राज्य मुख्य माहिती आयुक्त यांचेकडे दि.२१.९.२०१५ रोजी केली होती. या प्रकरणी आवश्यक सूचना देणारे परिपत्रक सर्व शासकीय कार्यालयासाठी निर्गमित करावे असे आदेश मा.राज्य मुख्य माहिती आयुक्त यांनी माहिती अधिकार अधिनियम २००५ मधील कलम १९ (८) (क) नुसार दि. २.७.२०१५ रोजी दिले आहेत. या अनुषंगाने सर्व विभागांना सूचित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. तदनुसार शासन पुढीलप्रमाणे सूचित करीत आहे.

२. उपरोक्त पार्श्वभूमी लक्षात घेता, माहिती अधिकार अधिनियम २००५ अन्वये माहिती मिळण्यासाठी अर्जदाराने मागणी केलेली माहिती व्यापक स्वरूपाची (voluminous) नसेल तर अर्जदारास कार्यालयात अभिलेख तपासण्यासाठी बोलाविण्यात येऊ नये. अशा प्रकरणात अर्जदाराने मागीतलेली माहिती, अर्जदारास विहित शुल्क आकारून उपलब्ध करून देण्यात यावी.

३. अर्जदाराने मागणी केलेली माहिती फारच व्यापक (voluminous) स्वरूपाची असेल तर ती पाहण्याची व तपासण्याची संधी देऊन अर्जदारास आवश्यक असलेल्या कागदपत्राच्या प्रती विहित शुल्क आकारून उपलब्ध करून देण्यात यावी.

४. अर्जदाराने मागणी केलेली माहिती व्यापक स्वरूपाची (voluminous) असेल तर किंवा त्याने अभिलेख तपासणीसाठी अर्ज केलेला असेल अशावेळी अर्जदारास अभिलेख तपासण्यास बोलाविण्यापूर्वी त्या अभिलेख्यांची एक निर्देशसूची तयार करावी व संबंधीत धारिकेतील पृष्ठांना क्रमांक देण्यात यावेत. अर्जदारास अभिलेख तपासण्यास बोलाविताना सोयीची वेळ तसेच तीन तारखा कळविण्यात याव्यात. सदर वेळ वा तारखा अर्जदारास सोयीची नसल्यास त्याला संबंधीत जन माहिती अधिकाऱ्यास संपर्क करण्यास कळविण्यात यावे.

५. अर्जदार अभिलेख तपासण्यासाठी येणार असलेल्या दिनांकास संबंधीत जन माहिती अधिकाऱ्यास महत्वाच्या कारणास्तव कार्यालयाबाहेर जावे लागणार असल्यास त्याने त्याच्या सहकारी अधिकारी किंवा अधिपत्याखालील कर्मचाऱ्याकडे अभिलेख तपासणीसाठी देण्याची जबाबदारी सोपवावी.

६. उपरोक्त परिपत्रकातील तरतूदी सर्व मंत्रालयीन विभाग प्रमुखांनी त्यांच्या अधिपत्याखालील विभाग प्रमुख, सार्वजनीक प्राधिकरण तसेच सर्व संबंधीतांच्या निदर्शनास आणून द्याव्यात व तदनुसार आवश्यक कार्यवाही करण्याबाबत त्यांना सूचित करण्यात यावे.

७. सदर परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा सांकेतांक क्र. २०१५१०२६१५१९३३१००७ असा आहे. हे परिपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने

Rajendra
Shivanand Arwari

Digitally signed by Rajendra Shivanand Arwari
DN: c=IN, o=Government Of Maharashtra, ou=Under Secretary, postalCode=400032, st=Maharashtra, cn=Rajendra Shivanand Arwari
Date: 2015.10.26 15:20:42 +05'30'

(रा.शि.अरवारी)
शासनाचे अवर सचिव.

प्रति,

१) मा.राज्यपाल यांचे सचिव,
२) मा.मुख्यमंत्री / मा.उपमुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव/सचिव.
३) सचिव, मुख्य सचिवांचे कार्यालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
४) राज्य मुख्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, महाराष्ट्र राज्य मुंबई.
५) सर्व राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, महाराष्ट्र राज्य मुंबई.
६) *प्रबंधक, मूळ न्याय शाखा, उच्च न्यायालय, मुंबई
७) प्रबंधक, उच्च न्यायालय, अपील शाखा, मुंबई
८) सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई
९) सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
१०) प्रबंधक, लोकआयुक्त व उपलोकआयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई
११) मंत्रालयीन विभागाचे सर्व अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव
१२) महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मुंबई
१३) सर्व मंत्रालयीन विभाग (प्रशासकीय अधिपत्याखालील सर्व विभाग प्रमुख/ कार्यालय प्रमुख यांच्या निदर्शनास आणण्याच्या विनंतीसह)
१४) सर्व विभागीय आयुक्त
१५) महासंचालक, यशदा, पुणे
१६) सर्व जिल्हाधिकारी
१७) निवडनस्ती, सा.प्र.वि. कार्यासन सहा.

<u>*पत्राने</u>

माहिती अधिकार अधिनियम २००५ च्या अंमल बजावणीबाबत व्दितीय अपील सुनावणीस उपस्थित राहण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग
शासन परिपत्रक क्र.संकिर्ण २०१५/प्र.क्र.(२२२/१५) सहा.
मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
दिनांक- ०१.१२.२०१५.

<u>पहा-</u> मा.राज्य माहिती आयुक्त, नागपूर यांचे दि. १२.५.२०१५ चे आदेश.

परिपत्रक:-

माहिती अधिकारातील काही प्रकरणात अर्जदारांच्या माहिती अर्जास प्रतिसाद दिला जात नाही, अशा प्रकरणी झालेल्या प्रथम अपीलाकडे, माहिती उपलब्ध करून देण्यानुषंगाने तसेच माहिती अधिकार अधिनियम २००५ ची अंमलबजावणी करण्यानुषंगाने सकारात्मक कार्यवाही न करता, माहिती उपलब्ध करून देण्यानुषंगाने हेतुपुरस्सर टाळाटाळ केली जाते, प्रथम अपीलीय अधिकारी, तत्कालीन जन माहिती अधिकारी तसेच इतर संबंधीत अधिकारी आयोगाच्या पूर्वपरवानगीशिवाय किंवा कोणतीही लेखी सूचना न देता अपीलाच्या सुनावणीस गैरहजर राहतात असे शेरे श्रीमती दुर्गा जोहरी यांनी केलेल्या व्दितीय अपील क्र.२९४२/२०१४ मध्ये दि.१२.५.२०१५ रोजी निर्णय देताना मा.राज्य माहिती आयुक्त, नागपूर यांनी निर्णयात नमूद केले असून त्याकडे मा.मुख्य सचिव महोदयांचे लक्ष वेधले आहे. त्यावर आवश्यक सूचना निर्गमित करण्याचे मा.मुख्य सचिव महोदयांनी आदेशित केले आहे. या अनुषंगाने सर्व विभागांना सूचित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. तदनुसार शासन पुढीलप्रमाणे सूचित करीत आहे.

२. उपरोक्त पार्श्वभूमी लक्षात घेता, शासन असे आदेश देत आहे की, माहिती अधिकार प्रकरणात अर्जदारांना माहिती उपलब्ध करून देण्यानुषंगाने सकारात्मक कार्यवाही करण्यात यावी. माहिती उपलब्ध करून देण्यानुषंगाने संबंधीत जन माहिती अधिकाऱ्याने तसेच प्रथम अपीलीय अधिकाऱ्याने माहिती उपलब्ध करून देण्यात हेतुपुरस्सरपणे टाळाटाळ केल्याचे निदर्शनास आल्यास त्याची गंभीर दखल घेतली जाईल. व्दितीय अपील सुनावणीत तत्कालीन जन माहिती अधिकारी, आयोगाने आदेशित केले असल्यास प्रथम अपीलीय प्राधिकारी तसेच इतर संबंधीत

अधिकारी आयोगाच्या पूर्वपरवानगीशिवाय किंवा कोणतीही लेखी सूचना न देता व्दितीय अपीलाच्या सुनावणीस गैरहजर राहील्यास आवश्यकतेनुसार त्यांच्यावर नियमानुसार कार्यवाही प्रस्तावित करण्यात येईल.

३. उपरोक्त बाब सर्व मंत्रालयीन विभाग प्रमुखांनी त्यांच्या अधिपत्याखालील विभाग प्रमुख, सार्वजनीक प्राधिकरण तसेच सर्व संबंधीतांच्या निदर्शनास आणून द्याव्यात व तदनुसर आवश्यक कार्यवाही करण्याबाबत त्यांना सूचित करण्यात यावे.

४. सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०१५१२०११२२१०८२८०७ असा आहे. हे परिपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने

Rajendra M Jadhav

(रा.मा.जाधव)
शासनाचे उप सचिव.

प्रति,

१) मा.राज्यपाल यांचे सचिव,
२) मा.मुख्यमंत्री / मा.उपमुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव/सचिव.
३) सचिव, मुख्य सचिवांचे कार्यालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
४) राज्य मुख्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, महाराष्ट्र राज्य मुंबई.
५) सर्व राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, महाराष्ट्र राज्य मुंबई.
६) *प्रबंधक, मूळ न्याय शाखा, उच्च न्यायालय, मुंबई
७) *प्रबंधक, उच्च न्यायालय, अपील शाखा, मुंबई
८) *सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई
९) *सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
१०) प्रबंधक, लोकआयुक्त व उपलोकआयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई
११) मंत्रालयीन विभागाचे सर्व अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव
१२) महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मुंबई

माहिती अधिकार अधिनियम २००५ च्या कलम ४ मधील तरतुदींच्या अंमल बजावणीबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग
शासन परिपत्रक क्र. संकिर्ण २०१५ /प्र.क्र.(२५२/१५) सहा.
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक- २८.१. २०१६.

<u>पहा-</u> मा.राज्य मुख्य माहिती आयुक्त यांचे क्र.मुमाआ २०१५/तक्रार क्र.१३९८/२०१५/०२ दि. १८.११.२०१५ चे आदेश.

<u>परिपत्रक:-</u>

माहिती अधिकार अधिनियम २००५ मधील कलम ४(१) (क) मधील तरतूदीनुसार माहितीचा अधिकार मिळणे सोयीचे होईल अशा रीतीने आणि स्वरूपात अभिलेख सुविबध्द करणे, त्याची निर्देशसूची तयार करणे आणि ज्याचे संगणकीकरण करणे योग्य आहे अशा अभिलेख्याचे संगणकीकरण करणे व ते देशातील विविध प्रणालींमध्ये नेटवर्कमार्फत जोडणे आवश्यक आहे. अधिनियमातील कलम ४(१)(ख) मध्ये दर्शविलेल्या १७ बाबींवरील माहिती सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांनी तयार करून ती प्रसिध्द करणे अनिवार्य आहे. अशी माहिती वेबसाईटवर प्रसिध्द केल्याने जनतेस माहिती विनासायास व विनामुल्य मिळेल. परिणामी सार्वजनीक प्राधिकरणाच्या कामात पारदर्शकता येईल. या अनुषंगाने, ज्या कार्यालयांनी संकेतस्थळावरील (website) माहिती अद्ययावत केली नसेल त्यांनी ती तातडीने अद्ययावत करण्याच्या सूचनाही शासन परिपत्रक क्र.केमाअ २०१३/१५६/३६०/सहा दि.९.५.२०१४ अन्वये देण्यात आलेल्या आहेत. तरीही काही विभागांकडून संकेतस्थळावरील (website) वरील माहिती अद्ययावत केली जात नसल्याचे, श्री.विवेक वेलणकर यांनी, माहिती अधिकार अधिनियम २००५ मधील कलम १८ अन्वये, मा.राज्य माहिती आयुक्त यांचेकडे केलेल्या तक्रारीमध्ये (Mumma २०१५/Com.no.१३९८/२०१५/०२) मध्ये निदर्शनास आणले आहे. सदर तक्रार निकाली काढताना, शासनातील सर्व विभाग व त्यांच्या अधिपत्याखालील क्षेत्रिय कार्यालयांनी दि. १ जानेवारी व १ जुलै रोजी असे वर्षातून किमान दोन वेळा संकेतस्थळावरील (website) माहिती अद्ययावत करावी, मात्र अधिकाऱ्यांसंदर्भातील काही माहिती, जसे बदल्यांबाबतची माहिती वेळोवेळी अद्ययावत केली जावी आणि सदर माहिती संकेतस्थळावरील (website) वर दर्शविली जाईल याबाबत, माहिती व तंत्रज्ञान विभागाने सुनिश्चिती/खातरजमा करावी असे मा.राज्य माहिती आयुक्त यांनी मा.मुख्य सचिव महोदयांना आदेशित केले आहे. या अनुषंगाने सर्व विभागांना सूचित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. तदनुसार शासन पुढीलप्रमाणे सूचित करीत आहे.

२. उपरोक्त पार्श्वभूमी लक्षात घेता, शासन असे आदेश देत आहे की, माहिती अधिकार अधिनियम २००५ अन्वये अर्जदारांना माहिती उपलब्ध होण्याच्या दृष्टीने शासनातील सर्व विभाग व त्यांच्या अधिपत्याखालील क्षेत्रिय कार्यालयांनी दरवर्षी दि. १ जानेवारी व १ जुलै रोजी असे वर्षातून किमान दोन वेळा संकेतस्थळावरील (website) माहिती अद्ययावत करावी. अधिकाऱ्यांसंदर्भातील काही माहिती जसे बदल्यांविषयक माहिती वेळोवेळी अद्ययावत केली जावी.

३. वरिलप्रमाणे माहिती संबंधीत संकेतस्थळावर (website) वर दर्शविली जाईल याबाबत माहिती व तंत्रज्ञान विभागाने खातरजमा करावी

४. उपरोक्त बाब सर्व मंत्रालयीन विभाग प्रमुखांनी त्यांच्या अधिपत्याखालील विभाग प्रमुख, सार्वजनीक प्राधिकरण तसेच सर्व संबंधीतांच्या निदर्शनास आणून द्याव्यात व तदनुसर आवश्यक कार्यवाही करण्याबाबत त्यांना सूचित करण्यात यावे.

५. सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०१६०१२८१५२०१६७००७ असा आहे. हे परिपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने

Rajendra M Jadhav

(रा.मा.जाधव)
शासनाचे उप सचिव.

प्रति,

१) मा.राज्यपाल यांचे सचिव,
२) मा.मुख्यमंत्री / मा.उपमुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव/सचिव.
३) सचिव, मुख्य सचिवांचे कार्यालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
४) राज्य मुख्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, महाराष्ट्र राज्य मुंबई.
५) सर्व राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, महाराष्ट्र राज्य मुंबई.
६) *प्रबंधक, मूळ न्याय शाखा, उच्च न्यायालय, मुंबई
७) *प्रबंधक, उच्च न्यायालय, अपील शाखा, मुंबई
८) *सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई
९) *सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
१०) प्रबंधक, लोकआयुक्त व उपलोकआयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई
११) मंत्रालयीन विभागाचे सर्व अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव
१२) सचिव, माहिती व तंत्रज्ञान विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१३) महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मुंबई
१४) सर्व मंत्रालयीन विभाग
१५) सर्व विभागीय आयुक्त
१६) महासंचालक, यशदा, पुणे
१७) सर्व जिल्हाधिकारी
१८) निवडनस्ती, सा.प्र.वि. कार्यासन सहा.

<u>*पत्राने</u>

माहितीचा अधिकार
Right to
Information

सामान्य प्रशासन विभाग
१९ वा मजला, नविन प्रशासकीय इमारत,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालयासमोर, मुंबई-४०० ०३२.
दूरध्वनी क्र. ०२२-२२०४९५४३

क्र. संकीर्ण २०१५/प्र.क्र. २०१/१५ /का.सहा

दिनांक :१६.३.२०१६.

प्रति,

सर्व सहसचिव/उपसचिव (आस्थापना)/ माहिती अधिकार समन्वयक,
सर्व मंत्रालयीन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

विषय:- सार्वजनिक प्राधिकरणाने स्वत:हून किंवा सकारात्मक तत्वावर माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम ४ अन्वये माहिती प्रकट करण्याबाबत.

संदर्भ:- अप्पर मुख्य सचिव (र. व का.) यांचे सर्व विभागांच्या सचिवांना लिहिलेले अर्धशासकीय पत्र समक्रमांक दि.१४.९.२०१५.

महोदय,

उपरोक्त विषयावरील संदर्भाधीन पत्र कृपया पहावे.

केंद्र शासनाने श्री.ओ.अेन.तिवारी, मा.मुख्य माहिती आयुक्त (सं.नि.) यांच्या अध्यक्षतेखाली नेमलेल्या त्रिसदस्यीय समितीने केलेल्या शिफारशींच्या अनुषंगाने शासनाच्या Ministry of Personnel, Public Grievances and Pensions, Department of Personnel and Training या विभागाने दि.१५.४.२०१३ व दि.२९.६.२०१५ च्या परिपत्रकान्वये प्रसारित केलेल्या कार्यालयीन ज्ञापनाच्या प्रती व त्याच्या मराठी भाषांतराच्या प्रती आपल्या माहितीस्तव सोबत जोडल्या आहेत. कृपया अवलोकन व्हावे.

२. उपरोक्त ज्ञापनातील सूचना आपल्या विभागातील सर्व संबंधीत अधिकारी तसेच कार्यालये यांच्या निदर्शनास आणून त्यानुरूप कार्यवाही करण्याबाबत सूचित करण्याची विनंती आहे.

आपला,

(रा.मा.जाधव)
शासनाचे उप सचिव.

सोबत -- वरीलप्रमाणे.

प्रत- कार्यासन सहा संग्रहार्थ.

६२

क्रमांक: १/६/२०११ माहिती अधिकार
भारत सरकार
कार्मिक लोक शिकायत व निवृत्तीवेतन मंत्रालय,
कार्मिक व प्रशिक्षण विभाग.

नार्थ ब्लॉक, नवी दिल्ली
दिनांक : १५ एप्रिल, २०१३

कार्यालयीन ज्ञापन

विषय :- माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ मधील कलम ४ अन्वये स्वत:हुन माहिती प्रकट करण्याची अंमलबजावणी करण्याबाबतची मार्गदर्शक तत्वे जारी करण्याबाबत.

माहितीचा अधिकार अधिनियम मधील कलम ४ (१) (ख) अन्वये निर्धारीत केलेली माहिती सार्वजनिक प्राधिकरणाने स्वत:हून किंवा सकारात्मक तत्वावर प्रकट केली पाहिजे. कलम ४ (२) व कलम ४ (३) मध्ये या माहितीचा प्रसार करण्याची पध्दत विहित केली आहे. सार्वजनिक प्राधिकरणांची कार्ययंत्रणा अधिक पारदर्शक बनविण्याकरीता तसेच माहितीच्या अधिकारात व्यक्तिगत अर्ज करण्याची गरज कमी होण्याकरीता, सकारात्मक तत्वावर सार्वजनिक क्षेत्रातील माहिती जनतेला मोठ्या प्रमाणात मिळणे हे कलम ४ अन्वये स्वत:हुन माहिती प्रकट करण्यामागचे प्रयोजन आहे.

२. सन २००५ मध्ये हा अधिनियम प्रख्यापित केल्यापासून शासकीय यंत्रणेशी संबंधित माहिती प्रकट करण्याचा दर्जा व प्रमाण इच्छित स्तराइतका नाही. माहितीचा अधिकार अधिनियम याच्या कलम ४ ची अंमलबजावणी कमकुवत असल्याने त्याकडे अंशत: लक्ष दिले जाते असे वाटत होते या वस्तुस्थितीमुळे या कलमाच्या विवक्षीत तरतुदींची पूर्णत: तपशीलवार माहिती देण्यात आलेली नाही आणि विवक्षित अन्य तरतुदींच्या बाबतीत, तपशीलवार मार्गदर्शक तत्वं निर्धारित करण्याची आवश्यकता आहे शिवाय माहितीचा अधिकार अधिनियम. याच्या कलम ४ अन्वये भागविण्यात येणाऱ्या त्या आवश्यकतांची सुनिश्चिती करण्यासाठी अनुपालन यंत्रणा उभारण्याची देखील गरज आहे.

३. वरील बाबी विचारात घेता, माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ याच्या कलम ४ मध्ये दिल्याप्रमाणे स्वत:हुन किंवा सकारात्मकपणे माहिती प्रकट करण्याकरीता तरतुदींच्या अनुपालनाचे बळकटीकरण करण्याकरीता, माहितीचा अधिकार क्षेत्रात, कार्यरत असलेल्या, नागरी संस्थांच्या संघटनांच्या प्रतिनिधींचा समावेश करून मे, २०१२ मध्ये, माहिती अधिकार अधिनियम, २००५ अन्वये, स्वत:हुन माहिती प्रकट करण्यासंबंधी भारत सरकारने कार्य दलाची स्थापना केली. कार्य दलाच्या [illegible] [illegible], माहिती अधिकार अधिनियम मधील कलम ४ अन्वये, स्वत:हुन माहिती प्रकट करण्यासाठी [illegible] मार्गदर्शक तत्वे जारी करण्यात [illegible] आहे.

४. केंद्र सरकारची मंत्रालये विभाग [illegible] मार्गदर्शक तत्वे [illegible] असतील :-

एक :- कलम ४ [illegible]

दोन :- कलम ४ अन्वये, सकारात्मक माहिती उघड करण्यासाठी डिजीटल प्रकाशनाकरीता मार्गदर्शक तत्वे

तीन :- कलम ४ (१) (ख) (तीन), ४ (१) (ख) (चार), ४ (१) (ख) (अकरा) व ४ (१) (ख) (चौदा) यांचा

तपशील

चार :- माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ अन्वये, स्वत:हून सकारात्मक माहिती प्रकट करणारी

अनुपालन यंत्रणा

५. सोबत वरील मार्गदर्शकतत्वे जोडली आहेत. तथापि ती जनतेला सहज प्राप्त होण्याकरीता सकारात्मक उघड केलेली माहिती हि स्थानिक भाषेत असावी. हे लक्षात घ्यावे ही माहिती सहज समजू शकेल या स्वरूपात सादर करण्यात यावी आणि जर त्या माहितीमध्ये तांत्रिक शब्द वापरण्यात आले असतीलतर त्याचे काळजीपूर्वक स्पष्टीकरण देण्यात यावे. कलम ४ मध्ये तरतुद केल्याप्रमाणे, सुसाध्य होवू शकणाऱ्या अनेक माध्यमांच्या आणि अद्ययावत स्वरूपात माहिती उघड करण्यात यावी. माहितीचा अधिकार अधिनियमाची कलमे ८ ते ११ च्या तरतुदी लक्षात ठेवून माहिती प्रकट करण्यात यावी.

६. केंद्र सरकारची मंत्रालये / विभाग, यांनी स्वाधिकारे माहिती प्रकट करावी, आणि या मार्गदर्शकतत्वांच्या आधारे अनुपालनाची सुनिश्चिती करावी

७. या सोबत जोडलेली मार्गदर्शक तत्वे, अनुपालनार्थ सर्व संबंधितांच्या निदर्शनास आणून देण्यात यावीत.

सही

(मनोज जोशी)
सह सचिव

दूरध्वनी : २३०९३६६८

१. भारत सरकारची सर्व मंत्रालये / विभाग

२. संघ लोकसेवा आयोग, लोकसभा सचिवालय, राज्यसभा सचिवालय, मंत्रिमंडळ सचिवालय, केंद्रीय दक्षता आयोग, राष्ट्रपतींचे सचिवालय, उपराष्ट्रपतींचे सचिवालय, प्रधानमंत्री कार्यालय, नियोजन आयोग, निवडणूक आयोग.

३. केंद्रीय माहिती आयोग

४. कर्मचारी निवड आयोग, सीजीओ कॉम्प्लेक्स, नवी दिल्ली.

५. भारताचे नियंत्रक व महालेखापरीक्षक यांचे कार्यालय, १० बहादुरशहा जफर मार्ग, नवी दिल्ली.

(७)

<u>माहितीचा अधिकार अधिनियम, याच्या कलम ४ अन्वये, स्वत:हून माहिती प्रकट करण्याची मार्गदर्शक तत्वे</u>

<u>निर्देशसूची</u>

अनुक्रमांक	प्रकरण	पृष्ठ क्रमांक
१.	कलम ४ अन्वये, अधिकाधिक बाबींची माहिती स्वत:हून प्रकट करणे.	१
२.	कलम ४ अन्वये, सकारात्मक उघड केलेल्या माहितीच्या डिजीटल प्रकाशनाकरीता मार्गदर्शकतत्वे	४
३.	उघड केलेली माहिती अधिक प्रभावी बनविण्याकरीता कलम ४ (१) (ख) च्या विवक्षित खंडांकरीता मार्गदर्शकतत्वे	७
४	स्वत:हून माहिती प्रकट करण्याच्या तरतुदींचे अनुपालन	१२

माहितीचा <u>अधिकार अधिनियम,</u> याच्या कलम ४ अन्वये, स्वत:हून माहिती <u>उघड करावयाच्या माहितीची मार्गदर्शक तत्वे</u> :-

१.० **कलम ४ <u>अन्वये अधिकाधिक बाबींची माहिती, स्वत:हून प्रकट करणे</u>.** माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ चे पोटकलम ४ (२) हे, जनतेला माहिती मिळविण्यासाठी लोकांना या अधिनियमाचा कमीत-कमी आधार घ्यावा लागावा यासाठी नियमित कालांतराने लोकांचा इंटरनेटसह संपर्काच्या विविध साधनाव्दारे स्वत:हून माहिती पुरविण्यासाठी, पोट कलम ४ (१) च्या खंड (ख) च्या आवश्यकतेनुसार उपायोजना करण्याकरीता प्रत्येक सार्वजनिक प्राधिकरणास भाग पाडते. त्यानुसार सार्वजनिक प्राधिकरणांना कलम ४ च्या स्वत:हून माहिती प्रकट करावयाच्या तरतुदी अन्वये, देखील पुढील बाबीसंबंधिची माहिती सकारात्मकपणे प्रकट करता येईल.

१.१ प्रापणासंबंधिची माहिती

१.१.१ नोटीस / निविदा याविषयी चौकशी, त्यावरील शुध्दिपत्रक, यासह, सार्वजनिक प्राधिकरणांव्दारे मिळविण्यात आलेली प्रापणासंबंधीची माहिं आणि माल / सेवा पुरवठादार यांच्या नावाच्या तपशिलासह, लिलावाच्या निवाड्याचा किंवा केलेले कार्यकंत्राट किंवा यापैकी कोणताही संयोग आणि ज्या दराने एकूण रकमेचे प्रापण करण्यात आले किंवा कार्यकंत्राट करण्यात आले आहे तो दर आणि एकूण रक्कम त्यासंबंधिचा तपशील प्रकट करण्यात यावा. केंद्रीय सार्वजनिक प्रापण मार्ग (पोर्टल) यावरील निविदा चौकशी संबंधित्या, सक्तीच्या प्रकाशनावर वित्त मंत्रालय, व्यय विभाग यांचे ओ.एम. क्रमांक १०/१/२०११ पीपीसी, दिनांक ३० नोव्हेंबर, २०११ आणि ई- प्रापणाची सर्वात शेवटची व्यापक अंमलबजावणीची मार्गदर्शक, ओ.एम. क्रमांक १०/३/२०१२- पीपीसी, दिनांक ३० मार्च, २०१२ अनुसार कलम ४ अन्वये प्रकट करण्यात यावी. याकरिता सध्या रु. १० लाख इतकी

मर्यादा निश्चित करण्यात आली आहे. डीजीएस एन्ड डी दर संविदा कंत्राट मार्फत, किंवा कॅंद्रीय भांडार/ एनसीसीएफ केलेल्या प्रापणाच्या बाबतीत केवळ कंत्राट दिल्याचा तपशील प्रसिध्द करण्याची आवश्यकता आहे. तथापि माहितीचा अधिकार अधिनियम याच्या कलम ८ च्या अधिकार कक्षेत येत असलेल्या प्रापणाबाबतच्या माहितीला सूट देण्यात येईल.

१.२ सार्वजनिक खाजगी भागीदारी

१.२.१ जर सार्वजनिक सेवा ही, सार्वजनिक खाजगी भागीदारीमार्फत द्यावयाचे प्रस्तावित करण्यात आले असेल तर, सर्वजनिक खाजगी भागीदारीशी संबंधित सर्व माहिती सार्वजनिक प्राधिकरणाने, सार्वजनिक खाजगी भागीदारी कंत्राट करून / सवलत करार करून जनतेपुढे प्रकट करणे अनिवार्य आहे. यामध्ये विशेष प्रयोजक वाहनांच्या तपशिलाचा समावेश असू शकेल. जर कोणतीही उभारणी करण्यात आली असेल तर, त्याबाबतचा प्रकल्प अहवाल, सवलत करार, सार्वजनिक खाजगी भागीदारी प्रकल्पाच्या अंमलबजावणीचा भाग म्हणून तयार करण्यात आलेल्या परिचालन व परिरक्षण विषयक नियमपुस्तिका, आणि अन्य दस्ताऐवज यांबाबतच्या तपशिलाचा समावेश असू शकेल. माहितीचा अधिकार अधिनियम याच्या कलम८ (१) (घ) व ८ (१) (त्र) अन्वये माहिती उघड करण्यातून सूट देण्यात देण्यात आलेल्या कक्षेअंतर्गत येणारे दस्ताऐवज स्वत:हून प्रकट करण्यात येवू नयेत. शिवाय जी शासनाच्या प्राधिकारान्वये वसूल केली जायू शकते अशी अन्य माहिती अंशता खाजगी क्षेत्राच्या निवडीची प्रक्रीया विषयक माहिती देखील सकारात्मकपणे उघड करता येवू शकेल. सार्वजनिक खाजगी भागीदारी प्रकल्पांतर्गत करण्यात आलेल्या सर्व रकमांच्या प्रदानाची माहिती देखील, अशा रकमांचे प्रदान करण्याच्या प्रयोजनासह, नियतकालिक पध्दतीने प्रकट करता येईल.

१.३ बदलीसंबंधीचे धोरण आणि बदलीचे आदेश

१.३.१ सार्वजनिक प्राधिकरणांमध्ये सेवेत असणाऱ्या कर्मचाऱ्यांच्या विविध श्रेणी संवर्गांच्या बदली संबंधीचे धोरण सकारात्मकपणे प्रकट करण्यात यावे. सर्व बदली आदेश संकेत स्थळामार्फत किंवा या अधिनियमाच्या कलम ४ (४) मध्ये सूचीबध्द केलेल्या अन्य कोणत्याही रितीने प्रसारीत करण्यात यावेत. भारताचे सार्वभौमत्व किंवा एकात्मता राज्याची सुरक्षा, युध्दतंत्र विषयक वैज्ञानिक किंवा आर्थिक हितसंबंध आणि या अधिनियमाच्या कलम ८ अन्वये समाविष्ट करण्यात आलेले अपवाद लक्षात घेवून केलेल्या बदल्यांच्या बाबतीत हा मार्गदर्शक तत्व लागू होणार नाहीत. हे अनुदेश माहितीचा अधिकार अधिनियमाच्या दुसऱ्या अनुसूची अन्वये गुप्तवार्ता व सुरक्षा संघटनांना लागू होणार नाहीत.

१.४ माहितीच्या अधिकारातील अर्ज

१.४.१ सर्व सार्वजनिक प्राधिकरण, माहितीच्या अधिकारात प्राप्त झालेले अर्ज व अपिले आणि त्यावरील प्रतिसाद, सार्वजनिक प्राधिकरणाने टाकलेल्या संकेत स्थळावर सकारात्मकपणे [illegible]

६३

प्रकट करतील. माहितीच्या अधिकारात प्राप्त झालेले अपिल व त्यावरील प्रतिसाद हे एखाद्या व्यक्तीच्या वैयक्तीक माहितीच्या संबंधात असेल, ती व्यक्ती कोणतेही लोकहित बजावत नसेल तर तिची माहिती प्रकट करता येणार नाही.

१.५ नियंत्रक व महालेखापरीक्षक व लोक लेखा समिती याचे परिच्छेद :-

१.५.१ नियंत्रक व महालेखापरीक्षक आणि लोक लेखा समिती, यांच्या अहवालांचे परिच्छेद व अहवालांवर केलेली कार्यवाही केवळ संसदेच्या दोन्ही सभागृहांपुढे ठेवल्यानंतरच सार्वजनिक प्राधिकारांना सकारात्मकपणे प्रकट करता येईल. तथापि राज्याची सार्वभौमता, एकात्मता, सुरक्षा , युध्दतंत्रविषयक, वैज्ञानिक किंवा आर्थिक हितसंबंध, यांशी संबंधित नियंत्रक व महालेखापाल यांच्या अहवालाच्या परिच्छेदांची माहिती आणि माहितीचा अधिकार अधिनियम याच्या कलम ८ अन्वये समाविष्ठ केलेली माहिती, ही अपवाद असेल.

१.६ नागरिकांची सनद

१.६.१ विभाग / संघटनेच्या मुख्य चौकटीचा दस्ताऐवजाचा भाग म्हणून मंत्रालयाने / विभागाने तयार केलेली नागरिकांची सनद, सकारात्मकपणे प्रकट करावी आणि नागरीकांच्या सनदेमध्ये ठेवण्यात आलेल्या उदिष्टांबाबतच्या कामगिरीवरील सहामाहि अहवाल देखील सार्वजनिक प्राधिकरणांच्या संकेतस्थळावर प्रदर्शित करण्यात यावा.

१.७ स्वेच्छाधीन व बिगरस्वेच्छाधीन अनुदाने

१.७.१ राज्यशासन / अशासकीय संघटना / इतर संस्था यांना मंत्रालयाने / विभागाने दिलेली सर्व स्वेच्छाधीन / बिगरस्वेच्छाधीन अनुदाने / केलेले नियतवाटप हे, संबंधित मंत्रालय / विभाग यांच्या संकेतस्थळावर ठेवण्यात यावेत. सार्वजनिक प्राधिकरणांनी अनुदाने दिलेली आहेत अशा सर्व कायदेशीर संस्थांचे वार्षिक लेखे सार्वजनिक प्राधिकरणाच्या संकेतस्थळावर प्रत्यक्ष किंवा अप्रत्यक्षपणे प्रसारित करून उपलब्ध करून देण्यात यावेत. प्रकट करण्यात येणारी माहिती, माहितीचा अधिकार अधिनियम याच्या कलम ८ ते ११ च्या तरतुदींना अधीन असावी.

१.८ प्रधानमंत्री / मंत्री यांचे विदेश दौरे

१.८.१ शासनाची विविध मंत्रालये / विभाग यांचे मंत्री किंवा अधिकारी यांनी केलेल्या शासकीय दौऱ्याबाबत माहितीच्या अधिकारात मोठ्या प्रमाणावर विचारणा करण्यात येत आहे. प्रधानमंत्र्याच्या विदेशी व देशांतर्गत दौऱ्याचे स्वरुप, ठिकाण व कालावधी यासंबंधीची माहिती प्रधानमंत्री कार्यालयाच्या (PMO) संकेतस्थळावर यापूर्वीच प्रकट करण्यात आली आहे.

१.८.२ डिपार्टमेंट ऑफ एक्सपेंडिचर ओ.एम. क्रमांक [illegible] आय आर, दिनांक [illegible] अनुसार, सार्वजनिक प्राधिकरणांना मंत्री आणि सहसचिव भारत सरकार यांच्या दर्जाचे किंवा त्यावरील दर्जाचे अधिकारी आणि विभागप्रमुख यांनी

केलेल्या विदेशी व देशांतर्गत दौऱ्यांचा दिनांक १ जानेवारी, २०१२ पासूनचा तपशील सकारात्मकपणे प्रकट करता येईल. दर तीन महिन्यातून एकदा प्रकट केलेली माहिती अद्ययावत करता येईल.

१.८.३ सकारात्मक उघड करावयाची माहितीमध्ये शासकीय दौऱ्याचे स्वरूप, भेट दिलेली स्थळे, कालावधी, शासकीय शिष्टमंडळामध्ये अंतर्भाव असणाऱ्या लोकांची संख्या, केलेल्या अशा प्रवासाचा एकूण खर्च यांचा समावेश करता येईल. माहिती प्रकट करताना, माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ याच्या कलम ८ अन्वये अपवादांचा विचार करता येईल. हे अनुदेश माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या दुसऱ्या अनुसूची अन्वये गुप्तवार्ता व सुरक्षा संघटना आणि सार्वजनिक प्राधिकरणांचा केंद्रीय दक्षता कार्यालये (सीव्हीओज्स) यांना लागू होणार नाहीत.

२.० कलम ४ अन्वये सकारात्मकपणे प्रकट केलेल्या माहितीच्या डिजिटल प्रसारणाकरिता मार्गदर्शकतत्वे

२.१ कलम ४ मध्ये सार्वजनिक प्राधिकरण आणि माहिती गृहिताच्या स्तरावर अवलंबून असणाऱ्या अनेक माध्यमांव्दारे, माहिती पुरविण्यात यावी हे निर्धारीत केले आहे.(उदा. पंचायतींच्या बाबतीत, भिंती रंगविणे हे माहितीच्या प्रसाराचे अधिक प्रभावी माध्यम असू शकेल) आणि ती इंटरनेटव्दारे अधिकाधिक सकारात्मकपणे क्रमश: प्रकट करण्यात यावी. माहिती प्रकट करण्यासाठी संकेतस्थळ आधारित (वेबबज्ड) प्रसारणाकरीता अधिक स्पष्ट अशा मार्गदर्शकतत्वांची गरज आहे.

२.२ माहिती तंत्रज्ञान विभाग हा शासकीय संकेतस्थळांसाठी तांत्रिक मानके स्थापित करण्याचे काम करीत आहे. लोक गाऱ्हाणी विभागाने शासकीय विभागांच्या संकेतस्थळांकरीता मार्गदर्शकतत्वे प्रसिध्द केलेली आहेत. ज्या पध्दतीने ही मार्गदर्शकतत्वे ज्या रीतीने संकेतस्थळ तयार करण्याची गरज आहे व माहिती प्रकट करण्याची गरज आहे, ती रीत विहीत केलेली आहे. माहिती तंत्रज्ञान विभाग व प्रशासकीय सुधारणा व लोक गाऱ्हाणी विभाग यांनी निर्धारीत केलेली शासकीय मार्गदर्शक तत्वांच्या मानकांचे काटेकोर अवलंब करताना संकेतस्थळावर प्रकट करावयाची माहिती पूर्ण आहे. ती सहजरीत्या उपलब्ध होणारी आहे. तंत्रज्ञान विषयक व निपक्ष घोषित कार्यक्रम आहे आणि कळविण्यात आलेली इच्छित माहिती परिणामक स्वरूपात आहे आणि वापरकर्त्यांस आवश्यक आहे याची सुनिश्चिती करण्यासाठी पुढील तत्त्व देखील विचारात घेण्यात यावेत.

(क) सर्व हक्कदार आणि नागरिकांना नागरिक व शासन यांच्यामधील सर्व व्यवहार संगणक आधारित माध्यमाव्दारे (इन्टरफेस) क्रमश: उपलब्ध करून देण्यासाठी सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांनी प्रयत्नांची शिकस्त करावी. भारत सरकारने तयार केलेल्या इलेक्ट्रॉनिक माध्यमाव्दारे सेवा देणे विधेयक २०१२ चा आवश्यक तो भाग ध्यानात घ्यावा.

(ख) सार्वजनिक प्राधिकरणांनी नागरिकांना मूळ ठिकाणापासून पुरविलेल्या हक्कांच्या व सेवांच्या वितरणाच्या ठिकाणापर्यंतचा नागरिकांसाठी माहिती सहजगत्या अंतर्भूत असावी.

६५

(ग) सार्वजनिक प्राधिकरणाने काढलेले आदेश ते काढण्यात आल्यानंतर लगेच संकेतस्थळावर टाकण्यात यावेत.

(घ) नागरिकांना सर्वसाधारणपणे उपलब्ध होणारे सर्व संबंधित अधिनियम, नियम, नमुने व इतर दस्तऐवज यांचा समावेश संकेतस्थळावर करण्यात यावा.

(ड) संकेतस्थळावर मुख्यसंपर्कांच्या संचालक मंडळाचा तपशील सार्वजनिक प्राधिकरणाच्या अधिकाऱ्यांचा तपशील असावा.

(च) सार्वजनिक प्राधिकरणाकडे उपलब्ध असलेली किंवा त्यांनी धारण केलेल्या इलेक्ट्रॉनिक स्वरूपात कमी केलेल्या माहितीच्या संबंधातील तपशील सकारात्मकपणे प्रकट करणे, प्रत्येक सार्वजनिक प्राधिकरणाला माहितीचा अधिकार अधिनियम याच्या कलम ४ (१) (ख) (चौदा) अन्वये बंधनकारक करण्यात यावे. इंटरनेटवर जी डिजिटल माहिती जाहिररित्या उपलब्ध करून देण्यात आली आहे आणि जी उपलब्ध करून देण्यात आली नाही अशी माहिती संकेतस्थळावर दाखविण्यात यावी.

(छ) विभागांनी त्यांच्या यंत्रणेची पुनर्रचना केल्यानुसार आणि इलेक्ट्रॉनिक सेवा देण्याकरीता त्यांना शक्य होण्याच्या प्रक्रीयेनुसार माहितीचा अधिकार अधिनियम यात तरतुद केल्याप्रमाणे योग्य पारदर्शकता आणण्याच्या आवश्यकतेची विभागांनी स्वत: त्यांच्या आराखड्याच्या टप्यामध्ये पुरेसे लक्ष द्यावे अशी शिफारस करण्यात आली आहे.

(ज) माहितीची विश्वासार्हता राखणे आणि तिचे योग्य वेळी अद्ययावत करणे. डिजिटल स्वरूपात माहिती निर्माण करणे, हजेरीपट व वेतन चिठ्ठी संबंधात [आंध्रप्रदेशातील महात्मा गांधी रोजगार हमी योजना (मनरेगा)] शासनाने यासंबंधात तयार केलेल्या शासकीय आदेश (आंध्रप्रदेश) या सारख्या महत्वाच्या कामाच्या निष्पत्तीच्या आधारावर आपोआप माहिती अद्ययावत करण्यात यावी असे केल्याने माहिती प्रति सकारात्मकपणे आपोआप प्रकट केली जाईल.

(झ) वापरकर्त्यांच्या दृष्टिकोनातून जी पुर्नव्यवस्था करण्याची, सुलभ करण्याची इत्यादी आवश्यकता आहे अशी माहिती सादर केली पाहिजे. तथापि मूळ नमुन्यात मूळ दस्तऐवज सातत्याने उपलब्ध करून द्यावीत. कारण शासकीय यंत्रणेचे सनियंत्रण करणे हि समाजाची गरज आहे.

(ञ) विज्ञान व तंत्रज्ञान विभागाव्दारे राबविण्यात येणारे राष्ट्रीय माहितीचे वाटप व सुगमता धोरण हे जाहिररित्या निधी दिलेल्या सर्व माहितीच्या तत्वावर आधारलेले असून ते सहजरितीने उपलब्ध करून द्यावे. हे धोरण मार्च, २०१२ मध्ये अधिसूचित करण्यात आले असून त्यातील अनुसूचीचे काटेकोरपणे पालन करण्यात यावे.

(ट) माहिती व डेटा खुल्या माहितीच्या स्वरूपात सादर करण्यात यावा त्याव्दारे संदर्भ व आवश्यकता विनिर्दिष्ट करण्याकरिता विविध ॲप्लीकेशन प्रोटोकॉल यांचा इंटरफेसव्दारे वेगवेगळ्या पध्दतीने अधिक योग्य वापर करणे शक्य होईल. उदा. श्रवणीय तंत्राचा वापर करून प्रभावी अशा वाच्य मार्गाने माहिती / डेटा सादर करणे [illegible]

शकेल. अशी माहिती / डेटा यांच्या श्राव्य प्रस्तुतीकरणामुळे पाठ्यपुस्तक किंवा सारणीरू स्वरूपातील माहिती मोठ्याप्रमाणावर दडून राहण्याची शक्यता असणाऱ्या माहितीला सूक्ष्मदृष्टी देता येवू शकेल काहीबाबतीत चित्रिकरण, श्राव्य व दृष्य ध्वनीमुद्रण इत्यादी अधिक उपयोगी पडू शकेल देशाच्या काही भागामध्ये ग्रामसभेच्या व्हिडिओ चित्रणाची चित्रफीत तयार करण्यात आली आहे. नेहरू रोजगार हमी योजना (नरेगा) कामांचे ठिकाणाचे व्हिडिओ चित्रण हे उदाहरण शब्दापेक्षा अत्यंत बोलके आहे. असे सर्व विविध माध्यम व प्रकार प्रतिसक्रीयपणे माहिती प्रकट करण्यासाठी वापरण्यात यावेत.

(ठ) माहितीचा अधिकार अधिनियम अन्वये सकारात्मकपणे प्रकट केलेली प्रत्येक संकेतपृष्ठावर (वेबपेज) प्रदर्शित केलेली माहिती किंवा डेटा वरच्या उजव्या कोपऱ्यात असावी. शेवटी अद्ययावत केल्याचा दिनांक (दिनांक/महिना/वर्ष) अनिवार्यपणे प्रदर्शित करण्यात यावे.

३.० माहिती अधिक प्रभावीपणे बनविण्याकरीता कलम ४ (१) (ख) च्या विवक्षित खंडांकरिता मार्गदर्शक तत्वे :-

३.१ कलम ४ (१) (ख) च्या विविध उपखंडामध्ये सूचीबध्द केलेल्या माहितीची मूलतत्वे एकात्मीकृत रीतीने प्रकट करण्यात आली पाहिजेत. उदा. सार्वजनिक प्राधिकरणाची कार्ये व जबाबदाऱ्या त्यांच्या कर्मचाऱ्यांचे अधिकार व कार्ये त्यांची निर्णय घेण्याची प्रक्रीया, तयार करण्याची मानके आणि त्यांची कार्ये पार पाडण्यासाठी वापरण्यात आलेले नियम, अनुदेश व नियमपुस्तिका यांच्यापासून अलग करणे शक्य होणार नाही. एका मूलतत्वाचे वर्णन केल्यावर अस्तित्वात असलेल्या दुसऱ्या मूलतत्वाची पूर्वकल्पना झाली पाहिजे म्हणून प्रत्येक सार्वजनिक प्राधिकरणाने स्वेच्छेने माहिती प्रकट करण्याची सामग्री तयार करताना या उपखंडांमध्ये निर्दिष्ट केलेली माहिती एकत्रित करण्याकरीता सर्वतोपरी प्रयत्न केले पाहिजे.

३.२ विवक्षित उपखंडांच्या संबंधात प्रकट केलेली माहिती विचारात घेता अशी माहिती सापेक्षतेने कमकुवत करण्यात आली आहे. चार उपखंडांची तपशीलवार मार्गदर्शक तत्वे पुढीलप्रमाणे देण्यात आली आहेत.

३.३ कलम ४ (१) (ख) (तीन) करिता मार्गदर्शकतत्वे पर्यवेक्षण व जबाबदारी यांच्या यंत्रणेसह निर्णय घेण्याच्या प्रक्रीयेमध्ये अनुसरावयाची कार्यपध्दती

३.३.१ सुधारित शासनाने जारी केलेल्या संबंधित कामकाज वाटपाच्या नियमान्वये सर्व शासकीय विभागांना विशिष्ट कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या असतात. प्रत्येक विभागाला अंमलबजावणी करण्यासाठी आवश्यक असलेल्या संविधानिक तरतुदी व अधिनियम असलेल्या प्रत्येक विभागाने कामकाज व्यवहार नियमामध्ये कार्यपध्दती विहीत केली आहे. प्रत्येक विभागाला / मंत्रालयाला नेमून दिलेल्या बाबींचा निपटारा करण्याच्या विविध कामकाज वाटपाच्या नियमांमध्ये वर्णन केले आहे. याशिवाय प्रत्येक विभागाकडे योजनांचा विशिष्ट संच आणि विकासविषयक कार्यक्रम असतील त्यांची थेट किंवा त्यांच्या दुय्यम अधिकाऱ्यामार्फत किंवा इतर यंत्रणेमार्फत

66

अभिकरणांमार्फत अंमलबजावणी करणे आवश्यक आहे. या दस्तऐवजांमध्ये प्रत्येक सार्वजनिक प्राधिकरणाने कार्यक्रमाची व योजनेची अंमलबजावणी करताना हाती घेणे आवश्यक असलेल्या विशिष्ट कारवाईचा अंतर्भाव असेल. प्रत्येक कारवाई ही कामकाज वाटपाचे नियम आणि कामकाज व्यवहार नियम या अन्वये अनिवार्य असेल आणि त्यास विशिष्ट निर्णय घेण्याच्या शृंखलेची जोड असेल. सर्व शासकीय अधिकाऱ्यांना निर्धारित केलेल्या कार्यालयीन कार्यपध्दती नियमपुस्तिका किंवा सादरीकरण कसे करावे, नागरिकांच्या विनंती अर्जांशी व अर्जांशी कसा पत्रव्यवहार करावा यांचे तपशील देणारे इतर नियम यांचे अनुसरण करावे लागेल. लहान वाक्यांश(टेम्प्लेटस), प्रपत्रे आणि निर्णय घेण्याच्या मूलभूत उपाययोजना यांचे या नियमपुस्तिकांमध्ये स्पष्टीकरण असावे. या वर्णनामध्ये सर्वसाधारणपणे निर्णय घेण्याच्या प्रक्रियेचे घटक असावेत.

३.३.२ याशिवाय प्रशासनाच्या शासकीय यंत्रणेच्या दैनंदिन कामांमध्ये स्वेच्छानिर्णयाने निर्णय घेणे आवश्यक असते परंतु काही किंवा अन्य नियमामध्ये विस्तृत मार्गदर्शक तत्वे निर्धारित केलेली असतात. उदा. सर्वसाधारण वित्तीय नियमांमध्ये शासकीय वित्त व्यवस्थेशी संबंधित विविध कामांकरीता कार्यपध्दती निर्धारित केलेली असते. खर्च करण्याकरीता मंजूरी कशी घेतली पाहिजे, कोणत्याही शासकीय कर्मचाऱ्यांवर झालेल्या नुकसानीची जबाबदारी कशी निश्चित करता येईल, अर्थसंकल्प, अनुदान विषयक मागण्या कशा तयार करावयाच्या आणि सादर करावयाच्या सार्वजनिक प्राधिकरणाने वस्तू व सेवा कशा मिळवावयाच्या या सर्व गोष्टींचे स्पष्टीकरण या नियमपुस्तिकांमध्ये करण्यात येते आणि त्या संबंधातील माहिती वेळोवेळी अद्ययावत करण्यात येते. सामान्य नागरिकाच्या हितासाठी निर्णय घेण्याच्या प्रक्रीयेच्या सुलभीकरणाचा सोपा दृष्टीकोन सादर करणे हे आव्हान आहे.

३.३.३ वरील बाब विचारात घेता निर्णय घेण्याच्या प्रक्रीये संबंधीचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे :-

(क) प्रत्येक सार्वजनिक प्राधिकरणाने प्रमुख उत्पादने / स्पष्ट परिणाम / सेवा / वस्तू यांना लागू असेल त्यानुसार विनिर्दिष्टपणे निश्चित करावीत. या गोष्टी जनतेला किंवा जो कोणी सार्वजनिक प्राधिकरणाचा ग्राहक असेल त्याला ते पुरविण्याची जबाबदारी त्या सार्वजनिक प्राधिकरणाची असेल.

(ख) वरील खंड (क) च्या संबंधात निर्णय घेण्याच्या प्रक्रीयेत अंतर्भूत असलेल्या सार्वजनिक यंत्रणेचा दर्जा / श्रेणी स्पष्ट करणारा अंग्रवना नक्शा आणि निर्णय घेण्याच्या अधिकार श्रेणीतील विशिष्ट टप्पे या स्वरूपातील निर्णय घेणारी शृंखला निश्चित करण्यात यावी.

(ग) निर्णय घेण्याच्या शृंखलेमध्ये अंतर्भूत असणाऱ्या दुय्यम अधिकाऱ्यांवर पर्यवेक्षण करण्याच्या अधिकारांसह प्रत्येक अधिकाऱ्यांच्या अधिकारात दर्शविले आराखड्या नकाशाच्या पुढे किंवा विषयांकित चौकटींमध्ये नमूद केलेल्या भागा पुस्तकामध्ये नमूद करण्यात यावेत. सार्वजनिक प्राधिकरणांना अधिकाधिक स्वायत्तता देण्यासाठी

निर्णय घेण्याचे विकेंद्रीकरण करण्यात आले असेल तर अशा कार्यपध्दतीचे देखील स्पष्टपणे स्पष्टीकरण देण्यात यावेत.

(घ) **ही सादरीकरणाची संकल्पना** त्यानंतर कामकाज वाटप नियम आणि कामकाज व्यवहार नियम या अन्वये अनिवार्य केलेल्या सार्वजनिक प्राधिकरणाचा भाग असलेल्या सर्व सांविधिक व स्वेच्छा निर्णय व्यवहारांना समाविष्ठ करण्यासाठी लागू करण्यात यावी.

(ङ) सार्वजनिक प्राधिकरणाच्या बाबतीतील विद्यमान निर्णय घेण्याच्या प्रक्रियेमध्ये फेरबदल करणारे किंवा संपूर्णपणे नवीन प्रक्रियेचा अवलंब करणारे बदल लोकांना सहज समजावे याकरिता अशा बदलासंबंधीचे स्पष्टीकरण सोप्या भाषेत करण्यात यावे.

३.४ कलम ४ (१) (ख) (चार) करिता मार्गदर्शकतत्वे :- "सार्वजनिक प्राधिकरणाला त्याची कर्तव्ये पार पाडण्यासाठी त्यांनी स्थापित केलेली मानके."

३.४.१ ज्याव्दारे सार्वजनिक प्राधिकरणाच्या कामगिरीचे मूल्यांकन करण्यात यावे अशी मानके प्रत्येक सार्वजनिक प्राधिकरणाकडून सकारात्मकपणे उघड करण्यात यावी, हा या खंडाचा मुख्य हेतू आहे. मानके ही प्रमाणात्मक किंवा गुणात्मक स्वरूपाची असू शकतील किंवा ती ऐहिक किंवा सांविधिक मानके असू शकतील. या खंडाचे अनुपालन करण्याची सुनिश्चिती करण्याकरीता पार पाडण्यात येत असलेल्या प्रमुख कार्यसंबंधीची मानके सार्वजनिक प्राधिकरणाला प्रकट करण्याची गरज असेल.

३.४.२ प्रत्येक केंद्रीय मंत्रालय / विभाग / प्राधिकरण यांना नागरिकांची सनद अनिवार्य असलेली त्या मानकांबाबत मुख्य कार्ये करण्याकरीता व ध्येय साध्य करण्यासाठी संनियंत्रण करण्याकरिता संपादणुकीची मानके निर्धारित करण्यासाठी निर्माण केलेली वाहने ही तिची उत्तम उदाहरणे आहेत.

३.४.३ जेव्हा-जेव्हा कोणत्याही परिनियमांव्दारे किंवा शासकीय आदेशांव्दारे आपली कार्ये पार पाडण्यासाठी मानके विनिर्दिष्ट करण्यात येतील तेव्हा त्यांना विशेषत: यापूर्वी दिलेल्या तपशीलानुसार निर्णय घेण्याच्या प्रक्रियेशी जोडून ती सकारात्मकपणे प्रकट करण्यात यावीत. सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांनी सकारात्मकपणे पुढील माहिती प्रकट करावी. :-

(क) विशिष्ट सार्वजनिक प्राधिकरण / कार्यालय थेट (किंवा अभिकरणांनी / कंत्राटदारामार्फत अन्य कोणत्याही अभिकरणामार्फत) सेवा / वस्तू पुरविते त्या सेवा व वस्तू निश्चित करणे

(ख) ज्याव्दारे अर्जदार व सेवा पुरविणारे अभिकरण या दोघांकरिता कोणताही नमुना विहित केला असेल तर त्यासह सार्वजनिक प्राधिकरण / कार्यालय यांच्याकडून जनतेला ज्यासाठी ते हक्कदार आहेत अशा वस्तू व सेवा यांचे तपशील व प्रक्रियेचे वर्णन याबाबत माहिती मिळविता येईल आणि ते वस्तू व सेवा प्राप्त करता येतील. जेथे-जेथे

६१

उपलब्ध असतील (ऑनलाईन) अशा नमुन्यांची माहिती देण्यात यावी. ज्याव्दारे वस्तू व सेवा प्राप्त करण्यासाठी व्यक्ती पात्र झालेल्या असतील.

(ग) वस्तू व सेवा प्राप्त करण्यासाठी हक्कदार असलेल्या लोकांचे प्रवर्ग यांची स्थिती निकष व प्राधम्य यांचे वर्णन.

(घ) लोकांना प्राप्त होवू शकणाऱ्या वस्तू व सेवा यांना लागू असलेले परिणात्मक व मूर्त मापदंड, (वजन आकार वारंवारता इत्यादी) मुदत निश्चित करणे.

(ङ) ज्याव्दारे वस्तू व सेवा पुरविणे बंधकनकारक होते अशा प्रत्येक सार्वजनिक प्राधिकरणाच्या / कार्यालयाच्या साध्य करावयाच्या योजनांची गुणात्मक व परिमाणात्मक निष्पत्ती निश्चित करणे.

(च) वस्तू व सेवा पुरविण्याची (वस्तू व सेवा यांचे वितरण करण्यास / त्याबाबतची अंमलबजावणी करण्यास जबाबदार आहेत आणि त्यांचे पर्यवेक्षण करण्यास जबाबदार आहेत अशा) व्यक्तिगत जबाबदारी निश्चित करणे.

३.५ **कलम ४ (१) (ख) (अकरा) करिता मार्गदर्शकतत्वे :- "सर्व योजनांचा तपशील, प्रस्तावित खर्च आणि संवितरित रकमांचा अहवाल दर्शविणारा प्रत्येक अभिकरणाला नेमून दिलेला अर्थसंकल्प"**

३.५.१ सार्वजनिक प्राधिकरणे त्यांचे अर्थसंकल्प प्रकट करताना पुढील गोष्टींची जबाबदारी करतील :-

(क) शासकीय अर्थसंकल्पाचे तांत्रिक स्वरूप लक्षात घेवून मंत्रालयानी / विभागांनी त्यांचे अर्थसंकल्प सर्वसामान्य जनतेला सहजपणे समजू शकेल आणि ते बहुसंख्य जनतेपुढे ठेवता येईल. अशा सोप्या भाषेमध्ये तयार करणे आवश्यक आहे. अर्थसंकल्प आणि त्यांचे नियतकालिक संनियंत्रण करणारे अहवाल आलेख व तक्ते इत्यादींव्दारे अधिकाधिक वापरास अनुकूल करून देखील सादर करता येतील.

(ख) भारत सरकारच्या मंत्रालयांव्दारे / विभागांव्दारे तयार करण्यात येणारे फलनिष्पत्ती अंदाजपत्रक प्रमुख ठिकाणी प्रदर्शित करण्यात यावेत आणि ते अर्थसंकल्पीय कालावधीमध्ये नियोजित केलेली प्रत्यक्ष लक्षे आणि प्रत्यक्ष संपादणूक तसेच त्याची लक्षे गाठण्यासाठी आधार म्हणून वापरण्यात यावेत. कर्नाटकमध्ये अनुसरण्यात येणारी प्रतिवेदनाची मासिक कार्यक्रम अंमलबजावणी कॅलेन्डर पध्दत ही उपयुक्त अशी आदर्श पध्दत आहे.

(ग) विविध स्वायत्त संघटना / सांविधिक संघटना / संलग्न कार्यालये / सार्वजनिक क्षेत्र उपक्रम / संस्था / अशासकीय संघटना / महामंडळ इत्यादींना देण्यात येणारे निधी त्रैमासिक तत्वावर संकेतस्थळावर ठेवण्यात यावेत आणि अशा प्राधिकरणांचे अर्थसंकल्प मंत्रालयाच्या / विभागाच्या संकेतस्थळाला जोडून त्यामार्फत सुसाध्य करता येतील. दुसऱ्या प्राधिकरणांचे संकेतस्थळ नसेल तर अशा अर्थसंकल्प व खर्चाचे अहवाल प्रमुख सार्वजनिक प्राधिकरणाच्या संकेतस्थळावर टाकता येईल.

(घ) कायद्याव्दारे किंवा कार्यकारी अनुदेशाव्दारे आवश्यक असेल तेथे प्रत्येक विभागाने किंवा सार्वजनिक प्राधिकरणाने क्षेत्र निविष्ट साध्य व संपादणूक (जेथे सुसाध्य असेल तेथे ...) स्वरूपात दर्शविण्यात आली

पाहिजे. उदा. अर्थसंकल्पीय नियतवाटप आणि स्त्री-पुरूष, मुले, अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती व धार्मिक अल्पसंख्याकं यांच्यावर केंद्रीत करावयाचे लक्ष विशेषकरून या बाबी ठळक दर्शविण्यात याव्यात. सार्वजनिक प्राधिकरणाचे अर्थसंकल्प सामाजिक दुर्बल घटकांना उत्तमरीतीने समजण्यासाठी या लक्षांची विभागवार विभागणी आणि त्याची प्रत्यक्ष फलनिष्पत्ती साध्या स्वरूपात देण्यात यावी.

३.६ कलम ४ (१) (ख) (पंधरा) करिता मार्गदर्शकतत्वे :- इलेक्ट्रॉनिक स्वरूपात कमी करून उपलब्ध करून दिलेल्या किंवा धारण केलेल्या माहितीच्या संबंधातील तपशील :-

३.६.१ एका बाजूला हा खंड नियतकालिक पध्दतीने माहितीचा अधिकार अधिनियमाच्या कलम ४ (१) (क) अन्वये संगणकीकृत माहितीमध्ये केलेल्या प्रगतीची माहिती सकारात्मकपणे प्रकट करण्याचे एक साधन म्हणून कार्य करतो, तर दुसऱ्या बाजूला सार्वजनिक प्राधिकरणाने माहिती उपलब्ध करून दिली नसली तरी तो इलेक्ट्रॉनिक माहितीच्या प्रकारांबाबत स्पष्टीकरण देणारी माहिती लोकांना पुरवितो. उदा. व्यक्तिगत वाजवी किंमत असणाऱ्या दुकानात उपलब्ध असलेला धान्याचा साठा जिल्हा नागरी पुरवठा कार्यालय राखून ठेवू शकत नाही परंतु किरकोळ दुकानामध्ये तो उपलब्ध असू शकेल.

३.६.२ सार्वजनिक प्राधिकरणाचा संगणीकरणाचा विविधस्तर लक्षात घेता, डिजिटल करण्यात आलेल्या अभिलेखासंबंधीची माहिती कलम ८ अन्वये सूट देण्यात आलेला अभिलेख / फाईल्स / माहिती वगळून संबंधित संकेतस्थळावर सकारात्मकपणे प्रकट करता येईल. डिजिटल अभिलेखविषयक माहितीमध्ये अभिलेखाचे नाव व कोणत्याही प्रवर्गाचा किंवा निर्देशित नागर यांचा समावेश करता येईल. कार्यालयीन कार्यपध्दत विषयक नियमपुस्तिकेव्दारे विहित केलेल्या (आणि DARPG व्दारे अंतिम रूप देण्याच्या अधीन असलेल्या इलेक्ट्रॉनिक अभिलेखांकरिता, कार्यालयीन कार्यपध्दतविषयक नियमपुस्तिकेव्दारे विहित करावयाच्या) फाईलींशी संबंधित संकलन करणे आवश्यक असलेली वस्तू व अन्य कोणतीही माहिती उपविभाग / विभाग / युनिट / कार्यालय जेथे सर्वसाधारणपणे अभिलेख ठेवला जातो असे ठिकाण. अभिलेख ठेवण्यास जबाबदार असणारी व्यक्ती पदनामासह आणि संबंधित अभिलेख ठेवण्याच्या अनुसूचीमध्ये विहित केल्याप्रमाणे अभिलेखाचा संपूर्ण कालावधी यांच्या नावांचा समावेश करता येईल.

४.० माहितीचा अधिकार अधिनियमान्वये स्वतःहून सकारात्मकपणे प्रकट करावयाच्या माहितीसंबंधीच्या तरतुदींचे अनुपालन करणे :-

४.१ प्रत्येक मंत्रालय / सार्वजनिक प्राधिकरण, ही मार्गदर्शकतत्वे जारी केल्यापासून ६ महिन्यांच्या कालावधीत ती पूर्णपणे कार्यान्वित होतील, याची सुनिश्चिती करील.

४.२ या मार्गदर्शकतत्वांनुसार सकारात्मकपणे प्रकट केलेल्या माहितीची मोठ्याप्रमाणावर पडताळणी करण्याची व तो [illegible] आवश्यक असेल, या प्रयोजनाकरिता मंत्रालये / सार्वजनिक प्राधिकरण यांना या

मार्गदर्शकतत्वांचे शीघ्रतेने पालन करण्याकरिता सल्लागार नेमता येतील किंवा असे काम बाहेरून करून घेता येईल. या प्रयोजनाकरीता, त्या विभागांचे योजनांतर्गत / योजनेत्तर निधी यांचा विनियोग करता येईल.

४.३ या मार्गदर्शकतत्वांच्या अनुपालनाचा कृती अहवाल सुरूवातीचा ६ महिन्याचा कालावधी संपताच युआरएलशी जोडून कार्मिक व प्रशिक्षण विभाग आणि केंद्रीय माहिती आयुक्त यांच्याकडे पाठविण्यात यावा.

४.४ प्रत्येक मंत्रालयाने / सार्वजनिक प्राधिकरणाने दरवर्षी त्रयस्थ व्यक्तीकडून लेखापरीक्षण केलेल्या विकासयोजनेची (पॅकेज) माहिती सकारात्मकपणे प्रकट करावी. पॅकेजमध्ये समाविष्ठ असणाऱ्या पुरेशा बाबीबरोबर सकारात्मकपणे माहिती प्रकट करण्यासंबंधीच्या तत्वाचे केलेले अनुपालन लेखापरीक्षणामध्ये समाविष्ठ करण्यात यावे. माहिती सकारात्मकपणे प्रकट करता येईल अशी कोणतीही अन्य प्रकारची माहिती आहे किंवा कसे याबाबत लेखापरीक्षणामध्ये तपासणी करण्यात यावी. असे वार्षिक लेखापरीक्षण करण्यात यावे आणि त्याच्या स्वत:च्या संकेतस्थळावर ते प्रसिध्द करून तशी माहिती केंद्रीय माहिती आयोगाला दरवर्षी कळविण्यात यावी. बाहेरील सल्लागारांमार्फत त्रयस्थ व्यक्तीव्दारे करण्यात येणाऱ्या लेखापरीक्षणासाठी देखील मंत्रालयांनी / सार्वजनिक प्राधिकरणांनी त्यांच्या योजनांतर्गत / योजनेत्तर निधीचा विनियोग करावा.

४.५ केंद्रीय माहिती आयोगाने प्रत्येक मंत्रालयाच्या / सार्वजनिक प्राधिकरणाच्या त्रयस्थ व्यक्तीने केलेल्या लेखापरीक्षण अहवालाची आणि संबंधित मंत्रालये / सार्वजनिक प्राधिकरणे यांनी दिलेल्या सल्याची / शिफारशींची तपासणी करावी.

४.६ या मार्गदर्शक तत्वांच्या मंत्रालय / सार्वजनिक प्राधिकरण यांनी केलेल्या अनुपालनासोबत त्यामध्ये समाविष्ट असलेल्या पुरेशा बाबींच्या संबंधात काही मंत्रालये / सार्वजनिक प्राधिकरणे यांचे साधे लेखापरीक्षण केंद्रीय माहिती आयोगाने दरवर्षी करावे.

४.७ सकारात्मकपणे माहिती प्रकट करण्याच्या मार्गदर्शकतत्वांचे अनुपालन त्यांचे त्रयस्थ व्यक्तीकडून लेखापरीक्षण करणे आणि त्याबाबतची माहिती केंद्रीय माहिती आयोगाला देणे या गोष्टी आरएफडीच्या लक्षानुसार समाविष्ट करण्यात याव्यात.

५.० **मध्यस्थ (नोडल) अधिकारी**

५.१ प्रत्येक केंद्रीय मंत्रालयाने / सार्वजनिक प्राधिकरणाने सकारात्मकपणे माहिती प्रकट करण्याविषयी मार्गदर्शकतत्वांच्या अनुपालनाची सुनिश्चिती करण्याकरिता सहसचिवांच्या दर्जापेक्षा कमी दर्जा नसलेल्या आणि संलग्न कार्यालयांच्या बाबतीत अतिरिक्त विभागप्रमुखाच्या दर्जापेक्षा कमी दर्जा नसलेल्या वरिष्ठ अधिकाऱ्याची नियुक्ती करावी. मध्यस्थ (नोडल) अधिकारी मंत्रालयाच्या / विभागाच्या सचिवाच्या किंवा यथास्थिती संलग्न कार्यालयाच्या विभाग प्रमुखाच्या पर्यवेक्षणाखाली काम करील. सकारात्मकपणे माहिती प्रकट करण्याच्या

मार्गदर्शकतत्वांनुसार मंत्रालय / विभाग / संलग्न कार्यालय यांच्याकडील माहिती प्रकट करण्याची सुनिश्चिती देखील मंत्रालयाचे / विभागाचे मध्यस्थ (नोडल) अधिकारी आणि विभाग प्रमुख यांनी स्वतंत्रपणे करावी.

६.० **वार्षिक अहवाल संसदेला / विधानमंडळाला सादर करणे**

६.१ संसदेला सादर केलेल्या त्यांच्या अहवालामध्ये माहितीचा अधिकार अधिनियम यावरील एका प्रकरणाचा समावेश करण्याचे निदेश सर्व मंत्रालयांना / विभागांना शासनाने दिले आहेत. सकारात्मकपणे माहिती प्रकट करण्याच्या मार्गदर्शक तत्वांचे अनुपालन करण्याबाबतचे तपशील मंत्रालयाच्या विभागाच्या वार्षिक अहवालामधील संबंधित प्रकरणामध्ये अनिवार्यपणे समाविष्ट करण्यात यावेत.

अर्धशासकीय पत्र क्र.मुमाआ/माअनि/४(१)/२०१६

रत्नाकर गायकवाड
मुख्य माहिती आयुक्त

मुख्य सचिवांचे कार्यालय
दि. 8/3/16
15192 88

4 MAR 2016

विषय: माहितीचा अधिकार अधिनियमांतर्गत नागरिकांकडून विशिष्ट विषयांबाबत वारंवार करण्यात येणारे अर्ज.........

प्रिय श्री.

दिनांक २६.११.२०१८ रोजी सहयाद्री येथे विभागीय मुख्यालयांच्या स्तरावर आरटीआय ऑनलाईन ॲप्लीकेशनच्या (RTI Online Applications) सदर कार्यक्रमाच्या उदघाटनाच्या दरम्यान मा.मुख्यमंत्री यांनी एक महत्वाची सूचना केली. ज्या विषयांबाबत नागरिकांकडून वारंवार माहिती अर्ज करण्यात येतात,अशा विषयांची माहिती शासनाला मिळाल्यास त्या विषयाबाबतची माहिती अद्ययावत ठेवून ती प्रत्येक विभागाने त्यांच्या संकेतस्थळावर ठेवल्यास व आवश्यकतेनुसार अशा विषयांबाबत पध्दतीत सुधार (Systems Improvement) केल्यास नागरिकांची मोठी सोय होऊ शकते व माहिती अधिकार अधिनियमांतर्गत येणा-या अर्जांची संख्या देखील मोठया प्रमाणात कमी होऊ शकते अशी सुचना मा.मुख्यमंत्री यांनी केली.

माहितीचा अधिकार अधिनियमाच्या कलम-४ अंतर्गत प्रत्येक सार्वजनिक प्राधिकरणाने अभिलेख योग्यरितीने सुचिबध्द करुन त्याची निर्देशसुची तयार करावी व ज्यांचे संगणकीकरण करणे आवश्यक आहे. अशा अपेक्षित अभिलेखांचे संगणकीकरण करणे तसेच प्रत्येक सार्वजनिक प्राधिकरणाने आपल्या प्राधिकरणाबाबतचा तपशिल ,कर्तव्ये ,निर्णय घेण्याच्या प्रक्रियेत अनुसरण्यात येणारी कार्यपध्दती ,आपल्या नियंत्रणाखाली येणारे दस्तऐवज प्रवर्गाचे विवरण ,सर्व योजनांचे तपशिल ,अर्थसहाय्य ,कार्यक्रमांची अंमलबजावणीची रित तसेच वाटप केलेल्या रक्कमा व अशा कार्यक्रमांच्या लाभाधिकारांचे तपशिल, ज्या व्यक्तींना सवलती परवाने किंवा प्राधिकारपत्रे दिलेली आहेत इत्यादि माहिती स्वत:हून प्रसिध्द करुन दरवर्षी ती अद्यायावत करावे, अशा प्रकारची स्पष्ट तरतूद असताना देखील

Imp Pl give instns all Concerned we will review in next C.C.
CS. 7/3/16

मुख्य सचिव
महाराष्ट्र शासन
अ.मु.स./र.व.का.

... मजला, नवीन प्रशासन भवन, मंत्रालयासमोर, मादाम कामा रोड, मुंबई ४०० ०३२.
दूरध्वनी क्रमांक : ०२२-२२८५ ६० ७८ फॅक्स : ०२२-२२०४ ९३ ९०
e-mail : ratnakar_gaikwad@hotmail.com
website : www.sic.maharashtra.gov.in

बहुवंशी सार्वजनिक प्राधिकरणाकडून या महत्वाच्या तरतूदीची अंमलबजावणी होत नसल्याने नागरिकांकडून येणा-या माहिती अर्जाची संख्या मोठया प्रमाणात आहे यात शंका नाही.

याबाबत आयोगाने वेळोवळी आपल्याला तसेच सार्वजनिक प्राधिकरणांना माहिती अधिकार अधिकार अधिनियम कलम-१९ (८) (क) प्रमाणे निर्देश दिलेले आहेत. तथापि यात अजुनही सुधारणा झाल्याचे दिसत नाही.

मा.मुख्यमंत्री महोदयांनी केलेल्या सुचनेच्या अनुषंगाने दिनांक २०.१.२०१६ रोजी मी सर्व राज्य माहिती आयुक्तांकडून कोण-कोणत्या विभागाकडून व विषयाबाबत नागरिकांकडून माहिती मागितली जाते याबाबत त्यांचे अभिप्राय देण्याबाबत विनंती केली होती.

त्यानुसार राज्य माहिती आयुक्त,पुणे खंडपीठाने प्रामुख्याने खालील विंभागाबाबतची विशिष्ट माहितीची विचारणा केली जाते :

१. महसूल विभाग
२. नगर विकास विभाग
३. गृह विभाग
४.ग्राम विकास विभाग
५.सार्वजनिक बांधकाम विभाग/जलसंपदा विभाग
६. शिक्षण विभाग
७.कृषि विभाग
८. सहकार विभाग
९. महाराष्ट्र राज्य विज वितरण कंपनी
१०.आरोग्य विभाग

१) महसूल विभाग –

अ) तलाठी दप्तरातील जुने फेरफार, ७/१२ उतारे इ. जुन्या अभिलेखाची मागणी केली जाते. जुने अभिलेख सर्वसाधारणपणे तहसील

83

अभिलेखागारात जमा केलेले असतात. तथापि संबंधित प्रकरणे आढळ होत नाही असेच प्रामुख्याने उत्तर दिले जाते.

ब) भूमि अभिलेख विभाग – पूर्वी झालेल्या जमीन मोजणी नकाशांचे उतारे, फाळणीबारा, स्कीम बुक, तसेच स्केलवर असणारे नकाशे (उदा. १/५०००) अशा नकाशांबाबत मिटरमध्ये लांबी, रुंदी इ. मागितली जाते. बऱ्याचदा जुने रेकॉर्ड आंढळ होत नाही असे उत्तर दिले जाते.

क) नोंदणी महानिरिक्षक – जुन्या दस्तांच्या नोदणीच्या प्रमाणित प्रती, त्यातील कागदपत्रे इ. माहिती मागितली जाते. जुने दस्त आढळ होत नसल्याचे उत्तर देण्यात येते.

ड) पुरवठा विभाग – इतर व्यक्तींच्या रेशन कार्डची माहिती, अन्नधान्य वितरणाबाबत तसेच विशिष्ट स्वस्त धान्य दुकानदारांकडील कागदपत्रांची मागणी केली जाते.

२) **नगरविकास विभाग** – महानगरपालिका व नगर परिषदा मधील अनधिकृत बांधकामे/अतिक्रमणे बाबतच्या तक्रारी व त्या तक्रारींवर केलेल्या कारवाई बाबतची माहिती तसेच दिलेले बांधकाम परवाने (Building permission), भोगवटा प्रमाणपत्र तसेच नगर पालिका, महानगरपालिका विकास कामांसंदर्भातील निविदा प्रक्रियेबाबतची कागदपत्रे इ. माहिती/कागदपत्रांची मागणी प्रामुख्याने केली जाते. विशेषत: मुंबई

महापालिकेत इमारतींचे मंजूर आराखडे (sanctioned building plan) मोठया प्रैमाणात गहाळ झाले असून नागरिकांचे माहिती अर्ज मोठया प्रमाणात येत आहेत. या गहाळ अभिलेखांची पुर्नबांधणी करणे आवश्यक आहे .

३) **गृह विभाग** – पोलिस अधिकाऱ्यांकडे सर्वसामान्य नागरिकांनी दाखल केलेल्या तक्रारीवरील कार्यावाहीबाबतची माहिती मागितली जाते. तसेच काही प्रकरणातील तपासाच्या सद्यस्थितीबाबतची माहिती व त्यातील कागदपत्रांबाबतच्या प्रतींची मागणी केली जाते.

४) **ग्रामविकास विभाग** – ग्रामपंचायती व जिल्हा परिषदामार्फत राबविल्या जाणाऱ्या विविध विकास कामांची माहिती, त्यामधील कागदपत्रांची माहिती मागितली जाते. तसेच ग्रामपंचायतीचे ग्रामसेभेचे/मासिक सभांचे ठराव, इतिवृत्त इ. च्या प्रती मागितल्या जातात. जिल्हा परिषद, पंचायत समितीच्या विकास कामांबाबत केलेल्या तक्रारींवरील कार्यवाहीची माहिती मागितली जाते. ग्रामपंचायतीच्या करआकारणी रजिस्टरमध्ये एखाद्या मिळकतीवर संबंधित व्यक्तीचे नाव, कशाच्या आधारे दाखल केले इ. माहिती मागितली जाते.

५) **सार्वजनिक बांधकाम/जलसंपदा विभाग** – या दोन्ही विभागांमार्फत करण्यात आलेल्या विविध कामांशी संबंधित अंदाजपत्रके/कामाच्या मोजमाप पुस्तीकांची (एम.बी.) प्रत इ. मागणी केली जाते. तसेच देण्यात आलेल्या

85

तांत्रिक व प्रशासकीय मंजूरी, निविदा, वर्क ऑर्डर, झालेला खर्च इ. ची माहिती मागितली जाते. कामाच्या दर्जाबाबत आलेल्या तक्रारींवरील कार्यवाहीची माहिती मागणी केली जाते. तसचे देण्यात आलेल्या तांत्रिक मंजूरी, निविदा, वर्क ऑर्डर, झालेला खर्च इ. ची माहिती मागितली जाते.

कामाच्या दर्जाबाबत आलेल्या तक्रारींवरील कार्यवाहीची माहितीची मागणी केली जाते.

६) शिक्षण विभाग —

अ) या विभागाकडे प्रामुख्याने शाळा/महाविद्यालयांचे संच मान्यता, शिक्षक मान्यता प्रस्ताव व त्यासंबंधीच्या कागदपत्रांची मागणी केली जाते. त्याचप्रमाणे शिक्षण संस्थेकडे बिंदू नामावलीबाबत माहिती मागविली जाते.

ब) विद्यापीठे — विद्यार्थ्यांच्या उत्तरपत्रिकांच्या प्रती, विविध महाविद्यालयासंदर्भातील चौकशी अहवाल इ. बाबतची माहिती मागितली जाते.

७) कृषि विभाग — तालुका कृषि अधिकारी, मंडळ कृषि अधिकारी यांनी केलेली विविध कामे व राबविलेल्या योजना, त्यासाठी प्राप्त निधी व खर्च, लाभार्थ्यांची नावे, अनुदानाचे वाटप इ. तसेच कामासंदर्भात केलेल्या तक्रारींवरील कार्यवाहीची माहिती प्रामुख्याने विचारली जाते.

८) **सहकार विभाग** – सहकारी संस्था ज्यांना भरीव स्वरुपाचे शासकिय अनुदान नाही, त्या 'सार्वजनिक प्राधिकरण' नसल्यातरी सहाय्यक निबंधक/उपनिबंधक यांचेकडे त्याबाबतची माहिती मागण्यात येते. त्यांनी आपल्या कार्यालयात जी माहिती उपलब्ध असेल ती मुदतीत पुरविणे अपेक्षित असते. तथापि सरसकटपणे अर्ज संस्थेकडे वर्ग करण्याचा त्यांचा कल दिसून येतो.

९) **महाराष्ट्र राज्य विज वितरण कंपनी** - एखाद्या व्यक्तीच्या घरगुती विज कनेक्शन, शेती विज कनेक्शन, औद्योगिक/वाणिज्य कनेक्शन इ. साठी दिलेल्या कागदपत्रांची मागणी केली जाते. बऱ्याचदा हे जुने रेकॉर्ड असते. अनधिकृत विज जोडणी/विज चोरी इ. बाबतच्या तक्रारींवरील कार्यवाहीची माहिती मागितली जाते.

१०) **आरोग्य विभाग** – प्राथमिक आरोग्य केंद्र, ग्रामीण रुग्णालय, जिल्हा रुग्णालय येथील औषधे/ यंत्रसामुग्रीच्या खरेदीबाबतची कागदपत्रे, कार्यरत अधिकारी/कर्मचारी इ. बाबतची माहिती, आरोग्य विभागाच्या विविध योजनांबाबतची माहिती मागितली जाते.

वर नमूद केलेली खाते व त्यांच्या खात्यासंबधी मागण्यात येणा-या विविध विषयाबाबतची माहिती पाहता, या विषयांबाबत माहिती जेवढे शक्य होईल तेवढी संकेतस्थळावर ठेवल्यास माहिती अधिकार अधिनियमांतर्गत येणा-या अर्जांची संख्या निश्चितपणे कमी होईल यात शंका नाही.

87 -

यास्तव आपल्या स्तरावर संबंधित खात्यांना याबाबत योग्यत्या सुचना दिल्यास मी आपला आभारी राहीन.

सस्नेह,

आपला स्नेहांकित

(रत्नाकर गायकवाड)

स्वाधीन क्षत्रिय
मुख्य सचिव,महाराष्ट्र शासन

माहिती अधिकार अधिनियम २००५ अंतर्गत स्वता:शीच <u>संबंधीत माहिती अर्ज वा अपील अर्ज निकाली न काढण्याबाबत</u>

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग
शासन परिपत्रक क्र.संकिर्ण २०१६ /प्र.क्र.(१५५/१६) सहा.

मंत्रालय, मुंबई - ४००० ३२.
दिनांक- ७.९.२०१६.

<u>परिपत्रक:-</u>

माहिती अधिकार अधिनियम, २००५ अंतर्गत माहिती मागविणाऱ्या अर्जदारांकडून काही वेळा संबधीत जन माहिती अधिकाऱ्याची वा प्रथम अपील अधिकाऱ्याची वैयक्तीक माहिती मागीतली जाते. वैयक्तीक स्वरूपाची माहिती उपलब्ध न झाल्यास अशा अर्जदारांकडून प्रथम अपील केले जाते. काही वेळा ज्या जन माहिती अधिकाऱ्याकडून वा प्रथम अपील अधिकाऱ्याकडून त्याच्या स्वत:शी संबंधीत माहिती मागविण्यात येते तेच अधिकारी असे माहिती अर्ज किंवा अपील अर्ज निकाली काढतात असे निदर्शनास आले आहे. अशाच स्वरूपाच्या एका प्रकरणी प्रथम अपील अधिकाऱ्याची वैयक्तीक माहिती मागीतली असता त्यांनीच त्या प्रकरणी निर्णय दिल्याचे दिसते. No man can be a judge in his own cause हे न्यायदानाचे मूळ तत्व विचारात घेता, स्वत:शी संबंधीत असलेल्या प्रकरणात संबंधीत माहिती अधिकारी वा प्रथम अपील अधिकाऱ्याने स्वत:च निर्णय घेणे उचित नाही व अशा प्रकरणात संबंधीत सार्वजनिक प्राधिकरणाने दुसऱ्या जन माहिती अधिकाऱ्याची/ प्रथम अपील अधिकाऱ्याची नियुक्ती करणे आवश्यक वाटते. या अनुषंगाने सर्व विभागांना सूचित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. तदनुसार शासन पुढीलप्रमाणे सूचित करीत आहे.

२. माहिती अधिकार अधिनियम, २००५ अन्वये कोणत्याही शासकीय अधिकाऱ्याची/कर्मचाऱ्याची वैयक्तीक माहिती मागविलेली असल्यास संबंधीत अधिकारी/कर्मचाऱ्याने त्याबाबत स्व:ताच निर्णय करू नये. अशा माहिती अधिकार प्रकरणी संबंधीत सार्वजनिक प्राधिकरणाने, अन्य जन माहिती अधिकारी वा प्रथम अपील अधिकाऱ्याची त्या विनिर्दिष्ट प्रकरणी नियुक्ती करावी.

३. उपरोक्त परिपत्रकातील तरतूदी सर्व मंत्रालयीन विभाग प्रमुखांनी त्यांच्या अधिपत्याखालील विभाग प्रमुख, सार्वजनीक प्राधिकरण तसेच सर्व संबंधीतांच्या निदर्शनास आणून द्याव्यात व तदनुसार आवश्यक कार्यवाही करण्याबाबत त्यांना सूचित करण्यात यावे.

४ सदर परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा सांकेतांक क्र. २०१६०९०७१५२१३०६४०७ असा आहे. हे परिपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने

Rajendra M Jadhav

Digitally signed by Rajendra M Jadhav
DN: c=IN, o=Government Of Maharashtra, ou=GENERAL ADMINISTRATION DEPT., postalCode=400032, st=Maharashtra,
[illegible]
Date: [illegible]

(रा.मा.जाधव)
शासनाचे उप सचिव.

प्रति,

१) मा.राज्यपाल यांचे सचिव,
२) मा.मुख्यमंत्री / मा.उपमुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव/सचिव.
३) सचिव, मुख्य सचिवांचे कार्यालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
४) राज्य मुख्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, महाराष्ट्र राज्य मुंबई.
५) सर्व राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, महाराष्ट्र राज्य मुंबई.
६) *प्रबंधक, मूळ न्याय शाखा, उच्च न्यायालय, मुंबई
७) प्रबंधक, उच्च न्यायालय, अपील शाखा, मुंबई
८) सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई
९) सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
१०) प्रबंधक, लोकआयुक्त व उपलोकआयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई
११) मंत्रालयीन विभागाचे सर्व अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव
१२) महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मुंबई
१३) सर्व मंत्रालयीन विभाग
१४) सर्व विभागीय आयुक्त
१५) महासंचालक, यशदा, पुणे
१६) सर्व जिल्हाधिकारी
१७) निवडनस्ती, सा.प्र.वि. कार्यासन सहा.

*पत्राने

राज्य माहिती आयोगाने माहिती अधिकार अधिनियम २००५ च्या प्रभावी अंमलबजावणीसाठी शासनास केलेल्या शिफारशींचे अनुपालन करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग
शासन परिपत्रक क्र.रामाआ २०१६ /प्र.क्र. (१७८/१६) सहा.
मंत्रालय, मुंबई - ४००० ३२.
दिनांक- १.२.२०१७.

परिपत्रक:-

राज्य माहिती आयोगाने माहिती अधिकार अधिनियम २००५ च्या प्रभावी अंमलबजावणीसाठी शासनास वेळोवेळी शिफारशी केलेल्या आहेत. सदर शिफारशींव्दारे करण्यात आलेल्या सूचनांचे अनुपालन करण्याची अपेक्षा राज्य माहिती आयोगाने आयोगाच्या सन २०१६ च्या वार्षिक अहवालात व्यक्त केली आहे. राज्य माहिती आयोगाने सन २००७ पासून केलेल्या शिफारशीनुसार सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांना शासनाने वेळोवेळी सूचित केलेले आहे. तथापि, अद्यापि, त्याबाबत पुरेसे अवधान सार्वजनिक प्राधिकरणांकडून दिले जात नसल्याची बाब शासनाच्या निदर्शनास आलेली आहे. त्यामुळे राज्य माहिती आयोगाच्या शिफारसींसंदर्भात तातडीने कार्यवाही करण्याची बाब सर्व संबंधीतांच्या निदर्शनास आणण्याचे शासनाच्या विचाराधीन होते. तदनुसार शासन पुढीलप्रमाणे सूचित करीत आहे.

२. राज्य माहिती आयोगाने माहिती अधिकार अधिनियम २००५ च्या प्रभावी अंमलबजावणीसाठी माहिती अधिकार अधिनियम, २००५ अन्वये प्राप्त होणारे माहिती अर्ज तसेच प्रथम अपील अर्ज निकाली काढण्यासाठी पुढीलप्रमाणे कार्यवाही करण्यात यावी.

(१) माहिती अधिकार अधिनियम, २००५ अन्वये प्राप्त झालेल्या माहिती अधिकार अर्जाचा क्रमांक व दिनांक, संबंधीत सार्वजनिक प्राधिकरणात माहिती अर्ज प्राप्त झाल्याचा दिनांक संबंधीत जन माहिती अधिकाऱ्याचे नाव, पदनाम, पत्ता, अधिकृत दुरध्वनी क्रमांक आणि ई - मेल नमूद अर्जदारास पाठविण्यात येणाऱ्या पत्रात स्पष्टपणे नमूद करावा.

(२) माहिती अधिकार अधिनियम, २००५ अन्वये माहिती अर्ज उत्तरित करताना त्यामध्ये प्रथम अपील अधिकाऱ्याचे नाव, पदनाम, पत्ता, अधिकृत दुरध्वनी क्रमांक आणि ई - मेल नमूद करण्यात यावा. तसेच उत्तराच्या शेवटच्या परिच्छेदात "जन माहिती अधिकाऱ्याचे पत्र प्राप्त झाल्यापासून ३० दिवसात प्रथम अपील दाखल करण्यात यावे" असे स्पष्टपणे नमूद करावे.

(३) माहिती अधिकार अधिनियम, २००५ मधील कलम ६(३) अन्वये माहिती अधिकार अर्ज अन्य सार्वजनिक प्राधिकरणाकडे हस्तांतरित करण्यात येत असल्यास, ज्या सार्वजनिक प्राधिकरणाकडे सदर अर्ज हस्तांतरित करण्यात येणार आहे त्या प्राधिकरणाची सविस्तर माहिती पत्रात नमूद करावी.

(४) संबंधीत कार्यालयातील कामाचा पुरेसा अनुभव व दर्जा असणाऱ्या योग्य वरिष्ठतेच्या अधिकाऱ्यांची जन माहिती अधिकारी/प्रथम अपील अधिकारी म्हणून नियुक्ती करण्यात यावी . माहितीच्या अधिकारांतर्गत पत्रव्यवहार करताना, सर्व जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपील अधिकारी यांनी त्यांच्या स्वाक्षरीखाली त्यांचे नाव, पदनाम तसेच विभागाचे नाव ठळकपणे नमूद करावे.

(५) मागणी केलेली माहिती नाकारण्यात येत असल्यास, माहिती अधिकार अधिनियम, २००५ चे संबंधीत कलम उधृत करण्यासह माहिती नाकारण्याची सविस्तर कारणमिमांसा नमूद करावी.

(६) माहिती अधिकार अधिनियम, २००५ मधील कलम १९(१) व (२) नुसार प्रथम अपील अधिकाऱ्याने अपीलकर्त्यास सुनावणीसाठी पुरेश्या कालावधीसह सुस्पष्ट नोटीस पाठवावी. सदर नोटीसीची प्रत जन माहिती अधिकाऱ्यासही पाठवावी. अपीलकर्ता तसेच जन माहिती अधिकारी त्यांचा खुलासा/माहिती आवश्यकतेनुसार तोंडी वा लेखी घ्यावा. प्रथम अपील अधिकाऱ्याने तीस दिवसाचे आत प्रथम अपील निकाली काढणे आवश्यक आहे. अधिनियमातील कलम १९(६) नुसार अपील निकाली काढताना झालेल्या विलंबाबाबत कारणमिमांसा करून त्याबाबतचे आदेश निर्गमित करावेत. आदेशाची प्रत अपीलकर्त्यास तात्काळ उपलब्ध करून द्यावी.

(७) सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांनी त्यांच्या अधिपत्याखालील सर्व जन माहिती अधिकारी तसेच प्रथम अपीलीय प्राधिकारी यांची माहिती सर्वसामान्यास सहजी उपलब्ध होऊ शकेल अशी त्यांच्या विभागात दर्शनी भागावर लावावी. शक्य असल्यास सार्वजनिक प्राधिकरणांनी त्यांच्या अधिपत्याखालील सर्व जन माहिती अधिकारी तसेच प्रथम अपीलीय प्राधिकारी यांची माहिती असणारी पुस्तिका प्रसिध्द करावी.

(८) माहिती अधिकार अधिनियम, २००५ अन्वये अर्जदाराने माहिती साक्षांकीत करून मागीतलेली असल्यास संबंधीत जन माहिती अधिकाऱ्याने ती माहिती साक्षांकीत करून उपलब्ध करून द्यावी. उपलब्ध करून देण्यात येणाऱ्या कागदपत्राची/अभिलेखाची संख्या मोठी असल्यास माहितीचे साक्षांकन आवश्यकता असल्यास त्याच्या कनिष्ठ राजपत्रित अधिकाऱ्यास करता येईल. साक्षांकनासाठी पुढीलप्रमाणे रबरी शिक्का तयार करून घ्यावा.

माहिती अधिकार अधिनियम २००५ अन्वये उपलब्ध करून देण्यात येणाऱ्या कागदपत्राची/अभिलेखाची सत्यप्रत. सही व दिनांक/- संबंधीत जन माहिती अधिकाऱ्याचे तसेच सार्वजनिक प्राधिकरणाचे नाव (ठसा).

(९) सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांनी त्यांच्याकडील योजनांचा तपशील, त्याचा प्रस्तावित खर्च, अर्थसंकल्पीय तरतूद, प्रत्यक्ष खर्च याबाबतची, माहिती अधिनियमातील कलम ४ अन्वये सकारात्मक प्रसिध्द करावी.

(१०) सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांनी त्यांच्याशी संबंधीत ज्या अशासकीय संस्थांना शासनाकडून प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्षपणे निधी पुरवठा केला जातो अशा संस्थांची यादी सकारात्मकपणे स्वःताहून प्रसिध्द करावी.

(११) राज्य माहिती आयोगाने दिलेल्या निर्णयाची अंमलबजावणी तातडीने करण्यात यावी. राज्य माहिती आयोगाच्या आदेशाची अवहेलना झाल्यास शास्ती होऊ शकते याकडे लक्ष वेधण्यात येत आहे. ज्या प्रकरणांमध्ये संबधीत सार्वजनिक प्राधिकरणांनी आयोगाच्या आदेशानुसार अर्जदारास माहिती उपलब्ध करून देण्यात आलेली नाही, आयोगाच्या आदेशानुसार शास्तीची वसूली केलेली नाही किंवा शिस्तभंगाची कार्यवाही केलेली नाही अशा सार्वजनिक प्राधिकरणांविरूध्द योग्य ती कारवाई करण्यात यावी.

(१२) सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांनी त्यांच्याकडील त्यांच्या कडील अभिलेख सूचीबध्द करून घ्यावा. संगणकीकरण करण्यायोग्य अभिलेखांचे संगणकीकरण करण्यात यावे.

(१३) दारिद्र रेषेखालील अर्जदारांना हवी असलेली माहिती विनामुल्य देण्यात यावी. जास्त पृष्ठांची माहिती असल्यास त्यांना माहिती पाहणीकरिता कार्यालयात येण्याची विनंती करण्यात यावी व

पाहणीनंतर त्यांनी मागणी केलेली ५० पृष्ठांपर्यंतची माहिती विनामुल्य उपलब्ध करून देण्यात यावी. त्यापेक्षा जास्त माहिती असल्यास त्यासाठी नियमित दराने आकारणी करण्यात यावी.

(१४) माहितीचा अधिकार व माहिती अपीलांसाठी आवश्यकतेनुसार स्वतंत्र टपाल व्यवस्था करण्यात यावी. नागरिकाने माहिती ई-मेल व्दारा उपलब्ध करून देण्याची विनंती केली असल्यास, शक्य असल्यास माहितीच्या प्रती स्कॅन करून माहिती ई-मेल व्दारा उपलब्ध करून देण्यात यावी. ज्या सार्वजनिक प्राधिकरणांकडे मोठया प्रमाणावर माहिती अर्ज तसेच अपील अर्ज येतात त्या सार्वजनिक प्राधिकरणांनी विशेष कर्मचारी/अधिकारी वर्ग नेमून त्यांना योग्य ती साधनसामग्री व कार्यालयीन खर्चासाठी निधी उपलब्ध करून द्यावा.

(१५) शासकीय कामकाजामध्ये सुधारणा व कामकाजाची माहिती होण्यासाठी सर्व कर्मचाऱ्यांच्या सेवा प्रवेशोत्तर परिक्षा घेण्यात येतात, या परिक्षांच्या अभ्यासक्रमामध्ये माहितीचा अधिकार, अधिनियम २००५, महाराष्ट्र सार्वजनिक अभिलेख, २००५ तसचे महाराष्ट्र शासकीय कामात विलंब करणेस प्रतिबंध करण्याचा अधिनियम, २००५ चे प्रकरण ३ या विषयाचा समावेश करावा.

४. उपरोक्त परिपत्रकातील तरतूदी सर्व मंत्रालयीन विभाग प्रमुखांनी त्यांच्या अधिपत्याखालील विभाग प्रमुख, सार्वजनीक प्राधिकरण तसेच सर्व संबंधीतांच्या निदर्शनास आणून द्याव्यात व तदनुसार आवश्यक कार्यवाही करण्याबाबत त्यांना सूचित करण्यात यावे.

५ सदर परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा सांकेतांक क्र. २०१७०२०११५५५४०८१०७ असा आहे. हे परिपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने

Rajendra M Jadhav

Digitally signed by Rajendra M Jadhav

(रा.मा.जाधव)
शासनाचे उप सचिव.

प्रति,

१. मा.राज्यपाल यांचे सचिव,
२. मा.मुख्यमंत्री / मा.उपमुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव/सचिव.
३. सचिव, मुख्य सचिवांचे कार्यालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
४. राज्य मुख्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, महाराष्ट्र राज्य मुंबई.
५. सर्व राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, महाराष्ट्र राज्य मुंबई.
६. *प्रबंधक, मूळ न्याय शाखा, उच्च न्यायालय, मुंबई
७. *प्रबंधक, उच्च न्यायालय, अपील शाखा, मुंबई
८. *सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई
९. *सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
१०.प्रबंधक, लोकआयुक्त व उपलोकआयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई
११.मंत्रालयीन विभागाचे सर्व अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव
१२.महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मुंबई

मा. राज्य मुख्य माहिती आयुक्त यांना माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ कलम १५(४) अन्वये स्वायत्त अधिकार असल्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग
शासन परिपत्रक क्र. संकिर्ण २०१६/ प्र.क्र. १९७ /२०१६ /सहा.
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरू चौक,
मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२
दि.१२.०४.२०१७.

संदर्भ:- मा.राज्य माहिती आयुक्त यांचे इंग्रजी पत्र क्र.सीआयसी/२०१६/आरईएफ.३५/२०१६ दि.२०.१०.२०१६.

परिपत्रक:-

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ कलम १५(३) अन्वये मा.मुख्य मंत्री महोदयांच्या अध्यक्षतेखाली नेमलेल्या त्रिसदस्यीय समितीच्या शिफारशीनुसार राज्य माहिती आयुक्त यांची नियुक्ती मा.राज्यपाल करतात, कलम १५(४) अन्वये माहिती आयोगाच्या कामकाजाचे सर्वसाधारण अधीक्षण, संचालन व व्यवस्थापन हे मा. राज्य मुख्य माहिती आयुक्त यांच्या ठायी निहित आहेत. माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ कलम १५(३) अन्वये, राज्य माहिती आयोगासाठी उपलब्ध असलेल्या अर्थसंकल्पीय मर्यादेत, राज्य माहिती आयोगाच्या प्रशासनिक व आर्थिक बाबींचे निर्णय घेण्याचे अधिकार मा. राज्य मुख्य माहिती आयुक्त यांना आहेत व त्या अधिकारांचा वापर ते अन्य प्राधिकरणाच्या निदेशांना अधीन न राहता करू शकतात.

२. मा.राज्य माहिती आयुक्त यांच्या विनंतीस अनुसरून, राज्य माहिती आयोगाच्या प्रशासनिक व आर्थिक बाबींचे निर्णय घेण्याचे स्वतंत्र अधिकार असल्याबाबतची बाब सर्व संबंधितांच्या निदर्शनास आणण्याकरिता सूचित करण्यात येते की, माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ कलम १५(४) अन्वये, राज्य माहिती आयोगाच्या प्रशासनिक व आर्थिक बाबींचे निर्णय घेण्याचे स्वायत्त अधिकार मा. राज्य मुख्य माहिती आयुक्त यांना आहेत व त्या अधिकारांचा वापर ते इतर प्राधिकरणाच्या निदेशांना अधीन न राहता करू शकतात. यासंदर्भात मा.राज्य मुख्य माहिती आयुक्त यांना अन्य विभागप्रमुखांशी समतुल्य समजण्यात येऊ नये

३. हे शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आले असून, त्याचा संगणक संकेतांक क्रमांक २०१७०४१२१२३८१७११०७ असा आहे. हे परिपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

Bhagwan Muralidhar Sahai
Digitally signed by Bhagwan Muralidhar Sahai
DN: c=IN, o=Government Of Maharashtra, ou=GAD, postalCode=400032, st=Maharashtra, 2.5.4.20=[illegible], cn=Bhagwan Muralidhar Sahai
Date: 2017.04.12 12:41:37 +05'30'

(डॉ.भगवान सहाय)
अपर मुख्य सचिव (र.व का.)

प्रति,

१. मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव
२. मा. मुख्य सचिव यांचे उपसचिव
३. सर्व अ.मु.स./प्र.स./सचिव, मंत्रालय मुंबई.
४. निवडनस्ती कार्यासन सहा.

माहिती अधिकार अधिनियमाच्या कलम ४ ची प्रभावी अंमलबजावणी सर्व सार्वजनिक प्राधीकरणांकडून होणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग
शासन परिपत्रक क्र. संकीर्ण २०१८/प्र.क्र.६६/सहा,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दि. १३ एप्रिल, २०१८

<u>पहा:-</u> (१) शासन परिपत्रक क्र.केमाअ २०१३/१५६/प्र.क्र.३६० /सहा, दि.०९.०५.२०१४
(२) शासन परिपत्रक क्र.संकीर्ण २०१४/प्र.क्र.(२४०/१४) सहा, दि.१३.०२.२०१५
(३) शासन परिपत्रक क्र. संकीर्ण २०१५/ प्र.क्र.(४७/१५) /सहा, दि.०५.०५.२०१५

<u>परिपत्रक:-</u>

सार्वजनिक प्राधिकरणाने स्वत:हून किंवा सकारात्मक तत्वावर माहितीचा अधिकार अधिनियम, याच्या कलम ४(१)(ख) अन्वये निर्धारित केलेली माहिती प्रकट करणे अपेक्षित आहे. कलम ४(२) व कलम ४(३) मध्ये या माहितीचा प्रसार करण्याची पध्दत विहित केली आहे. सार्वजनिक प्राधिकरणांची कार्ययंत्रणा अधिक पारदर्शक बनविण्याकरिता तसेच माहितीच्या अधिकारात व्यक्तिगत अर्ज करण्याची गरज कमी होण्याकरिता, सकारात्मक तत्वावर सार्वजनिक क्षेत्रातील माहिती जनतेला मोठया प्रमाणात मिळण्यासाठी सार्वजनिक प्राधिकरणांनी कलम ४ अन्वये, स्वत:हून माहिती प्रकट करावयाची आहे. या अनुषंगाने राज्य शासनाने वेळोवेळी शासन निर्णय/परिपत्रकान्वये सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांना सूचना दिलेल्या आहेत. तथापि, राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपीलांचा ओघ वाढत असून अपीलांची प्रलंबितताही वाढत आहे. त्याकरीता माहिती अधिकार अधिनियमाच्या कलम ४ ची अंमलबजावणी अधिक परिणामकारकरित्या होणे आवश्यक आहे. सार्वजनिक प्राधिकरणांकडे मोठ्या प्रमाणात ज्या बाबींची माहिती, माहिती अधिकारांतर्गत मागितली जाते त्या बाबींची माहिती सार्वजनिक प्राधिकरणांनी स्वयंप्रेरणेने प्रसिध्द केल्यास माहिती अधिकार अर्जांचे प्रमाण कमी होईल. प्रथम अपीलीय प्राधिका-यांनी अर्जदाराचे समाधान करण्याचा प्रयत्न केल्यास व आपल्या आदेशाची पूर्तता करण्याबाबत आढावा घ्यावा जेणेकरुन आयोगाकडे होणा-या द्वितीय अपीलांची संख्या कमी होण्यास मदत होईल.

२. उपरोक्त बाबी सर्व विभागांच्या व त्यांच्या अधिपत्याखालील विभाग प्रमुख/सार्वजनिक प्राधिकरणे यांच्या निदर्शनास आणण्यात येत आहेत.

सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा सांकेतांक २०१८०४२०१५२१५७०६०७ असा आहे. हे परिपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

Shwetambari Pravin Khade

(श्वे.प्र.खडे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१) मा. राज्यपाल, यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई,
२) मा. मुख्यमंत्री, यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय,मुंबई
३) मा. विरोधी पक्षनेता, (विधानसभा), महाराष्ट्र विधानमंडळ, विधानभवन,मुंबई,
४) मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई,
५) सर्व अ.मु.स./प्र.स./सचिव, सर्व मंत्रालयीन विभाग, मंत्रालय,मुंबई,
६) महालेखापाल-१/२(लेखा अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
७) महालेखापाल-१/२(लेखा परिक्षा), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
८) सर्व माहिती आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य,
९) सचिव राज्य माहिती आयोग,मुंबई.
१०) महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मुंबई,
११) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.
१२) निवासी लेखा परिक्षा अधिकारी,मुंबई.
१३) निवडनस्ती कार्यासन सहा.

माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ च्या कलम ४(१) (क) व (ख) च्या अंमलबजावणीबाबत

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग,
शासन परिपत्रक क्र.रामाअ२०१९/प्र.क्र.१८/सहा
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक १२ फेब्रुवारी, २०१९

वाचा: १. शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, क्र.केमाअ२०१३/१५६/प्र.क्र.३६०/सहा, दिनांक ९ मे, २०१४
२. शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, क्र.संकीर्ण२०१५/प्र.क्र.(२५२/१५)/सहा, दिनांक २८ जानेवारी, २०१६
३. शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, क्र.संकीर्ण२०१८/प्र.क्र.६६/सहा, दिनांक १३ एप्रिल, २०१८
४. द्वितीय अपील क्र. बीएम-५७९९/२०१७ प्रकरणी राज्य माहिती आयुक्त, बृहन्मुंबई यांचे दिनांक २५.१.२०१८
५. द्वितीय अपील क्र. बीएम-६६२/२०१८ प्रकरणी राज्य माहिती आयुक्त, बृहन्मुंबई यांचे दिनांक १८.१.२०१९

शासन परिपत्रक:-

१.१ माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५च्या कलम ४ च्या प्रभावी अंमलबजावणीबाबत राज्य शासनाने वेळोवेळी सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांना सूचना दिल्या आहेत.

१.२ शासन परिपत्रक, दिनांक ९.५.२०१४ अन्वये सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांनी कलम ४ च्या तरतुदीनुसार १७ बाबींवरील माहिती संकेतस्थळावर प्रसिध्द करावी, सहायक जन माहिती अधिकारी, जन माहिती अधिकारी व अपिलीय प्राधिकारी निर्देशित करावेत, संकेत स्थळावरील माहिती अद्ययावत करावी अशा आशयाच्या सूचना दिल्या आहेत.

१.३ मा. राज्य माहिती आयुक्त यांनी दिलेल्या आदेशाच्या अनुषंगाने, शासन परिपत्रक, दिनांक २८.१.२०१६ अन्वये, माहिती अधिकार अधिनियम, २००५ अन्वये अर्जदारांना माहिती उपलब्ध होण्याच्या दृष्टीने शासनातील सर्व विभाग व त्यांच्या अधिपत्याखालील क्षेत्रीय कार्यालयांनी दरवर्षी दिनांक १ जानेवारी व १ जुलै रोजी वर्षातून किमान दोन वेळा संकेतस्थळावरील (website) माहिती अद्ययावत करावी अशा सूचना दिल्या आहेत.

१.४ शासन परिपत्रक, दिनांक १३.४.२०१८ अन्वये खालील बाबी सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांच्या निदर्शनास आणल्या आहेत.

सार्वजनिक प्राधिकरणांकडे मोठ्या प्रमाणात ज्या बाबींची माहिती, माहिती अधिकारांतर्गत मागितली जाते त्याबाबींची माहिती सार्वजनिक प्राधिकरणांनी स्वयंप्रेरणेने प्रसिध्द केल्यास माहिती अधिकार अर्जाचे प्रमाण कमी होईल. प्रथम अपीलीय प्राधिका-यांनी अर्जदाराचे समाधान करण्याचा प्रयत्न केल्यास व आपल्या आदेशाची पूर्तता करण्याबाबत आढावा घ्यावा जेणेकरुन आयोगाकडे होणा-या द्वितीय अपीलांची संख्या कमी होण्यास मदत होईल.

२. तथापि अद्यापही अनेक सार्वजनिक प्राधिकरणांमध्ये माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ मधील कलम ४ च्या तरतुदींचे काटेकोरपणे पालन होत नसल्याबाबत व संकेतस्थळावरील माहिती अद्ययावत नसल्याबाबत विविध स्तरावरील तक्रारी वारंवार शासनास प्राप्त होत आहेत.

३. मा. राज्य माहिती आयुक्त, बृहन्मुंबई यांच्या संदर्भ क्र.१ व २ येथील अनुक्रमे दिनांक २५.१.२०१८ व दिनांक १८.१.२०१९च्या आदेशास अनुसरुन **सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांनी** खालीलप्रमाणे कार्यवाही करावी.

- माहिती अधिकार अर्जांची संख्या कमी होण्यासाठी सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांनी माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ मधील कलम ४ अन्वये स्वतःहून माहिती प्रकट करावयाची आहे.
- माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ मधील कलम ४(१)(क)मधील तरतुदीनुसार, सर्व अभिलेख योग्य रीतीने सूचिबध्द करावा आणि त्याची निर्देशसूची तयार करावी आणि ज्याचे संगणकीकरण करणे योग्य आहे, अशा सर्व अभिलेखांचे वाजवी कालावधीत आणि साधनसंपत्तीच्या उपलब्धतेनुसार संगणकीकरण करावे आणि असे अभिलेख पाहावयास मिळणे सोयीचे व्हावे म्हणून संपूर्ण देशातील विविध प्रणालींमध्ये नेटवर्कमार्फत जोडावे.
- माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ मधील कलम ४(१)(ख) मध्ये दर्शविलेल्या १७ बाबींवरील माहिती सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांनी प्रसिध्द करावी व दरवर्षी ती प्रकाशने अद्ययावत करावी.
- दिनांक १ जानेवारी व १ जुलै असे वर्षातून किमान दोन वेळा संकेतस्थळावरील (website) सदर माहिती अद्ययावत केली जावी.

४. उपरोक्त बाबी सर्व मंत्रालयीन विभाग प्रमुखांनी त्यांच्या अधिपत्याखालील विभाग प्रमुख, सार्वजनिक प्राधिकरणे व सर्व संबंधितांच्या निदर्शनास आणून द्याव्यात व आवश्यक कार्यवाही करण्याबाबत त्यांना सुचित करावे.

५. सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संकेतांक २०१९०२१२१७०८३८११०७ असा आहे. हे परिपत्रक डीजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

Chhaya Kiran Wadte

(छा.कि.वडते)
उपसचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मुंबई
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. मा.राज्य मुख्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, महाराष्ट्र
४. मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य
५. सर्व राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, महाराष्ट्र राज्य
६. प्रबंधक, (मूळ शाखा/अपील शाखा), उच्च न्यायालय, मुंबई

माहिती अधिकार अधिनियम, २००५ अंतर्गत कोणतीही माहिती विचारल्यानंतर जो पर्यंत त्यावर अंतिम न्यायनिर्णय होत नाही तोपर्यंत माहिती सुरक्षित ठेवण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग
शासन परिपत्रक क्र. संकिर्ण २०२१/प्र.क्र.५४/ सहा.
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक - २५ ऑगस्ट, २०२२.

वाचा: १. द्वितीय अपील क्र. MHSICMU/ २०१९/ M/००४२०० प्रकरणी राज्य माहिती आयुक्त, बृहन्मुंबई यांचे दिनांक ११.०१.२०२१ रोजीचे आदेश.
२. द्वितीय अपील क्र. MHSICMU/ २०१९/ M/००४५५२ प्रकरणी राज्य माहिती आयुक्त, बृहन्मुंबई यांचे दिनांक २२.०७.२०२१ रोजीचे आदेश.

शासन परिपत्रक:-

माहिती अधिकार अधिनियम, २००५ अंतर्गत कोणतीही माहिती विचारल्यानंतर जो पर्यंत त्यावर अंतिम न्यायनिर्णय होत नाही तोपर्यंत माहिती सुरक्षित ठेवण्याबाबत परिपत्रक काढण्याचे मा. राज्य माहिती आयुक्त, बृहन्मुंबई यांनी, माहिती अधिकार अधिनियमाच्या कलम १९(८)(क)(चार) अन्वये आदेश दिले आहेत. मा.राज्य माहिती आयुक्त, बृहन्मुंबई यांच्या सदर निर्देशानुषंगाने सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांना सूचित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्यानुसार सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांना पुढीलप्रमाणे सूचित करण्यात येत आहे.

२. माहिती अधिकार अधिनियम, २००५ अंतर्गत अर्जदाराकडून कोणतीही माहिती विचारल्यानंतर जो पर्यंत त्यावर अंतिम न्यायनिर्णय होत नाही तोपर्यंत विचारलेली माहिती सुरक्षितपणे जतन करून ठेवण्यात यावी.

३. उपरोक्त परिपत्रकातील तरतूदी सर्व मंत्रालयीन विभाग प्रमुखांनी त्यांच्या अधिपत्याखालील विभाग प्रमुख, सार्वजनिक प्राधिकरणे तसेच सर्व संबंधीतांच्या निदर्शनास आणून द्याव्यात व तदनुसार आवश्यक कार्यवाही करण्याबाबत त्यांना सूचित करावे.

४ सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा सांकेतांक क्र. २०२२०८२५१७०७०८४८०७ असा आहे. हे परिपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

JANA JIVA
VALVI

(ज. जि. वळवी)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मुंबई
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. मा.राज्य मुख्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, महाराष्ट्र
४. मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई
५. सर्व राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, महाराष्ट्र राज्य

माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ च्या कलम ४(१)(क) व (ख) च्या अंमलबजावणीबाबत

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग
शासन परिपत्रक क्र.रामाआ २०१९/प्र.क्र.१८/सहा

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक : १६ फेब्रुवारी, २०२३

वाचा: १. शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, क्र.केमाअ२०१३/१५६/प्र.क्र.३६०/सहा, दिनांक ९ मे, २०१४

२. शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, क्र.संकीर्ण२०१५/प्र.क्र.(२५२/१५)/सहा, दिनांक २८ जानेवारी, २०१६

३. शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, क्र.संकीर्ण२०१८/प्र.क्र.६६/सहा, दिनांक १३ एप्रिल, २०१८

४.शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, क्र.रामाआ२०१९/प्र.क्र.१८/सहा, दिनांक १२ फेब्रुवारी,२०१९

५. राज्य मुख्य माहिती आयुक्त यांचे पत्र क्र.मुमाआ-२०२२/सं.क्र.१००२, दिनांक १० जानेवारी, २०२३

शासन परिपत्रक:-

१.१ माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५च्या कलम ४ च्या प्रभावी अंमलबजावणीबाबत राज्य शासनाने वेळोवेळी सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांना सूचना दिल्या आहेत.

१.२ शासन परिपत्रक, दिनांक ९.५.२०१४ अन्वये सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांनी कलम ४ च्या तरतुदीनुसार १७ बाबींवरील माहिती संकेतस्थळावर प्रसिध्द करावी, सहायक जन माहिती अधिकारी, जन माहिती अधिकारी व अपिलीय प्राधिकारी निर्देशित करावेत, संकेत स्थळावरील माहिती अद्ययावत करावी अशा आशयाच्या सूचना दिल्या आहेत.

१.३ मा. राज्य माहिती आयुक्त यांनी दिलेल्या आदेशाच्या अनुषंगाने, शासन परिपत्रक, दिनांक २८.१.२०१६ अन्वये, माहिती अधिकार अधिनियम, २००५ अन्वये अर्जदारांना माहिती उपलब्ध होण्याच्या दृष्टीने शासनातील सर्व विभाग व त्यांच्या अधिपत्याखालील क्षेत्रीय कार्यालयांनी दरवर्षी दिनांक १ जानेवारी व १ जुलै रोजी वर्षातून किमान दोन वेळा संकेतस्थळावरील (website) माहिती अद्ययावत करावी अशा सूचना दिल्या आहेत.

१.४ शासन परिपत्रक, दिनांक १३.४.२०१८ अन्वये खालील बाबी सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांच्या निदर्शनास आणल्या आहेत.

> *सार्वजनिक प्राधिकरणांकडे मोठ्या प्रमाणात ज्या बाबींची माहिती, माहिती अधिकारांतर्गत मागितली जाते त्याबाबींची माहिती सार्वजनिक प्राधिकरणांनी स्वयंप्रेरणेने प्रसिध्द केल्यास माहिती अधिकार अर्जांचे प्रमाण कमी होईल. प्रथम अपीलीय प्राधिका-यांनी अर्जदाराचे समाधान करण्याचा प्रयत्न केल्यास व आपल्या आदेशाची पूर्तता करण्याबाबत आढावा घ्यावा जेणेकरुन आयोगाकडे होणा-या द्वितीय अपीलांची संख्या कमी होण्यास मदत होईल.*

१.५ शासन परिपत्रक, दिनांक १२.०२.२०१९ अन्वये माहिती अधिकार अर्जांची संख्या कमी होण्यासाठी सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांनी माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ मधील कलम ४ ची प्रभावी अंमलबजावणी करण्याबाबत सूचना देण्यात आल्या आहेत.

२. तथापि अद्यापही अनेक सार्वजनिक प्राधिकरणांमध्ये माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ मधील कलम ४ च्या तरतुदींचे काटेकोरपणे पालन होत नसल्याने व संकेतस्थळावरील माहिती अद्ययावत नसल्याने राज्य माहिती आयोगाकडे प्राप्त होणा-या द्वितीय अपील अर्जांची संख्या वाढत असल्याचे मा.राज्य मुख्य माहिती आयुक्त यांनी दिनांक १०.०१.२०२३ रोजीच्या पत्रान्वये कळविले आहे. मा. राज्य मुख्य माहिती आयुक्त यांनी दिनांक १०.०१.२०२३ रोजीच्या पत्रान्वये दिलेल्या सूचनेस अनुसरुन सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांना खालीलप्रमाणे सूचित करण्यात येत आहे:-

- सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांनी माहिती अधिकार अधिनियम,२००५ च्या कलम ४(१) (क) व (ख) नुसार अभिलेखांचे संगणकीकरण करावे.
- माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ मधील कलम ४(१)(ख) मध्ये दर्शविलेल्या १७ बाबींवरील माहिती सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांनी प्रसिध्द करावी व दरवर्षी ती प्रकाशने अद्ययावत करावी.
- दिनांक १ जानेवारी व १ जुलै असे वर्षातून किमान दोन वेळा संकेतस्थळावरील (website) सदर माहिती अद्ययावत केली जावी.
- माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ मधील कलम ४(१)(ख) मध्ये दर्शविलेल्या १७ बाबींव्यतीरीक्त ज्या बाबींची माहिती, माहिती अधिकारांतर्गत मोठ्या प्रमाणात मागितली जाते त्या बाबींची माहिती स्वयंप्रेरणेने प्रसिध्द करावी.

३. उपरोक्त बाबी सर्व मंत्रालयीन विभाग प्रमुखांनी त्यांच्या अधिपत्याखालील विभाग प्रमुख, सार्वजनिक प्राधिकरणे व सर्व संबंधितांच्या निदर्शनास आणून द्याव्यात व आवश्यक कार्यवाही करण्याबाबत त्यांना सुचित करावे.

४. सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संकेतांक २०२३०२१६१६३६४५९५०७ असा आहे. हे परिपत्रक डीजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

Shwetambari Pravin Khade

(श्वेतांबरी खडे)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मुंबई
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई

रिट याचिका क्र.९९०/२०२१ प्रकरणी मा.सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेल्या आदेशानुसार माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ मधील कलम ४ च्या अंमलबजावणीबाबत...

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग,
शासन परिपत्रक क्र.रामाआ २०१९/प्र.क्र.१८/सहा
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक : ४ मार्च, २०२४.

वाचा: १. शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, क्र.केमाअ२०१३/१५६/प्र.क्र.३६०/सहा, दिनांक ९ मे, २०१४
२. शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, क्र.संकीर्ण२०१५/प्र.क्र.(२५२/१५)/सहा, दिनांक २८ जानेवारी, २०१६
३. शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, क्र.संकीर्ण२०१८/प्र.क्र.६६/सहा, दिनांक १३ एप्रिल, २०१८
४.शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, क्र.रामाआ२०१९/प्र.क्र.१८/सहा, दिनांक १२ फ़ेब्रुवारी,२०१९
५. शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, क्र.रामाआ२०१९/प्र.क्र.१८/सहा, दिनांक १६ फ़ेब्रुवारी,२०२३
६. मा.सर्वोच्च न्यायालयाने रिट याचिका क्र.९९०/२०२१ Kishan chand Jain V/S Union of India & Others प्रकरणी दिनांक १७.०८.२०२३ रोजी दिलेले आदेश.
७. राज्य मुख्य माहिती आयुक्त यांचे पत्र क्र.मुमाआ-२०२२/प्र.क्र.७२/०१, दिनांक २२ डिसेंबर, २०२३

शासन परिपत्रक:-

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५च्या कलम ४ च्या प्रभावी अंमलबजावणी करण्याबाबत राज्य शासनाने वेळोवेळी सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांना सूचना दिल्या आहेत.

२. तथापि अद्यापही अनेक सार्वजनिक प्राधिकरणांमध्ये माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ मधील कलम ४ च्या तरतुदींचे काटेकोरपणे पालन होत नसल्याने मा.सर्वोच्च न्यायालयात दाखल झालेल्या रिट याचिका क्र.९९०/२०२१ Kishan chand Jain V/S Union of India & Others प्रकरणी मा.सर्वोच्च न्यायालयाने दिनांक १७.०८.२०२३ रोजी दिलेल्या आदेशाच्या अनुषंगाने मा.राज्य मुख्य माहिती आयुक्त यांनी दिनांक २२.१२.२०२३ रोजीच्या पत्रान्वये केलेल्या शिफारशींना अनुसरुन सर्व मंत्रालयीन विभाग प्रमुख, तसेच त्यांच्या अधिपत्याखालील सर्व कार्यालये, सार्वजनिक प्राधिकरणे यांना खालीलप्रमाणे सूचित करण्यात येत आहे:-

१) कलम ४ (१) नुसार माहिती प्रसिध्द करावी.
२) कलम ४ (१) नुसार माहिती प्रसिध्द करण्यासाठी जबाबदार अधिकाऱ्याची नेमणूक करावी.
३) कलम ४ (१) नुसार १७ मुद्यांबाबत प्रसिध्द करावयाच्या माहितीबाबत सूचना निर्गमित करण्यात याव्यात.
४) कलम ४ च्या अंमलबजावणीसाठी त्रयस्थ पक्षातर्फे पारदर्शक अंकेक्षण (Transparent Third Party Audit) करण्याकरीता शासकीय प्रशिक्षण संस्था यांची निवड करावी.
५) कलम ४ (१) नुसार माहिती (Quarterly) तिमाही अद्यावत करावी.
६) जिल्हाधिकारी हे कलम ४ चे समन्वय अधिकारी आहेत, त्यांनी समन्वय अधिकारी (Nodal Officer) म्हणून केलेल्या कार्यवाहीबाबत त्यांच्या वार्षिक स्वयंमूल्यनिर्धारण अहवालामध्ये (Annual Self Assessment Report) नमूद करावे. महसूल व वन विभागाने सदर प्रकरणी संबंधितांना आपल्या स्तरावरुन सूचना दयाव्यात.

३. उपरोक्त बाबी सर्व मंत्रालयीन विभाग प्रमुखांनी त्यांच्या अधिपत्याखालील विभाग प्रमुख, सार्वजनिक प्राधिकरणे व सर्व संबंधितांच्या निदर्शनास आणून द्याव्यात व आवश्यक कार्यवाही करण्याबाबत त्यांना सुचित करावे.

४. सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संकेतांक २०२४०३०४१६२४३३८२०७ असा आहे. हे परिपत्रक डीजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

ROSHANI DINESH KADAM PATIL

Digitally signed by ROSHANI DINESH KADAM PATIL
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=PUBLIC HEALTH DEPARTMENT, [illegible] postalCode=400032, st=Maharashtra, [illegible] cn=ROSHANI DINESH KADAM PATIL
Date: 2024.03.04 16:33:56 +05'30'

(रो. दि. कदम-पाटील)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मुंबई
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. मा.राज्य मुख्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, महाराष्ट्र
४. मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य
५. सर्व राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, महाराष्ट्र राज्य
६. सर्व अप्पर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव / सचिव, सर्व मंत्रालयीन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
७. सचिव, माहिती व तंत्रज्ञान विभाग, मंत्रालय, मुंबई
८. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मुंबई
९. महासंचालक, यशदा, पुणे
१०. प्रबंधक, (मूळ शाखा / अपील शाखा), उच्च न्यायालय, मुंबई
११. सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
१२. सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई
१३. प्रबंधक ,लोकआयुक्त व उपलोकआयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई
१४. सर्व विभागीय आयुक्त
१५. सर्व जिल्हाधिकारी
१६. निवडनस्ती कार्यासन-सहा

प्रकरण क्र. ७

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ अंतर्गत माहितीचा अर्ज, प्रथम अपील व द्वितीय अपील अर्जाचे नमुने

६०८ महाराष्ट्र शासन राजपत्र, असा., नोव्हेंबर १६, २००५/कार्तिक २५, शके १९२७ [भाग चार-ल

जोडपत्र "अ"
(नियम ३ पहा)

येथे १० रु. चा न्यायालय फी मुद्रांक चिकटवावा

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ अन्वये माहिती मिळविण्यासाठीच्या अर्जाचा नमुना

प्रति

राज्य जन माहिती अधिकारी
(कार्यालयाचे नाव व पत्ता)

१. अर्जदाराचे संपूर्ण नाव :
२. पत्ता :

३. हव्या असलेल्या माहितीचा तपशील—
(एक) माहितीचा विषय*
(दोन) ज्या कालावधी संबंधात माहिती हवी असेल तो कालावधी #
(तीन) हव्या असलेल्या माहितीचे वर्णन $
(चार) माहिती टपालाद्वारे हवी आहे की व्यक्तिशः हवी आहे
(प्रत्यक्ष टपालखर्च अतिरिक्त फीमध्ये समाविष्ट करण्यात येईल.)
(पाच) टपालाद्वारे हवी असल्यास,
(सर्वसाधारण, नोंदणीकृत किंवा शीघ्र)
४. अर्जदार दारिद्र्यरेषेखालील आहे किंवा कसे
(असल्यास, त्याबाबतच्या पुराव्याची छायांकित प्रत जोडावी).

ठिकाण :
दिनांक — अर्जदाराची सही.

---

* विषयाचा स्थूल प्रवर्ग दर्शविण्यात यावा (शासकीय जमीन देणे/सेवा बाबी/परवाने इत्यादी)
# ज्या कालावधीचा संबंधातील माहिती हवी आहे तो कालावधी दर्शविण्यात यावा.
$ माहितीचा विशेष तपशील दर्शविणे आवश्यक आहे.

जोडपत्र "ब"

(नियम 5(1))

प्रथम अपिलासाठी करावयाच्या अर्जाचा नमुना

माहितीचा अधिकार कायदा, 2005- कलम 19(1) अन्वये अपील

येथे रु. 20 चा न्यायालय फी मुद्रांक चिकटवावा

प्रति,

____

____

____

(अपीलीय अधिका-याचे पदनाम व पत्ता)

(1) अपीलकाराचे पूर्ण नांव :

(2) पूर्ण पत्ता :

(3) संबंधीत जनमाहिती अधिका-याचा तपशील:

(4) ज्याविरुध्द अपील करावयाचे आहे त्या निर्णयाची तारीख (निर्णय झाला असेल तर) :

(5) अपील करण्यासाठी अखेरची तारीख :

(6) अपील करण्याचे प्रयोजन :

(7) आवश्यक असलेल्या माहितीचा तपशील –

- आवश्यक असलेल्या माहितीचा विषय व स्वरुप :
-
- माहितीशी संबंधीत कार्यालय व विभाग :
-

ठिकाण:- तारीख:- अपीलकाराची सही

फीविषयक: सोबत रुपये 20/- रोखीने /बँकर्स चेकने /डिमांड ड्राफ्टने अथवा कोर्ट फी स्टॅम्पद्वारे

जोडपत्र क

(नियम 5(2))

द्वितीय अपिलासाठी करावयाच्या अर्जाचा नमुना

माहितीचा अधिकार कायदा, 2005- कलम 19(3) अन्वये अपील

येथे रु. 20 चा न्यायालय फी मुद्रांक चिकटवावा

प्रेषकः

(अपीलकाराचे नांव व पूर्ण पत्ता)

प्रति,

(माहिती आयुक्तांचे नांव, पद व माहिती आयोगाचा पत्ता)

(1) अपीलकाराचे पूर्ण नांव	०:
(2) पूर्ण पत्ता	०:
(3) संबंधीत जन माहिती अधिका-याचा तपशील	०:
(4) प्रथम अपीलीय प्राधिका-याचा तपशील	०:
(5) ज्या अपिलाविरुध्द दुसरे अपील करावयाचे आहे त्या निर्णयाची तारीख	०:
(6) दुसरे अपील करण्यासाठी अखेरची तारीख	०:
(7) दुसरे अपील करण्याचे प्रयोजन	०:
(8) आवश्यक असलेल्या माहितीचा तपशील	०:
(9) आवश्यक असलेल्या माहितीचा विषय व स्वरुप	०:
(10) माहितीशी संबंधीत कार्यालय अथवा विभाग	०:

ठिकाणः **तारीखः** **अपीलकाराची सही**

फीविषयकः सोबत रुपये 20/- रोखीने /बँकर्स चेकने /डिमांड ड्राफटने अथवा कोर्ट फी स्टॅम्पद्वारे

दिनांक १३ डिसेंबर २०२४ रोजी आयोजित कार्यशाळेस उपस्थित मान्यवर

उपस्थित प्रशिक्षणार्थींना मार्गदर्शन करताना - मा. राज्य माहिती आयुक्त श्री.शेखर चन्ने.

कार्यशाळेस उपस्थित प्रशिक्षणार्थी

मा. केंद्रीय मुख्य माहिती आयुक्त श्री. हीरालाल सामरिया यांचे स्वागत करताना.

कार्यशाळेस उपस्थित प्रशिक्षणार्थी

विवरणपत्र क्रमांक १

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या अंमलबजावणीकरिता महाराष्ट्र राज्यामध्ये सन २०२४ मध्ये पदनिर्देशित करण्यात आलेल्या सहायक जनमाहिती अधिकारी, जन माहिती अधिकारी व अपिलीय अधिकारी यांची मंत्रालय विभागनिहाय माहिती

अ. क्र.	विभागाचे नाव	सहायक जन माहिती अधिकारी यांची संख्या	जन माहिती अधिकारी यांची संख्या	प्रथम अपिलीय अधिकारी यांची संख्या
१	२	३	४	५
१	कृषी व फलोत्पादन विभाग	११३८	१२३६	७५५
२	पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग	४५०	४६६	१३१
३	सहकार, पणन व वस्त्रोदयोग विभाग	१९३६	९६०	६२५
४	कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभाग	७६९	७६८	६२०
५	पर्यावरण व वातावरणीय बदल विभाग	४१	४१	२३
६	वित्त विभाग	३१९	२९२	२००
७	अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग	५४०	३४९	१४०
८	सामान्य प्रशासन विभाग	२७४	३०९	२०९
९	उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग	११५७९	११९३७	११५७४
१०	गृह (खुद्द)	२५९४	१६९८	६४२
११	गृह (बंदरे) विभाग	१४	१५	२
१२	गृह (राज्य उत्पादन शुल्क) विभाग	६०	६२	६०
१३	गृह (परिवहन) विभाग	७१७	७९२	१४०
१४	गृहनिर्माण विभाग	३१०	४५५	२७१

अ. क्र.	विभागाचे नाव	सहायक जन माहिती अधिकारी यांची संख्या	जन माहिती अधिकारी यांची संख्या	प्रथम अपिलीय अधिकारी यांची संख्या
१	२	३	४	५
१५	उद्योग उर्जा व कामगार विभाग (उद्योग)	२५९	३३१	१५१
१६	उद्योग उर्जा व कामगार विभाग (उर्जा)	११९७	१२२४	५४१
१७	उद्योग उर्जा व कामगार विभाग (कामगार)	१०६	१९६	१३७
१८	विधि व न्याय विभाग	३२०	३०७	३०१
१९	वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग	२०३	२१६	१४१
२०	संसदीय कार्य विभाग	८	५	२
२१	नियोजन विभाग (खुद्द)	८७	९२	२५
२२	नियोजन (रोजगार हमी योजना) विभाग	१४	१४	२
२३	सार्वजनिक आरोग्य विभाग	७५६	७७५	२७८
२४	सार्वजनिक बांधकाम विभाग	४०३	१०५९	८६०
२५	महसूल, मुद्रांक शुल्क व नोंदणी विभाग	९८८९	८३८९	२३६६
२६	महसूल (वने) विभाग	६४४	१०८७	३०६
२७	महसूल (आपत्ती व्यवस्थापन, मदत व पुनर्वसन) विभाग	७५	५६	१२
२८	ग्रामविकास विभाग	२२६७०	३३६५१	३४०४
२९	शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग	५५	८७	१८
३०	सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग	११९	२९१	५२
३१	आदिवासी विकास विभाग	३५०	२२०	११८

अ. क्र.	विभागाचे नाव	सहायक जन माहिती अधिकारी यांची संख्या	जन माहिती अधिकारी यांची संख्या	प्रथम अपिलीय अधिकारी यांची संख्या
१	२	३	४	५
३२	नगरविकास विभाग	४७१८	७३९९	२११७
३३	जलसंपदा विभाग	८२४	३९४	११५
३४	पाणीपुरवठा व स्वच्छता विभाग	२८७	२८७	१८२
३५	महिला व बाल विकास विभाग	१७४	१७९	७१
३६	पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग	९८	७९	३२
३७	महाराष्ट्र विधान मंडळ सचिवालय	३६	३६	३६
३८	अल्पसंख्याक विकास विभाग	१४	५७	३८
३९	मराठी भाषा विभाग	८	५	३
४०	मृद व जलसंधारण विभाग	१५८	१६७	८०
४१	महाराष्ट्र राज्य माहिती आयोग	४	१२	८
४२	दिव्यांग कल्याण विभाग	९	४५	४
४३	इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग	३६५	४४८	३५
एकूण		**६४५९१**	**७६४८८**	**२६८२७**

सदर आकडेवारी प्रशासकीय विभागाकडुन प्राप्त झालेल्या माहिती नुसार भरण्यात आलेली आहे.

विवरणपत्र क्रमांक २

जानेवारी २०२४ ते डिसेंबर २०२४ या कालावधीत महाराष्ट्र राज्यामध्ये प्राप्त झालेल्या माहिती अर्जांचा एकत्रित गोषवारा

अ.क्र.	विभागाचे नाव	डिसेंबर २०२३ अखेरीस प्रलंबित अर्जांची संख्या	२०२४ या वर्षी प्राप्त झालेल्या अर्जांची संख्या	एकूण माहिती अर्ज (रकाना क्र. ३+४)	२०२४ या वर्षी निकाली काढलेल्या अर्जांची संख्या	निकाली काढलेल्या अर्जांपैकी		२०२४ या वर्ष अखेरीस प्रलंबित अर्जांची संख्या (र. क्र. ५-६)	अहवालाच्या कालावधीत उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या माहितीपोटी जमा झालेली रक्कम (रुपये)	दारिद्रय रेषे-खालील लाभार्थी संख्या
						माहिती उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या	माहिती नाकारण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या (र.क्र. ६-७)			
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)	(११)
१	कृषी व फलोत्पादन विभाग	१९८५	८९१९	१०९०४	८८६४	८७०५	१५९	२०४०	१२०७५४	४०५
२	पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग	२११	२३२६	२५३७	२२८७	२२६४	२३	२५०	६२३८७	४७
३	सहकार, पणन व वस्त्रोदयोग विभाग	१२७२	२१३७४	२२६४६	२२३००	२०६१२	१६८८	३४६	४०८६७८	८३
४	कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभाग	७४	२०२१	२०९५	१९३४	१८८१	५३	१६१	४२५२६	३७
५	पर्यावरण व वातावरणीय बदल विभाग	३१९	३४३८	३७५७	३२४६	३२३०	१६	५११	२९०६९	०
६	वित्त विभाग	१२८	४२५८	४३८६	४२१३	३८६०	३५३	१७३	४४२७८	६१०
७	अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग	२०३	६५४४	६७४७	६५७३	६४९१	८२	१७४	७०६३३	५७

अ.क्र.	विभागाचे नाव	डिसेंबर २०२३ अखेरीस प्रलंबित अर्जांची संख्या	२०२४ या वर्षी प्राप्त झालेल्या अर्जांची संख्या	एकूण माहिती अर्ज (रकाना क्र. ३+४)	२०२४ या वर्षी निकाली काढलेल्या अर्जांची संख्या	निकाली काढलेल्या अर्जांपैकी		२०२४ या वर्ष अखेरीस प्रलंबित अर्जांची संख्या (र. क्र. ५-६)	अहवालाच्या कालावधीत उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या माहितीपोटी जमा झालेली रक्कम (रुपये)	दारिद्र्य रेषे-खालील लाभार्थी संख्या
						माहिती उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या	माहिती नाकारण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या (र.क्र. ६-७)			
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)	(११)
८	सामान्य प्रशासन विभाग	६११	१२७५२	१३३६३	१२६८०	१२०१६	६६४	६८३	२२६१८६	२३९७
९	उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग	१३८७	५३५२	६७३९	५५१८	५२८९	२२९	१२२१	१०५५९६	१७१
१०	गृह (खुद्द)	३८२८	११०७६९	११४५९७	११०३०२	१००६२३	९६७९	४२९५	४७५३५६	२२५२
११	गृह (बंदरे) विभाग	४	२११	२१५	२१५	१९९	१६	०	९८७८	५
१२	गृह (राज्य उत्पादन शुल्क) विभाग	२२४	४५४२	४७६६	४४५८	४३४५	११३	३०८	१४७९७५	१७८
१३	गृह (परिवहन) विभाग	२०६०	२७२६९	२९३२९	२७५४८	२६३९५	११५३	१७८१	४४६७०८	२६९
१४	गृहनिर्माण विभाग	१२६२	२०४२१	२१६८३	२०९९२	२०६७४	३१८	६९१	१३६१५०५	२५
१५	उद्योग उर्जा व कामगार विभाग (उद्योग)	२०६	४९२८	५१३४	४९७१	४९१३	५८	१६३	२०३६७७	१०४
१६	उद्योग उर्जा व कामगार विभाग (उर्जा)	१०५२	१७६२८	१८६८०	१८०३६	१७५९४	४४२	६४४	२३७९७९	१२१
१७	उद्योग उर्जा व कामगार विभाग (कामगार)	२०१	४६७२	४८७३	४६७८	४५५८	१२०	१९५	३२६८१	११८

अ.क्र.	विभागाचे नाव	डिसेंबर २०२३ अखेरीस प्रलंबित अर्जांची संख्या	२०२४ या वर्षी प्राप्त झालेल्या अर्जांची संख्या	एकूण माहिती अर्ज (रकाना क्र. ३+४)	२०२४ या वर्षी निकाली काढलेल्या अर्जांची संख्या	निकाली काढलेल्या अर्जांपैकी		२०२४ या वर्ष अखेरीस प्रलंबित अर्जांची संख्या (र. क्र. ५-६)	अहवालाच्या कालावधीत उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या माहितीपोटी जमा झालेली रक्कम (रुपये)	दारिद्र्य रेषे-खालील लाभार्थी संख्या
						माहिती उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या	माहिती नाकारण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या (र.क्र. ६-७)			
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)	(११)
१८	विधि व न्याय विभाग	१२८०	१५४१९	१६६९९	१५६७८	१२७९०	२८८८	१०२१	१४१११३२	३७५
१९	वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग	५३७	१२२५५	१२७९२	११८२७	१११०९	७१८	९६५	११९९६२	
२०	संसदीय कार्य विभाग	०	१३९	१३९	१३९	१३९	०	०	११०२	२९
२१	नियोजन विभाग (खुद्द)	४	६३८	६४२	६४१	६१२	२९	१	८६८८	०
२२	नियोजन (रोजगार हमी योजना) विभाग	१०	७००	७१०	७१०	६९०	२०	०	३२५७	३१
२३	सार्वजनिक आरोग्य विभाग	९९५	१५०७६	१६०७१	१४७७०	१३९८४	७८६	१३०१	५८१५९	४२
२४	सार्वजनिक बांधकाम विभाग	२९६२	३४०१४	३६९७६	३४२४३	३३३३५	९०८	२७३३	६७८९४४	१२७३
२५	महसूल, मुद्रांक शुल्क व नोंदणी विभाग	९३३०	१४६१६७	१५५४९७	१४८६१२	१३८०७०	१०५४२	६८८५	४८६३४८९	७००६
२६	महसूल (वने) विभाग	४१२३	२३९२१	२८०४४	२४८७६	२२५२६	२३५०	३१६८	२१३०१५	१३८६
२७	महसूल (आपत्ती व्यवस्थापन, मदत व पुनर्वसन)	२६	१६०८	१६३४	१६०३	१५५१	५२	३१	२६९६९	५७

अ.क्र.	विभागाचे नाव	डिसेंबर २०२३ अखेरीस प्रलंबित अर्जांची संख्या	२०२४ या वर्षी प्राप्त झालेल्या अर्जांची संख्या	एकूण माहिती अर्ज (रकाना क्र. ३+४)	२०२४ या वर्षी निकाली काढलेल्या अर्जांची संख्या	निकाली काढलेल्या अर्जांपैकी		२०२४ या वर्ष अखेरीस प्रलंबित अर्जांची संख्या (र. क्र. ५-६)	अहवालाच्या कालावधीत उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या माहितीपोटी जमा झालेली रक्कम (रुपये)	दारिद्र्य रेषे-खालील लाभार्थी संख्या
						माहिती उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या	माहिती नाकारण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या (र.क्र. ६-७)			
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)	(११)
	विभाग									
२८	ग्रामविकास विभाग	४८११	७२६४९	७७४६०	७२३६१	७१२८२	१०७९	५०९९	२९७०२४	६३४८
२९	शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग	१३३०	१६९११	१८२४१	१६९११	१५८७७	१०३४	१३३०	१३२०२८	७१४
३०	सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग	१२०८	५८४२	७०५०	६००२	५९५९	४३	१०४८	३०६५८	९१
३१	आदिवासी विकास विभाग	७३२	६९८६	७७१८	७३३२	६५६८	७६४	३८६	३००९८४	९५८
३२	नगरविकास विभाग	२९३६२	२२२१९९	२५१५६१	२१६३३२	२१२९५२	३३८०	३५२२९	८५२४९४९	०
३३	जलसंपदा विभाग	१४००	१३३७६	१४७७६	१३९५०	१३४२८	५२२	८२६	५४५७५९	०
३४	पाणीपुरवठा व स्वच्छता विभाग	१४३	२३०२	२४४५	२२५५	२१७९	७६	१९०	९३८८७	९७
३५	महिला व बाल विकास विभाग	६९	३६२७	३६९६	३५५७	३४८१	७६	१३९	३१३०८	१०३

अ.क्र.	विभागाचे नाव	डिसेंबर २०२३ अखेरीस प्रलंबित अर्जांची संख्या	२०२४ या वर्षी प्राप्त झालेल्या अर्जांची संख्या	एकूण माहिती अर्ज (रकाना क्र. ३+४)	२०२४ या वर्षी निकाली काढलेल्या अर्जांची संख्या	निकाली काढलेल्या अर्जांपैकी		२०२४ या वर्ष अखेरीस प्रलंबित अर्जांची संख्या (र. क्र. ५-६)	अहवालाच्या कालावधीत उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या माहितीपोटी जमा झालेली रक्कम (रुपये)	दारिद्र्य रेषे-खालील लाभार्थी संख्या
						माहिती उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या अर्जांची संख्या	माहिती नाकारण्यात आलेल्या अर्जांची संख्या (र.क्र. ६-७)			
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)	(११)
३६	पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग	४	१०१५	१०१९	१०१०	१००५	५	९	२२५१८	०
३७	हाराष्ट्र विधान मंडळ सचिवालय	६०	३५०	४१०	३५१	३१२	३९	५९	१५४८१	२३
३८	अल्पसंख्याक विकास विभाग	२२९७	१०८५	३३८२	९२३	७९०	१३३	२४५९	८५९८	१६
३९	मराठी भाषा विभाग	३	१९२	१९५	१९५	१९५	०	०	०	०
४०	मृद व जलसंधारण विभाग	१६३	३८९५	४०५८	३६९५	३०६३	६३२	३६३	१५१८४२	६३
४१	महाराष्ट्र राज्य माहिती आयोग	६२	३२६०	३३२२	३१७५	२४३६	७३९	१४७	२२७३७	२९२
४२	दिव्यांग कल्याण विभाग	०	५१०	५१०	५०२	५०२	०	८	३४३५	११९
४३	इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग	२४	२५२६	२५५०	२५२८	२३४२	१८६	२२	५१४१७	५
एकूण		**७५९६५**	**८६४०९०**	**९४००५५**	**८६२९९९**	**८२०८३३**	**४२१६६**	**७७०५६**	**२०३७३२१८**	**२५९१८**

सदर आकडेवारी प्रशासकीय विभागाकडुन प्राप्त झालेल्या माहिती नुसार भरण्यात आलेली आहे.

विवरणपत्र क्रमांक २अ

जानेवारी २०२४ ते डिसेंबर २०२४ या कालावधीत खुद्द मंत्रालयीन विभागात प्राप्त झालेल्या माहिती अर्जाचा तपशील दर्शविणारे विवरणपत्र

अ. क्र.	विभागाचे नाव	डिसेंबर २०२३ अखेरीस प्रलंबित अर्जाची संख्या	२०२४ या वर्षी प्राप्त झालेल्या अर्जांची संख्या	एकूण माहिती अर्ज (रकाना क्र. ३+४)	२०२४ या वर्षी निकाली काढलेल्या अर्जांची संख्या	निकाली काढलेल्या अर्जांपैकी		२०२४ या वर्ष अखेरीस प्रलंबित अर्जांची संख्या (र. क्र. ५-६)	अहवालाच्या कालावधीत उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या माहितीपोटी जमा झालेली रक्कम (रुपये)
						माहिती उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या	माहिती नाकारण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या (र. क्र. ६-७)		
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
१	कृषी व फलोत्पादन विभाग	०	१०१९	१०१९	१०१५	१००७	८	४	१४९१८
२	पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग	९	३६६	३७५	३७५	३७४	१	०	५०१२
३	सहकार, पणन व वस्त्रोदयोग विभाग	०	१७५२	१७५२	१७५२	१७३१	२१	०	१५१६५
४	कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभाग	०	५०२	५०२	५०२	४९७	५	०	२३९१
५	पर्यावरण व वातावरणीय बदल विभाग	१०	४३६	४४६	४२३	४२२	१	२३	०
६	वित्त विभाग	२	१३२९	१३३१	१३३१	१२३७	९४	०	१०४२१
७	अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग	२१	८४३	८६४	८५७	८२९	२८	७	१४६४९
८	सामान्य प्रशासन विभाग	५०१	१०९९५	११४९६	१०८६७	१०२९९	५६८	६२९	१८५९९५
९	उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग	०	१५९९	१५९९	१५९९	१५६५	३४	०	९९४९

अ. क्र.	विभागाचे नाव	डिसेंबर २०२३ अखेरीस प्रलंबित अर्जाची संख्या	२०२४ या वर्षी प्राप्त झालेल्या अर्जांची संख्या	एकूण माहिती अर्ज (रकाना क्र. ३+४)	२०२४ या वर्षी निकाली काढलेल्या अर्जांची संख्या	निकाली काढलेल्या अर्जांपैकी		२०२४ या वर्ष अखेरीस प्रलंबित अर्जांची संख्या (र. क्र. ५-६)	अहवालाच्या कालावधीत उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या माहितीपोटी जमा झालेली रक्कम (रुपये)
						माहिती उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या	माहिती नाकारण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या (र. क्र. ६-७)		
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
१०	गृह (खुद्द)	४	३७४४	३७४८	३७३४	३५८६	१४८	१४	९०००
११	गृह (बंदरे) विभाग	०	१४	१४	१४	१४	०	०	०
१२	गृह (राज्य उत्पादन शुल्क) विभाग	०	२९६	२९६	२९६	२८०	१६	०	१६२१
१३	गृह (परिवहन) विभाग	०	७०१	७०१	७०१	६६४	३७	०	४५९
१४	गृहनिर्माण विभाग	१९	१६६५	१६८४	१६७३	१४६३	२१०	११	७७१२
१५	उद्योग उर्जा व कामगार विभाग (उद्योग)	०	६५५	६५५	६५२	६५२	०	३	९३८०
१६	उद्योग उर्जा व कामगार विभाग (उर्जा)	०	१३३४	१३३४	१३३२	१३२१	११	२	४९८
१७	उद्योग उर्जा व कामगार विभाग (कामगार)	२	९३१	९३३	९३३	९३०	३	०	७७८४
१८	विधि व न्याय विभाग	३	१६४४	१६४७	१६४१	१६२०	२१	६	११४१०
१९	वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग	६	१६९३	१६९९	१६९७	१४९२	२०५	२	३४४३५
२०	संसदीय कार्य विभाग	०	१३९	१३९	१३९	१३९	०	०	११०२
२१	नियोजन विभाग (खुद्द)	२	३८५	३८७	३८७	३६२	२५	०	६०४३

अ. क्र.	विभागाचे नाव	डिसेंबर २०२३ अखेरीस प्रलंबित अर्जाची संख्या	२०२४ या वर्षी प्राप्त झालेल्या अर्जांची संख्या	एकूण माहिती अर्ज (रकाना क्र. ३+४)	२०२४ या वर्षी निकाली काढलेल्या अर्जांची संख्या	निकाली काढलेल्या अर्जांपैकी माहिती उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या	निकाली काढलेल्या अर्जांपैकी माहिती नाकारण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या (र. क्र. ६-७)	२०२४ या वर्ष अखेरीस प्रंलबित अर्जांची संख्या (र. क्र. ५-६)	अहवालाच्या कालावधीत उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या माहितीपोटी जमा झालेली रक्कम (रुपये)
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
२२	नियोजन (रोजगार हमी योजना) विभाग	४	२०३	२०७	२०७	२०२	५	०	०
२३	सार्वजनिक आरोग्य विभाग	७	२८०९	२८१६	२८०८	२७४७	६१	८	६०८१
२४	सार्वजनिक बांधकाम विभाग	१८	१८३८	१८५६	१८४८	१६५१	१९७	८	१४००२
२५	महसूल, मुद्रांक शुल्क व नोंदणी विभाग	३०	४०३०	४०६०	४०३३	३७९४	२३९	२७	१६६६२१
२६	महसूल (वने) विभाग	५	८३४	८३९	८३९	८१२	२७	०	२४४०
२७	महसूल (आपत्ती व्यवस्थापन, मदत व पुनर्वसन) विभाग	१	२१९	२२०	२०८	२०८	०	१२	७३६
२८	ग्रामविकास विभाग	४	३३४९	३३५३	३३५२	३२७३	७९	१	१५८७१
२९	शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग	२४	१९७३	१९९७	१९१४	१८३०	८४	८३	१०४३८
३०	सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग	१	१०४४	१०४५	१००७	९६६	४१	३८	६८४५
३१	आदिवासी विकास विभाग	५९	१४५५	१५१४	१४९४	१४८९	५	२०	१०९८८
३२	नगर विकास विभाग	२७८	४३१५	४५९३	४२३४	३९७८	२५६	३५९	५८४६८
३३	जलसंपदा विभाग	०	१२५७	१२५७	१२५५	१०९३	१६२	२	३२४११

अ. क्र.	विभागाचे नाव	डिसेंबर २०२३ अखेरीस प्रलंबित अर्जाची संख्या	२०२४ या वर्षी प्राप्त झालेल्या अर्जांची संख्या	एकूण माहिती अर्ज (रकाना क्र. ३+४)	२०२४ या वर्षी निकाली काढलेल्या अर्जांची संख्या	निकाली काढलेल्या अर्जांपैकी		२०२४ या वर्ष अखेरीस प्रलंबित अर्जांची संख्या (र. क्र. ५-६)	अहवालाच्या कालावधीत उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या माहितीपोटी जमा झालेली रक्कम (रुपये)
						माहिती उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या	माहिती नाकारण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या (र. क्र. ६-७)		
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
३४	पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग	१२	४६२	४७४	४७०	४६४	६	४	२९०१
३५	महिला व बाल विकास विभाग	१	१०५६	१०५७	१०३२	१०१९	१३	२५	८५६५
३६	पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग	४	२८८	२९२	२९२	२९१	१	०	११०
३७	महाराष्ट्र विधान मंडळ सचिवालय	६०	३५०	४१०	३५१	३१२	३९	५९	१५४८१
३८	अल्पसंख्याक विकास विभाग	०	३३१	३३१	३२३	३०६	१७	८	५५१०
३९	मराठी भाषा विभाग	१	११४	११५	११५	११५	०	०	०
४०	मृद व जलसंधारण विभाग	४	५११	५१५	५१५	४२८	८७	०	१२५९४
४१	महाराष्ट्र राज्य माहिती आयोग	६२	३२६०	३३२२	३१७५	२४३६	७३९	१४७	२२७४७
४२	दिव्यांग कल्याण विभाग	०	२३०	२३०	२३०	२३०	०	०	०
४३	इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग	२	४५६	४५८	४५५	३११	१४४	३	४८१५६
	एकूण	**११५६**	**६२४२६**	**६३५८२**	**६२०७७**	**५८४३९**	**३६३८**	**१५०५**	**७८८९०९**

सदर आकडेवारी प्रशासकीय विभागाकडुन प्राप्त झालेल्या माहिती नुसार भरण्यात आलेली आहे.

विवरणपत्र क्रमांक २ब

जानेवारी २०२४ ते डिसेंबर २०२४ या कालावधीत संचालनालय / आयुक्तालय तसेच विभागीय स्तरावरील कार्यालयात प्राप्त झालेल्या माहिती अर्जांचा तपशील दर्शविणारे विवरणपत्र

अ. क्र.	विभागाचे नाव	डिसेंबर २०२३ अखेरीस प्रलंबित अर्जाची संख्या	२०२४ या वर्षी प्राप्त झालेल्या अर्जांची संख्या	एकूण माहिती अर्ज (रकाना क्र. ३+४)	२०२४ या वर्षी निकाली काढलेल्या अर्जांची संख्या	निकाली काढलेल्या अर्जांपैकी		२०२४ या वर्ष अखेरीस प्रलंबित अर्जांची संख्या (र. क्र. ५-६)	अहवालाच्या कालावधीत उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या माहितीपोटी जमा झालेली रक्कम (रुपये)
						माहिती उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या	माहिती नाकारण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या (र. क्र. ६-७)		
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
१	कृषी व फलोत्पादन विभाग	६०	२००५	२०६५	१९९३	१९५६	३७	७२	४४९२६
२	पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग	२१	५५०	५७१	५५२	५४१	११	१९	१७०१८
३	सहकार, पणन व वस्त्रोदयोग विभाग	१२६७	१९५१७	२०७८४	२०४४४	१८८०२	१६४२	३४०	३८०५२२
४	कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभाग	३५	१०३१	१०६६	९३६	८९०	४६	१३०	६४९३
५	पर्यावरण व वातावरणीय बदल विभाग	०	०	०	०	०	०	०	०
६	वित्त विभाग	६१	१६८२	१७४३	१६४२	१४९६	१४६	१०१	७८५९
७	अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग	१२०	३१८७	३३०७	३२०२	३१५५	४७	१०५	५५९८४
८	सामान्य प्रशासन विभाग	१०५	१४७८	१५८३	१५३६	१४७४	६२	४७	३७५७८
९	उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग	१३८७	३७५३	५१४०	३९१९	३७२४	१९५	१२२१	९५६४६
१०	गृह (खुद्द)	२४२१	७०६१२	७३०३३	७०१५८	६३७२९	६४२९	२८७५	२५५७४८

अ. क्र.	विभागाचे नाव	डिसेंबर २०२३ अखेरीस प्रलंबित अर्जाची संख्या	२०२४ या वर्षी प्राप्त झालेल्या अर्जांची संख्या	एकूण माहिती अर्ज (रकाना क्र. ३+४)	२०२४ या वर्षी निकाली काढलेल्या अर्जांची संख्या	निकाली काढलेल्या अर्जांपैकी		२०२४ या वर्ष अखेरीस प्रलंबित अर्जांची संख्या (र. क्र. ५-६)	अहवालाच्या कालावधीत उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या माहितीपोटी जमा झालेली रक्कम (रुपये)
						माहिती उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या	माहिती नाकारण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या (र. क्र. ६-७)		
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
११	गृह (बंदरे) विभाग	०	०	०	०	०	०	०	०
१२	गृह (राज्य उत्पादन शुल्क) विभाग	११	५५७	५६८	५६१	५५४	७	७	६२६५
१३	गृह (परिवहन) विभाग	२९९	९०७४	९३७३	९०६०	८९१४	१४६	३१३	४८०९१
१४	गृहनिर्माण विभाग	७८७	१६१०८	१६८९५	१६३११	१६३११	०	५८४	१८८४८८
१५	उद्योग उर्जा व कामगार विभाग (उद्योग)	२४	५७७	६०१	५६९	५१३	५६	३२	११२९५
१६	उद्योग उर्जा व कामगार विभाग (उर्जा)	१३	४७८	४९१	४६७	४५२	१५	२४	४८००
१७	उद्योग उर्जा व कामगार विभाग (कामगार)	१९१	३२९४	३४८५	३२९४	३१८१	११३	१९१	१६८३०
१८	विधि व न्याय विभाग	१२३	४१७७	४३००	४०२८	२७९०	१२३८	२७२	४३११२
१९	वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग	१६५	६०१७	६१८२	५६६१	५४०९	२५२	५२१	४९३०५
२०	संसदीय कार्य विभाग	०	०	०	०	०	०	०	०
२१	नियोजन विभाग (खुद्द)	१	१७८	१७९	१७९	१७९	०	०	२२५३
२२	नियोजन (रोजगार हमी योजना) विभाग	०	१०३	१०३	१०३	९८	५	०	०
२३	सार्वजनिक आरोग्य विभाग	५८८	८९४९	९५३७	८७०५	८२९०	४१५	८३२	४४७१२

अ. क्र.	विभागाचे नाव	डिसेंबर २०२३ अखेरीस प्रलंबित अर्जाची संख्या	२०२४ या वर्षी प्राप्त झालेल्या अर्जांची संख्या	एकूण माहिती अर्ज (रकाना क्र. ३+४)	२०२४ या वर्षी निकाली काढलेल्या अर्जांची संख्या	निकाली काढलेल्या अर्जांपैकी		२०२४ या वर्ष अखेरीस प्रंलबित अर्जांची संख्या (र. क्र. ५-६)	अहवालाच्या कालावधीत उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या माहितीपोटी जमा झालेली रक्कम (रुपये)
						माहिती उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या	माहिती नाकारण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या (र. क्र. ६-७)		
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
२४	सार्वजनिक बांधकाम विभाग	४	११३८	११४२	११२०	१०५६	६४	२२	५०८४
२५	महसूल, मुद्रांक शुल्क व नोंदणी विभाग	५२४	११६५५	१२१७९	११६४३	११०२३	६२०	५३६	२९२६१३
२६	महसूल (वने) विभाग	७	५९६	६०३	५९०	५७३	१७	१३	१२५७६
२७	महसूल (आपत्ती व्यवस्थापन, मदत व पुनर्वसन) विभाग	२५	१३६८	१३९३	१३७७	१३४३	३४	१६	२६२३३
२८	ग्रामविकास विभाग	८	५६५	५७३	५६९	५४५	२४	४	३१७०
२९	शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग	१३०६	१४९३८	१६२४४	१४९९७	१४०४७	९५०	१२४७	१२१५९०
३०	सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग	२९९	८१८	१११७	८७९	८७८	१	२३८	०
३१	आदिवासी विकास विभाग	६१३	५२६४	५८७७	५५४७	४७९१	७५६	३३०	२७८०१४
३२	नगर विकास विभाग	४२६	६२४३०	६२८५६	५८०५१	५५४९९	२५५२	४८०५	१८३५५५३
३३	जलसंपदा विभाग	१२२७	९१८०	१०४०७	९७६८	९४५५	३१३	६३९	४३१५३३
३४	पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग	१६	४१७	४३३	३८७	३८७	०	४६	३३७१
३५	महिला व बाल विकास विभाग	३	८५९	८६२	८४३	८२९	१४	१९	४७६५

अ. क्र.	विभागाचे नाव	डिसेंबर २०२३ अखेरीस प्रलंबित अर्जाची संख्या	२०२४ या वर्षी प्राप्त झालेल्या अर्जांची संख्या	एकूण माहिती अर्ज (रकाना क्र. ३+४)	२०२४ या वर्षी निकाली काढलेल्या अर्जांची संख्या	निकाली काढलेल्या अर्जांपैकी		२०२४ या वर्ष अखेरीस प्रंलबित अर्जांची संख्या (र. क्र. ५-६)	अहवालाच्या कालावधीत उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या माहितीपोटी जमा झालेली रक्कम (रुपये)
						माहिती उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या	माहिती नाकारण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या (र. क्र. ६-७)		
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
३६	पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग	०	५४६	५४६	५३९	५३८	१	७	११४४४
३७	महाराष्ट्र विधान मंडळ सचिवालय	०	०	०	०	०	०	०	०
३८	अल्पसंख्याक विकास विभाग	०	०	०	०	०	०	०	०
३९	मराठी भाषा विभाग	२	७८	८०	८०	८०	०	०	०
४०	मृद व जलसंधारण विभाग	१२२	२५३२	२६५४	२४३८	१९८६	४५२	२१६	१०५४३७
४१	दिव्यांग कल्याण विभाग	०	२५३	२५३	२४५	२४५	०	८	३४३५
४२	इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग	२	८६९	८७१	८६७	८५८	९	४	०
एकूण		**१२२६३**	**२६६८३३**	**२७९०९६**	**२६३२६०**	**२४६५९१**	**१६६६९**	**१५८३६**	**४४५१७४३**

सदर आकडेवारी प्रशासकीय विभागाकडुन प्राप्त झालेल्या माहिती नुसार भरण्यात आलेली आहे.

विवरणपत्र क्रमांक २क

जानेवारी २०२४ ते डिसेंबर २०२४ या कालावधीत जिल्हास्तरीय कार्यालयात प्राप्त झालेल्या अर्जाचे जिल्हावार तपशील दर्शविणारे विवरणपत्र

(यात नगरपालिकांची माहिती अंतर्भूत आहे. मात्र, त्या जिल्ह्यातील महानगरपालिकांची नाही.)

अ. क्र.	जिल्ह्याचे नाव	डिसेंबर २०२३ अखेरीस प्रलंबित अर्जाची सुधारित संख्या	२०२४ या वर्षी प्राप्त झालेल्या अर्जांची संख्या	एकूण माहिती अर्ज (रकाना क्र. ३+४)	२०२४ या वर्षी निकाली काढलेल्या अर्जांची संख्या	निकाली काढलेल्या अर्जांपैकी		२०२४ या वर्ष अखेरीस प्रलंबित अर्जांची संख्या (र. क्र. ५-६)	अहवालाच्या कालावधीत उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या माहितीपोटी जमा झालेली (रक्कम रुपये)
						माहिती उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या	माहिती नाकारण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या (र. क्र. ६-७)		
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
१	मुंबई शहर	१२७०	८६९९	९९६९	८५०७	८३५८	१५३	१५००	२६८७४८
२	मुंबई उपनगर	१४०२	९९०५	११३०७	१०१९१	१००८९	१०२	१११६	४३०२५८
३	ठाणे जिल्हा	१६५७	१५२६२	१६९१९	१५१७१	१४४०३	७६८	१७८८	६९३४४१
४	पालघर	३१०	७१२४	७४३४	७०७५	५९६८	११०७	३५९	४०५८२२
५	रायगड	१२४०	१४७२२	१५९५७	१४६५४	१४०१५	६३९	१३०४	३८८९१७
६	रत्नागिरी	३७८	७३४१	७७१८	७३५९	७१६५	१९४	३६०	१३१९४४
७	सिंधुदुर्ग	३८९	५२२६	५६१५	५१८६	४९९२	१९४	४२८	७५४३६
८	नाशिक	१४९४	१७०१२	१८५०६	१७१९३	१६२९७	८९६	१३१३	३०७६०७
९	धुळे	९२७	८७६७	९६३४	८९४३	८४२६	५१९	६९१	३५२८५
१०	नंदूरबार	१००९	४७९२	५८०१	५१४७	४९८२	१६५	६५४	१०३५२९
११	अहमदनगर	८५४	१०३१८	१११७२	१०३२३	९८७१	४५२	८४२	६२५१०
१२	जळगाव	९४८	१३३८०	१४३२८	१३१६१	१२५००	६६१	११६७	१३३८३१
१३	पुणे	३०५०	४७१३१	५०१८१	४७८६३	४४५६३	३३००	२३१९	१६१८६५९

अ. क्र.	जिल्ह्याचे नाव	डिसेंबर २०२३ अखेरीस प्रलंबित अर्जाची सुधारित संख्या	२०२४ या वर्षी प्राप्त झालेल्या अर्जांची संख्या	एकूण माहिती अर्ज (रकाना क्र. ३+४)	२०२४ या वर्षी निकाली काढलेल्या अर्जांची संख्या	निकाली काढलेल्या अर्जापैकी		२०२४ या वर्ष अखेरीस प्रंलबित अर्जांची संख्या (र. क्र. ५-६)	अहवालाच्या कालावधीत उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या माहितीपोटी जमा झालेली (रक्कम रुपये)
						माहिती उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या	माहिती नाकारण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या (र. क्र. ६-७)		
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
१४	सातारा	९९६	२०५९५	२१५९१	२०८५२	१९६५४	११९८	७३९	३७६७८१
१५	सांगली	१४०९	११९७८	१३३८७	१२५५१	१२०३४	५१७	८३६	२९७२४०
१६	कोल्हापूर	९८०	१४०३७	१५०१७	१४१८४	१२९३६	१२४८	४२४३	३११३५३
१७	सोलापूर	१३८५	१८५९३	१९९७८	१८५१०	१६३९८	२२१५	१४६८	३०९२१५
१८	छत्रपती संभाजी नगर	१०६७	१०११४	१११८१	१०१९५	९५२९	६६६	९८६	९५१३९
१९	जालना	२७९	६८०८	७०८७	६६०४	६२९८	३११	४८३	९८९२
२०	परभणी	४६५	५०७८	५५४३	४९१२	३८५१	१०५१	६३५	४३५३३
२१	हिंगोली	१६७	३७००	३८६७	३६७५	३६०४	७१	९८७	६८५५६
२२	नांदेड	६४३	८३८१	९०२४	७८४२	७००६	८३६	११८२	१२३९११
२३	बीड	५२१	६०६१	६५८२	५९३८	५५५९	३७९	६४४	४३६७२
२४	लातूर	२१३	६३७३	६५८६	६२०७	६०८०	१२७	३७९	३६८०२
२५	धाराशिव	२८२	५९७३	६२५५	५८५५	५५६२	२९३	४००	५६१८६
२६	अमरावती	७३०	९०१७	९७५७	९३०३	८८५५	४४८	४५३	५६८३७
२७	अकोला	५९४	५२०५	५८००	५२४६	५०४१	२०८	५३३	३४१८१
२८	वाशिम	२५३	३१९१	३४४४	३०२८	२८९४	१३४	४१६	१९३४२

अ. क्र.	जिल्ह्याचे नाव	डिसेंबर २०२३ अखेरीस प्रलंबित अर्जाची सुधारित संख्या	२०२४ या वर्षी प्राप्त झालेल्या अर्जांची संख्या	एकूण माहिती अर्ज (रकाना क्र. ३+४)	२०२४ या वर्षी निकाली काढलेल्या अर्जांची संख्या	निकाली काढलेल्या अर्जांपैकी		२०२४ या वर्ष अखेरीस प्रंलबित अर्जांची संख्या (र. क्र. ५-६)	अहवालाच्या कालावधीत उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या माहितीपोटी जमा झालेली (रक्कम रुपये)
						माहिती उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या	माहिती नाकारण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या (र. क्र. ६-७)		
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
२९	बुलढाणा	८०५	११२९५	१२१००	११२१४	१०८०६	४०८	८८५	१०३६४२
३०	यवतमाळ	७४८	१०६२२	११३७०	१०७२७	१०३४७	३८०	६४३	१०३५०४
३१	नागपूर	५०९	११६४१	१२३१४	११८०४	११२५८	५४४	५१२	११३८१३
३२	वर्धा	१५६	४२७५	४४३१	४२२७	४०७३	१५४	२०४	२७५६०
३३	चंद्रपूर	३२८	६४१०	६७३६	६४१८	६२२०	१९८	१८१२०	६५००५
३४	गडचिरोली	१९४	१०८३५	४०३६	३७५१	३५२७	२२४	२८२	८३०३४
३५	भंडारा	१५७	४०७९	४२४६	४१२४	४०३२	९२	१२२	२९२५६
३६	गोंदीया	२३५	३९८६	४२०३	३९९२	३८७२	१२०	२११	४७५१४
	एकूण	**२८०४४**	**३६७९२६**	**३८९०७६**	**३६१९३२**	**३४१०८१**	**२०९८०**	**४९२०४**	**७१११९६३**

सदर आकडेवारी प्रशासकीय विभागाकडुन प्राप्त झालेल्या माहिती नुसार भरण्यात आलेली आहे.

विवरणपत्र क्रमांक २ड

जानेवारी ते डिसेंबर २०२४ या कालावधीत महानगरपालिका स्तरावर प्राप्त झालेल्या अर्जाचा तपशील दर्शविणारे विवरणपत्र

अ. क्र.	महानगरपालिकाचे नांव	डिसेंबर २०२३ अखेरीस प्रलंबित अर्जांची सुधारित संख्या	२०२४ या वर्षी प्राप्त झालेल्या अर्जांची संख्या	एकुण माहिती अर्ज (रकाना क्र.३+४)	२०२४ या वर्षी निकाली काढलेल्या अर्जांची संख्या	निकाली काढलेल्या अर्जापैकी माहिती उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या	निकाली काढलेल्या अर्जापैकी माहिती नाकारण्यात आलेल्या अर्जांची संख्या (र.क्र.६-७)	२०२४ या वर्ष अखेरीस प्रलंबित अर्जाची संख्या (र.क्र. ५-६)	अहवालाच्या कालावधीत उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या माहितीपोटी जमा झालेली रक्कम (रुपये)
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
१	बृहन्मुंबई	२०९९३	८८३६७	१०९३६०	८५३११	८५०८३	२२८	२४०४९	४६५७१६९
२	ठाणे	५३२	१०९९६	११५२८	१०९९५	१०९३६	५९	५३३	३३०४६७
३	कल्याण -डोंबिवली	११	७९९	८१०	७८६	७८६	०	२४	२२०८
४	नवी मुंबई	३५७	७२२६	७५८३	६९५४	६९४०	१४	६२९	२१७०३४
५	उल्हासनगर	०	३४२९	३४२९	३२७८	३२७०	८	१५१	४३२७०
६	वसई विरार	७८९	६६५८	७४४७	६५५८	६३६६	१९२	८८९	४५३४१७
७	भिवंडी निजापूर	११४	३२८५	३३९९	३२७०	३२७०	०	१२९	२५७०९
८	मिरा भाईंदर	११०३	३००५	४१०८	२९४६	२८६८	७८	११६२	१३२३९७
९	पनवेल	२५	२२१२	२२३७	२२०१	२१६६	३५	३६	६६६८७
१०	नाशिक	८९	१४६५	१५५४	१५१०	१५१०	०	४४	६५०९४
११	मालेगाव	७६	१५१२	१५८८	१४३८	१४१६	२२	१५०	३३४८१
१२	अहिल्यानगर	२९	९२७	९५६	८९०	८७०	२०	६६	१६५४८

अ. क्र.	महानगरपालिकाचे नांव	डिसेंबर २०२३ अखेरीस प्रलंबित अर्जांची सुधारित संख्या	२०२४ या वर्षी प्राप्त झालेल्या अर्जांची संख्या	एकुण माहिती अर्ज (रकाना क्र.३+४)	२०२४ या वर्षी निकाली काढलेल्या अर्जांची संख्या	निकाली काढलेल्या अर्जापैकी		२०२४ या वर्ष अखेरीस प्रलंबित अर्जाची संख्या (र.क्र. ५-६)	अहवालाच्या कालावधीत उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या माहितीपोटी जमा झालेली रक्कम (रुपये)
						माहिती उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या	माहिती नाकारण्यात आलेल्या अर्जांची संख्या (र.क्र.६-७)		
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
१३	धुळे	४९७	४६३	९६०	५२८	२१८	३१०	४३२	२५०
१४	जळगाव	८५	६२८	७१३	५९१	५९०	१	१२२	२१८३९
१५	पिंपरी- चिंचवड	१०६३	३२०९	४२७२	३१०१	३०७५	२६	११७१	१६५८८७
१६	पुणे	१९७	१७४५५	१७६५२	१७०२८	१७०२८	०	६२४	३५५२०२
१७	सांगली मिरज कुपवाड	१८४	८७९	१०६३	९८३	९८३	०	८०	९०८१
१८	सोलापूर	०	३५९२	३५९२	३५९२	३५९२	०	०	४५३०
१९	इचलकरंजी	२	३९९	४०१	३९५	३९३	२	६	८०५४
२०	कोल्हापूर	३८	१६३७	१६७५	१६५९	१६३९	२०	१६	२७०७२
२१	जालना	०	४५१	४५१	४४६	४४६	०	५	०
२२	छत्रपती संभाजीनगर	६३	१९०५	१९६८	१८९१	१७३३	१५८	७७	२४८५०
२३	नांदेड वाघाळा	३४	६९८	७३२	७०२	६६६	३६	३०	२२८०३
२४	चंद्रपूर	२०	५५१	५७१	५४२	५२५	१७	२९	१३२८४
२५	अकोला	२५४	७२१	९७५	९६४	९६४	०	११	६०५७
२६	अमरावती	३४	११२०	११५४	१०२५	९२७	९८	१२९	१७३५९
२७	नागपूर	१०५६	३९२६	४९८२	४७७६	४६३५	१४१	२०६	१०९६३३

अ. क्र.	महानगरपालिकाचे नांव	डिसेंबर २०२३ अखेरीस प्रलंबित अर्जांची सुधारित संख्या	२०२४ या वर्षी प्राप्त झालेल्या अर्जांची संख्या	एकुण माहिती अर्ज (रकाना क्र.३+४)	२०२४ या वर्षी निकाली काढलेल्या अर्जाची संख्या	निकाली काढलेल्या अर्जापैकी		२०२४ या वर्ष अखेरीस प्रलंबित अर्जाची संख्या (र.क्र. ५-६)	अहवालाच्या कालावधीत उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या माहितीपोटी जमा झालेली रक्कम (रुपये)
						माहिती उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या	माहिती नाकारण्यात आलेल्या अर्जांची संख्या (र.क्र.६-७)		
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
२८	परभणी	१२	६४९	६६१	६४१	६४१	०	२०	२४१६
२९	लातूर	७६	७६८	८४४	६७५	६६१	१४	१६९	१०२२४
एकूण		**२७७३३**	**१६८९३२**	**१९६६६५**	**१६५६७६**	**१६४१९७**	**१४७९**	**३०९८९**	**६८४२०२२**

सदर आकडेवारी प्रशासकीय विभागाकडुन प्राप्त झालेल्या माहिती नुसार भरण्यात आलेली आहे.

विवरणपत्र क्रमांक २ ई

जानेवारी ते डिसेंबर २०२४ या कालावधीत महामंडळाकडे प्राप्त झालेल्या माहिती अर्जांचे विवरणपत्र

अ. क्र.	विभागाचे नाव	डिसेंबर २०२३ अखेरीस प्रलंबित अर्जाची संख्या	२०२२४ या वर्षी प्राप्त झालेल्या अर्जांची संख्या	एकूण माहिती अर्ज (रकाना क्र. ३+४)	२०२४ या वर्षी निकाली काढलेल्या अर्जांची संख्या	निकाली काढलेल्या अर्जांपैकी		२०२४ या वर्ष अखेरीस प्रलंबित अर्जांची संख्या (र. क्र. ५-६)	अहवालाच्या कालावधीत उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या माहितीपोटी जमा झालेली रक्कम (रुपये)
						माहिती उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या अर्जांची संख्या	माहिती नाकारण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या (र. क्र. ६-७)		
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
१	कृषी व फलोत्पादन विभाग						०		
	महाराष्ट्र राज्य कृषी उद्योग विकास महामंडळ, मुंबई	०	४९	४९	४८	३५	१३	१	६१५
	महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ, अकोला	१	२८	२९	२९	२८	१	०	४२७
	महाराष्ट्र राज्य फलोत्पादन व औषधी वनस्पती मंडळ, पुणे	०	१९	१९	१९	१९	०	०	५८१
२	पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग			०			०		
	महाराष्ट्र मत्स्योद्योग विकास महामंडळ, मुंबई	०	०	०	०		०	०	०
	पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी शेळी मेंढी विकास महामंडळ लि. पुणे	०		०	०	०	०	०	०
	महाराष्ट्र राज्य पशूधनविकास महामंडळ, नागपूर	०	०	०	०	०	०	०	०
	महानंद गोरेगाव, मुंबई	०	०	०	०	०	०	०	०
३	सहकार, पणन व वस्त्रोदयोग विभाग	५	१०५	११०	१०४	७९	२५	६	१२९६१
४	कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभाग			०			०		
	अण्णासाहेब आर्थिक विकास महामंडळ	०	०	०	०	०	०	०	०
५	पर्यावरण व वातावरणीय बदल विभाग								
	महाराष्ट्र प्रदुषण नियंत्रण मंडळ	३०९	३००२	३३११	२८२३	२८०८	१५	४८८	२९०६९
६	वित्त विभाग	०	०	०	०	०	०	०	०
७	अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग	०	०	०	०	०	०	०	०

अ. क्र.	विभागाचे नाव	डिसेंबर २०२३ अखेरीस प्रलंबित अर्जाची संख्या	२०२२४ या वर्षी प्राप्त झालेल्या अर्जांची संख्या	एकूण माहिती अर्ज (रकाना क्र. ३+४)	२०२४ या वर्षी निकाली काढलेल्या अर्जांची संख्या	निकाली काढलेल्या अर्जांपैकी माहिती उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या अर्जांची संख्या	निकाली काढलेल्या अर्जांपैकी माहिती नाकारण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या (र. क्र. ६-७)	२०२४ या वर्ष अखेरीस प्रंलबित अर्जांची संख्या (र. क्र. ५-६)	अहवालाच्या कालावधीत उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या माहितीपोटी जमा झालेली रक्कम (रुपये)
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
८	सामान्य प्रशासन विभाग			०			०		
	यशदा, पुणे	०	०	०	०	०	०	०	०
	मराठवाडा प्रशासकीय व विकास प्रशिक्षण प्रबोधिनी, औरंगाबाद	०	०	०	०	०	०	०	०
	डॉ. पंजाबराव देशमुख विदर्भ प्रशासकीय व विकास प्रशिक्षण प्रबोधिनी, अमरावती	०	०	०	०	०	०	०	०
	महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनी मर्यादित, मुंबई	०	२२	२२	२२	२२	०	०	२४००
	महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनी मर्यादित,मिहान नागपूर	०	०	०	०	०	०	०	०
	विमान संचालनालय,मुंबई	०	०	०	०	०	०	०	०
	नागपूर उडडा्ण क्लब , नागपूर	०	०	०	०	०	०	०	०
	राजीव गांधी विज्ञान व तंत्रज्ञान महामंडळ	०	०	०	०	०	०	०	०
	राजीव गांधी विज्ञान व तंत्रज्ञान आयोग	०	०	०	०	०	०	०	०
	माहिती तंत्रज्ञान संचालनालय	०	०	०	०	०	०	०	०
	महाराष्ट्र माहिती व तंत्रज्ञान महामंडळ (महाआयटी)	४	१९४	१९८	१९१	१५७	३४	७	३४
	महाराष्ट्र ज्ञान महामंडळ मर्यादित (MKCL)	०	१४	१४	१४	१४	०	०	०
	महाराष्ट्र माजी सैनिक महामंडळ मर्यादित, पुणे	०	०	०	०	०	०	०	०
९	उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग	०	०	०	०	०	०	०	०
१०	गृह (खुद्द) विभाग								
	पोलिस गृहनिर्माण व कल्याण, महामंडळ	०	५०	५०	५०	५०	०	०	०
	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ	०	०	०	०	०	०	०	०

अ. क्र.	विभागाचे नाव	डिसेंबर २०२३ अखेरीस प्रलंबित अर्जाची संख्या	२०२२४ या वर्षी प्राप्त झालेल्या अर्जाची संख्या	एकूण माहिती अर्ज (रकाना क्र. ३+४)	२०२४ या वर्षी निकाली काढलेल्या अर्जांची संख्या	निकाली काढलेल्या अर्जांपैकी माहिती उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या अर्जांची संख्या	माहिती नाकारण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या (र. क्र. ६-७)	२०२४ या वर्ष अखेरीस प्रंलबित अर्जाची संख्या (र. क्र. ५-६)	अहवालाच्या कालावधीत उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या माहितीपोटी जमा झालेली रक्कम (रुपये)
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
११	गृह (बंदरे) विभाग								
	महाराष्ट्र लोहमार्ग पायाभूत विकास महामंडळ			०			०		
	महाराष्ट्र मेरीटाईम बोर्ड	४	१९७	२०१	२०१	१८५	१६	०	९८७८
१२	गृह (राज्य उत्पादन शुल्क) विभाग	०	०	०	०	०	०	०	०
१३	गृह (परिवहन) विभाग								
	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ	१०१९	४८०६	५८२५	५४५३	५११०	३४३	३७२	१३९२३९
१४	गृहनिर्माण विभाग								
	महारष्ट्र गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास प्राधिकरण (म्हाडा)	११	६६५	६७६	६६०	६६०	०	१६	८०९०
	मुंबई गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास मंडळ	३२८	५५९८	५९२६	५८०९	५८०९	०	११७	८२५८
	मुंबई झोपडपट्टी व सुधार मंडळ	४४	४५४८	४५९२	४५६९	४५६९	०	२३	०
	कोकण गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास मंडळ	०	१५४	१५४	१५४	१५४	०	०	८९४१
	पुणे गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास मंडळ	१२	४१५	४२७	४२१	४२१	०	६	०
	नाशिक गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास मंडळ	४	७४	७८	७८	७८	०	०	८९१७
	छत्रपती संभाजीनगर गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास मंडळ	०	८३	८३	८३	८३	०	०	१९३३६
	अमरावती गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास मंडळ	४	४३	४७	४६	४६	०	१	०
	नागपूर गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास मंडळ	३५	६०	९५	९४	९४	०	१	१०५८
	शिवशाही पुर्नविकास प्रकल्प	९	१०	१९	१६	१६	०	३	१२५८
	म.गृ.नि.वि.महामंडळ	०	१२	१२	८	८	०	४	३११४७
	झोपडपट्टी पुनर्वसन प्राधिकरण, मुंबई.	४३८	१९७५७	२०१९५	१९६६४	१९०१८	६४६	५३१	१०९९६१२
	धारावी पुनर्विकास प्रकल्प, मुंबई	३२	१८१	२१३	११२	११२	०	१०१	१२३१८
	झोपडपट्टी पुनर्वसन प्राधिकरण, ठाणे	०	६८१	६८१	६७४	६७४	०	७	०

अ. क्र.	विभागाचे नाव	डिसेंबर २०२३ अखेरीस प्रलंबित अर्जाची संख्या	२०२२४ या वर्षी प्राप्त झालेल्या अर्जांची संख्या	एकूण माहिती अर्ज (रकाना क्र. ३+४)	२०२४ या वर्षी निकाली काढलेल्या अर्जांची संख्या	निकाली काढलेल्या अर्जापैकी		२०२४ या वर्ष अखेरीस प्रंलबित अर्जांची संख्या (र. क्र. ५-६)	अहवालाच्या कालावधीत उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या माहितीपोटी जमा झालेली रक्कम (रुपये)
						माहिती उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या अर्जांची संख्या	माहिती नाकारण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या (र. क्र. ६-७)		
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
	झोपडपट्टी पुनर्वसन प्राधिकरण, पुणे	२७	१२६२	१२८९	१२६७	११६४	१०३	२२	४२९३८
	झोपडपट्टी पुनर्वसन प्राधिकरण, नागपूर	०	०	०	०	०	०	०	०
	महाराष्ट्र स्थावर संपदा नियामक प्राधिकरण	०	०	०	०	०	०	०	०
	मुंबई इमारत दुरुस्ती व पुनर्रचना मंडळ	३०४	३१०६	३४१०	३०५६	३०५६	०	३५४	१००८२१
	अपर जिल्हाधिकारी (अति/निष्का) पूर्व उपनगरे	३	३६८	३७१	३७१	३७१	०	०	३६७०
	अपर जिल्हाधिकारी (अति/निष्का) पश्चिम उपनगरे	१५	६७८	६९३	६४२	६४२	०	५१	१९९२३
	अपर जिल्हाधिकारी (अति/निष्का) मुंबई शहर	०	३०४	३०४	२८९	२८९	०	१५	९३४६
	अध्यक्ष, महाराष्ट्र गलिच्छ वस्ती न्यायाधिकरण, मुंबई	०	१०	१०	१०	१०	०	०	१२८
१५	उद्योग उर्जा व कामगार विभाग (उद्योग)								
	महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळ, मुंबई	१८१	३५७९	३७६०	३६३५	३६३५	०	१२५	१७९४९३
	महाराष्ट्र राज्य वित्तीय महामंडळ, मुंबई	१	६	७	७	७	०	०	०
	महाराष्ट्र पेट्रोकेमिकल्स महामंडळ, मर्या. मुंबई	०	०	०	०	०	०	०	०
	महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ, मुंबई	०	४०	४०	३८	३८	०	२	११५
	कोंकण विकास महामंडळ, मर्या. पुणे	०	०	०	०	०	०	०	०
	पश्चिम महाराष्ट्र विकास महामंडळ, मर्या. पुणे	०	२५	२५	२५	२५	०	०	२८६
	मराठवाडा महाराष्ट्र विकास महामंडळ, मर्या.औरंगाबाद	०	१	१	१	१	०	०	०
	विदर्भ महाराष्ट्र विकास महामंडळ मर्या. नागपूर	०	०	०	०	०	०	०	०
	महाराष्ट्र राज्य खनिकर्म महामंडळ, नागपूर	०	४१	४१	४०	३८	२	१	३१०८

अ. क्र.	विभागाचे नाव	डिसेंबर २०२३ अखेरीस प्रलंबित अर्जाची संख्या	२०२२४ या वर्षी प्राप्त झालेल्या अर्जांची संख्या	एकूण माहिती अर्ज (रकाना क्र. ३+४)	२०२४ या वर्षी निकाली काढलेल्या अर्जांची संख्या	निकाली काढलेल्या अर्जांपैकी		२०२४ या वर्ष अखेरीस प्रलंबित अर्जांची संख्या (र. क्र. ५-६)	अहवालाच्या कालावधीत उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या माहितीपोटी जमा झालेली रक्कम (रुपये)
						माहिती उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या अर्जांची संख्या	माहिती नाकारण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या (र. क्र. ६-७)		
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
	महाराष्ट्र राज्य लघु उद्योग विकास महामंडळ	०	४	४	४	४	०	०	०
	महाराष्ट्र इलेक्ट्रॉनिक महामंडळ, मर्या. मुंबई	०	०	०	०	०	०	०	०
१६	उद्योग ऊर्जा व कामगार विभाग (ऊर्जा)								
	महाराष्ट्र राज्य विद्युत सूत्रधारी कंपनी लि., मुंबई	०	३४	३४	३४	३४	०	०	०
	महाराष्ट्र राज्य विद्युत निर्मिती कं.लि.,मुंबई	७७	१८०८	१८८५	१८०१	१७१३	८८	८४	७४०९१
	महाराष्ट्र राज्य विद्युत पारेषण कं.लि.मुंबई	१७	८७१	८८८	८५३	८३९	१४	३५	३७११५
	महाराष्ट्र राज्य, विद्युत वितरण कं.लि.मुंबई	९३७	१२८७१	१३८०८	१३३२२	१३००८	३१४	४८६	११५८७१
	महाराष्ट्र ऊर्जा विकास अभिकरण मुंबई	८	१४१	१४९	१३६	१३६	०	१३	४०८४
	महाराष्ट्र राज्य विद्युत नियामक आयोग, मुंबई	०	९१	९१	९१	९१	०	०	१५२०
१७	उद्योग उर्जा व कामगार विभाग (कामगार)								
	महाराष्ट्र कामगार कल्याण महामंडळ, मुंबई	८	५०	५८	५४	५०	४	४	४२६४
	महाराष्ट्र इमारत व इतर बांधकाम कामगार कल्याणकारी मंडळ, मुंबई	०	३९७	३९७	३९७	३९७	०	०	३८००
१८	विधि व न्याय विभाग	०	०	०	०	०	०	०	०
१९	वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग								
	हाफकिन जीव ओषध निर्माण महामंडळ मर्या., मुंबई	१	२६	२७	२७	१७	१०	०	७८
	महाराष्ट्र राज्य शुश्रुषा व परावैद्यक शिक्षण मंडळ	०	३८	३८	३८	०	३८	०	०
२०	संसदीय कार्य विभाग	०	०	०	०	०	०	०	०
२१	नियोजन विभाग (खुद्द)								
	उर्वरित महाराष्ट्र वैधनिक विकास मंडळ, मुंबई	०	०	०	०	०	०	०	०
	मराठवाडा वैधनिक विकास मंडळ, औरंगाबाद	०	०	०	०	०	०	०	०

अ. क्र.	विभागाचे नाव	डिसेंबर २०२३ अखेरीस प्रलंबित अर्जाची संख्या	२०२२४ या वर्षी प्राप्त झालेल्या अर्जाची संख्या	एकूण माहिती अर्ज (रकाना क्र. ३+४)	२०२४ या वर्षी निकाली काढलेल्या अर्जांची संख्या	निकाली काढलेल्या अर्जांपैकी माहिती उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या अर्जांची संख्या	माहिती नाकारण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या (र. क्र. ६-७)	२०२४ या वर्ष अखेरीस प्रलंबित अर्जाची संख्या (र. क्र. ५-६)	अहवालाच्या कालावधीत उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या माहितीपोटी जमा झालेली रक्कम (रुपये)
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
	विदर्भ वैधनिक विकास मंडळ, नागपूर	०	०	०	०	०	०	०	०
	छत्रपती शाहू महाराज संशोधन व प्रशिक्षण व मानव विकास संस्था सारथी पुणे	०	२६	२६	२६	२६	०	०	०
	अण्णासाहेब पाटील आर्थिक मागास विकास महामंडळ मर्या., मुंबई	०	३३	३३	३३	३३	०	०	९६
२२	नियोजन (रोजगार हमी योजना) विभाग	०	०	०	०	०	०	०	०
२३	सार्वजनिक आरोग्य विभाग	०	०	०	०	०	०	०	०
२४	सार्वजनिक बांधकाम विभाग								
	महाराष्ट्र राज्य रस्ते विकास महामंडळ	३१	६०२	६३३	५९६	१	५९५	३८८	०
	महाराष्ट्र राज्य पायाभूत सुविधा विकास महामंडळ	०	१५	१५	१५	१४	१	०	०
२५	महसूल, मुद्रांक शुल्क व नोंदणी विभाग								
	महाराष्ट्र महसूल न्यायाधिकरण, मुंबई	४	१०४	१०८	१०५	१०५	०	३	२३०८८
	महाराष्ट्र राज्य शेती महामंडळ, पुणे	१	१२६	१२७	१२७	१२७	०	०	२२२७
२६	महसूल (वने) विभाग								
	वन विकास महामंडळ, महाराष्ट्र राज्य, नागपूर	२	२२८	२३०	२१२	१८३	२९	१८	४१०३
२७	मदत व पुनर्वसन उप विभाग	०	०	०	०	०	०	०	०
२८	ग्रामविकास व जलसंधारण विभाग (जलसंधारण)	०	०	०	०	०	०	०	०
२९	शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग	०	०	०	०	०	०	०	०
३०	सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग								
	महात्मा फुले मागासवर्गीय विकास महामंडळ	४२	१३९	१८१	११०	११०	०	७१	०

अ. क्र.	विभागाचे नाव	डिसेंबर २०२३ अखेरीस प्रलंबित अर्जाची संख्या	२०२२४ या वर्षी प्राप्त झालेल्या अर्जाची संख्या	एकूण माहिती अर्ज (रकाना क्र. ३+४)	२०२४ या वर्षी निकाली काढलेल्या अर्जांची संख्या	निकाली काढलेल्या अर्जापैकी		२०२४ या वर्ष अखेरीस प्रंलबित अर्जाची संख्या (र. क्र. ५-६)	अहवालाच्या कालावधीत उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या माहितीपोटी जमा झालेली रक्कम (रुपये)
						माहिती उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या अर्जांची संख्या	माहिती नाकारण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या (र. क्र. ६-७)		
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
	लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे विकास महामंडळ	४	११८	१२२	११०	११०	०	१२	३५५६
	महाराष्ट्र राज्य सफाई कर्मवारी आयोग, मुंबई	०	०	०	०	०	०	०	०
	संत रोहीदास चर्मोद्योग व चर्मकार विकास महामंडळ	५०	३८	८८	३३	३२	१	५५	८६
	गोपीनाथ मुंढे ऊसतोड कामगार कल्याण महामंडळ	०	०	०	०	०	०	०	०
	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे	०	२४८	२४८	२४८	२४८	०	०	१५५५९
३१	आदिवासी विकास विभाग								
	सहकारी आदिवासी विकास महामंडळ मर्या, नाशिक	६०	२४०	३००	२६४	२६१	३	३६	११३८०
	शबरी आदिवासी वित्त व विकास महामंडळ, नाशिक.	०	२७	२७	२७	२७	०	०	६०२
३२	नगर विकास विभाग								
	सिडको	०	१६९०	१६९०	१५१७	१३७४	१४३	१७३	२७१७५
	पुणे महानगर परिवहन महामंडळ	०	५६७	५६७	५६७	५६७	०	०	१२२८२
	बेस्ट उपक्रम	१७८	५०५९	५२३७	५०८०	५०४७	३३	१५७	६३४४५
	नागपूर सुधार प्रन्यास	६७	२३९९	२४६६	२४१०	२४१०	०	५६	५५०९५
	मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण	२८९	४२७९	४५६८	४१२०	३९८०	१४०	४४८	३३९५६२
	मुंबई मेट्रो रेल्वे कॉपोरेशन लिमिटेड	२	७८	८०	७८	६१	१७	२	५४७१
	महाराष्ट्र मेट्रो रेल कॉपोरेशन लिमिटेड नागपूर	८	७३	८१	७७	७०	७	४	४७९
	महाराष्ट्र मेट्रो रेल कॉपोरेशन लिमिटेड पुणे	५	७१	७६	७१	७१	०	५	८२५
	नागपूर महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण	०	२५१	२५१	२५१	२५१	०	०	४३७८
	पुणे महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण	२०	२०४२	२०६२	१९६१	१९६१	०	१०१	२५३७८

अ. क्र.	विभागाचे नाव	डिसेंबर २०२३ अखेरीस प्रलंबित अर्जाची संख्या	२०२२४ या वर्षी प्राप्त झालेल्या अर्जांची संख्या	एकूण माहिती अर्ज (रकाना क्र. ३+४)	२०२४ या वर्षी निकाली काढलेल्या अर्जांची संख्या	निकाली काढलेल्या अर्जांपैकी		२०२४ या वर्ष अखेरीस प्रलंबित अर्जांची संख्या (र. क्र. ५-६)	अहवालाच्या कालावधीत उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या माहितीपोटी जमा झालेली रक्कम (रुपये)
						माहिती उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या अर्जांची संख्या	माहिती नाकारण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या (र. क्र. ६-७)		
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
	औरंगाबाद महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण	०	९	९	९	९	०	०	३४४
	नाशिक महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण	०	४६	४६	४६	४६	०	०	६४१६
	कोल्हापूर महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण	१०	१६४	१७४	१७४	१७४	०	०	०
	महा मुंबई मेट्रो (M३) ऑपरेशन कॉर्पोरेशन लि.	०	४४	४४	४४	४४	०	०	०
३३	जलसंपदा विभाग								
	महाराष्ट्र कृष्णा खोरे पाटबंधारे विकास महामंडळ, पुणे	२	१८५	१८७	१८७	१८१	६	०	२५०४
	विदर्भ पाटबंधारे विकास महामंडळ, नागपूर	०	९२	९२	९२	९२	०	०	९१६७
	गोदावरी मराठवाडा पाटबंधारे विकास महामंडळ, औरंगाबाद	०	१८४	१८४	१७६	१७६	०	८	४९९६
	तापी पाटबंधारे विकास महामंडळ, जळगाव	३६	१६७८	१७१४	१६४७	१६४७	०	६७	३८९६१
	कोंकण पाटबंधारे विकास महामंडळ, ठाणे	१३५	८००	९३५	८२५	७८४	४१	११०	२६१८७
३४	पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग								
	महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण	०	०	०	०	०	०	०	०
	संचालक भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा	११५	१४२३	१५३८	१३९८	१३२८	७०	१४०	८७६१५
३५	महिला व बाल विकास विभाग								
	महिला आर्थिक विकास महामंडळ, मुंबई	२	२०	२२	१९	१९	०	३	१५९
	महाराष्ट्र राज्य बाल हक्क संरक्षण आयोग	०	४२	४२	४२	४२	०	०	३६
	महाराष्ट्र राज्य महिला आयोग	०	१०२	१०२	१०२	१०२	०	०	१२२८
	महाराष्ट्र राज्य समाजकल्याण बोर्ड	०	२	२	२	२	०	०	०
३६	पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग								
	महाराष्ट्र राज्य पर्यटन विकास महामंडळ, मुंबई	०	१३२	१३२	१३१	१३०	१	१	९८१८

अ. क्र.	विभागाचे नाव	डिसेंबर २०२३ अखेरीस प्रलंबित अर्जांची संख्या	२०२२४ या वर्षी प्राप्त झालेल्या अर्जांची संख्या	एकूण माहिती अर्ज (रकाना क्र. ३+४)	२०२४ या वर्षी निकाली काढलेल्या अर्जांची संख्या	निकाली काढलेल्या अर्जांपैकी		२०२४ या वर्ष अखेरीस प्रंलबित अर्जांची संख्या (र. क्र. ५-६)	अहवालाच्या कालावधीत उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या माहितीपोटी जमा झालेली रक्कम (रुपये)
						माहिती उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या अर्जांची संख्या	माहिती नाकारण्यात आलेल्या अर्जांची संख्या (र. क्र. ६-७)		
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
	महाराष्ट्र चित्रपट रंगभूमी आणि सांस्कृतिक विकास महामंडळ, मुंबई**	०	४७	४७	४६	४६	०	१	११४६
	कोल्हापूर चित्रनगरी महामंडळ मर्यादित	०	२	२	२	०	२	०	०
३७	महाराष्ट्र विधान मंडळ सचिवालय	०	०	०	०	०	०	०	०
३८	अल्पसंख्याक विकास विभाग								
	मौलाना आजाद अल्पसंख्याक आर्थिक विकास महामंडळ	०	३६	३६	३४	३४	०	२	०
	महाराष्ट्र राज्य हज समिती	०	२३	२३	२३	२३	०	०	०
	महाराष्ट्र राज्य अल्पसंख्याक आयोग	०	३४	३४	३४	३४	०	०	०
	महाराष्ट्र राज्य वक्फ न्यायाधिकरण	०	११	११	११	५	६	०	३६
	महाराष्ट्र राज्य वक्फ मंडळ	२२९७	६४८	२९४५	४९६	३८६	११०	२४४९	३०५२
	महाराष्ट्र राज्य उर्दू साहित्य अकादमी	०	२	२	२	२	०	०	०
	महाराष्ट्र राज्य पंजांबी साहित्य अकादमी	०	०	०	०	०	०	०	०
३९	मराठी भाषा विभाग	०	०	०	०	०	०	०	०
४०	मृद व जलसंधारण विभाग								
	महाराष्ट्र जलसंधारण महामंडळ, छत्रपती संभाजी नगर	१	६५	६६	६६	६६	०	०	१४१२७
	जल व भूमी व्यवस्थापन संस्था (वाल्मी), छत्रपती संभाजी नगर	०	१६२	१६२	१०३	४६	५७	५९	६००
४१	दिव्यांग कल्याण विभाग			०			०		
	दिव्यांग कल्याण विभाग महाराष्ट्र राज्य दिव्यांग वित्त व विकास महामंडळ, मुंबई	०	२७	२७	२७	२७	०	०	०
४२	इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग			०			०		

अ. क्र.	विभागाचे नाव	डिसेंबर २०२३ अखेरीस प्रलंबित अर्जाची संख्या	२०२२४ या वर्षी प्राप्त झालेल्या अर्जांची संख्या	एकूण माहिती अर्ज (रकाना क्र. ३+४)	२०२४ या वर्षी निकाली काढलेल्या अर्जांची संख्या	निकाली काढलेल्या अर्जांपैकी		२०२४ या वर्ष अखेरीस प्रलंबित अर्जांची संख्या (र. क्र. ५-६)	अहवालाच्या कालावधीत उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या माहितीपोटी जमा झालेली रक्कम (रुपये)
						माहिती उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या अर्जांची संख्या	माहिती नाकारण्यात आलेल्या अर्जाची संख्या (र. क्र. ६-७)		
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
	महाराष्ट्र राज्य इतर मागासवर्गीय वित्त आणि विकास महामंडळ, मर्या.	२	१२	१४	१४	१२	२	०	रू.१४५६/-
	वसंतराव नाईक विमुक्त जाती भटक्या व भटक्या जमाती विकास महामंडळ (मर्या.), मुंबई	०	२७	२७	२७	२७	०	०	०
	महाज्योती	०	८३	८३	८३	८३	०	०	रू.५५६/-
	अमृत	०	२०	२०	२०	२०	०	०	रू.१५०/-
	मागासवर्ग आयोग	०	२०१	२०१	२०१	१६८	३३	०	रू.८८/-
एकूण		**७२०१**	**९१२९४**	**९८४९५**	**९१६०१**	**८८६३८**	**२९६३**	**७२४५**	**२७९५९६९**

विवरणपत्र क्रमांक ३

जानेवारी २०२४ ते डिसेंबर २०२४ या कालावधीत महाराष्ट्र राज्यामध्ये प्राप्त झालेल्या प्रथम अपिलांचा एकत्रित गोषवारा

अ. क्र.	विभागाचे नाव	डिसेंबर २०२३ अखेरीस प्रलंबित प्रथम अपिलाची संख्या	२०२४ या वर्षी प्राप्त झालेल्या प्रथम अपिलांची संख्या	एकूण प्रथम अपीले (रकाना क्र. ३+४)	अहवालाच्या कालावधीत निकाली काढलेल्या प्रथम अपिलांची संख्या	निकाली काढलेल्या अपिलांपैकी		२०२४ च्या अखेरीस प्रलंबित प्रथम अपिलांची संख्या (र. क्र. ५-६)
						मान्य करण्यात आलेल्या प्रथम अपिलांची संख्या	नाकारण्यात आलेल्या प्रथम अपीलांची संख्या (र. क्र. ६-७)	
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)
१	कृषी व फलोत्पादन विभाग	३४७	१३७४	१७२१	१३८१	१३३९	४२	३४०
२	पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग	८	१६४	१७२	१६६	१५७	९	६
३	सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग	३७१	२६२३	२९९४	२८७४	१७२३	११५१	१२०
४	कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभाग	६	२८०	२८६	२७२	२५५	१७	१४
५	पर्यावरण व वातावरणीय बदल विभाग	३३	३९३	४२६	३८७	३८७	०	३९
६	वित्त विभाग	२९	३०८	३३७	२९६	२१६	८०	४१
७	अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग	५२	८०५	८५७	८०६	७३४	७२	५१
८	सामान्य प्रशासन विभाग	६१	९३१	९९२	९१७	५५३	३६४	७५
९	उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग	१३८	१४१४	१५५२	१४४३	१०७५	३६८	१०९
१०	गृह (खुद्द)	९६३	११७७७	१२७४०	१२०४८	९३७८	२६७०	६९२
११	गृह (बंदरे) विभाग	०	२७	२७	२७	१९	८	०
१२	गृह (राज्य उत्पादन शुल्क) विभाग	३२	५३९	५७१	४९७	४५७	४०	७४
१३	गृह (परिवहन) विभाग	१०१	१५९८	१६९९	१६५३	१५७४	७९	४६
१४	गृहनिर्माण विभाग	१५२	४१६३	४३१५	४१०१	३०४३	१०५८	२१४
१५	उद्योग विभाग	२३	५६३	५८६	५४४	५३४	१०	४२
१६	उर्जा विभाग	१४२	२१०९	२२५१	२१५८	१९७७	१८१	९३
१७	कामगार विभाग	८८	६३४	७२२	६४२	६०३	३९	८०
१८	विधि व न्याय विभाग	१०४	१५०७	१६११	१४४२	५०३	९३९	१६९
१९	वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग	५९	११५३	१२१२	११०६	१०३३	७३	१०६
२०	संसदीय कार्य विभाग	०	२१	२१	२१	०	२१	०
२१	नियोजन विभाग (खुद्द)	०	२०	२०	१९	१८	१	१
२२	नियोजन (रोजगार हमी योजना) विभाग	३	५१	५४	५०	३७	१३	४
२३	सार्वजनिक आरोग्य विभाग	९९	११९३	१२९२	१२३३	११५०	८३	५९
२४	सार्वजनिक बांधकाम विभाग	९८७	९२९१	१०२७८	९२९९	८८५५	४४४	९७९

अ. क्र.	विभागाचे नाव	डिसेंबर २०२३ अखेरीस प्रलंबित प्रथम अपिलाची संख्या	२०२४ या वर्षी प्राप्त झालेल्या प्रथम अपिलांची संख्या	एकूण प्रथम अपीले (रकाना क्र. ३+४)	अहवालाच्या कालावधीत निकाली काढलेल्या प्रथम अपिलांची संख्या	निकाली काढलेल्या अपिलांपैकी		२०२४ च्या अखेरीस प्रलंबित प्रथम अपिलांची संख्या (र. क्र. ५-६)
						मान्य करण्यात आलेल्या प्रथम अपिलांची संख्या	नाकारण्यात आलेल्या प्रथम अपीलांची संख्या (र. क्र. ६-७)	
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)
२५	महसूल, मुद्रांक शुल्क व नोंदणी विभाग	१७३२	१९६९७	२१४२९	१८८६२	१७२८२	१५८०	२५६७
२६	महसूल (वने) विभाग	८५९	५०३४	५८९३	५६३०	५३०८	३२२	२६३
२७	महसूल (आपत्ती व्यवस्थापन, मदत व पुनर्वसन) विभाग	७	२१२	२१९	१९७	१५२	४५	२२
२८	ग्रामविकास विभाग	३१७३	३३७३७	३६९१०	३४०९५	३३५४६	५४९	२८१५
२९	शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग	३०१	४०१२	४३१३	४०३४	३७८२	२५२	२७९
३०	सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग	२२	१५६	१७८	१४७	१४७	०	३१
३१	आदिवासी विकास विभाग	९५	६६६	७६१	७१२	५३४	१७८	४९
३२	नगरविकास विभाग	५५२६	२८५९९	३४१२५	२७३४२	२६६१०	७३२	६७८३
३३	जलसंपदा विभाग	२३५	२२६७	२५०२	२३५७	१९५३	४०४	१४५
३४	पाणीपुरवठा व स्वच्छता विभाग	१	३५५	३५६	३४१	३१७	२४	१५
३५	महिला व बाल विकास विभाग	३७	३९५	४३२	४२६	३७१	५५	६
३६	पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग	२	५७	५९	५७	३३	२४	२
३७	महाराष्ट्र विधान मंडळ सचिवालय	५	३३	३८	३०	१८	१२	८
३८	अल्पसंख्याक विकास विभाग	३४३	१७७	५२०	१२२	१२२	०	३९८
३९	मराठी भाषा विभाग	०	१६	१६	१६	१६	०	०
४०	मृद व जलसंधारण विभाग	४०	६०८	६४८	५४४	४९८	४६	१०४
४१	महाराष्ट्र राज्य माहिती आयोग	४	७३९	७४३	७३६	२९७	४३९	७
४२	दिव्यांग कल्याण विभाग	०	१०७	१०७	१०३	८६	१७	४
४३	इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग	१६	६६६	६८२	६२७	६२७	०	५५
एकूण		**१६१९६**	**१४०४७१**	**१५६६६७**	**१३९७६०**	**१२७१९६**	**१२५६४**	**१६९०७**

विवरणपत्र क्रमांक ३ अ

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम २० (१) अन्वये आयोगाने सुनावणीअंती पारित केलेल्या शास्तीच्या आदेशांच्या प्रकरणांची यादी

अ. क्र.	विभागाचे नाव	अपीलकर्ता/तक्रारदार यांचे नाव	अपील/तक्रार क्रमांक व आदेशाचा दिनांक	कलम २० (१) नुसार आयोगाने दिलेल्या शास्तीबाबत	शास्तीची रक्कम वसुल केली/नाही केली
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
१	कृषी व फलोत्पादन विभाग	१. श्री. बाळासाहेब भगत	1/दि.२४.०५.२०२४ व दि.२९.०८.२०२४, आदेशाचा दि.०९.१०.२०२४	निरंक	माहिती दिली
		२. श्री. बाळासाहेब भगत	1/दि.१६.१०.२०२४ आदेशाचा दि.११.११.२०२४	निरंक	माहिती दिली
२	पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
३	सहकार, पणन व वस्त्रोदयोग विभाग	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
४	कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभाग	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
५	पर्यावरण व वातावरणीय बदल विभाग	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
६	वित्त विभाग	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
७	अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग	श्री. सय्यद हैदर हुसेन मो. तैयब	क्र. रामाअ/नोंदणी क्र.1014/अ क्र.बीएम /९२५/१४/०२ दि.१९.०३.२०१४ व क्र.रामाअ/नोंदणी क्र.१०१३/१२ अ.क्र.बीएम ९२६/१४०२ दि.०९.०४.२०१४	श्री. डि. पी. भानावत यांनी मा.उच्च न्यायालयात दाखल केलेल्या रि.पि. याचिका क्र. २२३७/२०१६ प्रकरणी मा.उच्च न्यायालयाने पुढील अंतरीम आदेशापर्यंत स्थगिती दिलेली असल्याने शास्तीची रक्कम वसूल करण्यात आली नाही.	श्री. डि. पी. भानावत यांनी मा.उच्च न्यायालयात दाखल केलेल्या रि.पि. याचिका क्र. २२३७/२०१६ प्रकरणी मा.उच्च न्यायालयाने दि.२०.१२.२०१९ यांचे आदेशान्वये प्रकरणी स्थगिती देण्यात आली आहे.
८	सामान्य प्रशासन विभाग	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
९	उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
१०	गृह (खुद्द)				
	पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य मुंबई (पोलीस अधीक्षक, सोलापूर ग्रामीण)	श्री. ओमप्रकाश गोविंद गाडेकर	खंडपीठ पुणे यांचेकडील द्वितीय अपील क्र. रामाआ/१२८२/२०२३, दि. २३.२.२०२४	१०००/-	होय.
११	गृह (बंदरे) विभाग	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
१२	गृह (राज्य उत्पादन शुल्क) विभाग	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
१३	गृह (परिवहन) विभाग				
	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ	श्री.योगेश नाना सुळे	क्ररामाआ/१०४२/ २०२३	रु.१०००/-	शास्तीची रक्कम वसुल केली आहे.

अ. क्र.	विभागाचे नाव	अपीलकर्ता/तक्रारदार यांचे नाव	अपील/तक्रार क्रमांक व आदेशाचा दिनांक	कलम २० (१) नुसार आयोगाने दिलेल्या शास्तीबाबत	शास्तीची रक्कम वसुल केली/नाही केली
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
१४	गृहनिर्माण विभाग	रुकेश अ.गिरोल्ला	MHSICMU/२०२३/M/००१६८७	३००००	वसूल केली
		श्री.विकास द. हनवते	MHSICMU/२०२३/M/००१६८७	८०००	
१५	उद्योग विभाग	१)श्री.सागर घनश्याम डेकाटे,गडचिरोली	अपील क्र.१४३५/२०२२/नागपूर	निरंक	निरंक
	भूविज्ञान व खनिकर्म संचालनालय, नागपूर	(२) श्री. सागर घनश्याम डेकाटे	अपील क्र.१४३९/२०२२/नागपूर	निरंक	निरंक
१६	उर्जा विभाग	बाबूराव नामदेव गबाळे	०५/०५.१२.२०२४	८४५	केली
		परमेशर मोतीराम मुंडकरए	०६/१५.१२.२०२३	०	
		धोंडीबा संभाजी केंद्रे	०७/१५.१२.२०२४	६०	
१७	कामगार विभाग	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
१८	विधि व न्याय विभाग				
	सार्वजनिक न्यास नोंदणी कार्यालय, ठाणे	श्री. जसपाल सिंह कुमार	१८०३/२१	२५०००/-	सदर शास्तीविरुद्ध उच्च न्यायालय येथे याचिका क्र. १८६७६/२४ दाखल केल्याने सद्य:स्थितीत सदर प्रकरण न्यायप्रविष्ठ असल्याने वसुली करण्यात आली नाही.
	कौटुंबिक न्यायालय, कोल्हापूर	ॲड. निर्मला सुर्यभान चौधरी, पत्ता - विराज कॉलनी, तारकपूर, एस. टी. स्टँड समोर, सिटी कअर हॉस्पीटलच्या मागे, अहमदनगर	१/३०.९.२०२४ आदेशाचा दिनांक २२ ऑक्टोबर, २०२४	-	-
	सरकारी वकिलांचे कार्यालय, अपील शाखा (रिट सेल) उच्च न्यायालय, मुंबई	श्रीमती जेनिफर रिबेलो	आवक क्र.४८४८/, दिनांक २० मार्च, २०२४ ५४९९/२०२४ जा. क्र.आस्था/ रिटसेल/ ५४९९/ २०२४, दिनांक २२ मार्च, २०२४	निरंक	निरंक
१९	वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग				
	मंत्रालय खुद्द	शाहिद रझा बर्नी	1) अपील क्र. HSICMU/2022/M/004062 अन्वये 5000/- रु 2) अपील क्र. MHSICMU/2022/M/00406३ अन्वये 5000/- रु 3) अपील क्र. HSICMU/2022/M/004065 अन्वये 5000/- रु	१५०००	वसूल केली

अ. क्र.	विभागाचे नाव	अपीलकर्ता/तक्रारदार यांचे नाव	अपील/तक्रार क्रमांक व आदेशाचा दिनांक	कलम २० (१) नुसार आयोगाने दिलेल्या शास्तीबाबत	शास्तीची रक्कम वसुल केली/नाही केली
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
२०	संसदीय कार्य विभाग	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
२१	नियोजन विभाग (खुद्द)	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
२२	नियोजन (रोजगार हमी योजना) विभाग	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
२३	सार्वजनिक आरोग्य विभाग	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
२४	सार्वजनिक बांधकाम विभाग	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
२५	महसूल, मुद्रांक शुल्क व नोंदणी विभाग				
	विभागीय आयुक्त, नाशिक	गोरख शंकर आहेर वि. तलाठी देवळा	१२१/२३	१००००	वसुल केली आहे
	विभागीय आयुक्त, पुणे	पुणे	४२०, ४२१/२०२३	२५०००	होय
		सांगली	१३८८/२०११ दि.३१.०७२०१३	१००००	होय
		कोल्हापूर	४६८१/२०१५	१६०००	होय
			२५४५/२०१६		
			५१४६/२०१४		
		सोलापूर	१६६९/२०१९ दि ३०.०९.२०२४	१२५०००	वसुली सुरु आहे.
			१५६८/२०२१ dt ३०.०९.२०२४		
			२७४४,४६९१/२०२१ दि.३०.०९.२०२४		
			८९५,८९६/२०२० दि.११.१०.२०२४		
			२०२३०/२०२३ दि.३०.०९.२०२४		
	विभागीय आयुक्त, कोकण	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
	विभागीय आयुक्त, नाशिक	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
	विभागीय आयुक्त, नागपूर	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
	विभागीय आयुक्त, छत्रपती संभाजी नगर	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
	विभागीय आयुक्त, अमरावती	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
	महाराष्ट्र राज्य शेती मंहामंडळ, पुणे	श्री सुरेश पांडुरंग सोनवणे	माहिती आयोग आयोग, पुणे खंडपीठ यांचेकडील आदेश क्र.२१४/२०२३/पुणे/३३७३/दिनांक-०१.०७.२०२४	२५०००/-	केली
	नोंदणी व मुद्रांक विभाग	दिलीप नाथु बोऱ्हाडे	अपिल क्र.१६०१/२०१८ आदेशाचा दि.१२/१२/२०२३ कार्यालयास प्राप्त दि.०१/०१/२०२४	२५०००/-	शास्तीची रक्कम वसूल करण्यात आली आहे.

अ. क्र.	विभागाचे नाव	अपीलकर्ता/तक्रारदार यांचे नाव	अपील/तक्रार क्रमांक व आदेशाचा दिनांक	कलम २० (१) नुसार आयोगाने दिलेल्या शास्तीबाबत	शास्तीची रक्कम वसुल केली/नाही केली
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
	महाराष्ट्र महसूल न्यायाधिकरण, मुंबई यांचे कार्यालय	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
	जमाबंदी आयुक्त आणि भूमिअभिलेख कार्यालय पुणे.				
		१.श्री व्ही. एच चोधरी, तत्कालीन ता. नी. भू. अ. जामनेर जि जळगांव (सध्या सेवा निवृत)	1. मा. राज्य माहिती आयुक्त खंडपीठ औरंगाबाद यांचेकडील आदेश क्र./अपील क्रमांक/2007/रामाआ/सीआर/1509 दि. 27/08/2008	14787/- वासुलीवर शिल्लक	वसुलीवर शिल्लक
		2. श्री. एस. आर. वाणी तत्कालीन, ता. नी. भू. अ. जामनेर जि जळगांव (अतिरिक्त पदभार)	2. या कार्यालयाचे आदेश क्रमांक/आस्था/1/मा. अ. अ./एस आर 39/06/08/ जळगाव दिनांक 23/10/2008	2386 /- वासुलीवर शिल्लक	वसुलीवर शिल्लक
		१.श्री.रविंद्र निकम तत्का.मु.स./जनमाहिती अधिकारी जि अ भु अ अहिल्यानगर	१. मा.राज्य माहिती आयोग नाशिक खंडपीठ अपील क्र.२९०१/२०१७ प्राप्त दिनांक ०१.१२.२०२१	दंडाची रक्कम रुपये ३०००/- दिनांक १९/०४/२०२४ रोजी भरणा केली आहे.	वसुलीवर शिल्लक नाही
		२. श्री.भास्कर वाघमोडे तत्का.प्रमुख लिपीक न.भू.अ.अहिल्यानगर	२.मा.राज्य माहिती आयोग नाशिक खंडपीठ अपील क्र.१४०/२०१९ प्राप्त दिनांक ३०.०६.२०२४	दंडाची रक्कम रुपये १००००/- दिनांक २९/०७/२०२४ रोजी भरणा केली आहे.	वसुलीवर शिल्लक नाही
		श्री.टापर तत्का.जनमाहिती अधिकारी तथा प्रमुख लिपिक, जि.अ.भू.अ.छत्रपती संभाजीनगर हल्ली शि.दार जि.अ.भू.अ.जालना	४०९४/२००९ ११२६/२००९	५०००/-+५०००/- = १००००/-	रक्कम वसुल झालेली आहे. चलन सांकेतांक क्रमांक ४८००७०००६१ अन्वये रक्कम भरणा केलेली आहे.
		डी.एल.जाधव तत्का.जनमाहिती अधिकारी तथा मुख्यालय सहायक निलंगा हल्ली धर्माबाद	८२८५/२१	१५०००/-	रक्कम वसुल झालेली आहे. चलन क्रमांक१५ दिनांक २१/०५/२०२४ अन्वये रक्कम भरणा केलेली आहे.
		श्री.दंढाळे		८५०००/-	२५०००/-
२६	महसूल (वने) विभाग				
	वन विभाग मंत्रालय स्तर	निरंक	निरंक	निरंक	लागू नाही
	महाराष्ट्र वन विकास महामंडळ मर्यादित, नागपूर यांचे स्तरावरील	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक

अ. क्र.	विभागाचे नाव	अपीलकर्ता/तक्रारदार यांचे नाव	अपील/तक्रार क्रमांक व आदेशाचा दिनांक	कलम २० (१) नुसार आयोगाने दिलेल्या शास्तीबाबत	शास्तीची रक्कम वसुल केली/नाही केली
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
	महाराष्ट्र वन विकास महामंडळ मर्यादित, नागपूर यांचे विभागीय स्तरावरील कार्यालयात प्राप्त झालेले अर्ज	श्री. ऋषी गोपाळा सुखदेवे	आदेश क्र.३७३३ दि.१६.०६.२०२३	महाराष्ट्र राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ नागपूर नुसार दि.०४.०७.२०२३ रोजी सुनावणी घेण्यात आली.	
	वनसंरक्षक, वाहतुक व विपणन, बल्लारशाह	१)संतोश कुमार शेडमाके	अपिल अर्ज दि.२८.०९.२०२४ आदेश क्रमांक प्रनिअ/जी/२०२४-२५/८०५ दि.१४.११.२०२४	०	०
		२) लहू महादेव बेलेकर	अपिल अर्ज दि.१७.०९.२०२४ आदेश क्रमांक प्रनिअ/जी/२०२४-२५/८०५ दि.१४.११.२०२४		
२७	महसूल (आपत्ती व्यवस्थापन, मदत व पुनर्वसन) विभाग	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
२८	ग्रामविकास विभाग				
	विभागीय आयुक्त, कोकण विभाग	०	०	०	०
	विभागीय आयुक्त, नाशिक विभाग	श्री.धनराज व्ही. निकम	१२५३/२०१९	३०००	वसुल करण्यात आली आहे
		श्री. ज्ञानेश्वर लक्ष्मण पाटील	२७३३०,२७३१,२७३२/२०१८	५०००	श्री.सूर्यवंशी ग्रामसेवक मयत झाले आहेत
		श्री.ज्ञानेश्वर उंभर पाटील	२७.०४.२०२३	२५०००	वसुल करण्यात आली आहे
	विभागीय आयुक्त, पुणे विभाग	श्री. पांडुरंग पोपट उतळे	३७८२/२०१८	३२६०	निरंक
		श्री. बाबुराव धोंडु चव्हाण	७५/७६, ११/१०/२०२४	१५७५०	निरंक
	विभागीय आयुक्त, छत्रपती संभाजी नगर विभाग	श्री.राजेंद्र मधुकर बरके	अपिल क्र. ६७५/२०११ दिनांक २४.१२.२०१९	५०००	
		श्री.केशव राजे निंबाळकर	अपिल क्र.६५८/२०१८ दिनांक ९.१०.२०२०	५०००	
		श्री.विजय ज्ञानबा राऊत	४३८६,४३८७,४३८९,४३८८/२०१८ दि.१९.०५.२०२०	८०००	गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती, कळमनुरी यांना संबंधितांच्या वेतनातून कपात करण्याबाबत कळविण्यात आले आहे.
		श्री.विजय ज्ञानबा राऊत	४७५९/२०१७, दि.१३.५.२०२०	५०००	अपिल केल्याने कपात थांबविण्यात आले.

अ. क्र.	विभागाचे नाव	अपीलकर्ता/तक्रारदार यांचे नाव	अपील/तक्रार क्रमांक व आदेशाचा दिनांक	कलम २० (१) नुसार आयोगाने दिलेल्या शास्तीबाबत	शास्तीची रक्कम वसुल केली/नाही केली
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
		श्री.विजय ज्ञानबा राऊत	४४४७/२०१८, दि.१९.५.२०२०	२०००	संबंधितांच्या माहे ०७/२२ च्या वेतनातून कपात करण्यात आले आहे.
		श्री.विजय ज्ञानबा राऊत	२११८/२०१७ ते २१२८ एकूण ११ दि.११.५.२०२०	११०००	७ व्या वेतन आयोगाच्या वेतनातून कपात करण्यात आले आहेत
		श्री.विजय ज्ञानबा राऊत	२०६०,२०६२, २०६३,२०६६,२०६७/२०१७ दि.११.०५.२०२०	१०००	७ व्या वेतन आयोगाच्या वेतनातून कपात करण्यात आले आहेत
		श्री.विजय ज्ञानबा राऊत	४४४८/२०१७ दि.१३.५.२०२०	२०००	७ व्या वेतन आयोगाच्या वेतनातून कपात करण्यात आले आहेत
		श्री.विजय ज्ञानबा राऊत	४४१०,४४११,४४१२,४४१३,/ २०१८ दि.१९.५.२०२०	८०००	चलनाद्वारे भरणा करण्यात आले.
		श्री.विजय ज्ञानबा राऊत	४७७४/२०१७ दि.१३.५.२०२०	५०००	संबंधितांच्या माहे ०१०/२२ च्या वेतनातून कपात करण्यात आले आहे.
		श्री.विजय ज्ञानबा राऊत	४७६६/२०१७ दि.१३.५.२०२०	५०००	संबंधितांच्या माहे ०१०/२२ च्या वेतनातून कपात करण्यात आले आहे.
		श्री.विजय ज्ञानबा राऊत	४४४२/२०१८ दि.१३.५.२०२०.	२०००	संबंधितांच्या माहे ०१०/२२ च्या वेतनातून कपात करण्यात आले आहे.
		श्री.विजय ज्ञानबा राऊत	४४७५/२०१८ दि.१३.५.२०२०.	२०००	चलनाद्वारे भरणा करण्यात आले.
		श्री.विजय ज्ञानबा राऊत	४४२८/२०१८ दि.१३.५.२०२०	२०००	गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती, कळमनुरी यांना संबंधितांच्या वेतनातून कपात करण्याबाबत कळविण्यात आले आहे.
		श्रीम. वर्षा नागोराव मोरे	१४५४/२०२० ते १४५९/२०२० दि.११.१०.२१	२५०००	संबंधित जन माहिती अधिकारी यांना मा. राज्य माहिती आयोग खंडपीठ छत्रपती संभाजीनगर यांचेकडे खुलासा सादर केला असता खुलाशावर

अ. क्र.	विभागाचे नाव	अपीलकर्ता/तक्रारदार यांचे नाव	अपील/तक्रार क्रमांक व आदेशाचा दिनांक	कलम २० (१) नुसार आयोगाने दिलेल्या शास्तीबाबत	शास्तीची रक्कम वसुल केली/नाही केली
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
					निर्णय होईपर्यंत वेतनातून शास्तीची रक्कम वसूल करण्यात येऊ नये अशी विनंती केली आहे.
		श्री.गणेश शंकर काळे	२५२/२०२०	१००००	वसुली केली आहे
		श्री. गजानन गावंडे	५२२१/२०२०, दि. ०७.०९.२०२१	१००००	संबंधितांच्या माहे १०/२२ च्या वेतनातून कपात करण्यात आले आहे.
		श्री.शंकर गणेश काळे	५१६६/२०२०, दि.७.९.२०२१	१००००	संबंधितांच्या माहे १०/२२ च्या वेतनातून कपात करण्यात आले आहे.
		श्री. परमेश्वर शेषराव इंगोले	६१५७/२०१९, दि.११.१०.२०२१	१००००	संबंधितांच्या वेतनातून कपात करण्यात आले आहे.
		श्री.गजानन गावंडे	४१३६/२०२०, दि.७.९.२०२१	१००००	संबंधितांच्या माहे ०७/२२ च्या वेतनातून कपात करण्यात आले आहे.
		श्री.गजानन गावंडे	४१३८/२०२०, दि.७.९.२०२१	१००००	संबंधित जन माहिती अधिकारी यांना मा. राज्य माहिती आयोग खंडपीठ छत्रपती संभाजीनगर यांचेकडे खुलासा सादर केला असता खुलाशावर निर्णय होईपर्यंत वेतनातून शास्तीची रक्कम वसूल करण्यात येऊ नये अशी विनंती केली आहे.
	विभागीय आयुक्त, अमरावती विभाग	श्री. राहुल चंद्रकांत भुसारी	११५०/२०१८ पत्र क्र.२२७५ अपील क्र.५७६/२०१९ दि. ३०१०.२०२४	२५०००	वसुली केली नाही
		श्री.रमेश शंकर मंडळकर	जावक क्र.६७४८/२०१८ दि.१४.८.२०१८	२५०००	वसुली केली नाही प्रक्रीया चालू आहे.
		श्री.कैलास आत्माराम बन्सोड	मा.राज्य माहिती आयुक्त, अमरावती खंडपीठ अमरावती यांचे आदेश क्र. २२२५/२०१७/२२२८/२०१७ दि.२७.३.२०१७ व दि.३०.३.२०१७ प्राप्त अन्वये	२५०००	दि.१३.७.२०२४ रोजी चलनाद्वारे वसुली करण्यात आली

अ. क्र.	विभागाचे नाव	अपीलकर्ता/तक्रारदार यांचे नाव	अपील/तक्रार क्रमांक व आदेशाचा दिनांक	कलम २० (१) नुसार आयोगाने दिलेल्या शास्तीबाबत	शास्तीची रक्कम वसुल केली/नाही केली
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
			संबंधित अर्जदारास या कार्यालयाचे पत्र क्र.३५६६ दि.३.९.२०२१		
	विभागीय आयुक्त, नागपूर विभाग	श्री. प्रभाकर रामाराव वराडे	जानेवारी, २०२२	०	०
२९	शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
	विभागीय शिक्षण उप संचालक,नागपूर	पुरनचंद किसन मेश्राम	२४०९/२०२१ आदेश दि. २३.०९.२०२४	१००००/-	नाही
३०	सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
३१	आदिवासी विकास विभाग	श्रीमती. लता देविदास निकाळजे	१००५८/२०२१	अपिल खारीज केले	वसुली नाही.
		श्रीमती. लता देविदास निकाळजे	१००५९/२०२२	अपिल खारीज केले	वसुली नाही.
३२	नगर विकास विभाग				
	महाराष्ट्र मेट्रो रेल कॉर्पोरेशन लिमिटेड, पुणे	श्री. राजेंद्र अग्रवाल	द्वितीय अपील क्र. रामाआ-४९५/२०२४/पुणे - आदेश दि.६.८.२०२४	७७५०	सदर बाबतीत राज्य माहिती आयुक्त, पुणे खंडपीठ यांना पुर्नविचारासाठी विनंती करण्यात आलेली असून, सदर बाब प्रलंबित आहे.
	उल्हासनगर महानगरपालिका	श्री. दिपक पी एन	४७२/२०२१, दिनांक २३/८/२०२३	२४९९९	केली
		श्री. जे.सी. ईदनानी	के.आर.-२९/२०२२	२५०००	तत्कालीन जन माहिती अधिकारी श्री. सुर्यकांत खटके यांची मुख्य कार्यकारी अधिकारी आरे यांचे कार्यालय आरे दूध वसाहत कार्यालय, मुंबई येथे बदली झाली असल्याने सदर वसूली करणेकरीता पत्र देण्यात आले आहे.
		श्री. जीतु अर्जुनदास खत्री	७८३/१८, दि.८/२/२०२१	१००००	तत्कालीन प्रशासन अधिकारी, शिक्षण विभाग, उल्हासनगर महानगरपालिका यांची बदली झाली असल्याने त्यांची आस्थापना शिक्षण विभाग, जिल्हा

अ. क्र.	विभागाचे नाव	अपीलकर्ता/तक्रारदार यांचे नाव	अपील/तक्रार क्रमांक व आदेशाचा दिनांक	कलम २० (१) नुसार आयोगाने दिलेल्या शास्तीबाबत	शास्तीची रक्कम वसुल केली/नाही केली
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
					परिषद, ठाणे यांना दंडाची रक्कम वसूल करणेबाबत कळविण्यात आले आहे.
		श्री. संजय नरसिंगराव पामपट्टीवार, अकोला	अपिल क्र.३५२५/२०१७ दिनांक १३.१२.२०२३ आदेशाचा दिनांक (जा.क्र.अमनपा/साप्रवि-आस्था/११०१/२०२४ दि.१९.१२.२०२४ अन्वये)	५००००	शास्तीची रक्कम वसुल केली.
		१) श्री.दिपक राव	के.आर.४८५-अ/२०२२	२५,०००/-	नोव्हेंबर / डिसेंबर २ हफ्ते कपात केले
	अकोला महानगरपालिका				३ हफ्ते कपात करणे बाकी.
	वसई-विरार महानगरपालिका	२) श्री.अतुल स. भोसले	के.आर.५०२/२०२२	२५,०००/-	ऑक्टोबर / नोव्हेंबर / डिसेंबर ३ हफ्ते कपात केले.
					२ हफ्ते कपात करणे बाकी.
		३) श्री.अतुल स.भोसले	के.आर. ५१४/२०२२	२५,०००/-	ऑक्टोबर / नाव्हेंबर / डिसेंबर ३ हफ्ते कपात केले.
					२ हफ्ते कपात करणे बाकी.
		श्री.निखिल दिलीप माने	अपिल क्र. के.आर.६७०/२०२२,	२५,०००/-	ऑक्टोबर, २०२४ - रु.५०००/-
					नोव्हेंबर, २०२४ - रु.५०००/-
	भिवंडी महानगरपालिका				डिसेंबर, २०२४- ५,०००/-
					पर्यत एकूण १५,०००/- इतकी दंड रक्कम कपात करणेत आली आहे. उर्वरित रक्कम रु.१०,०००/- जानेवारी, २०२५ मध्ये रु.५०००/- व फेब्रुवारी, २०२५ मध्ये ५०००/- या पद्धतीने कपात करण्यात येईल.
३३	जलसंपदा विभाग	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
३४	पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
३५	महिला व बाल विकास विभाग	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक

अ. क्र.	विभागाचे नाव	अपीलकर्ता/तक्रारदार यांचे नाव	अपील/तक्रार क्रमांक व आदेशाचा दिनांक	कलम २० (१) नुसार आयोगाने दिलेल्या शास्तीबाबत	शास्तीची रक्कम वसुल केली/नाही केली
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
३६	पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
३७	महाराष्ट्र विधान मंडळ सचिवालय	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
३८	अल्पसंख्याक विकास विभाग	श्री.जमील खान हसन यार खान, छत्रपती संभाजीनगर	५५२२/२०२०, दि.१६.०३.२०२३	रु.८,६२५/-	शास्ती रक्कम वसुल केली
३९	मराठी भाषा विभाग	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
४०	मृद व जलसंधारण विभाग	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
४१	दिव्यांग कल्याण विभाग	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
४२	इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक

विवरणपत्र क्रमांक ३ ब

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम २० (२) अन्वये आयोगाने सुनावणीअंती पारित केलेल्या शिस्तभंगाच्या कारवाईबाबतच्या प्रकरणांची यादी

अ. क्र.	विभागाचे नाव	अपीलकर्ता/तक्रारदार यांचे नाव	अपील/तक्रार क्रमांक व आदेशाचा दिनांक	कलम २० (२) नुसार आयोगाने दिलेल्या शिस्तभंगाच्या कारवाईचे अनुपालन केले/नाही केले
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)
१	कृषी व फलोत्पादन विभाग			
	महाराष्ट्र कृषी उद्योग विकास महामंडळ मर्यादित, गोरेगांव(पुर्व),मुंबई	श्री.अशोक बाबुराव शेळके	मुमाआ-२०२३/नों.क्र.२५/त.क्र.१५७/२४/१, दि.२७.०५.२०२४	अनुपालन केले
	महाराष्ट्र कृषी उद्योग विकास महामंडळ मर्यादित, गोरेगांव(पुर्व),मुंबई	श्री.बाळासाहेब भगत	अपील /तक्रार क्र.१,दि.२४.०५.२०२४ व दि.२९.०८.२०२४, आदेशाचा दि.०९.१०.२०२४	अर्जदार यांनी मा.राज्य माहिती आयुक्त खंडपीठ, पुणे यांच्याकडे व्दितीय अर्ज सादर केला नाही
	महाराष्ट्र कृषी उद्योग विकास महामंडळ मर्यादित, गोरेगांव(पुर्व),मुंबई	श्री.बाळासाहेब भगत	अपील/तक्रार क्र.१ दि.१६.१०.२०२४ आदेशाचा दि.११.११.२०२४	अर्जदार यांनी मा.राज्य माहिती आयुक्त खंडपीठ, पुणे यांच्याकडे व्दितीय अर्ज सादर केला नाही
२	पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग	निरंक	निरंक	निरंक
३	सहकार, पणन व वस्त्रोदयोग विभाग	१. श्री. हितेंद्र मोहनलाल मेहता, जळगाव २. श्रीमती अनुसया नागोराव समटेवार, कुंडलवाडी, ता.बिलोली, जि.नांदेड	१.अपील क्र.३७३०/२०१९/पुणे/३४७४/२०२४, दि.०१.०७.२०२४ २. अपील क्र.११३/२०२४/पुणे, दि.२८.०२.२०२४	आयोगाने दिलेल्या शिस्तभंगाच्या कारवाईचे अनुपालन केले
४	कौशल्य विकास व उद्योजकता विभाग	निरंक	निरंक	निरंक
५	पर्यावरण व वातावरणीय बदल विभाग	निरंक	निरंक	निरंक
६	वित्त विभाग	निरंक	निरंक	निरंक
७	अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग	श्री. सय्यद हैदर हुसेन मो. तैयब	क्र. रामाअ/नोंदणी क्र.१०१४/अ क्र.बीएम /९२५/१४/०२दि.१९.०३.२०१४ व क्र.रामाअ/नोंदणी क्र.१०१३/१२ अ.क्र.बीएम ९२६/१४०२दि.०९.०४.२०१४	श्री. डि. पी. भानावत यांनी मा.उच्च न्यायालयात दाखल केलेल्या रि.पि. याचिका क्र. २२३७/२०१६ प्रकरणी मा.उच्च न्यायालयाने दि.२०/१२/२०१९ च्या आदेशान्वये स्थगिती दिली आहे.

अ. क्र.	विभागाचे नाव	अपीलकर्ता/तक्रारदार यांचे नाव	अपील/तक्रार क्रमांक व आदेशाचा दिनांक	कलम २० (२) नुसार आयोगाने दिलेल्या शिस्तभंगाच्या कारवाईचे अनुपालन केले/नाही केले
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)
८	सामान्य प्रशासन विभाग	निरंक	निरंक	निरंक
९	उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग	निरंक	निरंक	निरंक
१०	गृह (खुद्द)			
	पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई			
	(I) विशेष पोलीस महानिरीक्षक, छत्रपती संभाजीनगर परिक्षेत्र, छत्रपती संभाजीनगर	श्री. भारत आसाराम फुलारे	खंडपीठ छत्रपती संभाजीनगर यांचेकडील द्वितीय अपील क्र. ७६९२/२०२१, दि. ११.१.२०२४	अनुपालन केले.
	(II) पोलीस अधीक्षक, बुलढाणा	श्री. बबनराव रुस्तुमराव सनगाळे	खंडपीठ अमरावती यांचेकडील द्वितीय अपील क्र. १५६८/२०१८, दि. ६.६.२०२४	अनुपालन केले.
११	गृह (बंदरे) विभाग	निरंक	निरंक	निरंक
१२	गृह (राज्य उत्पादन शुल्क) विभाग	निरंक	निरंक	निरंक
१३	गृह (परिवहन) विभाग	निरंक	निरंक	निरंक
१४	गृहनिर्माण विभाग	निरंक	निरंक	निरंक
१५	उद्योग विभाग	निरंक	निरंक	निरंक
१६	उर्जा विभाग	बाबूराव नामदेव गबाळे	०५/०५.१२.२०२४	अनुपालन केले
		परमेशर मोतीराम मुंडकरए	०६/१५.१२.२०२४	अनुपालन केले
		धोंडीबा संभाजी केंद्रे	०७/१५.१२.२०२४	अनुपालन केले
		राम कोल्हे	०२/६.३.२५	अनुपालन केले
		शिवाजी भोजाजी भालशंकर	२३/१५.७.२४	अनुपालन केले
		शंकर श्रीधर तायडे	२५/५.८.२४	अनुपालन केले
		विलास कैलुके	९/१२.१२.२५	अनुपालन केले
		शिवाजी भोजाजी भालशंकर	२२/१३.७.२४	अनुपालन केले
		दिपक पाटील	१२/२२.३.२४	अनुपालन केले
		अशोक कोंडगुळे	७/१५.२.२४	अनुपालन केले
		विश्वेश्वर श्रावण दापुरकर	५/२०.११.२३	अनुपालन केले
		अशोक साळुंके	४/५.१२.२३	अनुपालन केले
		प्रदिप अघडते	१/५.१०.२३	अनुपालन केले
		फिरोज युसूफखान पठाण	१०/२०.२.२४	अनुपालन केले
		फिरोज युसूफखान पठाण	२१/८.७.२४	अनुपालन केले
		शेख अमीर मदनी शेख जलील	२६/८.७.२४	अनुपालन केले
		फिरोजखान पठाण	११/४.४.२४	अनुपालन केले

अ. क्र.	विभागाचे नाव	अपीलकर्ता/तक्रारदार यांचे नाव	अपील/तक्रार क्रमांक व आदेशाचा दिनांक	कलम २० (२) नुसार आयोगाने दिलेल्या शिस्तभंगाच्या कारवाईचे अनुपालन केले/नाही केले
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)
१७	कामगार विभाग	निरंक	निरंक	निरंक
१८	विधि व न्याय विभाग	निरंक	निरंक	निरंक
१९	वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग	निरंक	निरंक	निरंक
२०	संसदीय कार्य विभाग	निरंक	निरंक	निरंक
२१	नियोजन विभाग (खुद्द)	निरंक	निरंक	निरंक
२२	नियोजन (रोजगार हमी योजना) विभाग	निरंक	निरंक	निरंक
२३	सार्वजनिक आरोग्य विभाग	निरंक	निरंक	निरंक
२४	सार्वजनिक बांधकाम विभाग			
	सार्वजनिक बांधकाम विभाग (खुद्द)	डॉ. शाहिद रझा बर्नी	मुमाआ/नों.क्र.२००८/२४/अ.क्र.५६४७/२४, दि. ०८/०७/२०२४	मा. राज्य मुख्य माहिती आयुक्त यांच्या दि. ०८/७/२०२४ रोजीच्या आदेशानुसार साप्रवि, परिपत्रक क्र. केंमाअ-२००७/७४/प्र.क्र.१५४ /०७, दि. ३१.०८.२००८ नुसार आवश्यक कार्यवाही करण्याचे निर्देश आहेत. त्यानुषंगाने, संबंधित अधिकाऱ्यावर कारवाई करण्यात आलेली आहे.
२५	महसूल, मुद्रांक शुल्क व नोंदणी विभाग			
	विभागीय आयुक्त,पुणे		४२०	होय
			४२१/२०२४	
			४१६०/२०२४	
			२१४/२०२३ दि.०६.०८.२०२४	
	विभागीय आयुक्त,नागपूर	श्री.संदीप वासुदेव चुदरी, रा. घोसरी पो. नांदगाव, ता. पोंभूर्णा, जि. चंद्रपूर	अपिल क्र.३८, दिनांक. ०४.१२.२०२४	कलम २० (२) नुसार अनुपालन केले आहे.
	महाराष्ट्र राज्य शेती मंहामंडळ, पुणे	श्री सुरेश पांडुरंग सोनवणे	माहिती आयोग, पुणे खंडपीठ यांचेकडील आदेश क्र.२१४/२०२३/पुणे/३३७३/दिनांक-०१.०७.२०२४	निरंक
	नोंदणी व मुद्रांक विभाग	श्रीमती गायत्री डोंगरे	१	होय
	महाराष्ट्र महसूल न्यायाधिकरण, मुंबई यांचे कार्यालय	निरंक	निरंक	निरंक
	जमाबंदी आयुक्त आणि भूमिअभिलेख कार्यालय पुणे.	१.श्री व्ही. एच चौधरी, तत्कालीन ता. नी. भू.	१. मा. राज्य माहिती आयुक्त खंडपीठ औरंगाबाद यांचेकडील आदेश क्र./अपील	१४७८७/- वसुलीवर शिल्लक

अ. क्र.	विभागाचे नाव	अपीलकर्ता/तक्रारदार यांचे नाव	अपील/तक्रार क्रमांक व आदेशाचा दिनांक	कलम २० (२) नुसार आयोगाने दिलेल्या शिस्तभंगाच्या कारवाईचे अनुपालन केले/नाही केले
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)
		अ. जामनेर जि जळगांव (सध्या सेवा निवृत)	क्रमांक/२००७/रामाआ/सीआर/१५०९ दि. २७/०८/२००८	
		2. श्री. एस. आर. वाणी तत्कालीन, ता. नी. भू. अ. जामनेर जि जळगांव (अतिरिक्त पदभार)	२. या कार्यालयाचे आदेश क्रमांक/आस्था/१/ मा. अ. अ./एस आर ३९/०६/०८/ जळगाव दिनांक २३/१०/२००८	२३८६ /- वासुलीवर शिल्लक
		१.श्री.रविंद्र निकम तत्का.मु.स./जनमाहिती अधिकारी जि अ भु अ अहिल्यानगर	१. मा.राज्य माहिती आयोग नाशिक खंडपीठ अपील क्र.२९०१/२०१७ प्राप्त दिनांक ०१.१२.२०२१	दंडाची रक्कम रुपये ३०००/- दिनांक १९/०४/२०२४ रोजी भरणा केली आहे.
		२. श्री.भास्कर वाघमोडे तत्का.प्रमुख लिपीक न.भू.अ.अहिल्यानगर	२.मा.राज्य माहिती आयोग नाशिक खंडपीठ अपील क्र.१४०/२०१९ प्राप्त दिनांक ३०.०६.२०२४	दंडाची रक्कम रुपये १००००/- दिनांक २९/०७/२०२४ रोजी भरणा केली आहे.
		नरेंद्र काठेड श्री.दंढाळे	रामाआ अपील क्र.अम-२७५२/२०१७	केले
२६	महसूल (वने) विभाग			
	वनसंरक्षक, वाहतूक व विपणन, बल्लारशाह	१)संतोश कुमार शेडमाके	अपिल अर्ज दि.२८.०९.२०२४ आदेश क्रमांक प्रनिअ/जी/२०२४-२५/८०५ दि.१४.११.२०२४	निरंक
		२) लहू महादेव बेलेकर	अपिल अर्ज दि.१७.०९.२०२४ आदेश क्रमांक प्रनिअ/जी/२०२४-२५/८०५ दि.१४.११.२०२४	निरंक
	प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, सामाजिक वनीकरण, म. रा., पुणे	निरंक	प्रथम अपिलिय अधिकारी यांचेकडील आदेश क्रमांक ०६/अपिल/सवस/१/२०२४-२५ दि.२९.०४.२०२४	
		निरंक	प्रथम अपिलिय अधिकारी यांचेकडील आदेश क्रमांक ०६/अपिल/सवस/२/२०२४-२५ दि.२०.०५.२०२४	
		निरंक	प्रथम अपिलिय अधिकारी यांचेकडील आदेश क्रमांक ०६/अपिल/सवस/३/२०२४-२५ दि.२०.०५.२०२४	
		निरंक	प्रथम अपिलिय अधिकारी यांचेकडील आदेश क्रमांक ०६/अपिल/सवस/४/२०२४-२५ दि.०५.०७.२०२४	
		निरंक	प्रथम अपिलिय अधिकारी यांचेकडील आदेश क्रमांक ०६/अपिल/सवस/५/२०२४-२५ दि.२९.०७.२०२४	
		निरंक	प्रथम अपिलिय अधिकारी यांचेकडील आदेश क्रमांक ०६/अपिल/सवस/६/२०२४-२५ दि.०५.०८.२०२४	
		निरंक	प्रथम अपिलिय अधिकारी यांचेकडील आदेश क्रमांक ०६/अपिल/सवस/७/२०२४-२५ दि.११.१०.२०२४	
		निरंक	प्रथम अपिलिय अधिकारी यांचेकडील आदेश क्रमांक ०६/अपिल/सवस/८/२०२४-२५ दि.१०.१२.२०२४	

अ. क्र.	विभागाचे नाव	अपीलकर्ता/तक्रारदार यांचे नाव	अपील/तक्रार क्रमांक व आदेशाचा दिनांक	कलम २० (२) नुसार आयोगाने दिलेल्या शिस्तभंगाच्या कारवाईचे अनुपालन केले/नाही केले
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)
२७	महसूल (आपत्ती व्यवस्थापन, मदत व पुनर्वसन) विभाग	निरंक	निरंक	निरंक
२८	ग्रामविकास व पंचायत राज विभाग			
	विभागीय आयुक्त, नाशिक विभाग	श्री.योगेंद्र देविदास बागूल, मु.पो. निमगूळ, ता. शिंदखेडा	११९१/२०२०	गट विकास अधिकारी पं.स. शिंदखेडा यांना या कार्यालयाकडील पत्र क्र. धुजिप/ग्रापं/माअ/ व्दिअसूआदेश/२२८/ २०२४ अन्वये मा. राज्य माहिती आयोगाच्या आदेशान्वये कार्यवाही करणेबाबत लेखी पत्रान्वये कळविण्यात आले आहे
	विभागीय आयुक्त, अमरावती विभाग	श्री. राहुल चंद्रकांत भारती	११५०/२०१८ पत्र क्र.२२७५ दि.१८.३.२०२४	अनुपालन नाही केले
		श्री. डी.जी. लांजुळकर	१४८६/१५ दि.२२.२२.२०१८ आदेश प्राप्त दि.४.१०.२०२१	अनुपालन नाही केले
	विभागीय आयुक्त, नागपूर विभाग	श्री. प्रभाकर रामाराव वराडे	१/२०२२-१३१८/२४/२/२०२३	०
२९	शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग	निरंक	निरंक	निरंक
३०	सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग	निरंक	निरंक	निरंक
३१	आदिवासी विकास विभाग	निरंक	निरंक	निरंक
३२	नगर विकास विभाग			
१	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री.विनित शहा	५७/दि.०४/०१/२०२४	निरंक
२	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री.विनित शहा	५६/दि.०४/०१/२०२४	निरंक
३	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री.विनित शहा	५५/दि.०४/०१/२०२४	निरंक
४	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री.विनित शहा	६८/दि.१७/०१/२०२४	निरंक
५	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री.किरण ऐ.के	जा.क्र.मनपा/प्र.क्र.१/मा.अ./२००/३२६१/२०२३-२४,दि.१२.०३.२०२४	निरंक
६	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री.किरण ऐ.के	जा.क्र.मनपा/प्र.क्र.१/प्रथम अपील-१०/३८४५/२०२३-२४, दि.१२.०३.२४	निरंक
७	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री.किरण ऐ.के	जा.क्र.मनपा/प्र.क्र.१/प्रथम अपील-१०/३९४७/२०२३-२४, दि.१२.०३.२४	निरंक
८	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री.सुरेश लोचनराम	जा.क्र.मनपा/प्रथम अपील-३/३९४७/२०२३-२४, दि.१९.३.२४ व जा.क्र.मनपा/ प्र.क्र.१/प्रथम अपील-३/९४८/२०२३-२४, दि.१९.०३.२४	निरंक
९	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री.प्रशांत दळवी	जा.क्र.मनपा/प्रथम अपील-२/२४/२०२४-२५, दि.१.४.२४	निरंक
१०	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री. सुरेश यशवंत गोपळकर	जा.क्र.मनपा/प्र.का.क्र.१/माहिती अधिकार/२५/१९३/२०२४-२५, दि.२२.०४.२४	निरंक

अ. क्र.	विभागाचे नाव	अपीलकर्ता/तक्रारदार यांचे नाव	अपील/तक्रार क्रमांक व आदेशाचा दिनांक	कलम २० (२) नुसार आयोगाने दिलेल्या शिस्तभंगाच्या कारवाईचे अनुपालन केले/नाही केले
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)
११	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री. लक्ष्मीचंद	जा.क्र.मनपा/प्रथम अपील-०६/३६३९/२०२३-२४, दि.१६.०२.२४	निरंक
१२	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री.हबर्ट डिसिल्वा	जा.क्र.मनपा/मा.अधिकार/३६/३६०/२०२४-२५, दि.२७.०५.२४	निरंक
१३	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री.संतोषकुमार तिवारी	जा.क्र.मनपा/अपील क्र.८/९७८/२०२४-२५, दि.०४.०७.२४	निरंक
१४	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री.मुकेश राजकुमार हिस्सारिया	जा.क्र.मनपा/प्र.का.क्र.१/मा.अधिकार/१३५६/२०२४-२५, दि.१२.०८.२४	निरंक
१५	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री.मुकेश राजकुमार हिस्सारिया	जा.क्र.मनपा/प्र.का.क्र.१/मा.अधिकार/४५/८६५/ २०२४-२५, दि.१२.०८.२४	निरंक
१६	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री.रविंद्र भोसले	जा.क्र.मनपा/प्र.का.क्र.१/मा.अधिकार/८६/२८८५/ २०२४-२५, दि.३१.०१.२४	निरंक
१७	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री.बाबुराव रामचंद्र जाधव	जा.क्र.मनपा/प्र.का.क्र.१/मा.अधिकार/१२५२/२०२४-२५, दि.३०.०७.२४	निरंक
१८	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री.किरण मांजरेकर	जा.क्र.मनपा/उपाअति/०८/२०२४, दि.०९.०१.२४	निरंक
१९	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री.किरण ऐ.के	जा.क्र.मनपा/उपाअति/०१/२०२४, दि.१५.०१.२४	निरंक
२०	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	मे.खुशी रेसिडेन्सी	जा.क्र.मनपा/उपाअति/१३/२०२४, दि.०९.०१.२४	निरंक
२१	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	मे. गोपाळकृष्ण गणिगा	जा.क्र.मनपा/उपाअति/१४/२०२४, दि.०९.०१.२४	निरंक
२२	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री.रमेश गायकवाड	जा.क्र.मनपा/उपाअति/३१३/२०२४, दि.०९.०१.२४	निरंक
२३	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री. लक्ष्मीचंद	जा.क्र.मनपा/उपाअति/५०/२०२४, दि.०९.०१.२४	निरंक
२४	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री.आबाजी सांवत	जा.क्र.मनपा/उपाअति/५३/२०२४, दि.०९.०१.२४	निरंक
२५	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री.किरण ऐ.के	के.आर/१९१२/२०२१	निरंक
२६	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री.राजेश मु.सिंग	के.आर/८८२/२०२१	निरंक
२७	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री.संतोषकुमार तिवारी	के.आर/७५४/२०२१	निरंक
२८	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री.प्रविण पाटील	के.आर/२३६३/२०२१	निरंक
२९	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री. संजयकुमार पाटील	के.आर/३४८८/२०२१	निरंक
३०	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री.डि.बी.तडवी	के.आर/१५८५/२०२१	निरंक
३१	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री.मनी पेरीस्वामी	के.आर/३५१/२०२१	निरंक
३२	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री.प्रविण पाटील	के.आर/२९३३/२०२१	निरंक
३३	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री.प्रमोद अहिरे	के.आर/४२५/२०२१	निरंक
३४	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री.केतन मेहता	के.आर/२८१९/२०२१	निरंक
३५	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री.समिरा अन्सारी	जा.क्र.अपील/मा.अधिकार/उपा/३३/२०२४-२५, दि.३०.०९.२४	निरंक
३६	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री.रविंद्र भोसले	जा.क्र.मनपा/अति.आ/अपि.आ/३०/२०२४-२५, दि.२१.११.२४	निरंक
३७	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री.किरण ऐ.के	जा.क्र.अपील/मा.अधिकार/उपा/५०/२०२४-२५, दि.१८.१२.२४	निरंक
३८	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री.रीतेश सिंग	जा.क्र.मनपा/अवि/उप-अति/अपि./२२३/२०२४-२५, दि.२०.११.२४	निरंक

अ. क्र.	विभागाचे नाव	अपीलकर्ता/तक्रारदार यांचे नाव	अपील/तक्रार क्रमांक व आदेशाचा दिनांक	कलम २० (२) नुसार आयोगाने दिलेल्या शिस्तभंगाच्या कारवाईचे अनुपालन केले/नाही केले
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)
३९	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री. लक्ष्मीचंद	जा.क्र.मनपा/प्र.का.क्र.२/२१३७/२०२३-२४, दि.१६.०२.२४	निरंक
४०	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री.रूपेश ब्रिजमोहन सिंग	जा.क्र.मनपा/प्र.का.क्र.२/२२६२/२०२३-२४, दि.२७.०३.२४	निरंक
४१	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री.सत्यदेव दुर्गापाल शाह	जा.क्र.मनपा/प्र.का.क्र.२/२२६२/२०२३-२४, दि.२७.०३.२४	निरंक
४२	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री.संतोष तिवारी	जा.क्र.मनपा/प्र.का.क्र.०२/२२८१/२०२३, दि.२७.०३.२४	निरंक
४३	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री.रितेश सिंग	जा.क्र.मनपा/प्र.का.क्र.०२/५६७/२०२४-२५, दि.०२.०९.२४	निरंक
४४	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री.किरण ऐ.के	जा.क्र.मनपा/प्र.का.क्र.०२/१०४१/२०२४-२५, दि.०६.१२.२४	निरंक
४५	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	श्री.रविंद्र भोसले	जा.क्र.मनपा/प्र.का.क्र.०२/११४९/२०२४-२५, दि.२६.१२.२४	निरंक
४६	भिवंडी महानगरपालिका	श्री.निखिल दिलीप माने	अपिल क्र. के.आर.६७०/२०२२, दि.१ ऑगस्ट, २०२४	सदरची दंड रक्कम कपात करण्याची प्रक्रिया सुरु आहे.
३३	जलसंपदा विभाग	निरंक	निरंक	निरंक
३४	पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग	निरंक	निरंक	निरंक
३५	महिला व बाल विकास विभाग	निरंक	निरंक	निरंक
३६	पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग	निरंक	निरंक	निरंक
३७	महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय	निरंक	निरंक	निरंक
३८	अल्पसंख्याक विकास विभाग	निरंक	निरंक	निरंक
३९	मराठी भाषा विभाग	निरंक	निरंक	निरंक
४०	मृद व जलसंधारण विभाग	निरंक	निरंक	निरंक
४१	दिव्यांग कल्याण विभाग			
	दिव्यांग महामंडळ, मुंबई	श्री. हरी प्रताप गिरी, रा.घाटनांद्रा, सिल्लोड जि. छ. संभाजीनगर	अपिल क्र. ४९९/२०२३ दिनांक १२.०२.२०२४	राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ औरंगाबाद यांचेकडे महामंडळाच्या दिनांक ०५.०९.२०२४ रोजीच्या पत्रान्वये संबंधित जनमाहिती अधिकारी यांचे निवेदन / अनुपालन पूढील आदेशाकरिता संबंधितास पाठविण्यात आले आहे.
४२	इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग	निरंक	निरंक	निरंक

विवरणपत्र क्रमांक ३ क

जानेवारी २०२४ ते डिसेंबर २०२४ या कालावधीत विहित मुदतीत उत्तरे/माहिती दिलेल्या माहिती अर्जांचा गोषवारा

अ. क्र.	विभागाचे नाव	माहिती मागविणाऱ्या अर्जदारांची संख्या	जन माहिती अधिकारी यांनी ३० दिवसांच्या आत माहिती दिलेल्या प्रकरणांची संख्या	जन माहिती अधिकारी यांनी ३० दिवसांच्या आत माहिती न दिलेल्या प्रकरणांची संख्या
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)
१	कृषी व फलोत्पादन विभाग	१०९०४	८८६४	२०४०
२	पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग	२५३०	२३८१	१४९
३	सहकार, पणन व वस्त्रोदयोग विभाग	२२६४६	२०६१२	२०३४
४	कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभाग	२०२१	१९१८	१०३
५	पर्यावरण व वातावरणीय बदल विभाग	३७३८	३२४५	४९३
६	वित्त विभाग	४२५८	४२३६	२२
७	अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग	६५४४	६३७०	१७४
८	सामान्य प्रशासन विभाग	१३३६३	१२२५६	११०७
९	उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग	८३९२	७७६०	६३२
१०	गृह (खुद्द)	११४६१७	११०३२९	४२८८
११	गृह (बंदरे) विभाग	२१५	२१५	०
१२	गृह (राज्य उत्पादन शुल्क) विभाग	४७६६	४२५७	५०९
१३	गृह (परिवहन) विभाग	१४१६९	१३५४५	६२४
१४	गृहनिर्माण विभाग	४१५५९	४०३६२	११९७
१५	उद्योग विभाग	५१३०	५१०४	२६
१६	उर्जा विभाग	१२३४५	११७९४	५५१
१७	कामगार विभाग	४७३१	४५२४	२०७
१८	विधि व न्याय विभाग	१५४१९	१२७९०	२६२९
१९	वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग	७४६८	६९६१	५०७
२०	संसदीय कार्य विभाग	१३९	१३९	०
२१	नियोजन विभाग (खुद्द)	६४२	६३६	६
२२	नियोजन (रोजगार हमी योजना) विभाग	७१०	७०८	२
२३	सार्वजनिक आरोग्य विभाग	९१४७	७८०३	१३४४
२४	सार्वजनिक बांधकाम विभाग	३३८६७	३११३४	२७३३
२५	महसूल, मुद्रांक शुल्क व नोंदणी विभाग	१३४७०९	१३०६१९	४०९०
२६	महसूल (वने) विभाग	२८०४४	२४८७५	३१६९
२७	महसूल (आपत्ती व्यवस्थापन, मदत व पुनर्वसन) विभाग	१६०८	१५७६	३२
२८	ग्रामविकास विभाग	७४५१६	६८९८६	५५३०
२९	शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग	१५५०२	१४३६८	११३४

अ. क्र.	विभागाचे नाव	माहिती मागविणाऱ्या अर्जदारांची संख्या	जन माहिती अधिकारी यांनी ३० दिवसांच्या आत माहिती दिलेल्या प्रकरणांची संख्या	जन माहिती अधिकारी यांनी ३० दिवसांच्या आत माहिती न दिलेल्या प्रकरणांची संख्या
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)
३०	सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग	१५७६	१४७८	९८
३१	आदिवासी विकास विभाग	७३३२	७२५१	८१
३२	नगरविकास विभाग	१८०३३०	१५१८८५	२८४४५
३३	जलसंपदा विभाग	१४७७६	१४२५४	५२२
३४	पाणीपुरवठा व स्वच्छता विभाग	२३०२	२१५८	१४४
३५	महिला व बाल विकास विभाग	१०५७	१०३२	२५
३६	पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग	१०१५	१००७	८
३७	महाराष्ट्र विधान मंडळ सचिवालय	४१०	४१०	०
३८	अल्पसंख्याक विकास विभाग	९२३	७६९	१५४
३९	मराठी भाषा विभाग	१९२	१९२	०
४०	मृद व जलसंधारण विभाग	३२०९	२९३४	२७५
४१	महाराष्ट्र राज्य माहिती आयोग	३२६०	३११३	१४७
४२	दिव्यांग कल्याण विभाग	५१०	५१०	०
४३	इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग	२५२६	२५१४	१२
एकूण		**८१३११७**	**७४७८७४**	**६५२४३**

विवरणपत्र क्रमांक ४

महाराष्ट्र राज्य माहिती आयोगाचे एकूण कामकाज
(कालावधी दिनांक ०१/०१/२०२४ ते ३१/१२/२०२४)

अ. क्र.	तपशील	सन २०२३ अखेरीस प्रलंबित संख्या	सन २०२४ मध्ये प्राप्त	एकुण (३+४)	निकाली	सन २०२४ अखेरीस प्रलंबित संख्या	निकाली टक्केवारी
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)
१	द्वितीय अपिले	८७८७२	५२६७६	१४०५४८	६३६५६	७६८९२	४५.२९
२	तक्रारी	२१३९४	९६२१	३१०१५	१२७९७	१८२१८	४१.२६
३	संकीर्ण अर्ज	३८६६	२५२४२	२९१०८	२२३९८	६७१०	७६.९४
टीप. १. सदर माहिती सर्व खंडपीठांकडून प्राप्त झालेल्या अहवालांच्या आधारे संकलित करण्यात आली आहे.							

विवरणपत्र क्रमांक ४ अ

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ मधील कलम १९(३) नुसार महाराष्ट्र राज्य माहिती राज्य माहिती आयोगाकडे प्राप्त झालेल्या द्वितीय अपिलांची माहिती दर्शविणारे विवरणपत्र (दिनांक ०१/०१/२०२४ ते ३१/१२/२०२४)

अ. क्र.	विभाग	सन २०२३ अखेरीस प्रलंबित अपिलांची संख्या	२०२४ साली प्राप्त झालेल्या द्वितीय अपिलांची संख्या	एकूण (३+४)	सन २०२४ मध्ये निकाली काढलेल्या द्वितीय अपिलांची संख्या	सन २०२४ अखेर प्रलंबित असलेल्या द्वितीय अपिलांची संख्या
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)
१	मुंबई, मुख्यालय	२०७७२	७७६०	२८५३२	११०५३	१७४७९
२	बृन्हमुंबई	६३९९	४०४५	१०४४४	४९९०	५४५४
३	कोंकण	६८०२	४८००	११६०२	४००७	७५९५
४	पुणे	१०८०७	८९१७	१९७२४	१०५५६	९१६८
५	छ.संभाजीनगर	११६३०	११८१६	२३४४६	१४७४७	८६९९
६	नाशिक	१३४७७	६५७१	२००४८	७९०४	१२१४४
७	नागपूर	४९५०	३५२९	८४७९	३४४८	५०३१
८	अमरावती	१३०३५	५२३८	१८२७३	६९५१	११३२२
एकूण		**८७८७२**	**५२६७६**	**१४०५४८**	**६३६५६**	**७६८९२**
टीप : सदर माहिती सर्व खंडपीठांकडून प्राप्त झालेल्या अहवालांच्या आधारे संकलित करण्यात आली आहे.						

विवरणपत्र क्रमांक ४ ब

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ मधील कलम १८ नुसार महाराष्ट्र राज्य आयोगाकडे प्राप्त झालेल्या तक्रारींची माहिती दर्शविणारे विवरणपत्र (दिनांक ०१/०१/२०२४ ते ३१/१२/२०२४)

अ. क्र.	विभाग	सन २०२३ अखेरीस प्रलंबित तक्रारींची संख्या	२०२४ साली प्राप्त झालेल्या तक्रारींची संख्या	एकूण (३+४)	सन २०२४ मध्ये निकाली काढलेल्या तक्रारींची संख्या	सन २०२४ अखेर प्रलंबित असलेल्या तक्रारींची संख्या
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)
१	मुंबई, मुख्यालय	४८५१	१५९१	६४४२	३४१४	३०२८
२	बृन्हमुंबई	२१४२	८४५	२९८७	२६०	२७२७
३	कोंकण	४२०५	७६२	४९६७	६८६	४२८१
४	पुणे	२३८१	१८४६	४२२७	१४५	४०८२
५	छ.संभाजीनगर	४५४४	१९५२	६४९६	६३३१	१६५
६	नाशिक	११४७	७०३	१८५०	७७१	१०७९
७	नागपूर	७४७	८८४	१६३१	५२२	११०९
८	अमरावती	१३७७	१०३८	२४१५	६६८	१७४७
एकूण		**२१३९४**	**९६२१**	**३१०१५**	**१२७९७**	**१८२१८**

टीप : सदर माहिती सर्व खंडपीठांकडून प्राप्त झालेल्या अहवालांच्या आधारे संकलित करण्यात आली आहे.

विवरणपत्र क्रमांक ४ क

सन २०२४ मध्ये प्राप्त झालेल्या संकीर्ण अर्जांची माहिती दर्शविणारे विवरणपत्र
(दिनांक ०१/०१/२०२४ ते ३१/१२/२०२४)

अ. क्र.	विभाग	सन २०२३ अखेरीस प्रलंबित इतर अर्जांची संख्या	२०२४ साली प्राप्त झालेल्या इतर अर्जांची संख्या	एकूण (३+४)	सन २०२४ मध्ये निकाली काढलेल्या इतर अर्जांची संख्या	सन २०२४ अखेर प्रलंबित असलेल्या इतर अर्जांची संख्या
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)
१	मुंबई, मुख्यालय	९७८	९२२	१९००	६६१	१२३९
२	बृन्हमुंबई	४२२	३१३०	३५५२	२९१४	६३८
३	कोंकण	१५	३४३३	३४४८	३४४१	७
४	पुणे	१३७३	६६२०	७९९३	७८६६	१२७
५	छ.संभाजीनगर	०	१३२०	१३२०	१३२०	०
६	नाशिक	१०७८	३४७४	४५५२	३६८९	८६३
७	नागपूर	०	३७६१	३७६१	३७६१	०
८	अमरावती	०	२६९७	२६९७	२६२२	७५
एकूण		**३८६६**	**२५३५७**	**२९२२३**	**२६२७४**	**२९४९**
टीप : सदर माहिती सर्व खंडपीठांकडून प्राप्त झालेल्या अहवालांच्या आधारे संकलित करण्यात आली आहे.						

विवरणपत्र क्रमांक ५

जन माहिती अधिकाऱ्यांवर लादलेल्या शास्ती व अपिलार्थींना नुकसानभरपाई आदेश दिलेल्या प्रकरणांचा तपशील (दिनांक ०१/०१/२०२४ ते ३१/१२/२०२४)

अ.क्र.	राज्य माहिती आयोग	शास्तीची प्रकरण संख्या	शास्तीची रक्कम (रुपये)	नुकसान भरपाईची प्रकरण संख्या	नुकसान भरपाईची रक्कम (रुपये)
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
१	मुंबई, मुख्यालय	०	०	४	२००००
२	बृन्हमुंबई	१४	१५५०००	०	०
३	कोंकण	२०६	४४३२१०६	३	२१०००
४	पुणे	८७	१९५३७८०	१०	२२०००
५	छ.संभाजीनगर	११	२६००००	०	०
६	नाशिक	४८	४०१०००	०	०
७	नागपूर	९	१६००००	६	१००००
८	अमरावती	१७	३२३५००	८	१९०००
एकूण		**३९२**	**७६८५३८६**	**३१**	**९२०००**

टीप : सदर माहिती सर्व खंडपीठांकडून प्राप्त झालेल्या अहवालांच्या आधारे संकलित करण्यात आली आहे.

विवरणपत्र क्रमांक ५ (१)

महाराष्ट्र राज्य माहिती आयोगाच्या अपिलांच्या/तक्रारीच्या निर्णयांमध्ये मा. राज्य मुख्य माहिती आयुक्त व राज्य माहिती आयुक्त, बृहन्मुंबई, कोकण, पुणे, छ.संभाजीनगर, नाशिक, नागपूर व अमरावती यांनी दिनांक ०१/०१/२०२४ ते ३१/१२/२०२४ पर्यंत केलेल्या शास्तीच्या प्रकरणांची यादी

(१) मा. राज्य मुख्य माहिती आयुक्त, मुख्यालय

अ.क्र	जन माहिती अधिकारी यांचा तपशील	अपील / तक्रार क्र.	शास्तीची रक्कम (रुपये)
(१)	(२)	(३)	(४)
१	निरंक	निरंक	निरंक

(२) मा. राज्य माहिती आयुक्त, बृहन्मुंबई			
अ.क्र	जन माहिती अधिकारी यांचा तपशील	अपील / तक्रार क्र.	शास्तीची रक्कम (रुपये)
१	२	३	४
१	श्री. श्रीराम कृष्णा सोनवणे, जन माहिती अधिकारी तथा महसूल सहायक, कार्या-२, तहसीलदार तथा कार्यकारी दंडाधिकारी बोरिवली यांचे कार्यालय, बोरिवली (प) मुंबई -४०० ०९२.	MHSICMU/२०२२/M/००१७८३	५०००
२	श्री. श्रीराम कृष्णा सोनवणे, जन माहिती अधिकारी तथा महसूल सहायक, कार्या-२, तहसीलदार तथा कार्यकारी दंडाधिकारी बोरिवली यांचे कार्यालय, बोरिवली (प) मुंबई -४०० ०९२.	MHSICMU/२०२२/M/००१७८४	५०००
३	(१) श्री. संजय येरेकर, तत्कालीन जन माहिती अधिकारी तथा उप अभियंता-१, मुंबई इमारत दुरुस्ती व पुनर्रचना मंडळ, गृहनिर्माण भवन, बांद्रा (पूर्व) मुंबई-५१ (२) श्री. विनायक आपटे, तत्कालीन जन माहिती अधिकारी तथा उप अभियंता-२, मुंबई इमारत दुरुस्ती व पुनर्रचना मंडळ, गृहनिर्माण भवन, बांद्रा (पूर्व) मुंबई-५१. (३) श्री. प्रकाश सानप, तत्कालीन जन माहिती अधिकारी तथा उप अभियंता-३, मुंबई इमारत दुरुस्ती व पुनर्रचना मंडळ, गृहनिर्माण भवन, बांद्रा (पूर्व) मुंबई-५१ (प्रत्येक रु.५०००/-)	MHSICMU/२०२०/M/०००७७५	१५०००
४	(१) श्री. संजय येरेकर, तत्कालीन जन माहिती अधिकारी तथा उप अभियंता-१, मुंबई इमारत दुरुस्ती व पुनर्रचना मंडळ, गृहनिर्माण भवन, बांद्रा (पूर्व) मुंबई-५१. (२) श्री. विनायक आपटे, तत्कालीन जन माहिती अधिकारी तथा उप अभियंता-२, मुंबई इमारत दुरुस्ती व पुनर्रचना मंडळ, गृहनिर्माण भवन, बांद्रा (पूर्व) मुंबई-५१. (३) श्री. प्रकाश सानप, तत्कालीन जन माहिती अधिकारी तथा उप अभियंता-३, मुंबई इमारत दुरुस्ती व पुनर्रचना मंडळ, गृहनिर्माण भवन, बांद्रा (पूर्व) मुंबई-५१ (प्रत्येक रु.५०००/-).	MHSICMU/२०२०/M/००११६१	१५०००
५	श्री. निरंजन खापरे, जन माहिती अधिकारी तथा मिळकत व्यवस्थापक, (फ/दक्षिण) परि-४, मुंबई इमारत व पुनर्रचना मंडळ, आदर्शनगर, वरळी, मुंबई-२५	रामाआ-तक्रार क्र.बीएम-३००/२०१९	५०००

अ.क्र	जन माहिती अधिकारी यांचा तपशील	अपील / तक्रार क्र.	शास्तीची रक्कम (रुपये)
(१)	(२)	(३)	(४)
६	(१) श्री. अनिल चौरे, ज.मा.अ. तथा कक्ष अधिकारी, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२. (२) श्री. विष्णू यशवंत कामडी, त.ज.मा.अ., वैद्यकीय शिक्षण व संधोधन संचालनालय, मुंबई (प्रत्येकी रु.५०००/- इतकी).	MHSICMU/२०२२/M/००४०६२	१००००
७	(१) श्री. अनिल चौरे, ज.मा.अ. तथा कक्ष अधिकारी, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२. (२) श्री. विष्णू यशवंत कामडी, त.ज.मा.अ., वैद्यकीय शिक्षण व संधोधन संचालनालय, मुंबई (प्रत्येकी रु.५०००/- इतकी).	MHSICMU/२०२२/M/००४०६३	१००००
८	(१) श्री. अनिल चौरे, ज.मा.अ. तथा कक्ष अधिकारी, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२. (२) श्री. विष्णू यशवंत कामडी, त.ज.मा.अ., वैद्यकीय शिक्षण व संधोधन संचालनालय, मुंबई (प्रत्येकी रु.५०००/- इतकी).	MHSICMU/२०२२/M/००४०६५	१००००
९	(१) श्री. मुकेश देशमुख, उप अभियंता क्रमांक-१(पूर्व) तथा जन माहिती अधिकारी, मुंबई झोपडपट्टी सुधारणा मंडळ, मुंबई. (२) श्री. फारुख शेख, उप अभियंता क्रमांक-२(पूर्व) तथा जन माहिती अधिकारी, मुंबई झोपडपट्टी सुधारणा मंडळ, मुंबई. (३) श्री. सचिन गुजराथी, उप अभियंता क्रमांक-३ (पूर्व) तथा जन माहिती अधिकारी, मुंबई झोपडपट्टी सुधारणा मंडळ, मुंबई. (४) श्री. पी.के. शिंदे, उप अभियंता क्रमांक-४(पूर्व) तथा जन माहिती अधिकारी, मुंबई झोपडपट्टी सुधारणा मंडळ, मुंबई. (५) श्री. एस.एस. कदम, उप अभियंता क्रमांक-५(पूर्व) तथा जन माहिती अधिकारी, मुंबई झोपडपट्टी सुधारणा मंडळ, मुंबई. (प्रत्येकी रु.२,०००/-)	MHSICMU/२०२२/M/००३६६६	१००००
१०	(१) श्री. मुकेश देशमुख, उप अभियंता क्रमांक-१(पूर्व) तथा जन माहिती अधिकारी, मुंबई झोपडपट्टी सुधारणा मंडळ, मुंबई. (२) श्री. फारुख शेख, उप अभियंता क्रमांक-२(पूर्व) तथा जन माहिती अधिकारी, मुंबई झोपडपट्टी सुधारणा मंडळ, मुंबई. (३) श्री. सचिन गुजराथी, उप अभियंता क्रमांक-३ (पूर्व) तथा जन माहिती अधिकारी, मुंबई झोपडपट्टी सुधारणा मंडळ, मुंबई. (४) श्री. पी.के. शिंदे, उप अभियंता क्रमांक-४(पूर्व) तथा जन माहिती अधिकारी, मुंबई झोपडपट्टी सुधारणा मंडळ, मुंबई. (५) श्री. एस.एस. कदम, उप अभियंता क्रमांक-५(पूर्व) तथा जन माहिती अधिकारी, मुंबई झोपडपट्टी सुधारणा मंडळ, मुंबई. (प्रत्येकी रु.२,०००/-).	MHSICMU/२०२२/M/००३६६५	१००००
११	श्री. गणेश सावर्डेकर, तत्कालीन जन माहिती अधिकारी तथा सहायक सहकारी अधिकारी, उपनिबंधक, सहकारी संस्था के/पूर्व विभाग, मुंबई बि.नं. अे/१, रुम नं. ३१५, तिसरा मजला, वडाळा ट्रक टर्मिनल, आर.टी.ओ. ऑफिसजवळ, वडाळा (पूर्व) मुंबई ४०००३७.	MHSICMU/२०२३/M/००११०६	५०००
१२	श्री. संजय देवरुखकर, जन माहिती अधिकारी तथा अव्वल कारकून, समक्ष प्राधिकारी-८, झोपडपट्टी पुनर्वसन प्राधिकरण, मुंबई ५१.	MHSICMU/२०२३/M/००१६६७	१५०००
१३	(१) सुधीर वानखेडे, जन माहिती अधिकारी तथा उप अभियंता, सी-१, विभाग, मुंबई इमारत, दुरुस्ती व पुनर्रचना मंडळ, ताडदेव, मुंबई -३४. (२) श्री. फारुख शेख, जन माहिती अधिकारी तथा उप अभियंता, सी-२, मुंबई इमारत, दुरुस्ती व पुनर्रचना मंडळ, चंदनवाडी, मरीन लाईन्स, मुंबई -०२.	MHSICMU/२०२३/M/००१६८७	३००००

अ.क्र	जन माहिती अधिकारी यांचा तपशील	अपील / तक्रार क्र.	शास्तीची रक्कम (रुपये)
(१)	(२)	(३)	(४)
	(३) श्री. अनिल ठाकरे, जन माहिती अधिकारी तथा उप अभियंता, सी-३, मुंबई इमारत, दुरुस्ती व पुनर्रचना मंडळ, चंदनवाडी, मरीन लाईन्स, मुंबई - ०२ (प्रत्येकी रु.१०,०००/-).		
१४	(१) श्री. योगेश विष्णू कांबळे, तत्कालीन सहा. जन माहिती अधिकारी तथा कार्यालय अधिक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई. (२) श्रीमती ललिता ठसाळे, विद्यमान सहा. जन माहिती अधिकारी, कार्यालय अधिक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई (प्रत्येकी रु.५०००/-).	MHSICMU/२०२३/M/००१६२१	
	एकूण शास्ती रक्कम		१५५०००

३) मा. राज्य माहिती आयोग, कोंकण खंडपीठ, नवी मुंबई			
अ.क्र.	**जन माहिती अधिकारी यांचा तपशील**	**अपिल/तक्रार क्र.**	**शास्तीची रक्कम (रक्कम रुपये)**
१	२	३	४
१	जन माहिती अधिकारी श्री.परशुराम झि.भोये, अव्वल कारकून, नगरविकास शाखा, ठाणे जिल्हाधिकारी कार्यालय, ठाणे	तक्रार क्र.८१९/२०२२	१००००
२	जन माहिती अधिकारी श्री.परशुराम झि.भोये, अव्वल कारकून, नगरविकास शाखा, ठाणे जिल्हाधिकारी कार्यालय, ठाणे	तक्रार क्र.८२०/२०२२	१००००
३	जन माहिती अधिकारी श्री.गणेश पोशा म्हात्रे, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, कुसुंबळे	केआर १९/२०२१ तक्रार	२५०००
	विद्यमान जन माहिती अधिकारी, श्री.विठोबा रामदास म्हात्रे, ग्रामविकास अधिकारी, ग्रामपंचायत कार्यालय, कुसुंबळे		२५०००
४	जन माहिती अधिकारी श्री.गणेश पोशा म्हात्रे, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, कुसुंबळे	केआर २०/२०२१ तक्रार	२५०००
	विद्यमान जन माहिती अधिकारी, श्री.विठोबा रामदास म्हात्रे, ग्रामविकास अधिकारी, ग्रामपंचायत कार्यालय, कुसुंबळे		२५०००
५	तत्कालीन जमाअ, श्री.पंकज पन्हाळे, उप अभियंता, बांधकाम विभाग, अंबरनाथ नगरपरिषद, अंबरनाथ	केआर ८२१/२०२२ तक्रार	२५०००
६	तत्कालीन जमाअ, श्री.पंकज पन्हाळे, उप अभियंता, बांधकाम विभाग, अंबरनाथ नगरपरिषद, अंबरनाथ	केआर ८१७/२०२२ तक्रार	२५०००
७	त.जमाअ, श्री.जी.टी.सुरवशे, विस्तार अधिकारी(प), पंचायत समिती कार्यालय, मुरबाड	केआर११३/२२२	१००००
८	त.जमाअ श्री.जयेश थोरात, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, सुपेगाव	केआर ८१५/२०२१	२५०००
९	त.जमाअ, श्री.अविनाथ मधुकर पिंपळकर, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, खालापूर	केआर ३०३/२०२१(तक्रार) २६१/२०२१(तक्रार)	२५०००
१०	श्रीम. अंजली मिलींद वर्तक, कनिष्ठ प्रशासन अधिकारी,ग्रामपंचायत विभाग, रायगड जि.प. अलिबाग	केआर ३४०६/२०२१	१
११	त.जमाअ, श्री भुषणे व्ही.तरे सहा.प्रशासन अधिकारी, शिक्षण विभाग, जि.प. पालघर	केआर ३३९३/२०२१	१००००

अ.क्र	जन माहिती अधिकारी यांचा तपशील	अपील / तक्रार क्र.	शास्तीची रक्कम (रुपये)
(१)	(२)	(३)	(४)
१२	त.जमाअ, श्री.वैभव बाळकृष्ण पाटील, ग्रामविकास अधिकारी, ग्रामपंचायत कार्यालय, केगांव, उरण, रायगड	केआर ५८६/२०२१	२५०००
१३	त.जमाअ, श्री.कृष्णनाथ महादेव धावडे, उद्यान निरीक्षक, उद्यान व वृक्ष प्राधिकरण कार्यालय, ठाणे मनपा, ठाणे	केआर १७६/२०२१	२५०००
१४	त.जमाअ, श्री.वैभव भरत ठाकूर, ग्रामविकास अधिकारी,ग्रामपंचायत कार्यालय शहाबाज, अलिबाग , रायगड	केआर ४५/२०२१ तक्रार	२५०००
१५	श्री.आर.बी.मेश्राम, कनिष्ठ सहायक, पंचायत समिती कार्यालय, मुरबाड	केआर १०८/२०२२	२५०००
१६	श्री.आर.बी.मेश्राम, कनिष्ठ सहायक, पंचायत समिती कार्यालय, मुरबाड	केआर १०९/२०२२	१००००
१७	श्री.तत्कालीन व विद्यमान जमाअ, श्री निलेश मनोहर गोरले, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, आंबेगाव, ता.मुरबाड	केआर २०४/२०२४	१०००
१८	तत्कालीन जमाअ, श्री.निलेश शिवाजी गाडगे, रचना सहायक, गट-ब, नगररचना विभाग, मालवण नगरपरिषद, मालवण	केआर ४८६/२०२२	२५०००
१९	तत्कालीन जमाअ, श्री.निलेश शिवाजी गाडगे, रचना सहायक, गट-ब, नगररचना विभाग, मालवण नगरपरिषद, मालवण	केआर ४८३/२०२२	२५०००
२०	तत्कालीन जमाअ, श्री.निलेश शिवाजी गाडगे, रचना सहायक, गट-ब, नगररचना विभाग, मालवण नगरपरिषद, मालवण	केआर ४८४/२०२२	२५०००
२१	श्री.महेश शितलानी, उप अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, उल्हासनगर महानगरपालिका	केआर ३१५०/२०२१	२५०००
२२	श्री.अच्युत सासे, सहा.आयुक्त,सामान्य प्रशासन विभाग, उल्हासनगर महानगरपालिका	केआर ३०९१/२०२१	२५०००
२३	श्री.अच्युत सासे, सहा.आयुक्त,सामान्य प्रशासन विभाग, उल्हासनगर महानगरपालिका	केआर ३०९०/२०२१	२५०००
२४	श्री.अच्युत सासे, सहा.आयुक्त,सामान्य प्रशासन विभाग, उल्हासनगर महानगरपालिका	केआर ३२३९/२०२१	२५०००
२५	जमाअ, तहसील कार्यालय, वसई	केआर ६०/२०२२	२५०००
२६	तजमाअ, श्री.निलेश शिवाजी गाडगे,रचना सहायक, गट-ब, नगररचना विभाग,मालवण नगरपरिषद, मालवण	केआर ४८७/२०२२	२५०००
२७	त.जमाअ, श्री राजेंद्र पाटील, मंडळ अधिकारी कार्यालय आगारवाडी, पालघर	केआर ३११२/२०२१	२५०००
२८	त.जमाअ, श्री.सुनिलकुमार महादेव जाधव, कनिष्ठ अभियंता, जलनिस्सारण व पाणी पुरवठा विभाग, अंबरनाथ नगरपरिषद, अंबरनाथ	केआर ८१८/२०२२ (तक्रार)	२५०००
२९	त.जमाअ, श्री राजेंद्र पाटील, मंडळ अधिकारी कार्यालय आगारवाडी, पालघर	केआर ३११२/२०२१	२५०००
३०	त.जमाअ,श्री.जी.बी.सातदिवे, सह दुय्यम निबंधक वर्ग-२, कल्याण क्र.२	केआर २७६०/२०२१	२५०००
३१	त.जमाअ, सुरेखा संदिप पाटील, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, एकलहरे, मुरबाड	केआर ४२३९/२०२३	१०००
३२	त.जमाअ, निलेश मनोहर गोरले, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय मिल्हे, ता.मुरबाड	केआर २१०/२०२४	१०००
३३	त.जमाअ, श्री.राहूल ह.शेळके, शाखा अभियंता, बांधकाम विभाग, रायगड जिल्हा परिषद, उपविभाग अलिबाग	केआर ७४३/२०२२	२५०००
३४	त.जमाअ श्री.भगवान काशिनाथ सांबरे, मुख्यालय सहायक(सेवानिवृत्त), उप अधिक्षक, भूमि अभिलेख कार्यालय चिपळूण	केआर ९८८/२०२२	२५०००

अ.क्र	जन माहिती अधिकारी यांचा तपशील	अपील / तक्रार क्र.	शास्तीची रक्कम (रुपये)
(१)	(२)	(३)	(४)
	वि.जमाअ श्रीम.मिना दिलीप बोटे, मुख्यालय सहायक, उप अधिक्षक, भूमि अभिलेख कार्यालय चिपळूण	केआर ९८८/२०२२	२५०००
३५	त.जमाअ,श्री प्रविण कुरसंगे, अधिक्षक, शिक्षण विभाग, नवी मुंबई महानगरपालिका	केआर १५५/२०२२	२५०००
३६	त.व वि.जमाअ, श्री.गणेश वळवी, महसुल सहायक, प्रशासक उल्हासनगर शहरवसाहत तथा उपविभागीय अधिकारी, उल्हासनगर	केआर २२१/२०२२	२५०००
३७	त.जमाअ, श्री.दिलीप एम.डबंगे, अतिरिक्त कार्यकारी अभियंता(प्रभारी) म.रा.वि.वि.कं.मर्या., उपविभाग २, उल्हासनगर	केआर ४१/२०२२	२५०००
३८	त.जमाअ, श्री.निलेश म्हात्रे, नगररचना विभाग, वसई विरार शहर महानगरपालिका	केआर ५०२/२०२२	२५०००
३९	त.जमाअ, श्री.निलेश म्हात्रे, नगररचना विभाग, वसई विरार शहर महानगरपालिका	केआर ५१४/२०२२	२५०००
४०	त.विजमाअ, श्री.प्रशांत सुर्यकांत मार्के, ग्रामसेवक, ग्रमापंचायत कळभोंडे	केआर ४०५०/२०२३	२५०००
४१	त व वि.जमाअ, रामेश्वर लक्ष्मणराव घुले, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय अंदाड	केआर ४०४९/२०२३	२५०००
४२	त.व वि.जमाअ, सुर्यकांत रा.विरकर, ग्रामविकास अधिकारी, ग्रामपंचायत कार्यालय, आवरे	केआर ४०४८/२०२३	२५०००
४३	त.व वि.जमाअ, श्री राजेश देविदास साळवे, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय फणसोली	केआर३८५७/२०२३	२५०००
४४	त.व वि.जमाअ, श्रीम.आशा तानाजी जवरे, ग्रामसेविका, ग्रामपंचायत कार्यालय, जडई	केआर ३८८७/२०२३	२५०००
४५	त.व.वि.जमाअ, श्री अशोक शांताराम बांगर, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, मानिवली	केआर ३८८०/२०२३	२५०००
४६	त.व वि.जमआ, श्री.योगेश काशिनाथ शेलवले, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, भादाणे	केआर ३८८५/२०२३	२५०००
४७	त व वि.जमाअ, श्री भाऊ मालू दिनकर, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, भालुक	केआर ३८८४/२०२३	२५०००
४८	त.व वि.जमाअ, श्री.माधव रामराव कांबळे, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यलय, शिरगाव	केआर ३८७५/२०२३	२५०००
४९	त.व वि.जमाअ, गजानन काशिनाथ कासार, ग्रामसेवक, गामपंचायत कार्यालय न्हावे	केआर ३८६९/२०२३	२५०००
५०	वि.जमाअ, श्री.आण्णा दगडू लवटे, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, सासणे	केआर ३८७२/२०२३	२५०००
५१	त.व वि.जमाअ, श्री एकनाथ केशव विशे, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय आंबले	केआर ३८५२/२०२३	२५०००
५२	त.व वि.जमाअ, श्री.सादिक अब्दुल शेख, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय करवेळे	केआर ३८५९/२०२३	२५०००
५३	त.व वि.जमाअ श्रीम.मालती लक्ष्मण बागुल, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, धानिवली	केआर ३८६२/२०२३	२५०००
५४	त.व वि.जमाअ, श्री.संदिप लक्ष्मण केवणे, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, देवघे	केआर३८५३/२०२३	२५०००
५५	त.जमाअ, श्रीम. नलिनी प्रफुल म्हात्रे, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय साने पाली, शहापूर	केआर ४०११/२०२३	२५०००

अ.क्र	जन माहिती अधिकारी यांचा तपशील	अपील / तक्रार क्र.	शास्तीची रक्कम (रुपये)
(१)	(२)	(३)	(४)
५६	तजमाअ, श्री हिराकांत एकनाथ म्हसकर, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत दहागाव, शहापूर	केआर ४०१०/२०२३	२५०००
५७	तजमाअ, श्री. प्रमोद केशव भेरे, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, अल्याणी, शहापूर	केआर ४००९/२०२३	२५०००
५८	त.जमाअ, श्री. विजय किसन अहिरे, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, भालगाव, ता.रोहा, जि.रायगड	केआर ६७५/२०२१	२५०००
५९	त.जमाअ, श्री. विजय किसन अहिरे, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, भालगाव	केआर ६७५/२०२१	२५०००
६०	तजमाअ, श्री.अनिल सो.खैरकर, अधिक्षक, सार्वजनिक न्यास नोंदणी कार्यालय, ठाणे विभाग	केआर २३/२०२१	२५०००
६१	तजमाअ, श्री.गणेश गोविंद गायकर, ग्रामविकास अधिकारी, ग्रामपंचायत नेरळ, रायगड	केआर १४४३/२०२२	२५०००
६२	तजमाअ, श्री निलेश म्हात्रे, वरिष्ठ लिपीक, नगररचना विभाग, वसई विरार शहर महानगरपालिका	केआर ५१४/२०२२	२५०००
६३	विजमाअ, श्री.सतिश विठ्ठल ठाकरे, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय कसारा खु. शहापूर	केआर ४०५१/२०२३	२५०००
६४	विजमाअ, अनंतकुमार शुल, ग्रामविकास अधिकारी, ग्रामपंचायत कार्यालय, दिघी	केआर ६५८/२०२१	२५०००
६५	त.जमाअ, श्री जगदिश धाऊ मडके, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय करचोंडे, मुरबाड	तक्रार क्र. ७२०/२०२१	१००००
६६	विजमाअ, श्री.अनिल वामन दांडकर, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, लाहे, शहापूर	केआर ४०५६/२०२३	२५०००
६७	त.जमाअ, श्री.सागर महिंद, सहा.कार्मिक अधिकारी (आस्था), सिडको, शहर व औद्योगिक विकास महामंडळ (महाराष्ट्र) मर्या.	केआर ४०८/२०२१	६०००
६८	वि.जमाअ, श्रीम.चेतना पाटील, प्रशासन संकलन, तहसील कार्यालय, कल्याण	केआर ३८५/२०२२	२५०००
६९	त.जमाअ,श्री.देविदास जाधव, कनिष्ठ अभियंता, नगररचना विभाग, कल्याण डोंबिवली महानगरपालिका	केआर ५९९/२०२२	२५०००
७०	त.जमाअ श्री अमित तारापुरे, उपकार्यकारी अभियंता, महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी मर्या., उपविभाग ओरोस, जि.सिंधुदुर्ग	केआर २९५४अ/२०२१	१
७१	वि.जमाअ, श्री. राजेंद्र सोपान गुडदे , ग्रामविकास अधिकारी, ग्रामपंचायत कार्यालय वढाव, ता.पेण, जि.रायगड	केआर ७९५/२०२१	२५०००
७२	त.जमाअ, श्री.यासीन इस्माईल शेख, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत नांदगाव, मुरबाड	केआर २१८/२०२४	२५०००
७३	तजमाअ, श्री.ए.एम. नाईक, पोलीस उप अधिक्षक(गृह), अति.कार्य.पोलीस अधिक्षक कार्यालय,ठाणे ग्रामीण	केआर ६७६/२०२१	५०००
७४	तजमाअ, ग्रामविकास अधिकारी, श्री.लता यशवंत बांगर, ग्रामपंचायत धसई, मुरबाड	केआर २३५/२०२४	५०००
७५	तजमाअ, श्री.प्रभाकर कमलाकर पाटील, अव्वल कारकून, तहसील कार्यालय, वसई महसूल, जिल्हा पुरवठा कार्यालय पालघर	केआर ८१२/२०२१	५०००
७६	त.जमाअ, श्री.नितीन परशुराम देशमुख, ग्रामविकास अधिकारी, ग्रामपंचायत म्हारळ, कल्याण	केआर ६९१/२०२१	२५०००
७७	त.जमाअ, श्री.नरेंद्र माने, निवासी नायब तहसीलदार, तहसील कार्यालय, तलासरी	केआर ४२/२०२१ (तक्रार)	२५०००

अ.क्र	जन माहिती अधिकारी यांचा तपशील	अपील / तक्रार क्र.	शास्तीची रक्कम (रुपये)
(१)	(२)	(३)	(४)
७८	तजमाअ, श्री.नितिन गोविंद चव्हाण, शौचालय व्यवस्थापन अधिकारी, शौचालय व्यवस्थापन विभाग, भिवंडी निजामपूर शहर मनपा	केआर ६७०/२०२२	२५०००
७९	त व वि. जमाअ, श्री लखिचंद राजधर पाटील, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत शिवळे	केआर ३८७६/२०२३	२५०००
८०	त व वि.जमाअ, श्रीम.यशोदा विठ्ठल भांगरे, ग्रामसेविका, ग्रामपंचायत खुटघर	केआर ४०६३/२०२३	२५०००
८१	त व वि.जमाअ, श्रीम.प्रतिक्षा उमेश साळवी, ग्रामसेविका, ग्रामपंचायत धामणी	केआर ४०६२/२०२३	२५०००
८२	त व वि.जमाअ, श्री.राजेश मुरलीधर शेलार, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत दहिगाव	केआर ४०६१/२०२३	२५०००
८३	त व वि.जमाअ, श्री प्रशांत सुर्यकांत मोर्के, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत फुगाळे	केआर ४०६०/२०२३	२५०००
८४	त व वि.जमाअ, श्री दिनेश नानाभाऊ पाकळे, ग्रामविकास अधिकारी, ग्रामपंचायत मोखावणे-कसारा	केआर ४०५७/२०२३	२५०००
८५	त व वि.जमाअ, श्री निलेश रामचंद्र पाटील, ग्रामविकास अधिकारी, ग्रामपंचायत गुंडे	केआर ४०५८/२०२३	२५०००
८६	त व वि.जमाअ, श्रीम.कविता कृष्णा शिंगोळे, ग्रामसेविका, ग्रामपंचायत आंबेळे(खु)	केआर ४२२५/२०२३	२५०००
८७	त व वि.जमाअ, श्रीम.सविता रामदास कचरे, ग्रामसेविका, ग्रामपंचायत ढाकणे	केआर ४०५४/२०२३	२५०००
८८	त व वि.जमाअ, श्री यशवंत धर्मा रसाळ, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कोथळे	केआर ४०५३/२०२३	२५०००
८९	त व वि.जमाअ, श्री ज्ञानेश्वर चिंधु भोईर, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत चोंढे	केआर ४०६४/२०२३	२५०००
९०	त व वि.जमाअ, श्री एस.एम.कांबळे, सहायक अभियंता, श्रेणी-१, सार्वजनिक बांधकाम उपविभाग क्र.१, मुरबाड	केआर १०८/२०२२	२५०००
९१	त जमाअ, श्री नरेंद्र दरवेश(सेवानिवृत्त), प्रमुख लिपीक, नगर भूमापन अधिकारी, ठाणे	केआर २०११/२०२१	२५०००
९२	त व वि.जमाअ, श्रीम.प्रत्युक्षा अजय पाटील, ग्रामसेवक, तोंडली,	केआर ३८७३/२०२३	१८७५०
९३	त व वि.जमाअ, श्री.दिनेश कुर्ले, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, असोसे	केआर ३८८६/२०२३	२५०००
९४	त व वि. जमाअ, श्री रविकांत किसनराव बच्छाव, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत, वाशाळा	केआर ४०६६/२०२३	२५०००
९५	त जमाअ, श्री.लक्ष्मण शाहू घायवट, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, कलमखांडे	केआर ३८६४/२०२३	२५०००
९६	त व वि.जमाअ, श्री.एस.पी.दांडकर, ग्रामसेवक, तलवाडा	केआर ४०६८/२०२३	२५०००
९७	त.जमाअ, श्री.शरद हरी फर्डे, ग्रामसेवक, वरस्कोल	केआर ४०६७/२०२३	२५०००
९८	त व वि.जमाअ, श्री ज्ञानदेव ल.पावसे, ग्रामविकास अधिकारी, टेंभा	केआर ४०७०/२०२३	२५०००
९९	त व वि.जमाअ, श्री.धिरेंद्र रमेश निकुंभ, ग्रामविकास अधिकारी, ग्रामपंचायत कार्यालय,शिरोळ	केआर ४०७१/२०२३	२५०००
१००	त व वि.जमाअ, श्री जगदिश रुपसिंग जाधव,ग्रामसेवक, सापगांव	केआर ४०७३/२०२३	२५०००
१०१	त व वि.जमाअ, श्री.राहूल गंगाराम साळवे, ग्रामसेवक, शेलवली-कासगाव	केआर ४०७४/२०२३	२५०००
१०२	त व वि.जमाअ, श्री.मनोज चंदू दळवी, ग्रामसेवक, विहिगाव	केआर ४०७६/२०२३	२५०००

अ.क्र	जन माहिती अधिकारी यांचा तपशील	अपील / तक्रार क्र.	शास्तीची रक्कम (रुपये)
(१)	(२)	(३)	(४)
१०३	त व वि.जमाअ, श्रीम. शिल्पा मंगेश शिंदे, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, खारीवली	केआर ४०७७/२०२३	२५०००
१०४	त व वि.जमाअ, श्री.सचिन बाळु बुळे, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत, बेडीसगांव	केआर २०७८/२०२३	२५०००
१०५	त व वि जमाअ, श्रीम. सरिता सुदाम फर्डे, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, बाभळे	केआर ४०७९/२०२३	२५०००
१०६	त.व वि.जमाअ, श्री.दयानंद फुलपगार, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत ढाढरे	केआर ४०८१/२०२३	२५०००
१०७	त.व वि.जमाअ, श्री.अविनाश शरद वेखंडे, ग्रामसेवक, ग्रामपंचात कानवे	केआर ४०८३/२०२३	२५०००
१०८	त.व वि. जमाअ, श्री.मंगेश कोंडिराम जाधव, ग्रामसेवक, ग्रामपंचात कोठारे	केआर ४०८५/२०२३	२५०००
१०९	त व वि.जमाअ, श्री.दिपिका गणेश परटोले, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत मांजरे	केआर ४०८७/२०२३	२५०००
११०	त जमाअ, श्रीम रेश्मा सोपान जोशी, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, फांगळोशी, ता.मुरबाड, जि.ठाणे	केआर ४२३१/२०२३	२५०००
१११	त व वि.जमाअ, श्री.टी.एस.सरगर, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, पळू,मुरबाड, ठाणे	केआर ४२२९/२०२३	२५०००
११२	त व वि.जमाअ, श्रीम लता संतोष तोडकर, ग्रामसेविका, रामपूर, मुरबाड, ठाणे	केआर २३८/२०२४	२५०००
११३	त जमाअ, श्री.जीवन रामजी पोचट, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, खेवारे, मुरबाड	केआर २२८/२०२४	२५०००
११४	त व वि.जमाअ, श्री.जीवन रामजी पोचट, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय महाज, मुरबाड	केआर २३९/२०२४	२५०००
११५	जमाअ, श्री.विकास तुकाराम राव, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, टेभरे, ता.शहापूर	केआर ४०४४/२०२३	२५०००
११६	त.व वि.जमाअ, श्रीम.सिया संतोष म्हारसे, ग्रामसेवक, चासोळे, मुरबाड,ठाणे	केआर ४२६२/२०२३	२५०००
११७	त.व वि.जमाअ, श्रीम रेश्मा काशिनाथ भोईर, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, कोळोशी, मुरबाड	केआर २०८/२०२४	२५०००
११८	त.जमाअ, श्री.संजय कृष्णा आस्वार, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत म्हसा, मुरबाड	केआर ८०८/२०२४	२५०००
	वि.जमाअ, श्री.शिवाजी मोतीराम टोहके, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत म्हसा, मुरबाड		२५०००
११९	वि जमाअ, श्री.अभिजीत धोंडीराम अनाप, अधिक्षक, सार्वजनिक न्यास नोंदणी कार्यालय, ठाणे विभाग, ठाणे	केआर १८०३/२०२१	२५०००
१२०	त जमआ,श्रीम.रेश्मा रामदास जायभाये, महसूल सहायक, तहसील कार्यालय, कल्याण	केआर ६५२/२०२३	२५०
१२१	त.जमाअ, श्रीम.ललिता कावडे(दहितुले), अधिक्षक वर्ग-२, शिक्षण विभाग (माध्य.), जिल्हा परिषद, ठाणे	केआर ५३२/२०२१	२५०००
१२२	त.जमाअ,श्री.दशरथ यमाजी बोडेकर, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, परबवाडा	केआर ३९९/२०२०	२५०००
१२३	त.जमाअ, श्रीम.उज्वला जाधव, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, चिंचघर	केआर १०३६/२०२१	२५०००
१२४	त.जमाअ, श्री.हरिश्चंद्र जाधव तथा निवासी नायब तहसीलदार, तहसील कार्यालय, वसई, पालघर	केआर २७/२०२१	२५०००

अ.क्र	जन माहिती अधिकारी यांचा तपशील	अपील / तक्रार क्र.	शास्तीची रक्कम (रुपये)
(१)	(२)	(३)	(४)
१२५	त.जमाअ, श्री.सुनिल बाबुराव दबडे, मुख्याध्यापक, श्री महाकाली इंग्लिश स्कूल नवेदर(आडिवरे), ता.राजापूर, रत्नागिरी	केआर १०६१/२०२१	२५०००
१२६	त.व वि.जमाअ, श्री.संजय विष्णू राऊत, अधिक्षक गट-ब, शिक्षण विभाग माध्यमिक, जिल्हा परिषद ठाणे	केआर १५६/२०२२	१
१२७	त.जमाअ, श्री.राजु श्रीराम डेरे, ग्रामविकास अधिकारी, ग्रामपंचायत कार्यालय, पुई, ता.रोहा	केआर ५३७/२०२१	२५०००
१२८		केआर ५४२/२०२१	
१२९	त.जमाअ, श्री.सुहास गुप्ते(सेवानिवृत्त), सहा.आयुक्त,(सामान्य प्रशासन), अनधिकृत बांधकाम नियंत्रण विभाग, कल्याण डोंबिवली महानगरपालिका, कल्याण	केआर १५५५/२०२२	१
१३०	त.जमाअ,श्रीम.समिक्षा संतोष ठाकूर, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय पागोटे, ता.उरण, जि.रायगड	केआर ३१०६/२०२१	१
१३१	त जमाअ, श्री.वसिम मुक्तार कुरेशी, ग्रामविकास अधिकारी, ग्रामपंचायत कार्यालय,मळेगाव, ता.शहापूर	केआर ४०९०/२०२३	२५०००
१३२	त व वि.जमाअ, श्री.शिवाजी बांगर, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, वाळशेत, ता.शहापूर	केआर ४०३९/२०२३	२५०००
१३३	त.व वि. जन माहिती अधिकारी, श्री.सुनिल दामोदर जागरे, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, आपटे, ता.शहापूर	केआर ४१०३/२०२३	२५०००
१३४	त.व वि.जमाअ, श्री.नामदेव काशिराम भुसारे, ग्रामपंचायत कार्यालय, शिरवंज, ता.शहापूर	केआर ४१००/२०२३	२५०००
१३५	त.व वि.जमाअ, श्री.संतोष हेमा टोहके, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, साकुर्ली, ता.शहापूर	केआर ४०९६/२०२३	२५०००
१३६	त.व वि.जमाअ, श्री.सुनिल श्रावण पवार, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय सोगाव, ता.शहापूर	केआर ४१०४/२०२३	२५०००
१३७	वि जमाअ, श्री.रमेश माधव सासे, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, मानेखिंड, ता.शहापूर	४०९२/२०२३	२५०००
१३८	त व वि.जमाअ, श्रीम.कविता सुधाकर चव्हाण, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, जांभुळवाड, ता.शहापूर	४०९१/२०२३	२५०००
१३९	त व वि जमाअ, श्री.विनायक नारायण बावडेकर, कनिष्ठ प्रशासन अधिकारी, ग्रामपंचायत विभाग, जिल्हा परिषद पालघर, मुख्य प्रशासकीय इमारत, नवली, ता.जि.पालघर	६४१/२०२२	२५०००
१४०	त जमाअ, श्री.नितिन परशुरा देशमुख, गामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, म्हारळ, ता.कल्याण, .	८४२/२०२२	२५०००
१४१	त व वि.जमाअ, श्री.अभय रधुनाथभेरे, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कानडी, ता.शहापूर	४०९३/२०२३	२५०००
१४२	त जमाअ, श्री.दिनेश रघुनाथ विशे, ग्रासेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, मानेखिंड, मु.मानेखिंड, पो.खरीड, ता.शहापूर, जि.ठाणे	१०१६/२०२१	१००००
१४३	त जमाअ, श्री.दिनेश रघुनाथ विशे, ग्रासेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, मानेखिंड, मु.मानेखिंड, पो.खरीड, ता.शहापूर, जि.ठाणे	१०१७/२०२१	१००००
१४४	त जमाअ, श्रीम.हेलन लोपिस तथा प्र.अधिक्षक, शिक्षण विभाग, माध्य, जि.प. पालघर	७३१/२०२२	१२५००
१४५	त जमाअ, विकास चोरघे, अव्वल कारकून, तहसील कार्यालय, वसई, ता.वसई	५२५/२०२२	२५०००

अ.क्र	जन माहिती अधिकारी यांचा तपशील	अपील / तक्रार क्र.	शास्तीची रक्कम (रुपये)
(१)	(२)	(३)	(४)
१४६	त जमाअ, श्री राजेश पवार तथा उप अभियंता, नगररचना विभाग, नवी मुबंई मनपा, किलले गावठाणेजवळ , पामबीच जंक्शन, से.१५-अे, सीबीडी बेलापूर	७६६/२०२२	१२५००
१४७	त.जमाअ, श्री डि बी उबाळे तथा प्र अधिक्षक, शिक्षण विभाग, माध्य, जि.प.पालघर	७९/२०२२	२५०००
१४८	त जमाअ, श्री.दशरथ यमाजी बोडेकर, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, परबवाडा, ता.वेंगुर्ला, जि.सिंधुदुर्ग	४०१/२०२०	२५०००
१४९	त.जमाअ, श्री राजु श्रीराम डेरे, ग्रामविकास अधिकारी, ग्रामपंचायत कार्यालय, पुई, ता.रोहा	५३७/२०२१	२५०००
१५०	त.जमाअ, श्री राजु श्रीराम डेरे, ग्रामविकास अधिकारी, ग्रामपंचायत कार्यालय, पुई, ता.रोहा	५४२/२०२१	
१५१	त व वि.जमाअ, श्री.संजय विष्णू राऊत, अधिक्षक, गट-ब, शिक्षण विभाग, माध्य, जि.प.ठाणे	८६४/२०२२	५०००
१५२	जमाअ श्री मदन किसन पाटील, क्षेत्र व्यवस्थापक, महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळ, प्रादे.कार्यालय, ठाणे-२, वागळे इस्टेट इंडस्ट्रियल इस्टेट मुलुंड चेक नाका, ठाणे	३९२०/२०२३	२५०००
१५३	त ववि. जमाअ श्री रोहिदास रामा बहिरम, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, साठगाव, ता.शहापूर, जि.ठाणे	४११०/२०२३	२५०००
१५४	त व वि.जमाअ, श्री संजय दरबार वंजारी, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यायल, सारंगपूरी, ता.शहापूर, जि.ठाणे	४१११/२०२३	२५०००
१५५	त व वि.जमाअ, श्री धनजंय कांबळे, निवासी नायब तहसीलदार, तहसील कार्यालय, पेण,रायगड	६३५/२०२१	२५०००
१५६	त जमाअ, श्री पंकज पन्हाळे, उप अभियंता, बांधकाम विभाग, अंबरनाथ नगरपरिषद, अंबरनाथ	३५५१/२०२१	५०००
१५७	त जमाअ, श्री पंकज पन्हाळे, उप अभियंता, बांधकाम विभाग, अंबरनाथ नगरपरिषद, अंबरनाथ	३५८०/२०२१	५०००
१५८	त जमाअ, श्री पंकज पन्हाळे, उप अभियंता, बांधकाम विभाग, अंबरनाथ नगरपरिषद, अंबरनाथ	३५५०/२०२१	५०००
१५९	त जमाअ, श्री पंकज पन्हाळे, उप अभियंता, बांधकाम विभाग, अंबरनाथ नगरपरिषद, अंबरनाथ	३५४७/२०२१	२५०००
१६०	त जमाअ, श्री पंकज पन्हाळे, उप अभियंता, बांधकाम विभाग, अंबरनाथ नगरपरिषद, अंबरनाथ	३५४८/२०२१	५०००
१६१	त जमाअ, श्री पंकज पन्हाळे, उप अभियंता, बांधकाम विभाग, अंबरनाथ नगरपरिषद, अंबरनाथ	३५४९/२०२१	५०००
१६२	त जमाअ, श्री पंकज पन्हाळे, उप अभियंता, बांधकाम विभाग, अंबरनाथ नगरपरिषद, अंबरनाथ	३५५२/२०२१	५०००
१६३	त.जमाअ,श्री.रणजित शिंगारे, शाखा अभियंता, सा.बां.उपविभाग क्र.१, ठाणे	२०९/२०२२	२५०००
१६४	त.जमाअ,श्री.रणजित शिंगारे, शाखा अभियंता, सा.बां.उपविभाग क्र.१, ठाणे	२१०/२०२२	२५०००
१६५	त जमाअ, श्री.इंद्रजीत गणपत काळे, विस्तार अधिकारी (पंचायत), पंचायतसमिती कार्यालय, भिवंडी	२०७/२०२२	२५०००

अ.क्र	जन माहिती अधिकारी यांचा तपशील	अपील / तक्रार क्र.	शास्तीची रक्कम (रुपये)
(१)	(२)	(३)	(४)
१६६	त जमाअ, श्री. एकनाथ पवार, आरोग्य निरीक्षक, आरोग्यविभाग, उल्हासनगर मनपा	२००४/२०२४	२५०००
१६७	त जमाअ, श्री.राजेंद्र कदम, प्र.सहा.आयुक्त, प्रभाग समिती एफ, वसई विरार शहर मनपा	४८५ अ/२०२२	२५०००
१६८	त जमाअ, श्री गणेश पोशा म्हात्रे, ग्रामपंचायत अधिकारी, ग्रामपंचायत, पोयनाड, ता.अलिबाग, जि.रायगड	तक्रार क्र.५९९/२०२१	२५०००
१६९	त व वि. जमाअ, श्री.सचिन कुराडे, ग्रामविकास अधिकारी, ग्रामपंचायत कार्यालय, तुपगाव, खालापूर,रायगड	तक्रार क्र.१२८७/२०२१	२५०००
१७०	त जमाअ, श्री.अनिल वामन दांडकर, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय कसारा, शहापूर, ठाणे	केआर ४०५१/२०२३	२५०००
१७१	त जमाअ श्री.विनोद सोनू खांबे, अभियंता, पोलादपूर नगरपंचायत कार्यालय, पोलादपूर	केआर ४२९/२०२२	२५०००
१७२	वि जमाअ, श्री.केशव काळीराम म्हात्रे, मुख्याध्यापक, आठगाव प्राथमिक विद्यामंदिर, कोन	केआर १८१/२०२२	८७५०
१७३	त व वि जमाअ श्री सुदाम शिवलाल चौरे, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, तारकर्ली काळेथर, ता.मालवण, जि.सिंधुदुर्ग ४१६ ६०५	केआर ५६९/२०२४	२५०००
१७४	त जमाअ, श्री.विश्वास दामू वळवी, पोलीस उप अधिक्षक(गृह),पोलीस अधिक्षक कार्यालय, पालघर	३६७०/२०१९मधील त.क्र.३२६/२०२२	२५०००
१७५	त जन माहिती अधिकारी तथा श्री सुधाकर प.भोसले, मुख्यालय सहायक, उप अधिक्षक भूमी अभिलेख, कल्याण	केआर २९२८/२०२२	१००
१७६	त जमाअ, श्री.केशव तरंगे (सेवानिवृत्त) तथा नायब तहसीलदार, तहसील कार्यालय, पालघर	केआर ८४३/२०२२	२५०००
१७७	त व वि जमाअ, श्री.जगदिश दशरथ देशमुख, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, ता.शहापूर	केआर ४०९९/२०२३	२५०००
१७८	त जमाअ श्री.विनोद दामोदर दिवटे, उपकार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, कणकवली	केआर ८६७/२०२४	२५०००
१७९	त.जमाअ, श्री दिपक ढोले, कनिष्ठ अभियंता, नगररचना विभाग, उल्हासनगर मनपा,	केआर ११०१/२०२२	२५०००
१८०	त.जमाअ, श्री.किरण दौलत ठाकुर, वनपरिक्षेत्र अधिकारी, नागोठणे,ता.रोहा, जि.रायगड	केआर २४६०/२०२२	१०००
१८१	त व वि.जमाअ, श्री.मिलिंद कदम, उपविभागीय अधिकारी, सार्वजनिक बांधकाम उपविभाग क्र.१, पनवेल	केआर ३३३२/२०२३	२५०००
१८२	वि.जमाअ, श्री.दिनेश पैठणकर, निवासी नायब तहसीलदार, तहसील कार्यालय, ठाणे	केआर ५९८/२०२१	५०००
१८३	त जमाअ, श्री.विवेक नातू, वनपरिक्षेत्र अधिकारी, बदलापूर(संरक्षण)	केआर २४६९/२०२२	१०००
१८४	वि जमाअ, श्री.समिर तुकाराम शिरोशे, सहायक महसूल अधिकारी, जिल्हाधिकारी कार्यालय, ठाणे	केआर ९२३/२०२२	१
१८५	त जमाअ, श्री.अशोग भगावन रौदळ, ग्रामपंचायत अधिकारी, ग्रामपंचायत कार्यालय, पोशीर, ता.कर्जत	केआर १३१२/२०२१	२५०००
१८६	वि.जमाअ, श्री.राजाराम टकले, सहा.कार्मिक अधिकारी (आस्था), सिडको, शहर व औद्योगिक विकास महामंडळ (महाराष्ट्र) मर्या.	केआर ४०८/२०२१	२५०००
१८७	त व वि.जमाअ, श्री.चारुदत्त सरुळकर, उप अभियंता, लोकमान्य सारकरनगर प्रभाग समिती, ठाणे मनपा, ठाणे	केआर २७३/२०२१	२५०००

अ.क्र	जन माहिती अधिकारी यांचा तपशील	अपील / तक्रार क्र.	शास्तीची रक्कम (रुपये)
(१)	(२)	(३)	(४)
१८८	त जमाअ, श्री.सुभाष मधुकर कोंब, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, सुकसाळे	केआर ११८१/२०२१	८०००
१८९	तजमाअ,श्री. पंकज पन्हाळे, उप अभियंता, बांधकाम विभाग, अंबरनाथ नगरपरिषद, अंबरनाथ	केआर ३५३२/२०२१	२५०००
१९०	त जमाअ, श्री सतिश विठ्ठल ठाकरे, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, लाहे, शहापूर,ठाणे	केआर ४०५६/२०२३	२५०००
१९१	त जमाअ, श्री.मधुकर गणपत खोळांबे, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, चिखले,मुरबाड,ठाणे	केआर ३८६०/२०२३	२५०००
१९२	त जमाअ, श्री.अनिल वामन पाटील, ग्रामविकास अधिाकरी, ग्रामपंचायत कार्यालय, सरलांबे	केआर ४०७२/२०२३	२५०००
१९३	त जमाअ, श्री शरद फर्डे, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, आसनगाव	केआर १११८/२०२१	२५०००
१९४	तजमाअ, श्री शशिकांत गोरखनाथ धिंडे तथा मुख्याध्यापक, वेद हिंदी विदयालय, ठाणे	केआर ३६४/२०२२	२५०००
१९५	त जमाअ, श्री.सुनिल चिडचोळ,सहा.विकास अधिकारी,भूमी १२.५ टक्के, सिडको	केआर ३५६७/२०२१	२५०००
१९६	विजामअ, श्री.एकनाथ मिरे	तक्रार क्र. १०३६/२०२१	२५०००
१९७	तजमाअ, श्री.इंद्रजीत काळे, विस्तार अधिकारी	केआर १४०/२०२४	२५०००
१९८	तजमाअ, श्री.इंद्रजीत काळे, विस्तार अधिकारी	केआर १४१/२०२४	२५०००
१९९	तजमाअ, श्री.एकनाथ दळवी, कार्यालयीन अधिक्षक, लोकमान्य सावरकर नगर प्रभाग समिती, ठाणे मनपा	केआर ९७४/२०२२	२५०००
२००	त व वि.जमाअ,श्रीम. वैशाली नेहते, कनिष्ट प्रशासन अधिकारी, बांधकाम विभाग, जि.प.ठाणे	केआर २३२२/२०२२	२५०००
२०१	त व वि.जमाअ,श्रीम. वैशाली नेहते, कनिष्ट प्रशासन अधिकारी, बांधकाम विभाग, जि.प.ठाणे	केआर २३२३/२०२२	२५०००
२०२	त व वि.जमाअ,श्रीम. वैशाली नेहते, कनिष्ट प्रशासन अधिकारी, बांधकाम विभाग, जि.प.ठाणे	केआर २३२४/२०२२	२५०००
२०३	तजमाअ, श्री.सुर्यकांत खटके, उपमुख्य लेखा अधिकारी, लेखा विभाग, उल्हासनगर, म.न.पा	केआर ११६६-अ/२०२२	२५०००
२०४	तजमाअ, श्री सुनिल पाटील, सेवानिवृत्त सहा.आयुक्त, बी विभाग, नेरुळ, नवी मुंबई मनपा	केआर ३८०३/२०२३	२५०
२०५	तजमाअ, श्री.नितीन मालू जाधव, अव्वल कारकून , उपविभागीय अधिकारी कार्यालय, भिवंडी	केआर १०८७/२०२१	२५०००
२०६	त व वि जमाअ, लक्ष्मण धोंडी सरमळकर, ग्रामसेवक, वरची गुरामवाडी, ता.मालवण, जि.सिंधुदुर्ग	केआर ४२३/२०२४	२५०००
	एकूण		**४४३२१०६**

४) मा. राज्य माहिती आयुक्त, पुणे खंडपीठ, पुणे			
अ.क्र	**जन माहिती अधिकारी यांचा तपशील**	**अपील / तक्रार क्र.**	**शास्तीची रक्कम (रुपये)**
१	श्री.संजय कुंभार, क्षेत्रीय अतिक्रमण निरीक्षक, वारजे कर्वेनगर क्षेत्रीय कार्यालय, पुणे महानगरपालिका, पुणे	तक्रार क्र. ४५९/२०२२/पुणे	२५०००

अ.क्र	जन माहिती अधिकारी यांचा तपशील	अपील / तक्रार क्र.	शास्तीची रक्कम (रुपये)
(१)	(२)	(३)	(४)
२	डॉ. बी. ए. रणखांबे, प्राचार्य, भारती विद्यापीठाचे यशवंतराव मोहिते कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय, पुणे	तक्रार क्र. २४/२०२३/पुणे	२५०००
३	श्रीमती अरुणा अविनाश शेवाळे, मुख्यालय सहायक, उपअधीक्षक भूमी अभिलेख कोरेगाव यांचे कार्यालय, ता. कोरेगाव, जि. सातारा	४१६३/२०१८/सातारा	२५०००
४	श्री. दशरथ विठ्ठल रोडे, गावकामगार तलाठी, निर्वी, ता. शिरुर, जि. पुणे	४३५/२०१८/पुणे	२५०००
५	श्री. डी. ए. अंभोरे, गावकामगार तलाठी, कुमठे, ता. जि. सातारा	१०३८/२०१९/सातारा	२५०००
६	श्री.सुनिल सोळुंके, तत्कालीन जन माहिती अधिकारी तथा शाखा अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम दक्षिण विभाग कार्यालय, पुणे	१३३३+१३३४/२०१८/पुणे	१७०००
७	श्रीमती सीमा सोनावणे, तत्कालीन जन माहिती अधिकारी तथा महसूल नायब तहसीलदार, तहसील कार्यालय, वाळवा, ता. इस्लामपूर, जि. सांगली	तक्रार क्र. ६७५/२०२३/कोल्हापूर	२५०००
८	श्री. एन. एम. जगताप, तत्कालीन जन माहिती अधिकारी तथा शाखा अभियंता, तहसील कार्यालय, वाळवा, ता. इस्लामपूर, जि. सांगली	२४६/२०२२/पुणे	२५०००
९	श्री. सागर पंडित सरावणे, जन माहिती अधिकारी तथा ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत राशिवडे खुर्द, ता. राधानगरी, जि. कोल्हापूर	तक्रार क्र. १०६३/२०२३/कोल्हापूर	१००००
१०	श्री. पांडुरंग सावता दुधाळ, जन माहिती अधिकारी तथा ग्रामविकास अधिकारी, ग्रामपंचायत डोंबाळवाडी (कु), ता. माळशिरस, जि. सोलापूर	३०८५/२०२३/सोलापूर	२५०००
११	श्री. ए. एस. बनसोडे जन माहिती अधिकारी तथा सह जिल्हा निबंधक वर्ग-२, मुद्रांक जिल्हाधिकारी कार्यालय, सोलापूर	१८६९/२०२३/सोलापूर	२५०००
१२	श्री. दिलीप हिरामण वळकुंदे, जन माहिती अधिकारी तथा कनिष्ठ प्रशासन अधिकारी शिक्षण विभाग (माध्यमिक), जिल्हा परिषद,सातारा	२४७+२४३/२०२४/सातारा	२५०००
१३	श्री. सुनिल ग. पाटील, जन माहिती अधिकारी तथा मुख्यालय सहायक जिल्हा अधीक्षक भूमी अभिलेख यांचे कार्यालय, इस्लामपूर, सांगली	१४३/२०२४/सांगली	२५०००
१४	तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा कार्यकारी अधिकारी, परिमंडळ कार्यालय, महावितरण, बारामती	३६६१+३६६२/२०१९/पुणे	२५०००
१५	श्रीमती पल्लवी खिलारे, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा नगर अभियंता, बांधकाम विभाग, शिरुर नगरपरिषद	१९९०+१९९१+१९९६/२०२१/पुणे	२५०००
१६	श्री. पोपट लक्ष्मण शेलार तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत पाटेठाण, ता. दौंड, जि. पुणे	२४७६/२०२३/पुणे	२५०००
१७	श्री. एस. जी. चव्हाण, जन माहिती अधिकारी तथा वनपरीक्षेत्र अधिकारी, पौड, ता. मुळशी, जि. पुणे	९४/२०२३/पुणे	२५०००
१८	श्री. संदिप बरगाले, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा तलाठी उदगाव, ता. शिरोळ, जि. कोल्हापूर	२३९/२०२४/कोल्हापूर	९५००
१९	श्री.आर.बी.आदलिंगे, तत्कालीन जन माहिती अधिकारी तथा मंडळ अधिकारी, मंडळ अधिकारी कार्यालय केम, जि.सोलापूर	२०३१/२०२३/सोलापूर	२५०००
२०	श्री. व्ही. एस. नाकेदार, जन माहिती अधिकारी तथा सहकार अधिकारी श्रेणी 1 अधिन उपनिबंधक, सहकारी संस्था, सोलापूर	तक्रार क्रमांक ३७७/२०२२/सोलापूर	२५०००
२१	श्री. वाय. टी. घोडके, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा वनपरिक्षेत्र अधिकारी ओतूर यांचे कार्यालय, जुन्नर	५२६५/२०१९/पुणे	२५०००
२२	श्री. निखिल मधुकर कांचन, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा नगर रचना सहायक, नगर रचना विभाग, शिरुर नगरपरिषद	१९९७/२०२१/पुणे	२५०००

अ.क्र	जन माहिती अधिकारी यांचा तपशील	अपील / तक्रार क्र.	शास्तीची रक्कम (रुपये)
(१)	(२)	(३)	(४)
२३	श्री. गुरूस्वामी तुम्माले, जन माहिती अधिकारी तथा प्र. सहायक उद्यान अधिक्षक, येरवडा कळस धानोरी क्षेत्रीय कार्यालय, पुणे महानगरपालिका, पुणे	तक्रार क्रमांक ६४९ ब/२०२३/पुणे	२५०००
२४	श्री. पी. डी. मुसळे, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा प्र. नायब तहसीलदार, उपविभागीय अधिकारी कार्यालय, माढा विभाग, कुर्डूवाडी, जि. सोलापूर	३८२/२०२१/सोलापूर	२५०००
२५	श्रीमती स्मिता जोशी, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा मंडल अधिकारी, आळंदी (सध्या कार्यरत अव्वल कारकून, उपविभागीय अधिकारी कार्यालय खेड)	४७८८/२०२३/पुणे	२५०००
२६	श्री. मिहीर कुलकर्णी, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा सह व्यवस्थापक (नियोजन) महा-मेट्रो रेल कॉर्पोरेशन लिमिटेड पुणे, सिव्हिल कोर्ट मेट्रो स्थानक, शिवाजीनगर, पुणे	४९५/२०२४ पुणे	७७५०
२७	श्री. भगवान गवळी, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा शिरस्तेदार, उप अधीक्षक भूमी अभिलेख हवेली, जि. पुणे	५०७/२०२४/पुणे	२५०००
२८	श्री. राजेंद्र गौरीहर चिरमे, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा कनिष्ठ अभियंता, विटा नगरपरिषद, विटा, जि. सांगली	७०६/२०१९/सांगली	२५०००
२९	श्री. एस. एस. घाटे, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा क्षेत्र व्यवस्थापक, महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळ, प्रादेशिक कार्यालय-1, पुणे	६०३०/२०२२/पुणे	२५०००
३०	श्रीमती शितल जाधव, जन माहिती अधिकारी तथा ग्रामविकास अधिकारी, ग्रामपंचायत डोंगरवाडी, ता. मिरज, जि. सांगली	३२७४/२०२२/सांगली	२५०००
३१	श्री. हेमंत कामत, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा निवासी नायब तहसीलदार, तहसील कार्यालय चंदगड, ता, चंदगड, जि. कोल्हापूर	५७१+५७२/कोल्हापूर	२५०००
३२	श्रीमती सारिका प्रमोद घाडगे, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत खातगुण, पंचायत समिती खटाव (वडूज), ता. खटाव, जि. सातारा	५५+५६+५७/२०२३/सातारा	२५०००
३३	श्री. विजय तिराणकर, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा सहायक प्रादेशिक परिवहन अधिकारी, उप प्रादेशिक परिवहन अधिकारी कार्यालय, सोलापूर	४४४२/२०२२/सोलापूर	१३५३०
३४	श्री. डी. बी. अडसूळ, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा ग्राम विकास अधिकारी, ग्रामपंचायत कोळे, ता. सांगोला, जि. सोलापूर	३३५३/२०१९/सोलापूर	२५०००
३५	श्री. डी. बी. अडसूळ, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा ग्राम विकास अधिकारी, ग्रामपंचायत कोळे, ता. सांगोला, जि. सोलापूर	३३५२/२०१९/सोलापूर	२५०००
३६	श्री. रवींद्र नागप्पा कोळी, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा ग्राम विकास अधिकारी, ग्रामपंचायत कार्वे, ता. कराड, जि. सातारा	१६८४/२०१९/सातारा	२५०००
३७	तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा निवासी नायब तहसीलदार, तहसील कार्यालय बार्शी, ता. बार्शी, जि. सोलापूर	१९१५/२०१९/सोलापूर	१४०००
३८	श्री. डी. बी. अडसूळ, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा ग्राम विकास अधिकारी, ग्रामपंचायत कोळे, ता. सांगोला, जि. सोलापूर	३३५१/२०१९/सोलापूर	२५०००
३९	श्री. अर्जुन नागनाथ चोपडे, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा तलाठी बार्शी, ता. बार्शी, जि. सोलापूर	१५६८/२०२१/सोलापूर	२५०००
४०	श्री. महादेव नवनाथ नष्टे, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय निरवांगी, ता. इंदापूर, जि. पुणे	४४७३/२०२२/पुणे	२५०००

अ.क्र	जन माहिती अधिकारी यांचा तपशील	अपील / तक्रार क्र.	शास्तीची रक्कम (रुपये)
(१)	(२)	(३)	(४)
४१	श्रीमती सोनाली अशोक पवार, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय माळशिरस, ता. पुरंदर, जि. पुणे	६०२७/२०२२/पुणे	२५०००
४२	श्री. सी. के. हेडगिरे, विद्यमान जन माहिती अधिकारी तथा निवासी नायब तहसीलदार, तहसील कार्यालय मंगळवेढा, ता. मंगळवेढा, जि. सोलापूर	१७६९/२०१९/सोलापूर	२५०००
४३	श्री. एस. आर. मागाडे, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा निवासी नायब तहसीलदार, तहसील कार्यालय मंगळवेढा, ता. मंगळवेढा, जि. सोलापूर (सध्या कार्यरत अपर तहसीलदार, संख, ता. जत, जि. सांगली)		२५०००
	श्री. एस. आर. मागाडे, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा निवासी नायब तहसीलदार, तहसील कार्यालय मंगळवेढा, ता. मंगळवेढा, जि. सोलापूर (सध्या कार्यरत अपर तहसीलदार, संख, ता. जत, जि. सांगली)	२७४४+४६९१/२०२१/सोलापूर	२५०००
४४	श्रीमती दिपाली संजय लडकत, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय तरडोली, ता. बारामती, जि. पुणे	३४८३/२०१९/पुणे	१४०००
४५	श्री. अरुण सूर्यभान हुलगे, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा ग्रामविकास अधिकारी, ग्रामपंचायत कार्यालय मेदनकरवाडी, ता. खेड, जि. पुणे	२५६७/२०१९/पुणे	८५००
४६	श्री. मस्के मच्छिंद्र सैदू, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय वाडा, ता. खेड, जि. पुणे	४२२५/२०२२/पुणे	३२५०
४७	श्री. विजयकुमार वाघमोडे, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा उपअभियंता, धनकवडी-सहकारनगर क्षेत्रीय कार्यालय, पुणे महानगरपालिका, पुणे	४४७२/२०२२/पुणे	२३२५०
४८	श्री. सुरेशकुमार राऊत, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा पोलीस निरीक्षक, नियंत्रण कक्ष, सोलापूर ग्रामीण, सोलापूर	३७०४/२०२२/पुणे	२५०००
४९	श्री. एम. डी. पाटील, जन माहिती अधिकारी तथा अधीक्षक, मिरज महाविद्यालय, मिरज, ता. मिरज, जि. सांगली	२८६९+२८७२/२०१८/कोल्हापूर	२५०००
५०	श्री. प्रतिक डोळे, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा नगररचनाकार, सांगली, मिरज आणि कुपवाड शहर महानगरपालिका	१८३१/२०२३/सांगली	२५०००
५१	श्री. वाय. एल. कांबळे, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत येळाने, ता. शाहूवाडी, जि. कोल्हापूर	६३६/२०२०/कोल्हापूर	२५०००
५२	श्रीमती अपर्णा शेंडकर, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा अधीक्षक (वर्ग-2), माध्यमिक शिक्षण विभाग, जिल्हा परिषद, पुणे	४११/२०१८/पुणे	४५००
५३	श्रीमती जयश्री पवार, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा वनपरिक्षेत्र अधिकारी (प्रादे) मोहोळ यांचे कार्यालय, ता. मोहोळ, जि. सोलापूर	५२४/२०१८/सोलापूर	२२७५०
५४	श्री. व्ही. एस. माढेकर, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा ग्रामविकास अधिकारी, ग्रामपंचायत कार्यालय कुर्डू, ता. माढा, जि. सोलापूर	३३६/२०२०/सोलापूर	२५०००
५५	श्री. देवेंद्र गणपत पात्रे, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा उप अभियंता, पुणे महानगरपालिका, पुणे	४६४५/२०१९/पुणे	२५०००
५६	श्री. आशिष जयंत मेहता, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा कार्यकारी अभियंता, शहर विभाग, महावितरण, सोलापूर	५४८/२०१९/सांगली	२५०००
५७	श्री. बाळासाहेब दरवडे, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा विस्तार अधिकारी, पंचायत समिती मावळ, ता. मावळ, जि. पुणे	२८६/२०२१/पुणे	२५०००
५८	श्रीमती प्रियंका हेमंत जाधव, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय जळगाव क. प., ता. बारामती, जि. पुणे	४७/२०२४/पुणे	२२५००

अ.क्र	जन माहिती अधिकारी यांचा तपशील	अपील / तक्रार क्र.	शास्तीची रक्कम (रुपये)
(१)	(२)	(३)	(४)
५९	श्री. आर. सी. शिंदे, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा उपविभागीय अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम उत्तर विभाग, पुणे	३१२३/२०२०/पुणे	२५०००
६०	श्री. दिनेश सावळजकर, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी जत नगरपरिषद, जत, ता. जत, जि. सांगली	२२३५/२०१९/सांगली	२५०००
६१	श्री. दिलीप काळे, जन माहिती अधिकारी तथा उप अभियंता (स्थापत्य), ढोले पाटील क्षेत्रीय कार्यालय, पुणे महानगरपालिका, पुणे	तक्रार क्रमांक ४४०/२०२२/पुणे	१७२५०
६२	श्रीमती एच. एल. गणाकारी, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय नागरदळे, ता. चंदगड, जि. कोल्हापूर	१८+१९+२०+२१/२०२२/कोल्हापूर	२५०००
६३	श्री. एच. व्ही. कदम, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा सहायक प्रशासन अधिकारी, पंचायत समिती माळशिरस, ता. माळशिरस, जि. सोलापूर	७५+७६/२०२०/सोलापूर	१५७५०
६४	श्री. ऋषिकेश साळी, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा सहायक नगररचनाकार, नगररचना विभाग, बारामती नगरपरिषद, बारामती, ता. बारामती, जि. पुणे	१५९+१६०+१६१+१६२+१६३/२०२२/पुणे	२५०००
६५	श्री. एस. एम. डोंबाळे, उप अधीक्षक, भूमी अभिलेख कार्यालय, मोहोळ, ता. मोहोळ, जि. सोलापूर	४३६८+४३६९/२०२१/सोलापूर	२५०००
६६	श्री. अतुल अशोक शिंदे, जन माहिती अधिकारी, विद्युत विभाग प्रमुख, नगरपरिषद कुर्डूवाडी, ता. माढा, जि. सोलापूर	६२६७/२०२२/सोलापूर	४७५०
६७	श्री. बाळासाहेब बुधा साबळे, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा प्रमुख आरोग्य निरीक्षक, महात्मा फुले मंडई कार्यालय, पुणे महानगरपालिका, पुणे	५२२१/२०१९/पुणे	२५०००
६८	श्री. शरद सुभाष शिरसाट, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा ग्रामविकास अधिकारी, ग्रामपंचायत कार्यालय शिरगाव, ता. कराड, जि. सातारा	१४८६/२०१९/सातारा	२५०००
६९	श्री. तुकाराम ज्ञानू मोटे, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय धामणी, ता. माण, जि. सातारा	४८३७+४८४०/२०१९/सातारा	२५०००
७०	श्रीमती मोहिनी कडू पाटील, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय गोळेगाव, ता. खेड, जि. पुणे	४५२०/२०२१/पुणे	२५०००
७१	तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा गाव कामगार तलाठी, गाव कामगार तलाठी कार्यालय, बार्शी, ता. बार्शी, जि. सोलापूर	८९५+८९६/२०२०/सोलापूर	२५०००
७२	श्री. प्रमोद रामचंद्र ठोके, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा ग्रामविकास अधिकारी, ग्रामपंचायत कार्यालय आटके, ता. कराड, जि. सातारा	४३१४/२०१८/सातारा	२५०००
७३	श्री. के. डी. नरडे, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा ग्रामविकास अधिकारी, ग्रामपंचायत कार्यालय उमदी, ता. जत, जि. सांगली	१७३४/२०१९/सांगली	२५०००
७४	श्री. श्रीकांत सुरेश मिसाळ, जन माहिती अधिकारी तथा निवासी नायब तहसीलदार, तहसील कार्यालय, मुळशी, ता. मुळशी, जि. पुणे	४२५३/२०२२/पुणे	२५०००
७५	श्रीमती पौर्णिमा गायकवाड, जन माहिती अधिकारी तथा उप-अभियंता, हडपसर-मुंढवा क्षेत्रिय कार्यालय, पुणे महानगरपालिका, पुणे	तक्रार क्रमांक ६६०/२०२४/पुणे	२५०००
७६	श्री. सुरेश जगताप तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा ग्रामविकास अधिकारी, ग्रामपंचायत कार्यालय मालगाव, ता. मिरज, जि. सांगली	तक्रार क्रमांक ९६९/२०२३/सांगली	२५०००
७७	श्री. अजित रमेश पलांडे, जन माहिती अधिकारी तथा ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय गोसासी, ता. खेड, जि. पुणे	४२८७/२०१८/पुणे	२५०००

अ.क्र	जन माहिती अधिकारी यांचा तपशील	अपील / तक्रार क्र.	शास्तीची रक्कम (रुपये)
(१)	(२)	(३)	(४)
७८	श्रीमती मोहिनी हेमंत बाचल, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा अधिक्षक, मुख्य लेखा व वित्त विभाग, पुणे महानगरपालिका, पुणे	६५२४/२०२२/पुणे	२५०००
७९	श्री. परशुराम राऊत, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय खुटबाव, ता. दौंड, जि. पुणे	५११/२०२४/पुणे	२५०००
८०	श्री. अमर वाटेगावकर, जन माहिती अधिकारी तथा ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय हुबालवाडी, ता. वाळवा, जि. सांगली	६२०९/२०२३/सांगली	२५०००
८१	श्री. दत्तात्रय नामदेव पाटील, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा ग्रामसेवक, राशिवडे (खुर्द), ता. राधानगरी, जि. कोल्हापूर	तक्रार क्रमांक ६२९+६४७/२०२४/कोल्हापूर	२५०००
८२	श्री. नामदेव लोहाट, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय ओंड, ता. कराड, जि. सातारा	९८४+९८५+९८६/२०२३/सातारा	१२२५०
८३	श्री. पांडुरंग रामभाऊ पोटे, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा मुख्याध्यापक, ॲड पु. वा. परांजपे विद्यामंदिर, तळेगाव दाभाडे, ता. मावळ, जि. पुणे	७१०/२०२४/पुणे	२५०००
८४	श्री. रामदास भांगे, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा कर व प्रशासकीय पर्यवेक्षक (नगरपालिका प्रशासन शाखा), जिल्हाधिकारी कार्यालय, पुणे	४२०+४२१/२०२३/पुणे	२५०००
८५	श्री. बाबासाहेब कुंभार, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा ग्रामविकास अधिकारी, ग्रामपंचायत कार्यालय रेंदाळ, ता. हातकणंगले, जि. कोल्हापूर	३४१०+३४१४+३४१५+३४१६/२०२३/कोल्हापूर	२५०००
८६	श्री. राजेश वसावे, जन माहिती अधिकारी तथा सहायक उद्यान अधिक्षक, पिंपरी चिंचवड महानगरपालिका	१६०/२०२४/पुणे	२५०००
८७	श्रीमती स्वाती दहिवाळ, जन माहिती अधिकारी तथा उपकार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम सासवड उपविभाग, पुणे	८४२/२०२४/पुणे	८२५०
एकूण शास्तीची रक्कम			**१९५३७८०**

५) मा.राज्य माहिती आयुक्त, खंडपीठ छत्रपती संभाजीनगर			
अ. क्र.	**जनमाहिती अधिकारी यांचा तपशील**	**तक्रार क्रमांक**	**शास्ती वसुलीची रक्कम (रुपये)**
(१)	(२)	(३)	(४)
१	श्री. एस.एन.भिसे, तत्कालीन कार्यालयीन अधिक्षक, नगर पंचायत कार्यालय, माहूर जि.नांदेड	तक्रार क्र.८२०/८२०-१/२०१८	२५,०००/-
२	श्री. लिंबा अंबादास सोनवणे, तत्कालीन ग्रामसेवक, ग्रा मपंचायत कार्यालय, सुडी, ता.केज जि.बीड	तक्रार क्र.१४०३/२०१८	२५,०००/-
३	श्री. संतोष विलास बनकर, तत्कालीन तहसीलदार, सामान्य प्रशासन विभाग, जिल्हाधिकारी कार्यालय, जालना	तक्रार क्र.१३२/२०१८	२५,०००/-
४	श्री. आर.एन. बोरगांवकर, तत्कालीन नायब तहसीलदार, पुरवठा, जिल्हाधिकारी कार्यालय, नांदेड	तक्रार क्र.१२७४/२०१८	२५,०००/-
५	श्री. व्ही.एम.साळूंके, तत्कालीन ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, सोमनाथपूर ता.उदगीर जि.लातूर	तक्रार क्र.११२/२०१९	२५,०००/-

अ.क्र	जन माहिती अधिकारी यांचा तपशील	अपील / तक्रार क्र.	शास्तीची रक्कम (रुपये)
(१)	(२)	(३)	(४)
६	श्री. अशोक नारायणराव भंडारे, तत्कालीन नायब तहसीलदार, तहसील कार्यालय, गेवराई जि.बीड	तक्रार क्र.७५५/२०१८	२५,०००/-
७	श्री. एस.जी. वाघमारे, तत्कालीन मुख्याध्यापक, जिल्हा परिषद, प्राथमिक शाळा, आसरडोह, ता.धारुर जि.बीड	तक्रार क्र. ९०/२०१८	२५,०००/-
८	श्री. जी.एम.गिरी, तत्कालीन जन माहिती अधिकारी तथा गट शक्षणाधिकारी, पंचायत समिती धारुरु जि.बीड	तक्रार क्र. १३३३/२०१८	२५,०००/-
९	श्री. एच.एस.हाळदे, तत्कालीन जन माहिती अधिकारी तथा ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय,लखमापूर ता.मुखेड जि.नांदेड	तक्रार क्र. १४०७/२०१८	२५,०००/-
१०	श्रीमती ए.जी. कढणे, तत्कालीन जन माहिती अधिकारी तथा ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय,चोंढी बु. ता.सेनगांव जि.हिंगोली	तक्रार क्र. १४३२,१४३१,१४२७,१४२८/२०१९	२५,०००/-
११	श्री. एस.एम.राठोड व श्री. ए.बी.शेख, तत्कालीन सहायक जिल्हा जलसंधारण अधिकारी, मृद व जलसंधारण विभाग, छत्रपती संभाजीनगर (प्रत्येकी ६,००० /-)	तक्रार क्र. ३२५/२०२३	१०,०००/-
एकूण रक्कम			**२,६०,०००/-**

६) मा. राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ नाशिक			
अ.क्र.	**संबंधित जन माहिती अधिकारी/ प्रथम अपिलीय अधिकारी यांचा तपशील**	**अपील क्रमांक/तक्रार क्रमांक**	**शास्तीची रक्कम (रु.)**
(१)	(२)	(३)	(४)
१	जन माहिती अधिकारी, प्रवरा इंन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, लोणी, ता. राहाता. जि. अहिल्यानगर	द्वितीय अपील क्र.३३३९/२०१९/अहिल्यानगर	१००००
२	जन माहिती अधिकारी, प्रवरा इंन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, लोणी, ता. राहाता. जि. अहिल्यानगर	द्वितीय अपील क्र.३३५४/२०१९/अहिल्यानगर	१००००
३	जन माहिती अधिकारी, प्रवरा इंन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, लोणी, ता. राहाता. जि. अहिल्यानगर	द्वितीय अपील क्र.३३५३/२०१९/अहिल्यानगर	१००००
४	जन माहिती अधिकारी, प्रवरा इंन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, लोणी, ता. राहाता. जि. अहिल्यानगर	द्वितीय अपील क्र.३३५२/२०१९/अहिल्यानगर	१००००
५	जन माहिती अधिकारी, प्रवरा इंन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, लोणी, ता. राहाता. जि. अहिल्यानगर	द्वितीय अपील क्र.३३५१/२०१९/अहिल्यानगर	१००००
६	जन माहिती अधिकारी, प्रवरा इंन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, लोणी, ता. राहाता. जि. अहिल्यानगर	द्वितीय अपील क्र.३३५०/२०१९/अहिल्यानगर	१००००
७	जन माहिती अधिकारी, प्रवरा इंन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, लोणी, ता. राहाता. जि. अहिल्यानगर	द्वितीय अपील क्र.३३४९/२०१९/अहिल्यानगर	१००००
८	जन माहिती अधिकारी, प्रवरा इंन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, लोणी, ता. राहाता. जि. अहिल्यानगर	द्वितीय अपील क्र.३३४८/२०१९/अहिल्यानगर	१००००
९	जन माहिती अधिकारी, प्रवरा इंन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, लोणी, ता. राहाता. जि. अहिल्यानगर	द्वितीय अपील क्र.३३४७/२०१९/अहिल्यानगर	१००००
१०	जन माहिती अधिकारी, प्रवरा इंन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, लोणी, ता. राहाता. जि. अहिल्यानगर	द्वितीय अपील क्र.३३४६/२०१९/अहिल्यानगर	१००००
११	जन माहिती अधिकारी, प्रवरा इंन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, लोणी, ता. राहाता. जि. अहिल्यानगर	द्वितीय अपील क्र.३३४५/२०१९/अहिल्यानगर	१००००

अ.क्र	जन माहिती अधिकारी यांचा तपशील	अपील / तक्रार क्र.	शास्तीची रक्कम (रुपये)
(१)	(२)	(३)	(४)
१२	जन माहिती अधिकारी, प्रवरा इंन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, लोणी, ता. राहाता. जि. अहिल्यानगर	द्वितीय अपील क्र.३३४४/२०१९/अहिल्यानगर	१००००
१३	जन माहिती अधिकारी, प्रवरा इंन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, लोणी, ता. राहाता. जि. अहिल्यानगर	द्वितीय अपील क्र.३३४३/२०१९/अहिल्यानगर	१००००
१४	जन माहिती अधिकारी, प्रवरा इंन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, लोणी, ता. राहाता. जि. अहिल्यानगर	द्वितीय अपील क्र.३३४२/२०१९/अहिल्यानगर	१००००
१५	जन माहिती अधिकारी, प्रवरा इंन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, लोणी, ता. राहाता. जि. अहिल्यानगर	द्वितीय अपील क्र.३३४१/२०१९/अहिल्यानगर	१००००
१६	जन माहिती अधिकारी, प्रवरा इंन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, लोणी, ता. राहाता. जि. अहिल्यानगर	द्वितीय अपील क्र.३३४०/२०१९/अहिल्यानगर	१००००
१७	जन माहिती अधिकारी, प्रवरा इंन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, लोणी, ता. राहाता. जि. अहिल्यानगर	द्वितीय अपील क्र.३३३८/२०१९/अहिल्यानगर	१००००
१८	जन माहिती अधिकारी, प्रवरा इंन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, लोणी, ता. राहाता. जि. अहिल्यानगर	द्वितीय अपील क्र.३३३७/२०१९/अहिल्यानगर	१००००
१९	जन माहिती अधिकारी, प्रवरा इंन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, लोणी, ता. राहाता. जि. अहिल्यानगर	द्वितीय अपील क्र.३३५५/२०१९/अहिल्यानगर	१००००
२०	जन माहिती अधिकारी, प्रवरा इंन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, लोणी, ता. राहाता. जि. अहिल्यानगर	द्वितीय अपील क्र.३३५६/२०१९/अहिल्यानगर	१००००
२१	जन माहिती अधिकारी, प्रवरा इंन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, लोणी, ता. राहाता. जि. अहिल्यानगर	द्वितीय अपील क्र.३३५८/२०१९/अहिल्यानगर	१००००
२२	जन माहिती अधिकारी, प्रवरा इंन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, लोणी, ता. राहाता. जि. अहिल्यानगर	द्वितीय अपील क्र.३३५९/२०१९/अहिल्यानगर	१००००
२३	जन माहिती अधिकारी, प्रवरा इंन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, लोणी, ता. राहाता. जि. अहिल्यानगर	द्वितीय अपील क्र.३३६०/२०१९/अहिल्यानगर	१००००
२४	जन माहिती अधिकारी, प्रवरा इंन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, लोणी, ता. राहाता. जि. अहिल्यानगर	द्वितीय अपील क्र.३३६१/२०१९/अहिल्यानगर	१००००
२५	जन माहिती अधिकारी, प्रवरा इंन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, लोणी, ता. राहाता. जि. अहिल्यानगर	द्वितीय अपील क्र.३३६२/२०१९/अहिल्यानगर	१००००
२६	जन माहिती अधिकारी, प्रवरा इंन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, लोणी, ता. राहाता. जि. अहिल्यानगर	द्वितीय अपील क्र.३३६३/२०१९/अहिल्यानगर	१००००
२७	जन माहिती अधिकारी, प्रवरा इंन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, लोणी, ता. राहाता. जि. अहिल्यानगर	द्वितीय अपील क्र.३३६४/२०१९/अहिल्यानगर	१००००
२८	जन माहिती अधिकारी, प्रवरा इंन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, लोणी, ता. राहाता. जि. अहिल्यानगर	द्वितीय अपील क्र.३३६५/२०१९/अहिल्यानगर	१००००
२९	जन माहिती अधिकारी, प्रवरा इंन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, लोणी, ता. राहाता. जि. अहिल्यानगर	द्वितीय अपील क्र.३३७०/२०१९/अहिल्यानगर	१००००
३०	जन माहिती अधिकारी, प्रवरा इंन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, लोणी, ता. राहाता. जि. अहिल्यानगर	द्वितीय अपील क्र.३३६९/२०१९/अहिल्यानगर	१००००
३१	जन माहिती अधिकारी, प्रवरा इंन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, लोणी, ता. राहाता. जि. अहिल्यानगर	द्वितीय अपील क्र.३३६८/२०१९/अहिल्यानगर	१००००
३२	जन माहिती अधिकारी, प्रवरा इंन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, लोणी, ता. राहाता. जि. अहिल्यानगर	द्वितीय अपील क्र.३३६७/२०१९/अहिल्यानगर	१००००
३३	जन माहिती अधिकारी, प्रवरा इंन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, लोणी, ता. राहाता. जि. अहिल्यानगर	द्वितीय अपील क्र.३३६६/२०१९/अहिल्यानगर	१००००

अ.क्र	जन माहिती अधिकारी यांचा तपशील	अपील / तक्रार क्र.	शास्तीची रक्कम (रुपये)
(१)	(२)	(३)	(४)
३४	उप अभियंता, जिल्हा परिषद, बांधकाम उपविभाग, नंदुरबार, ता. जि. नंदुरबार	द्वितीय अपिल क्र.१९००/२०१७/नंदुरबार	५०००
३५	शाखा अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम उपविभाग, अक्कलकुवा, ता. अक्कलकुवा, ता. जि. नंदुरबार	द्वितीय अपिल क्र.२७४९/२०१८/नंदुरबार	३०००
३६	श्री. राहुल ठाकरे,ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, पातोंडा, ता. जि. नंदुरबार	द्वितीय अपिल क्र.२४४६/२०१८/नंदुरबार	५०००
३७	श्री. आर. एस. सुर्यवंशी, ग्रामसेवक साळेव, ता. शिंदखेडा, जि. धुळे	द्वितीय अपिल क्र.२७३०/२७३२/२७३३/२०१८/धुळे	५०००
३८	श्री. पटले, उप विभागय, सार्वजनिक बांधकाम उप विभाग, शहादा क्र.२, ता. शहादा, जि. नंदुरबार	द्वितीय अपिल क्र.२५८२/२०१९/नंदुरबार	३०००
३९	प्रथम लिपीक, सार्वजनिक बांधकाम उपविभाग शहादा क्र.२, ता. शहादा, जि. नंदुरबार	द्वितीय अपिल क्र.२५८२/२०१९/नंदुरबार	३०००
४०	श्री. डी.एन. शिरसाठ, कार्यालय, अधिक्षक, उप वनसंरक्षक, मेवासी वन विभाग, तळोदा, ता. तळोदा, जि. नंदुरबार	द्वितीय अपिल क्र.९९६/२०१९/नंदुरबार	३०००
४१	श्री. सी.डी. कासार, वन क्षेत्रपाल अधिकारी, तळोदा (रोहयो) कार्यालय, तळोदा, ता. तळोदा, जि. नंदुरबार	द्वितीय अपिल क्र.११५४/२०१९/नंदुरबार	५०००
४२	श्री. उमेश अनारसिंग जाधव, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, मनरद, ता. शहादा, जि. नंदुरबार	द्वितीय अपिल क्र.१६८९/२०१८/नंदुरबार	५०००
४३	श्री. डी.एन. शिरसाठ, कार्यालय, अधिक्षक, उप वनसंरक्षक, मेवासी वन विभाग, तळोदा, ता. तळोदा, जि. नंदुरबार	द्वितीय अपिल क्र.२२९८/२०१९/नंदुरबार	३०००
४४	श्री. उमेश जाधव, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, धुरखेडा, ता. शहादा, जि. नंदुरबार	द्वितीय अपिल क्र.३३४२/२०१८/नंदुरबार	३०००
४५	श्री. आर. एन. मोरे, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, धुरखेडा, ता. शहादा, जि. नंदुरबार	द्वितीय अपिल क्र.३३४३/२०१८/नंदुरबार	३०००
४६	तत्कालीन जन माहिती अधिकारी तथा तलाठी, तलाठी कार्यालय, देवळा ता. देवळा, जि. नाशिक	तक्रार क्र.१२१/२०२३/नाशिक	१००००
४७	श्री. उमेश रमेश गोपनारायण, विद्यामान जन माहिती अधिकारी तथा, तलाठी कार्यालय, देवळा, ता. देवळा, जि. नाशिक	तक्रार क्र.१२१/२०२३/नाशिक	१००००
४८	मुख्यालय सहायक, उपअधिक्षक भुमि अभिलेख यांचे कार्यालय, पारने, ता. पारनेर, जि. अहिल्यानगर	द्वितीय अपिल क्र.१७१५/२०२४/अहिल्यानगर	५०००
एकूण			**४०१०००**

७) मा. राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ नागपूर			
अ.क्र.	**जन माहिती अधिकारी**	**अपील /तक्रार क्रमांक**	**शास्ती रक्कम**
१	जमाअ. तथा सहा. प्रशासन अधिकारी, पंचायत समिती कार्यालय चिमुर ता. चिमुर जि. चंद्रपूर	१७१७/२०२१	२५,०००/-
२	जमाअ. तथा ग्रामविकास अधिकारी, ग्रामपंचायत उर्जानगर, चंद्रपूर ता. जि. चंद्रपूर	२५७९/२०२१	१०,०००/-
३	जमाअ तथा सहा. प्रशासन अधिकारी जिल्हा परिषद चंद्रपूर ता. जि. चंद्रपूर	२४०९/२०२१ १०,०००/-	१०,०००/-
४	जमाअ. तथा सचिव, ग्राम पंचायत काचुरवाही, ता. रामटेक जि. नागपूर	५६/२०२२	१५,०००/-

अ.क्र	जन माहिती अधिकारी यांचा तपशील	अपील / तक्रार क्र.	शास्तीची रक्कम (रुपये)
(१)	(२)	(३)	(४)
५	जमाअ. तथा नायब तहसीलदार, तहसील कार्यालय सावनेर ता. सावनेर जि. नागपूर	६४३/२०२१	२५,०००/-
६	जमाअ. तथा सचिव, ग्रामपंचायचत धाडी, पो. साहूर ता. आष्टी जि. वर्धा	३२/२०२१	१०,०००/-
७	जमाअ. तथा सचिव, ग्रामपंचायत डोंगरगाव (खजरी), ता. सडक अर्जूनी जि. गोंदिया	२४१७/२०२१	१५,०००/-
८	जमाअ तथा प्राध्यापक तथा विभाग प्रमुख, इंदिरा गांधी शासकीय महाविद्याल व सर्वोपचार रुग्णालय, सि. ए. रोड नागपूर	१७३६/२०२१	२५,०००/-
९	जमाअ. तथा ग्रामविकास अधिकारी, गट ग्रामपंचायत बहादुरा, ता. जि. नागपरू	१२३३/२०२१ ते १२३८/२०२१	२५,०००/-
	एकूण		**(१,६०,०००/-)**

८) मा.राज्य माहिती आयुक्त, अमरावती खंडपीठ, अमरावती			
अ.क्र.	**जन माहिती अधिकारी यांचा तपशील**	**अपील क्रमांक /तक्रार क्रमांक**	**शास्तीची रक्कम**
१	जन माहिती अधिकारी तथा तलाठी, कार्यालय पिंप्री (थुगाव), ता. चांदुर बाजार, जि. अमरावती	१९७/२०१९	रु. ५०००/-
२	जन माहिती अधिकारी तथा सचिव, ग्रामपंचायत डोंगर खंडाळा, ता. जि. बुलढाणा	२३६/२०१९	रु. २५,०००/-
३	जन माहिती अधिकारी तथा प्रशासकीय अधिकारी, आरोग्य विभाग, जिल्हा परिषद,बुलडाणा,	११५०/२०१८	रु. २५,०००/-
४	जन माहिती अधिकारी तथा सचिव, ग्रामपंचायत शेरी बु., ता.तेल्हारा, जि.अकोला,	४३६/२०१९	रु. १०,०००/-
५	जन माहिती अधिकारी तथा सचिव,ग्रामपंचायत शेरी बु., ता.तेल्हारा, जि.अकोला,	४३७/२०१९	रु. १०,०००/-
६	जन माहिती अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य विज वितरण कंपनी मर्या., कार्यालय, रिसोड, ता.रिसोड, जि.वाशिम	१७/२०२३	रु. २५,०००/-
७	जन माहिती अधिकारी,पंचायत समिती अचलपुर, ता.अचलपुर, जि.अमरावती	२७१२/२०१८	रु.१०,०००/-
८	जन माहिती अधिकारी तथा अधिक्षक, वेतन व भविष्य निर्वाह पथक, जिल्हा परिषद, बुलढाणा, ता. जि. बुलढाणा	२५२९/२०१८	रु.२५,०००/-
९	जन माहिती अधिकारी तथा सचिव, ग्रामपंचायत जळका पटाचे, ता. धामणगाव रेल्वे, जि. अमरावती	२४९७/२०१९	रु.२५०००/- रु.५०००/-
१०	जन माहिती अधिकारी तथा सचिव, ग्रामपंचायत जळका पटाचे, ता. धामणगाव रेल्वे, जि. अमरावती	२४९८/२०१९	रु.२५०००/- रु.५०००/-
११	जन माहिती अधिकारी तथा सहायक प्रशासन अधिकारी, पंचायत समिती मलकापूर, ता. मलकापूर, जि. बुलढाणा	१५९९/२०१८	रु.२५,०००/-
१२	जन माहिती अधिकारी तथा सचिव, ग्रामपंचायत तांदळी शेवई, ता. जि. वाशिम	१५६९/२०१७	रु.२५,०००/-
१३	जन माहिती अधिकारी तथा सचिव, ग्रामपंचायत साखळी बु., ता. जि. बुलढाणा	५३१/२०१९	रु.२५,०००/-

अ.क्र	जन माहिती अधिकारी यांचा तपशील	अपील / तक्रार क्र.	शास्तीची रक्कम (रुपये)
(१)	(२)	(३)	(४)
१४	जन माहिती अधिकारी तथा सचिव, ग्रामपंचायत तिकोडी, ता.नांदुरा, जि.बुलडाणा	५८३/२०१९	रु.१०,०००/-
१५	कनिष्ठ प्रशासन अधिकारी, ग्रामपंचायत विभाग, जिल्हा परिषद, बुलडाणा	५७६/२०१९	रु.२५,०००/-
१६	जन माहिती अधिकारी तथा जिल्हा कोशल्य विकास व रोजगार व उद्योजगता मार्गदर्शक अधिकारी, उद्योग भवन, यवतमाळ	४५९/२०१९	रु.१०००/-
१७	सचिव, ग्रामपंचायत कमळवेल्ली, ता.झरी जामणी, जि.यवतमाळ	९४५/२०१९, ९४६/२०१९, ९४७/२०१९, ९४८/२०१९, ९४९/२०१९, ९५०/२०१९ व ९५१/२०१९	प्रत्येक प्रकरणी रु.२५००/- एकूण रु. १७,५००/-
एकूण (रुपये तीन लक्ष तेवीस हजार पाचशे फक्त)			**रु. ३,२३,५००/-**

विवरणपत्र क्रमांक ५(२)

महाराष्ट्र राज्य माहिती आयोगाच्या अपिलांच्या/तक्रारीच्या मा. राज्य माहिती आयुक्त व राज्य माहिती आयुक्त, बृहन्मुंबई, कोकण

(१) मा. राज्य मुख्य माहिती आयुक्त, मुख्यालय

अ.क्र	सुनावणीचा दिनांक	अपील क्र.	अपिलकर्त्याचे नाव	जन माहिती अधिकारी यांचा तपशील	नुकसानभरपाईची रक्कम (रक्कम रुपये)
१	२	३	४	५	६
१	१२.०७.२०२४	५६७८/२४	श्री.भगवान कारिया	प्रशासकीय अधिकारी (इ.प्र.) पू.उ विक्रोळी (प.) मुंबई - ४०००८३.	५०००/-
२	१२.०७.२०२५	५६२६/२४ ५६५१/२४ ५६५२/२४	श्री.शायरुन्निशा अब्दुल लतीफ खान	सहायक अभियंता (इ.व.का) एस विभाग	प्रत्येक प्रकरणांत ५०००/-

२) मा. राज्य माहिती आयुक्त, बृहन्मुंबई खंडपीठ					
अ.क्र	सुनावणीचा दिनांक	अपील क्र.	अपिलकर्त्याचे नाव	जन माहिती अधिकारी यांचा तपशील	नुकसानभरपाईची रक्कम (रक्कम रुपये)
१	२	३	४	५	६
१	"निरंक"	"निरंक"	"निरंक"	"निरंक"	"निरंक"

३) मा. राज्य माहिती आयोग, कोंकण खंडपीठ, नवी मुंबई					
अ.क्र.	आदेशाचा दिनांक	अपील/ तक्रार क्र.	अपिलकर्त्याचे नाव	जन माहिती अधिकारी यांचा तपशील	नुकसानभरपाईची रक्कम (रुपये)
१	२	३	४	५	६
१	३०.०५.२०२४	केआर १९/२०२१ तक्रार	श्री संजय रमेश बघेले	तत्कालीन जन माहिती अधिकारी श्री.गणेश पोशा म्हात्रे, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय, कुसुंबळे	१०,०००/-
				विद्यमान जन माहिती अधिकारी, श्री.विठोबा रामदास म्हात्रे, ग्रामविकास अधिकारी, ग्रामपंचायत कार्यालय, कुसुंबळे	
२	३०.०५.२०२४	केआर २०/२०२१ तक्रार	श्री संजय रमेश बघेले	तत्कालीन जन माहिती अधिकारी ग्रामपंचायत कार्यालय, कुसुंबळे	१०,०००/-

अ.क्र	सुनावणीचा दिनांक	अपील क्र.	अपिलकर्त्याचे नाव	जन माहिती अधिकारी यांचा तपशील	नुकसानभरपाईची रक्कम (रक्कम रुपये)
१	२	३	४	५	६
				विद्यमान जन माहिती अधिकारी, श्री.विठोबा रामदास म्हात्रे, ग्रामविकास अधिकारी, ग्रामपंचायत कार्यालय, कुसुंबळे	
३	१६.०४.२०२४	केआर २७५१/२०२१	श्री.जसपालसिंग कुमार	जन माहिती अधिकारी तथा नगररचनाकार, नगररचना विभाग, कल्याण डोंबिवली महानगरपालिका कल्याण	१,०००/- दि.२५.०५.२०२४ चे पत्र अपिलार्थीस दि.१३.०५.२०२४ रोजीचा धनादेश क्र.०००६४४ देण्यात आलेला आहे.

४) मा. राज्य माहिती आयुक्त, पुणे खंडपीठ					
अ.क्र.	सुनावणीचा दिनांक	तक्रार/अपील क्रमांक	अपिलार्थीचे नाव	जन माहिती अधिकारी यांचा तपशील	नुकसानभरपाई रक्कम (रुपये)
१	१४/०३/२०२४	तक्रार क्र. १०९१/२०२३/पुणे	श्री. आर्यन विलासराव लाहोटे	श्री. आर. बी. रणदिवे, जन माहिती अधिकारी तथा प्रशासकीय अधिकारी, शासकीय छायाचित्र नोंदणी कार्यालय, पुणे	२०००
२	२८/०६/२०२४	अपील क्रमांक १८३२+१८३६+१८३७/२०२३/सांगली	श्री. विष्णू दत्तात्रय बर्वे	श्री. ऋषिकेश बनसोडे, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा क. लिपिक (विद्युत विभाग), सांगली, मिरज आणि कुपवाड शहर महानगरपालिका	५०००
३	२२/०२/२०२४	अपील क्रमांक २२३५/२०१९/सांगली	श्री. राहूल वसंत शिंदे	श्री. दिनेश सावळजकर, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी, जत नगरपरिषद, जत, ता. जत, जि. सांगली	१०००
४	२२/०२/२०२४	अपील क्रमांक ३४४२/२०१८/सांगली	श्री. राहूल वसंत शिंदे	श्री. दिनेश सावळजकर, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी, जत नगरपरिषद, जत, ता. जत, जि. सांगली	१०००
५	२२/०२/२०२४	अपील क्रमांक २०३५/२०१९/सांगली	श्री. राहूल वसंत शिंदे	श्री. विजय माळी, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी, जत नगरपरिषद, जत, ता. जत, जि. सांगली	१०००

अ.क्र	सुनावणीचा दिनांक	अपील क्र.	अपिलकर्त्याचे नाव	जन माहिती अधिकारी यांचा तपशील	नुकसानभरपाईची रक्कम (रक्कम रुपये)
१	२	३	४	५	६
६	४५३९२	४४४२+४८१२/२०१९/सोलापूर	श्री. दत्तू सोपान थिटे	विद्यमान प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी, ग्रामपंचायत विभाग, जिल्हा परिषद, सोलापूर	१००००
७	४५५०९	२६९/२०२४/पुणे	श्री. रमेश गुलाबचंद बाहेती	तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा विभागीय सहायक सचिव, पुणे विभागीय मंडळ, पुणे	२०००

५) मा. राज्य माहिती आयोग, छ. संभाजी नगर खंडपीठ					
अ.क्र	**सुनावणीचा दिनांक**	**अपील क्र.**	**अपिलकर्त्याचे नाव**	**जन माहिती अधिकारी यांचा तपशील**	**नुकसानभरपाईची रक्कम (रक्कम रुपये)**
१	**२**	**३**	**४**	**५**	**६**
१	"निरंक"	"निरंक"	"निरंक"	"निरंक"	"निरंक"
६) मा. राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ नाशिक					
अ.क्र.	**सुनावणीचा दिनांक**	**अपील/तक्रार क्रमांक**	**अपिलकर्त्यांचे नाव**	**जन माहिती अधिकारी यांचा तपशील**	**नुकसानभरपाई रक्कम**
१	२	३	४	५	६
१	"निरंक"	"निरंक"	"निरंक"	"निरंक"	"निरंक"
७) मा. राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ नागपूर					
अ.क्र.	**सुनावणीचा दिनांक**	**अपील/तक्रार क्रमांक**	**अपिलकर्त्यांचे नाव**	**जन माहिती अधिकारी यांचा तपशील**	**नुकसानभरपाई रक्कम**
१	२०.०२.२०२३, १८.०४.२०२३, १७.१०.२०२३, २०.०८.२०२४	१२३३/२२१ ते १२३८/२०२१	श्री. पुरुषोत्तम माणीकराव खोडे	जमाअ तथा ग्रामविकास अधिकारी, गट ग्रामपंचायत, बहादुरा, ता. जि. नागपूर	१०,०००/-
तक्रार					
निरंक					
एकूण (रुपये दहा हजार फक्त) १०,०००/-					

अ.क्र	सुनावणीचा दिनांक	अपील क्र.	अपिलकर्त्याचे नाव	जन माहिती अधिकारी यांचा तपशील	नुकसानभरपाईची रक्कम (रक्कम रुपये)
१	२	३	४	५	६
८) मा.राज्य माहिती आयुक्त, अमरावती खंडपीठ					
अ.क्र.	**आदेश दिनांक**	**अपील क्रमांक**	**अपिलकर्त्याचे नाव**	**जन माहिती अधिकारी यांचा तपशील**	**नुकसानभरपाई**
१	०६.०६.२०२४	१५९९/२०१८	रमेश शंकर मंडळकर	जन माहिती अधिकारी तथा सहायक प्रशासन अधिकारी, पंचायत समिती मलकापूर, ता. मलकापूर, जि. बुलढाणा	रु. ५०००/-
२	०८.०८.२०२४	९४५/२०१९, ९४६/२०१९, ९४७/२०१९, ९४८/२०१९, ९४९/२०१९, ९५०/२०१९ व ९५१/२०१९	श्री.शेख अब्दुल खलील शेख मुस्तफा	सचिव, ग्रामपंचायत कमळवेल्ली, ता.झरी जामणी, जि.यवतमाळ	प्रत्येक प्रकरणी रु.२०००/- एकूण रु. १४,०००/-
एकूण (अक्षरी रुपये एकोणवीस हजार फक्त)					१९,०००/-

विवरणपत्र क्रमांक ५(३)

महाराष्ट्र राज्य माहिती आयोग, मुख्यालय अपिलाच्या निर्णयांमध्ये राज्य माहिती आयुक्त, मुख्यालय यांनी दिनांक ०१/०१/२०२४ ते ३१/१२/२०२४ पर्यंत शिस्तभंग कारवाईची शिफारस केलेल्या प्रकरणांची यादी

अ.क्र.	अपिलार्थीचे नाव	अपील क्र.	संबंधित कर्मचारी/अधिकारी	आदेश दिनांक
१	"निरंक"	"निरंक"	"निरंक"	"निरंक"

२) मा. राज्य माहिती आयोग,बृहन्मुंबई खंडपीठ				
अ.क्र	**सुनावणीचा दिनांक**	**अपील/तक्रार क्र.**	**अपिलकर्त्याचे नाव**	**जन माहिती अधिकारी/प्रथम अपिलिय अधिकारी यांचा तपशील**
१	**२**	**३**	**४**	**५**
१	२५.११.२०२४	MHSICMU/२०२३/M/००१६६७	श्री. राजेश हरिश्चंद्र दिवेकर	श्री. रविंद्र कामतेकर, प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा नायब तहसिलदार, सक्षम प्राधिकारी-८, झोपडपट्टी पुनर्वसन प्राधिकरण, मुंबई - ४०० ०५१.

३) मा. राज्य माहिती आयोग, कोंकण खंडपीठ, नवी मुंबई				
अ.क्र.	**आदेशाचा दिनांक**	**अपिल/तक्रार क्र.**	**अपिलकर्त्याचे नाव**	**जन माहिती अधिकारी यांचा तपशील**
निरंक	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक

४) मा. राज्य माहिती आयोग, पुणे खंडपीठ, पुणे				
अ.क्र.	**अपिलार्थीचे नाव**	**अपील क्र.**	**संबंधित कर्मचारी/अधिकारी**	**आदेश दिनांक**
१	शाहिद रजा बर्नी	तक्रार १५०-२०२४-पुणे	श्री. विजय तु. भिलारे, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा सहायक विभागीय अधिकारी अग्निशमन दल, पुणे महानगरपालिका, पुणे	२१/०३/२०२४

अ.क्र.	अपिलार्थीचे नाव	अपील क्र.	संबंधित कर्मचारी/अधिकारी	आदेश दिनांक
२	शाहिद रजा बर्नी	तक्रार क्र. ६७७/२०२३/पुणे	डॉ. नागनाथ यमपल्ली, जिल्हा शल्य चिकित्सक, जिल्हा रुग्णालय, औंध, पुणे	०९/०५/२०२४
३	शाहिद रजा बर्नी	तक्रार क्र. ६७८/२०२३/पुणे	डॉ. संजीव ठाकूर, बै. जी. शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व ससून सर्वोपचार रुग्णालय, पुणे	०१/०७/२०२४
४	शाहिद रजा बर्नी	तक्रार क्र. ६४९ अ/२०२३/पुणे	श्री. एकनाथ गाडेकर, उप अभियंता, बांधकाम विकास विभाग झो. क्र. ४, पुणे महानगरपालिका, पुणे	२६/०६/२०२४
५	शाहिद रजा बर्नी	तक्रार क्र. ६४९ ड/२०२३/पुणे	श्री. रमेश काकडे, उप अभियंता, बांधकाम विकास विभाग झो. क्र. ५, पुणे महानगरपालिका, पुणे	२६/०६/२०२४
६	इम्तियाज महिबूब बागवान	अपिल क्रमांक १११०/२०२१/सातारा	श्री. प्रशांत मोहन कांबळे, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा कार्यालय अधिक्षक, सामान्य प्रशासन विभाग, कराड नगरपरिषद, कराड	०६/०८/२०२४
७	श्री. विष्णू दत्तात्रय बर्वे	अपील क्रमांक १५६६/२०२०/पुणे	श्री. सतीश ढमाळ, जन माहिती अधिकारी तथा सहायक निबंधक (नागरी बँक) सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य, पुणे	०२/०९/२०२४
८	श्री. नीरज हरिभाऊ पवार	अपील क्रमांक २९०७, २९०९/२०२१/पुणे	श्री. मारकड एस. एस. तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा विस्तार	०२/०९/२०२४

अ.क्र.	अपिलार्थीचे नाव	अपील क्र.	संबंधित कर्मचारी/अधिकारी	आदेश दिनांक
			अधिकारी, पंचायत समिती, इंदापूर, ता. इंदापूर जि. पुणे	
९	श्री. सचिन मधुकर घोणे	तक्रार क्र. ५१९/२०१८/सोलापूर	श्री. संजय प्रभाकर रुईकर, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा विस्तार अधिकारी (शिक्षण), पंचायत समिती भोर, ता. भोर, जि. पुणे	१६/०७/२०२४
१०	शाहिद रजा बर्नी	तक्रार क्र. २४८/२०२३/पुणे	श्री. राजेंद्रकुमार मोरे, जन माहिती अधिकारी तथा विशेष अधिक्षक, सार्वजनिक बांधकाम प्रादेशिक विभाग, पुणे	१४/१०/२०२४
११	शाहिद रजा बर्नी	तक्रार क्र. ११७८/२०२४/पुणे	श्री. रोहिदास बर्वे, जन माहिती अधिकारी बी. जे. शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय, ससून सर्वोपचार रुग्णालय आवार, पुणे	१४/१०/२०२४
१२	शाहिद रजा बर्नी	तक्रार क्र. ८७२+६०५/२०२४/पुणे	श्री. गोरोबा आवटे, जन माहिती अधिकारी तथा मुख्य प्रशासकीय अधिकारी (अ. का.) ससून सर्वोपचार रुग्णालय आवार, पुणे	१४/१०/२०२४
१३	शाहिद रजा बर्नी	तक्रार क्रमांक ६६०/२०२४/पुणे	श्री. बाळासाहेब ढवळे पाटील, प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा सहायक आयुक्त, हडपसर-मुंढवा क्षेत्रिय कार्यालय, पुणे महानगरपालिका, पुणे	१४/१०/२०२४
१४	राहूल अनिल गायकवाड	अपील क्रमांक ८५२/२०२४/पुणे	श्री. लक्ष्मण शिंदे, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा आकाश चिन्ह	१४/१०/२०२४

अ.क्र.	अपिलार्थीचे नाव	अपील क्र.	संबंधित कर्मचारी/अधिकारी	आदेश दिनांक
			निरीक्षक, आकाश चिन्ह विभाग, पुणे महानगरपालिका, पुणे	
१५	श्री. दिनेशसिंग विठ्ठलसिंग शितल	अपील क्रमांक ९४४/२०२२/सोलापूर	श्रीमती प्रिती टिपरे, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा सहायक पोलीस आयुक्त (विभाग-२), सोलापूर शहर	१४/१०/२०२४
१६	श्री. दत्तात्रय पंडित गोरडे	अपील क्रमांक ३४६६/२०१९/पुणे, ४२८९/२०१८/पुणे, ५६६३/२०२१/पुणे, ५६६४/२०२१/पुणे, ५६६५/२०२१/पुणे, ५७४२/२०२१/पुणे, ५७४३/२०२१/पुणे, ५७४४/२०२१/पुणे, ५७४५/२०२१/पुणे, ५७४६/२०२१/पुणे	श्री. अजित रमेश पलांडे, जन माहिती अधिकारी तथा ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय गोसासी, ता. खेड, जि. पुणे	१४/१०/२०२४
१७	श्री. राजेश दशरथ परदेशी	१३५९/२०२३/पुणे	श्री. रमेश काकडे, जन माहिती अधिकारी तथा उप कार्यकारी अभियंता, बांधकाम विकास विभाग झो. क्र. 5, पुणे महानगरपालिका, पुणे	१४/१०/२०२४
१८	श्री. राजेश दशरथ परदेशी	१३५९/२०२३/पुणे	श्री. मुलका राजेश, रेकॉर्ड प्रमुख (नाना वाडा), बांधकाम विकास विभाग, पुणे महानगरपालिका, पुणे	१४/१०/२०२४
१९	श्री. अतुल महादेव पाटील	तक्रार क्रमांक ६२९+६४७/२०२४/कोल्हापूर	श्री. सागर पंडित सरावणे, विद्यमान जन माहिती अधिकारी तथा ग्रामसेवक, राशिवडे (खुर्द), ता. राधानगरी, जि. कोल्हापूर	१४/१०/२०२४
२०	श्री. प्रमोद जगन्नाथ निकम	५५०३/२०२३/सातारा	श्रीमती अरुणा शेवाळे, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा मुख्यालय सहायक,	१४/१०/२०२४

अ.क्र.	अपिलार्थीचे नाव	अपील क्र.	संबंधित कर्मचारी/अधिकारी	आदेश दिनांक
			उप अधीक्षक, भूमि अभिलेख कार्यालय, कोरेगाव, ता. कोरेगाव, जि. सातारा	
२१	श्री. जयवंत शामराव जाधव	तक्रार क्रमांक ३१६/२०२३/सांगली	श्री. सुजित भांबरे, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी, समाजकल्याण विभाग, जिल्हा परिषद, सांगली	१४/१०/२०२४
२२	श्री. जयवंत शामराव जाधव	तक्रार क्रमांक ३१६/२०२३/सांगली	श्री. प्रशांत गायकवाड, जन माहिती अधिकारी, दिव्यांग कल्याण आयुक्तालय, पुणे	१४/१०/२०२४
२३	श्री. रामचंद्र अंबादास गुरव	९४२/२०२३/सोलापूर	श्रीमती रेश्मा पाटील, तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत कार्यालय धानोरे, ता. माढा, जि. सोलापूर	१५/१०/२०२४
२४	श्री. संभाजी भानुदास दिवेकर	७३५/२०२३/पुणे	श्री. अरुण शेलार तत्कालिन जन माहिती अधिकारी तथा तहसिलदार, तहसिल कार्यालय दौंड	१५/१०/२०२४
२५	श्री. दिपक तुकाराम माने	४६१/२०२४/पुणे	श्री. संजय हिरामण सोरटे, मुख्याध्यापक, नारायणदास रामदास हायस्कूल ज्युनिअर कॉलेज इंदापूर, जि. पुणे	१५/१०/२०२४
२६	श्री. ओंकार जोशी	तक्रार क्रमांक ३३६/२०२३/पुणे	श्रीमती शिल्पा निंबाळकर, जन माहिती अधिकारी तथा बांधकाम विभाग प्रमुख, नगर परिषद, जुन्नर	१५/१०/२०२४

५) मा.राज्य माहिती आयुक्त, खंडपीठ छ. संभाजी नगर				
अ. क्र.	**आदेशाचा दिनांक**	**तक्रार क्रमांक**	**अपिलकर्त्याचे नाव**	**संबंधित अधिकारी यांचा तपशील**
१	१६.०५.२०२४	१०८३/२०१९,१६९/ २०२०	श्रीमती सुनिता एकनाथ मगरे, रा. भुजंगेचा वाडा, एकतानगर, जटवाडा रोड, हर्सूल ता.जि.छत्रपती संभाजीनगर	संबंधीत जन माहिती अधिकारी, महानगरपालीका, छत्रपती संभाजीनगर

६) मा. राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ नाशिक				
अ.क्र.	**अपील क्रमांक/तक्रार क्रमांक**	**अपिलार्थी/तक्रारकर्ता**	**आदेशांचा दिनांक**	**संबंधित जन माहिती अधिकारी/ प्रथम अपिलीय अधिकारी यांचा तपशील**
१	**२**	**३**	**४**	**५**
१	द्वितीय अपिल क्र.२७४९/२०१८/नंदुरबार	श्री. बापु नामदेव ठाकरे, रा.मु.खामगाव, पो. पाचोराबारी, ता. जि. नंदुरबार	९/११/२०२४	उपकार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, शहादा, ता. शहादा, जि. नंदुरबार
२	द्वितीय अपील क्र.२६७०/२०१८/नंदुरबार	श्री. बापु नामदेव ठाकरे, रा.मु.खामगाव, पो. पाचोराबारी, ता. जि. नंदुरबार	१०/४/२०२४	उपकार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, शहादा, ता. शहादा, जि. नंदुरबार

* वरील सर्व प्रकरणात वरिष्ठ अधिकाऱ्याना खातरजमा करुण शिस्तभंगविषयक कार्यवाही करण्याबाबत आदेशीत करणात आलेले आहे.

७) मा.राज्य माहिती आयुक्त, नागपूर खंडपीठ				
अ.क्र.	आदेश दिनांक	अपील क्रमांक / तक्रार क्रमांक	अपीलकर्ताचे नाव	जन माहिती अधिकारी यांचा तपशील
निरंक	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक

८) मा.राज्य माहिती आयुक्त, अमरावती खंडपीठ				
अ.क्र.	**आदेश दिनांक**	**अपील क्रमांक / तक्रार क्रमांक**	**अपीलकर्ताचे नाव**	**जन माहिती अधिकारी यांचा तपशील**
निरंक	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक

विवरणपत्र क्रमांक ६

राज्य माहिती आयोग, बृहन्मुंबई खंडपीठ, मुंबई यांनी दिनांक ०१.०१.२०२४ ते ३१.१२.२०२४ या कालावधीत सुनावणीअंती कलम ४ बाबत

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ हा लोकाभिमुख कायदा असून शासकीय कामकाजात पारदर्शकता, उत्तरदायित्व व लोकसहभाग या बाबी या कायद्यातील प्रमुख बाबी / गाभा विषय आहेत. या प्रमुख बाबींची प्रभावी व सुलभ अंमलबजावणी होण्यासाठी त्यामधील कलम ४ (१) व (२) ची तरतूद अंत्यत महत्वाची आहे.

ज्यान्वये नागरिकांना सार्वजनिक प्राधिकरणाच्या अभिलेखावरील व नियंत्रणाखालील माहिती प्राप्त करण्यासाठी माहिती अधिकारांतर्गत वारंवार वैयक्तिक अर्ज सादर करावे लागू नये किंबहूना या अधिनियमाचा कमीत कमी आधार घ्यावा लागावा यासाठी सर्व संबंधित सार्वजनिक प्राधिकरणांनी नियमित कालांतराने विविध साधनांद्वारे विशेषत: विभागाच्या संकेतस्थळावर स्वत:हून / स्वयंप्रेरणेने आवश्यक ती माहिती पुरविण्यासाठी उपाय योजना करणे अभिप्रेत आहे.

मात्र बऱ्याच वेळा आयोगाच्या असे निदर्शनास येते की, संबंधित सार्वजनिक प्राधिकरणांकडून कलम ४ (१) **(a) (b)** व (२) ची पाहिजे त्या प्रमाणात अंमलबजावणी केली जात नाही. परिणाम स्वरुप शासकीय कार्यालयांमध्ये माहिती अर्ज व पर्यायाने राज्य माहिती आयोगाच्या स्तरावर द्वितीय अपीलांची संख्या दिवसेंदिवस वाढते आहे.

या सर्व बाबींचा विचार करून अधिनियमाच्या कलम ४ चे उद्दीष्ट साध्य होण्यासाठी व प्रभावी अंमलबजावणी करण्यासाठी राज्य माहिती आयोग, बृहन्मुंबई खंडपीठ यांनी दि.०१.०१.२०२४ ते दि.३१.१२.२०२४ या कालावधीत वेळोवेळी विविध अपील प्रकरणात संबंधित सार्वजनिक प्राधिकरणांना कलम १९ (८) अन्वये निर्देश / आदेश देण्याची कार्यवाही केली आहे. सदर अपीलनिहाय दिलेले आदेश पुढीलप्रमाणे आहेत :-

अ.क्र.	अपील क्रमांक / तक्रार क्रमांक	आदेशाचा दिनांक	अपिलार्थीचे / तक्रारकर्त्याचे नाव	ज्या सार्वजनिक प्राधिकरणास / प्रशासकीय विभागास निर्देश दिलेत त्या विभागाचे नाव	संक्षिप्त स्वरुपात निर्देश /आदेश
१	२	३	४	५	६
१	रामाआ-तक्रार क्र.बीएम-३४७/२०१९	२९.११.२०२४	श्री. अजय मधुसुदन मराठे	सहकार आयुक्त व निबंधक सहकारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य, पुणे	मा. उप लोक आयुक्त यांचे दि.०२.०५.२००६ च्या आदेशास अनुसरुन व सर्वोच्च न्यायालयाचे आदेशास अनुसरुन सहकार खात्याच्या संकेतस्थळावर प्रत्येक विभागीय सहनिबंधक व त्यांचे अधिपत्याखालील विभागांना त्यांचे कार्यालयात सहकार कायद्यांतर्गत झालेल्या वेगवेगळ्या कलमांवरील सुनावणीचे आदेश तसेच वादसूची, प्रशासक नियुक्ती, अधिकार व कर्तव्ये याबाबतची माहिती संकेतस्थळावर प्रसिद्ध करण्यासाठी व्यवस्था निर्माण करावी. सदर कामकाजास मुंबई जिल्हा व उपनगर यापासून सुरुवात करून संपूर्ण राज्यासाठी सदर यंत्रणा लागू करावी. सदर कामकाज सहा महिन्यांच्या कालावधीत पूर्ण करावे व आयोगास तसा अहवाल सादर करावा.

शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई